

Riksdagens protokoll

2009/10:46

Onsdagen den 9 december

Kl. 09.00 – 20.13

Protokoll
2009/10:46

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 3 december.

2 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 3 december

AU1 Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Punkt 2 (Invandrarers kommunbosättningar)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

3. res. 2 (v)

Förberedande votering:

113 för res. 1

17 för res. 2

159 avstod

60 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

159 för utskottet

109 för res. 1

17 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 77 m, 25 c, 24 fp, 20 kd, 13 mp

För res. 1: 109 s

Avstod: 17 v

Frånvarande: 21 s, 20 m, 4 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

Lars Mejern Larsson (s) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 3 (Nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering)

1. utskottet

2. res. 3 (s)

Votering:

160 för utskottet

112 för res. 3

17 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 25 c, 24 fp, 20 kd, 13 mp

För res. 3: 112 s

Avstod: 17 v

Frånvarande: 18 s, 19 m, 4 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

Punkt 4 (Urban utvecklingspolitik)

1. utskottet

2. res. 5 (mp)

Votering:

258 för utskottet

13 för res. 5

17 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 78 m, 25 c, 23 fp, 20 kd

För res. 5: 13 mp

Avstod: 17 v

Frånvarande: 18 s, 19 m, 4 c, 5 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Punkt 1 (Den regionala tillväxtpolitikens inriktning och mål)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

142 för res. 1

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 25 c, 24 fp, 20 kd

För res. 1: 112 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 18 s, 19 m, 4 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

Punkt 2 (EU:s strukturfondsprogram)

1. utskottet

2. res. 2 (s)

Votering:

159 för utskottet

112 för res. 2

17 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 25 c, 24 fp, 20 kd, 12 mp

För res. 2: 112 s

Avstod: 17 v

Frånvarande: 18 s, 19 m, 4 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 7 mp

Punkt 3 (Organisering och lokalisering av myndigheter)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

271 för utskottet

17 för res. 3

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 78 m, 24 c, 24 fp, 20 kd, 13 mp

För res. 3: 17 v

Frånvarande: 18 s, 19 m, 5 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

Punkt 4 (Kommersiell och offentlig service på landsbygden)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

142 för res. 4

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 25 c, 24 fp, 20 kd

För res. 4: 112 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 18 s, 19 m, 4 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU1 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Punkt 1 (Mål för transportpolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

142 för res. 1

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 25 c, 24 fp, 20 kd

För res. 1: 112 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 18 s, 19 m, 4 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU5 Vissa integritetsfrågor

Punkt 4 (Brottsbekämpning och integritet)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

257 för utskottet

32 för res. 1

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 110 s, 78 m, 25 c, 24 fp, 20 kd

För res. 1: 2 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 18 s, 19 m, 4 c, 4 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU12 Riksdagsledamöternas pensionssystem

Kammaren biföll utskottets förslag.

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2009/10:64 till konstitutionsutskottet

2009/10:68 till utbildningsutskottet

Redogörelser

2009/10:RRS11 till finansutskottet

2009/10:RRS12 till utrikesutskottet

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Utbildningsutskottets betänkanden 2009/10:UbU1, UbU2 och UbU6
Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2009/10:MJU1 och MJU2
Socialutskottets betänkande 2009/10:SoU1

Prot. 2009/10:46
9 december

---

5 § Fortsatt svenskt deltagande i den internationella Kosovostyrkan (Kfor)

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
internationella
Kosovostyrkan (Kfor)*

Föredrogs
sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2009/10:UFöU2
Fortsatt svenskt deltagande i den internationella Kosovostyrkan (Kfor)
(prop. 2009/10:37).

Anf. 1 BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ta kammarens uppmärksamhet några minuter för att delge kammaren den situation som jag i egenskap av rapportör i Kosovo, för Europarådets parlamentariska församling, befinner mig i.

Syftet med rapportörskapet är att försöka hitta en minsta gemensam nämnare bland Europarådets 47 medlemsstater, varav 14 inte erkänner Kosovo, med de diplomatiska och politiska svårigheter som det innebär.

Motsvarande situation finns inom Europeiska unionen där fem medlemsstater inte erkänner Kosovo.

Mina framgångsvägar syftar till att på ett väldigt praktiskt sätt försöka identifiera vilka förhållanden i Kosovo som skulle kunna förbättras så att de enskilda människorna får förhållanden som svarar mot de europeiska standarderna, mänskliga rättigheter, demokrati och laglighet.

Jag har besökt Kosovo. Jag har besökt Serbien. Jag har besökt Bryssel och EU:s institutioner i flera omgångar. Det finns från EU:s institutioner ett starkt intresse av att Europarådet är mer engagerat i och kring Kosovo, detta trots de diplomatiska komplikationerna.

Den genomgående bedömningen är att dagens Kosovo fortfarande saknar begreppet statehood. Fortfarande är de människor som leder Kosovo utan tidigare erfarenhet av den offentliga makten. Det sammanhänger naturligtvis med att den albanska kosovariska majoriteten under den jugoslaviska perioden i många stycken, i verkligheten, var utestängd från delaktighet i statsstyrelsen – låt vara att det under Titotiden var en diktatur.

Mina förhoppningar är att vi ska kunna fokusera mer på några punkter än vad som hittills har gjorts.

Det finns ett behov av ett parlamentariskt samarbete för de kosovariska politikerna. Det gäller partivis men också mellan parlament inom Europa.

Jag tror också att det är viktigt att se att kvinnor generellt sett har en ganska utsatt situation men också att de skulle kunna vara viktiga för att förbättra rättssäkerheten och för introducerandet av ett modernare demokratiskt förhållningssätt. Jag tror och hoppas att man skulle kunna lyfta fram kvinnors rättigheter som ett mål men faktiskt också som ett medel för att skapa mer av demokrati i Kosovo.

Medierna är en besvikelse. Efter självständighetsförklaringen för snart två år sedan har faktiskt regeringen ökat sitt inflytande över medierna i Kosovo. Här har utvecklingen gått i oroväckande riktning, som kanske den tidigare Helsingforskommittén var först med att påpeka.

Korruption är ett problem på hela Balkan och i hela det före detta jugoslaviska samhället. Här är korruptionen mycket allvarlig. Den gör att det inte finns någon riktig opposition i parlamentet, i församlingen, i förhållande till regeringsmakten. Jag vill gå så långt att jag vill säga att det finns tecken som pekar på att det sker korruption bland annat genom upphandlingar och så vidare. Regeringen korrumpierar det som skulle kunna vara en parlamentarisk opposition i dagens Kosovo.

Jag vill avrunda med en frågeställning som vår kommissionär för mänskliga rättigheter, Thomas Hammarberg, har lyft fram vid sina besök och sina analyser av Kosovo. Han har nyss gjort ett uttalande där han säger att både han själv och UNHCR menar att människor som flydde från Kosovo fortfarande är utsatta för risker om de återvänder.

Det handlar om serbiska människor. Det handlar också om albaner, kosovarer, som levde i serbdominerade områden. Det gäller romafolket, människor i blandade etniska äktenskap och dem som har varit associerade med den serbiska makten före självständighetsförklaringen.

Det jag har tagit upp och avser att försöka gå vidare med är att se den situationen i ögonen och konstatera att det kanske inte blir så många människor som avser att återvända till Kosovo. Jag vill inrikta en viktig del av Europarådets arbete kring mänskliga rättigheter och rule of law med att ta upp frågan om ekonomiska kompensationer för de människor som har flytt eller ansett sig behöva lämna Kosovo.

Här sker en intressant rättsutveckling i Europa sedan 15 år. Man anser i ökad utsträckning att man när ett samhälle skiftar politiskt system eller får en annan etnisk sammansättning inte kan lämna åt sidan alla förluster i privata egendomar och privata tillgångar som har funnits i det tidigare samhällssystemet.

Fru talman! Det är en viktig sak som är på gång i de europeiska förloppen, Kosovos integration i Europa och i världen. Det är min förhoppning att man på det här sättet kan lämna bidrag utan att för den skull hamna i ständiga diplomatisk-politiska konflikter kring principerna: Är Kosovo en självständig stat eller är det fortfarande inte det?

Jag har ingen annan åsikt än den som framläggs i det sammansatta utskottets betänkande. Jag vill därför passa på att som den ende talaren yrka bifall till förslaget i betänkandet.

I detta anförande instämde Kenneth G Forslund (s).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU18
Det nya punktskattedirektivet (prop. 2009/10:40).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 11 §.)

7 § Vissa punktskattefrågor med anledning av budgetpropositionen för 2010

*Vissa
punktskattefrågor
med anledning av
budgetpropositionen
för 2010*

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU21
Vissa punktskattefrågor med anledning av budgetpropositionen för 2010
(prop. 2009/10:40 delvis och prop. 2009/10:41).

Anf. 2 CHRISTIN HAGBERG (s):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservation nr 4. Jag står naturligtvis bakom alla våra reservationer, men för att vinna tid i kammaren yrkar jag bara på reservation 4.

I måndags inleddes det två veckor långa klimatmötet i Köpenhamn. Våra förväntningar på att detta möte ska mynna ut i ett nytt klimatavtal är stora. Jag minns 1997 när Kyotoavtalet diskuterades. Det var inte enkelt att få till stånd, men man lyckades. Det omfattade endast de så kallade i-länderna, och det var ett litet men dock ett steg mot att ta tag i utsläppen av växthusgaser.

Den här gången är förutsättningarna helt annorlunda. I stort sett alla världens länder och deras regeringar vet att de måste få ett nytt avtal som kan följa efter när Kyotoavtalet går ut 2012. Vi har ännu några år på oss att vända utvecklingen så att det inte blir varmare på jorden.

De stora utsläppsländerna som Kina och USA spelar en avgörande roll. Kina har förstått att de inte kan fortsätta att i en rasande fart förbruka resurser som de gjort de senaste åren utan att ta hänsyn till de konsekvenser som detta för med sig. Vad gäller USA försöker den nya administrationen få fram politiska beslut som går i rätt riktning, men hittills har senaten fegat ur och ser hellre till sin egen vinnings skull än att ta ett gemensamt ansvar för utvecklingen i världen.

De afrikanska länderna vädjar till i-länderna att ställa upp. Öarna i Söderhavet som håller på att försvinna gör detsamma. Vi från de industrialiserade länderna har hittills använt 90 procent av resurserna trots att vi bara är 10 procent av jordens befolkning.

Vi har ett stort gemensamt ansvar att se till att det blir ett nytt bindande avtal i Köpenhamn, där vi får ut de stora kraven på reducering av utsläppen. Vi måste också se till att det skapas finansiering så att u-länderna klarar att införa olika tekniker som minimerar utsläppen av växthusgaser.

Fru talman! Det betänkande som nu ligger på riksdagens bord borde vara mer framåtsyftande. Sverige har länge räknats som ett föregångsland inom detta område men är det inte längre. I propositionen fram-

kommer det klart att man inte avser att fortsätta att ligga i framkant när det gäller klimatpolitiken. Vi från oppositionen beklagar detta.

Vi vill att Sverige ska fortsätta omställningen genom att föreslå skatteändringar som gör det lönsamt att göra rätt miljöval. Vi vill höja koldioxidskatten så att den behåller sin styrande effekt. Vi vill göra ändringar inom energiskatteområdet. Vi vill investera i ny teknik och forskning. Vi måste se till att det finns pengar för att bygga om och energieffektivisera fastigheter som inte klarar dagens krav.

Vi har lagt fram ett stort fordonspaket som bland annat föreslår beskattning av fordon som verkar till att vi ska ställa om till en fordonspark som släpper ut mindre växthusgaser för att stimulera fordonsindustrin att snabbare ställa om till en produktion av miljösmapta bilar. Svensk fordonsindustri är fortfarande trots sina problem en central del i den svenska ekonomin. Det är av stor vikt att vi ger den förutsättningar att vara med i den omställning som nu sker världen över mot bilar som går på alternativa drivmedel eller drar mycket mindre drivmedel.

Vad gör då den borgerliga regeringen med finansministern i spetsen? Man sänker koldioxidskatten.

När jag läste propositionen insåg jag efter ett tag att denna är skriven av ekonomer. Det finns ingen tillstymmelse till miljötänk i den. Det är väl de fyras gäng på finanssen som har skapat denna produkt. Har ni inga ambitioner alls på det här området?

Ska vi få en omställning av fordonsparken och en minskning av utsläppen från transporter måste det göras en hel del. Regeringen säger att den vill minska utsläppen i Sverige med 30 procent till 2020. Det är tio år dit. Hur har ni tänkt göra det?

Vi föreslår en höjning utöver den borgerliga regeringens på 6 öre på koldioxidskatten. Detta motsvarar en höjning av bensinpriset på 15 öre. Men detta är bara en början. Samtidigt vill vi göra en massa annat till exempel på fordonssidan som syftar till att minska utsläppen. Vi har massor av bra förslag från oppositionen. Men vad vill ni? Kom med förslagen från talarstolen i dag!

Jag får inte er politik att gå ihop. Ni för en stuprörspolitik som gör att miljö-, klimat- och skattepolitik inte går ihop. Varje område ligger i ett stuprör utan förbindelser emellan. Det blir tydligare för varje dag.

Man tar bort förbränningsskatten trots att flera remissinstanser menar att den tjänat sitt syfte, nämligen att förbättra återanvändning och återvinning som enligt avfallshierarkin är helt korrekt.

Då kommer frågan. Ni har under hela mandatperioden sagt att ni vill plocka bort förbränningsskatten. Men varför har ni då inte tagit tag i frågan och presenterat andra lösningar så att mer kan återanvändas eller återvinnas i stället för att mer nu kommer att skickas till förbränning?

Under hela mandatperioden har ni inte presenterat någonting på avfallsproblematikområdet.

Ni tycker förstås att det beslut som fattades 2003 var väldigt bra. Men det har ju hänt så mycket på detta område sedan dess. Eller ska man tolka det så att ni tycker att avfallshierarkin är förlegad och att det är bättre att elda upp avfallet?

Jag utgår från att regeringen återkommer med ett förslag, dels för att utjämna konkurrensvillkoren mellan de som förbränner avfall och de

fjärrvärmeverk som använder förnybart material, dels för att förbättra den nuvarande politiken inom området totalt sett.

Fru talman! Jag vill avsluta med att beröra borttagandet av skatt på handelsgödsel. Detta berör ett annat av de stora miljöproblem som vi har att hantera. Regeringen har under denna mandatperiod till och med lagt fram en proposition om att förbättra havsmiljön. Inte minst den problematik vi har i Östersjön har lyfts fram.

Ett av de riktigt stora problemen ligger i det läckage som sker från våra jordar, främst kväve och fosfor. När man då tar bort skatten på handelsgödsel som kan leda till att användningen av handelsgödsel ökar verkar det som att den ena handen inte vet vad den andra gör. Stuprörspolitik igen.

Dessutom har pengarna som vi har tagit in på skatten på handelsgödsel förts tillbaka till näringen för att man till exempel ska kunna arbeta med områden som Greppa näringen som har till syfte att informera och vidareutbilda lantbrukare att bli bättre på att använda sig av näringstillförsel på ett bra sätt.

Nu försvinner de pengarna, och då minskar också arbetet med den kompetensutveckling som man har kunnat ge för dessa pengar.

Fru talman! Det finns naturligtvis en del som är bra i den här propositionen också, men helheten ger ett intryck av att miljöpolitiken helt sköts av ekonomer som bara ger förslag som går att räkna fram.

Miljöpolitiken är större än så, och det krävs både morötter och piskor för att nå resultat. Jag måste säga att jag saknar både det gröna miljövänliga Centerpartiet och de gröna liberalerna i detta betänkande. Det är bara det blå högerpartiet som gör sin stämma hörd.

Jag vill avsluta med ett ord på vägen: Var inte rädd för att ta ett stort steg när det är nödvändigt. Du kan inte ta dig över en klyfta med flera små hopp.

(Applåder)

Anf. 3 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Med klimatmötet i Köpenhamn som inramning är det en väldigt viktig debatt vi har här i kammaren i dag. Vi tycker att det är viktigt att ställa våra krav högt. Det är mycket som ska genomföras och mycket som vi måste tvinga oss till att uppnå.

De globala utsläppen måste minska med minst 80 procent fram till 2050, anser vi. Då måste i-länderna stå för den absolut största delen. Sveriges utsläpp av växthusgaser anser vi måste reduceras med upp till 45 procent till år 2020 och 90 procent i förhållande till 1990.

Rika länder måste också kunna stödja fattiga länder med ett nytt klimatbistånd. Det måste finnas ett bistånd utöver det nuvarande biståndet till fattiga länder.

Vi som är lagstiftare måste kunna se till att det ska vara lönsamt att vara miljövänlig. Genom att låta förorenaren betala premieras ju goda miljöval.

Klimatfrågan handlar också väldigt mycket om rättvisa. Det måste också finnas ett jämställdhetsperspektiv. Vi vill gärna prata om klimaträttvisa. Det är världens rika länder som utarmar jordens resurser och orsakar klimatförändringarna. I Australien till exempel är utsläppen av växthusgaser över 20 ton så kallade koldioxidkvalenter per person. I

Sverige är det drygt 6 ton och i Bangladesh mindre än 1 ton. Detta talar sitt tydliga språk.

Industriländerna har stått för 80 procent av växthusgasutsläppen, medan utvecklingsländerna kommer att få bära ca 80 procent av de skador som klimatförändringarna förorsakar.

Det finns också ett jämställdhetsperspektiv i den här frågan. Män har större klimatpåverkan än kvinnor i både rika och fattiga länder. Ett exempel på det är att män oftare väljer bil framför kollektivtrafik. Det får ett stort genomslag i statistiken.

Fru talman! År 2000 inledde vi, nuvarande opposition och dåvarande regering med samarbetspartier, en så kallad skatteväxling. Mellan 2000 och 2006 ökade vi skatten på miljöfarlig verksamhet med ca 17 miljarder kronor. Samtidigt sänkte vi skatten på arbete genom sänkt inkomstskatt och sänkta arbetsgivaravgifter.

Vi var ett av de absolut första länderna som över huvud taget gjorde en sådan här skatteväxling. Vi fick väldigt mycket kritik. I varenda debatt här i kammaren fick vi hård kritik från nuvarande allianspartierna för det vi gjorde, men när vi efter några år utvärderade våra höjningar av koldioxidskatt, energiskatt och så vidare visade det sig att det hade haft effekt. Det ledde faktiskt till en viss omställning, framför allt när det gällde uppvärmning och val av miljövänliga alternativ.

Fru talman! Under de åren var det kanske i första hand andra sektorer än just transportsektorn som vi inriktade oss på. Vi gjorde vissa begränsade höjningar av drivmedelsskatter, men skatterna höjdes främst på andra områden.

Vänsterpartiet har en rad reservationer i det här betänkandet, och flera av dem rör just därför transportområdet. Vi tycker att det finns mycket övrigt att göra där, och vi tycker inte att regeringens förslag är tillräckliga. Bland annat föreslår vi en höjning av drivmedelsskatter, vilket innebär att bensinpriset skulle höjas med 19 öre och dieselpriiset med 17 öre nästa år.

Vi vill också ta in en komponent för att gynna människor som bor i glesbygd. Vi vill samtidigt satsa på en utbyggd kollektivtrafik.

Vi vill också göra fordonsskatten mer miljöinriktad än vad regeringen föreslår i propositionen. Vi diskuterar en miljöbaserad försäljningsskatt.

Tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet har vi också i höstens budgetproposition tagit fram ett gemensamt miljöfordonspaket. Det anger också väldigt tydligt inriktningen på vår politik: att beskattningen ska vara mer miljöstyrande. Vi vill satsa mer på investeringar i ny teknik, både vad gäller fordon, drivmedel och bränslen. Vi menar att det också behövs en skrotningspremie.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 4, men jag står naturligtvis bakom Vänsterpartiets samtliga reservationer i betänkandet.

Anf. 4 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Just nu sitter världens ledare samlade i Köpenhamn och ska försöka förhandla fram ett nytt klimatavtal. Det är ingen liten uppgift de har. Vi har inte många år på oss för att vända den globala utsläppstrenden från ökning till minskning. Lyckas vi inte hålla temperaturökningen under 2 grader riskerar vi att utlösa självförstärkande återkopp-

lingsmekanismer som får till följd skenande klimatförändringar bortom vår kontroll.

Den som inte tycker att det låter illa nog kan fundera lite på Sternrapporten. Den kom fram till att kostnaderna för klimatförändringarna, om vi inte gör någonting, skulle landa på 5, kanske uppemot 20 procent, av vårt välbefinnande årligen för all framtid. Om vi däremot vidtar kloka åtgärder kan kostnaderna stanna på 1 procent av världens bnp 2050. Det är i och för sig en ansevärd summa, men betydligt lägre än om vi inte gör någonting. Valet borde vara enkelt: Vi måste agera, och vi måste agera nu.

Hur dyra åtgärderna blir beror förstås på vilka åtgärder man väljer. Regeringen argumenterar i den här propositionen väldigt vackert för att väl avvägda ekonomiska styrmedel kan vara ett samhällsekonomiskt effektivt sätt att uppnå klimatmålen. Faktum är att det är så vackert skrivet att jag skulle vilja läsa upp en liten bit:

En viktig utgångspunkt för miljöpolitiska styrmedel är att de, i möjligaste mån, ska utformas så att förorenaren betalar för sin miljöpåverkan. De ska i största möjliga utsträckning vara kostnadseffektiva, teknikneutrala och administrativt enkla. Styrmedlen bör utformas med hänsyn till medborgarnas förutsättningar, vilket innebär att fördelnings- och övergångseffekter inte ska bli oskäligen. Om justeringen av miljöskatter leder till betydande fördelningseffekter är det generellt sett bättre att hantera fördelningsproblematiken med andra åtgärder än att avstå från att justera miljöskatterna. Genom höjda miljöskatter kan det dock skapas ett offentligfinansiellt utrymme att sänka andra skatter. En sådan förändring kan mildra negativa fördelningseffekter. Utgångspunkten är att ett hushåll eller ett företag som belastar miljön förhållandevis mycket också betalar förhållandevis mycket i miljöskatter.

Fru talman! Majoriteten kanske inte är van vid att jag har högläsning ur deras propositioner för att lyfta fram det som är bra. Men jag tycker att vi som politiker ska kunna vara ärliga och lyfta fram när vi tycker att andra politiker gör bra saker. Och sedan har jag i ärlighetens namn en liten baktanke.

Det här som jag läste upp – och annat som jag inte hinner läsa upp – är precis samma saker som jag stått och tjatat om när jag försökt försvara Miljöpartiets skatteförslag. Det är skatteförslag som ni sedan röstat ned. Men nu när ni argumenterar så himla bra för våra förslag kan ni väl inte rösta ned dem en gång till?

Nu hävdar majoriteten kanske att den här fina retoriken är tänkt att hänga ihop med de förslag man lägger fram, men jag tycker att det haltar en del. Man gör visserligen bra saker. Man strukturerar upp energibeskattningen så att den ska svara mot energiinnehållet i bränslen, och man minskar på en del nedsättningar som bland annat den lätta industrin har. Det enda olyckliga med de här förändringarna är att koldioxidskattehöjningen på naturgas och gasol som används som drivmedel riskerar att försvåra utbyggnaden av en infrastruktur för biogas. Därför skulle det kunna vara klokt att fasa in just den klimatskatt höjningen lite långsammare. Däremot ser jag ingen anledning till att generellt vara så långsam med att införa klimatskatter och de förändringar man pratar om.

Man föreslår att det ska ske efter nästa val. Det kanske är smart väljarstrategiskt, men om vi vill uppnå någonting måste vi agera nu. Ärligt talat tror jag inte att eventuella fördelningseffekter och omställningsef-

fekter blir så mycket mindre då. Det blir en annan regering förhoppningsvis, en rödgrön regering, som får ta eventuell kritik. Är det inte lite feget?

En ännu större feighet är att man inte vågar använda sig av de styrmedel man lyfter fram som det mest direkta och träffsäkra sättet att minska koldioxidutsläppen, nämligen koldioxidskatten. Vi gröna tror visserligen att det kan behövas kompletterande styrmedel när internationella aspekter lägger krokben för att fullt ut beskatta koldioxidutsläppen, till exempel genom en flygskatt och en kilometerskatt på lastbilar. Men i övrigt håller vi helt med om att koldioxidskatten har en stor fördel jämfört med andra styrmedel, för att den går direkt på grundproblemet, utsläppen av koldioxid. Men i motsats till regeringen föreslår vi att vi också ska använda oss av detta ypperliga styrmedel. Vi föreslår en höjning på 60 öre de närmaste tre åren.

Regeringen skriver vidare i propositionen: ”För att åstadkomma en samhällsekonomiskt effektiv klimat- och energipolitik är oftast generella ekonomiska styrmedel att föredra framför riktade styrmedel i form av subventioner.” Nu ser vi att det generella styrmedlet koldioxidskatt skulle man inte använda sig av. Däremot ser vi subventioner till människor som ska köpa bil. För relativt bränslesnåla bilar ska man slippa fordonsskatt i fem år. Och det låter kanske som en trevlig uppmuntran, men däremot kan miljönyttan starkt ifrågasättas. Bilbranschen själv säger att det inte leder till någon ytterligare stimulans till marknaden för miljöbilar. Såväl miljöorganisationer som Skatteverket lyfter fram att det här är ett förslag som gynnar de relativt sett mer bränsleslukande miljöbilarna mer än de relativt snåla. Redan i dag är den fordonsskatt som vi har koldioxidrelaterad. Tar man bort den gynnar man de bränsleslukande bilarna och inte de smarta som vi vill gynna. Alltså riskerar förslaget att rent av bli kontraproduktivt.

Skulle man följa regeringens resonemang om koldioxidskatten fullt ut skulle vi inte behöva mixtra med fordonsskatten över huvud taget. Nu påpekar regeringen att det kan finnas skäl att komplettera koldioxidskatten med styrmedel som verkar direkt vid själva köptillfället. Det kan förvisso vara en poäng. Vi kanske inte är så rationella som människor som vi enligt ekonomisk teori ska vara. Kanske räknar man inte så noga på bränslekostnaden när man ska köpa ny bil. Kanske räknar man på det bensinpris som gäller då och inte tänker på att bensinpriset kan komma att stiga i framtiden om vi ska klara klimatförändringarna, om inte stigande råoljepriser gör jobbet åt oss. Det kan kanske behövas ekonomiska drivkrafter som verkar just när man står där hos bilhandlaren. Men i så fall finns det betydligt bättre idéer än skattesubventioner till bilinköp som genom sin utformning riskerar att bli direkt kontraproduktiva.

Norge, Danmark och Finland har lyckats minska koldioxidutsläppen från nya bilar genom en koldioxidrelaterad registreringsavgift för alla bilar som säljs. I Frankrike har man i stället ett system som kombinerar en registreringsavgift och en registreringsbonus. Man har en skala av koldioxidutsläppen på bilarna. De bilar som släpper ut mycket får betala en avgift, högre ju större utsläppen är, och de bilar som har små utsläpp får en bonus som är högre ju mindre utsläppen är. På det här sättet har man lyckats förbättra bränsleprestandan och miljöprestandan generellt i bilparken.

Ett sådant system skulle vi kunna ha i Sverige om vi ville ha ett kompletterande styrmedel som verkligen ger till resultat en omställning av nya bilar och inte bara gav en image av att vi försöker göra något.

Slutligen kan jag inte låta bli att fråga varför man tar bort skatten på konstgödsel. Naturvårdsverket, Jordbruksverket, ett antal andra myndigheter och miljöorganisationer framhåller vikten av gödselskatten för att minska övergödningen genom att minska kväveutlakningen från jordbruket. Dessutom ska vi inte förneka att gödningen också har en icke försumbar effekt på klimatet dels genom att det går åt mycket energi för att framställa konstgödsel, dels genom att riklig kvävetillförsel ökar avgången av lustgas från jordbruket. Lustgas är en väldigt kraftig växthusgas. Särskilt konstigt framstår det att man vill ta bort kadmiumdelen av gödselskatten. Det är en skatt som har varit effektiv för att minska kadmiumtillförsel till jordarna utan att därmed nämnvärt påverka jordbrukets konkurrenskraft.

Regeringen säger att själva poängen med att ta bort gödselskatt är att man vill stärka jordbrukets konkurrenskraft och kompensera för att man inför andra skatter för jordbruket. Men det blir ingen vidare miljöstyrning om man kompenserar höjningar av en miljöskatt med sänkningar av en annan. Det finns bättre sätt att lösa fördelningsfrågorna.

Fru talman! Jag hade en liten baktanke med min högläsning i början. Jag vill helt enkelt visa att regeringen med sina åtgärder inte lever upp till de principer man ställer upp i propositionen. Det styrmedel som lyfts fram som det mest effektiva, koldioxidskatten, vågar man inte använda sig av. I stället använder man sig av riktade subventioner med tveksam miljönytta. Trots att man säger att det är bättre att hantera eventuella negativa fördelningseffekter med andra åtgärder än att avstå från att använda i övrigt välmotiverade styrmedel slopar man skatten på konstgödsel.

Fru talman! Trots en många gånger förstklassig retorik hos regeringen känner jag mig tvingad att yrka bifall till reservation 3. Där föreslår vi det som regeringen bara snackar om.

Anf. 5 LENA ASPLUND (m):

Fru talman! Skatter är ett svårt och komplext område. Därför gäller det att lägga dem på en nivå som människor kan förstå och acceptera. Det är även viktigt att de är transparenta och inte alltför tillkrånglade. När det gäller styrande skatter, som de flesta punktskatter är, gäller det att de verkligen blir styrande och inte kontraproduktiva eller enbart uppfattas som fiskala.

Vi är alla medvetna om den globala uppvärmningen och hotet om vi släpper ut för stora mängder koldioxid. Nästan varje dag kan vi läsa reportage från olika delar av världen om hur det till exempel förekommer olika former av väderrelaterade katastrofer. Många av dessa länder hör inte till de allra rikaste och har inte de bästa förutsättningarna att klara de här hoten. Till exempel i delar av Vietnam har översvämningar blivit en del vardagen. Det är vi i de rika delarna av världen som måste gå före med åtgärder. Därför hoppas jag verkligen på att Köpenhamnsmötet kan komma fram till något som även USA och Kina kan ställa sig bakom.

När man lyssnar på föregående talare skulle man kunna tro att Sverige är den som bestämmer och styr allt i världen. Bara vi har koldioxid-

skatterna och går före så fungerar allt, och så sänker vi koldioxidutsläppen. Men man får inte glömma att vi står för 0,2 procent av alla utsläpp. Därför måste vi ha med oss alla. Christin, man kan inte ta det där jättekivet över klyftan. Det är väldigt lätt att de andra ramlar ned i klyftan i stället. Då har det inte hjälpt alls. Det kanske är bättre om vi är lite försiktiga och bygger en bro över klyftan, så att vi kan komma över och hjälpas åt allihop.

Det finns förvisso de som tvivlar på orsakerna till den globala uppvärmningen. Vi har läst om det de senaste dagarna. Men jag anser att försiktighetsprincipen gäller här. Skulle det nu mot förmodan visa sig att nästan alla experter har fel, då har vi inte gjort någon skada. Det vi har gjort är att göra världen lite mindre olje- och kolberoende, och det är bara positivt.

Jag tänker inte stå här uppe och nämna allting som finns i propositionen, som jag tycker är utmärkt, utan ska koncentrera mig på några större förändringar.

Fru talman! Personbilar med bättre miljöegenskaper kommer att befrias från fordonsskatt under en tidsperiod av fem år från det att bilen tagits i bruk. Vad gäller då för att få denna skattebefrielse? Jo, de måste uppfylla avgaskraven i miljöklass 2005 eller miljöklass E1 samt ha koldioxidutsläpp som inte överstiger 120 gram per kilometer eller ha en begränsad förbrukning av drivmedel eller elektrisk energi. Det är inte alls som Helena Leander står här och säger, att stora bilar ska kunna släppa ut avgaser och få skattebefrielse. Det är inte stora bilar som släpper ut 120 gram per kilometer. Mercedes, BMW och de här ligger uppemot 170–180 gram. De kommer inte att få någon skattebefrielse.

Från den 1 januari 2011 måste personbilarna uppfylla de strängare avgaskrav inom EG som benämns Euro 5 för att skattebefrias. Skattebefrielsen träder i kraft den 1 januari 2010 och de skärpta avgaskraven alltså den 1 januari 2011. Skattebefrielsen gäller upplysningsvis för bilar som tagits i bruk första gången efter den 1 juli 2009. Det är en bra morot för att köpa en miljövänligare bil. Det sporrar även fordonsindustrin att satsa på ännu fler miljövänliga bilar. Men Miljöpartiet tycker inte om bilar, så det har ingen betydelse. Om de släpper ut 0 gram tror jag inte att de tycker om det ändå, för alla ska åka kollektivt.

Vidare innehåller propositionen även en del redan aviserade mindre förändringar i beskattningen av dieselbilar. Miljöfaktorn görs om till ett fast miljö tillägg. Vidare sänks den så kallade bränslefaktorn till 2,55 den 1 januari 2011 och till 2,4 den 1 januari 2013. Det är definitivt ett steg i rätt riktning, anser jag, eftersom fordonsbeskattning ska vara teknikneutral och bara baseras på utsläppen.

Fru talman! Socialdemokraterna och Vänsterpartiet föreslår en höjning av skatten på fossilfri el. De vill höja fastighetsskatten på vattenkraft och föreslår även en höjning av skatten på termisk effekt i kärnkraftverk. Detta föreslås med motiveringen att kraftbolagen under lång tid gjort stora vinster.

Min fråga till Christin Hagberg och Marie Engström blir: Vilka mer företag vill ni belägga med högre skatt för att de gör stora vinster? Oppositionen med socialdemokraten Tomas Eneroth i spetsen har hela tiden sedan fordonskrisens början slagit på stora trumman och menat att regeringen ska gå in med stöd. Staten ska tydligen stödja de bolag som gör

jätteförluster, men de som gör vinster lägger man en straffskatt på. Detta är planekonomi av rent kommunistisk kaliber.

Socialdemokraterna skriver i sin motion att de vill använda hälften av de skatter de tar in från vattenkraft och kärnkraft till att renovera miljöprogramsområdena. Vi ska med andra ord beskatta fossilfri el ännu högre för att renovera bostäder som missköts av fastighetsägarna. I de flesta fall är det kommunala bostadsbolag.

Fru talman! Oppositionen vill i sina reservationer höja skatten på drivmedel, lite olika mycket dock – Socialdemokraterna minst, Miljöpartiet mest: med närmare 2 kronor fram till 2012, om jag har räknat rätt. Helena nickar, så det stämmer nog. Jag skulle vilja att ni förklarar för väljarna: Om olyckan nu skulle vara framme och ni vinner valet 2010, hur stora bensin- och dieselskattehöjningar kan då svenska folket vänta sig? Är det Socialdemokraternas eller Miljöpartiets förslag som ska genomföras? Blir det 2 kronor? Blir det 2:50? Blir det 1 krona? Man kanske vill veta förutsättningarna.

Hur mycket vi än höjer bensinskatten kommer det inte att hjälpa mot den globala uppvärmningen. Vi måste ta det lite försiktigt och använda andra medel också. Folk måste kunna åka och handla, hämta barn på dagis och ta sig till och från jobbet. Det är viktigt, glöm inte det! Ni springer fram alldeles för fort.

Fru talman! Den 1 juli 2006 infördes på Miljöpartiets initiativ en skatt på avfallsförbränning för den fossila delen av hushållsavfallet som förbränns. Den fossila delen ansåg man uppgick till 12,5 procent. Det har dock visat sig att denna skatt inte haft någon som helst miljömässig konsekvens utan varit en rent fiskal skatt som ökat hushållens kostnader. Skatten har även medfört regelkrångel och ökade administrativa kostnader för berörda företag och Skatteverket.

Skatten har beräknats ge staten en inkomst på ca 226 miljoner netto. För att kompensera för skattebortfallet höjer vi nu koldioxidskatten med 1 öre i stället. Det är en skatt som är mer träffsäker och styrande.

Det har dessutom visat sig att skatten kan öka transportererna på grund av att verksamhetsavfall som inte beskattas många gånger transporteras till värmeanläggningar medan hushållsavfall transporteras till kraftvärmeanläggningar. Det var väl inte det som var meningen – att vi skulle transportera avfall på vägarna.

Det är inte alldeles enkelt med styrmedel i avfallspolitiken. Ekonomiska incitament som påverkar volym och vikt kan ge upphov till olämplig eller illegal förbränning eller dumpning av avfall. En indikation på detta är att där man infört viktbaserade taxor i ett villaområde har avfallet minskat med ungefär 20 procent utan att övrigt registrerat avfall ökat. Då kan man undra: Vart har det tagit vägen?

Vi moderater anser att man ska göra det så enkelt som möjligt för enskilda människor att göra miljöbra saker. Den enskilda människan ska även uppfatta att det de gör har miljömässig påverkan. Därför ska miljöskatter verkligen vara miljöpåverkande och inte dolda fiskala skatter.

Anf. 6 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Lena Asplund inleder som vanligt när det gäller Moderaterna med att Sverige inte är ensamt i världen. Nej, det är vi inte. Det är därför vi har internationella avtal när det gäller klimatfrågan. Det inled-

des med Riomötet 1992, som följdes av Kyotoavtalet, som nu förhoppningsvis följs av Köpenhamnsavtalet. Men vi har också ett ansvar. Vi har kunnat visa att man kan sänka koldioxidutsläppen och ändå ha en växande ekonomi. Ska vi inte fortsätta på den vägen, tycker du? Vad är det du vill ha sagt med det där?

Du säger att man inte ska trilla ned i klyftan och att ni vill bygga en bro. Men det är ju det man har gjort. Vi har internationella avtal som vi jobbar med stenhårt, vilket jag utgår från att även den moderatledda regeringen gör. Jag tycker att det känns lite tråkigt att Andreas Carlgren ska sitta på Köpenhamnsmötet och försöka förhandla fram ett bra avtal när det gäller klimatet med de förutsättningar som ni för fram i argumentationen.

Du ställde ett antal frågor. Jag fick inte svar på mina, men jag kan ändå försöka svara på dina om du sedan lovar att återkomma till mina frågor.

Ja, vi lägger fram ett förslag på att höja skatten för kraftvärmeanläggningar och kärnkraftsanläggningar. Pengarna ska användas för ombyggnad. Det finns massor av åtaganden, bland annat att rusta upp byggnader från miljonprogrammet. De behöver verkligen restaureras och göras energieffektiva. Vi behöver bostäder i det här landet.

Anf. 7 LENA ASPLUND (m) replik:

Fru talman! Jag kommer inte ihåg vilka frågor du ställde, Christin Hagberg, från talarstolen. Jag är ledsen för det. Du kanske kan ta dem en gång till.

Visst ska miljonprogrammet rustas upp, men ska vi betala det med sådana skattepengar? Är det inte ägarna av bostäderna som bör göra upprustningen? Många har faktiskt rustat upp sina bostäder. Det finns många bra och stora bostadsområden som är antingen privatägda eller kommunalt ägda. Det finns exempel på det i bland annat Alingsås. Vid upprustningen har husen gjorts miljövänliga. Ska vi ta dessa pengar och hjälpa dem som inte har tagit sitt ansvar? Jag tycker att det är viktigt att ta sitt ansvar. Det är en av anledningarna till att vi har infört ett ROT-avdrag för bland annat privatpersoner så att de kan ta sitt ansvar och rusta upp sina hus.

Under den förra regeringen fanns en fastighetsskatt. Då hade ni en straffskatt när man gjorde miljöbra saker på sina hus. Då ökade taxeringsvärdet, och då fick man betala ännu mer fastighetsskatt. Det var väl inte speciellt miljösmart? Då är det bättre att – som vi har gjort – ta bort fastighetsskatten och införa en fastighetsavgift. Då kan man rusta upp sin bostad och göra den miljömässigt bättre utan att straffas för det. Det måste vara bättre än era förslag.

Anf. 8 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Jag ska upprepa mina frågor. Varför sänker ni koldioxidskatten?

Vi har ett problem framför oss som vi behöver ta tag i. Vi har till dags datum drygt 10 procents minskningar av koldioxidutsläppen. EU kommer förmodligen att klara sina 8 procent fram till 2012.

Ni säger 30 procent, och vi säger 40 procent. Vi behöver inte diskutera procentsatsen, utan det handlar om hur vi går vidare. Till 2020 har vi

sagt att vi ska minska med 30 procent. Det är kort tid. Vi har ungefär tio år på oss. Då måste vi ta tag i och försöka lösa problemen.

Vi vet till exempel att transportsektorn inte har minskat sina utsläpp utan att de tvärtom har ökat. Det är klart att vi måste lägga fram förslag som ger långtgående effekter. Er argumentation går ut på att handeln med utsläppsätter och koldioxidskatten ska lösa alla problem. Varför sänker ni då skatten?

Hur tänkte ni med handelsgödselskatten? Samtidigt säger ni att det är oerhört viktigt att ta tag i frågorna, bland annat se till att Östersjön åter blir ett levande hav. Det finns problem med algblooming och fiskbestånden. Hur tänkte ni när ni föreslog att man skulle ta bort handelsgödselskatten? Man kan läsa sig till att det ska vara en kompensation för att koldioxidskatt drabbar lantbruket. Inte går det väl att kompensera en miljötätgård genom att ta bort den på en annan så att miljön förvärras?

Anf. 9 LENA ASPLUND (m) replik:

Fru talman! Nu har jag skrivit upp frågorna!

Vi sänker egentligen inte koldioxidskatten. Vi höjer den 1 öre, men sedan justeras den genom konsumentprisindex. Eftersom konsumentprisindex har gått ned går den biten ned också. I fjol gick konsumentprisindex upp, och då höjdes koldioxidskatten. Det är väl okej. Om man har sagt att skatten ska följa konsumentprisindex ska den göra det. När konsumentprisindex går upp höjs skatten. Men om man inte sänker skatten när konsumentprisindex går ned är man inte speciellt konsekvent. Vi sänker egentligen inte koldioxidskatten utan den justeras efter konsumentprisindex.

Sedan var det frågan om handelsgödseln. Det gjordes en utredning under den förra regeringens tid, SOU 2003:9 *Skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel?*, och där uppgavs att priset på handelsgödsel inte har stor betydelse för användandet av handelsgödsel. Det finns andra anledningar till att handelsgödsel används. Varför ska då en skatt läggas på den? Då blir det en fiskal skatt. Då blir det inte en styrande skatt eftersom priset inte verkar ha någon betydelse. Då kan skatten lika gärna plockas bort och andra skatter kan justeras i stället.

Det var så jag resonerade innan. Det gäller att skatter ska styra på rätt sätt och att de har en legitimitet där de finns. Vi kan inte ha miljöskatter som är rent fiskala. Då tappar man tron på att skatterna är bra. Därför tar vi bort skatten på handelsgödsel eftersom den inte har haft någon betydelse.

Anf. 10 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag hade haft förhoppningar om att hinna ställa frågor till Lena Asplund, men jag är glad om jag hinner bemöta allt.

Lena Asplund säger som vanligt att Sveriges utsläpp bara utgör 0,2 procent av koldioxidutsläppen. Det spelar ingen roll vad vi gör här. Nähä, men hur många procent av befolkningen i världen utgör vi? Så länge vi i Sverige har koldioxidutsläpp som är bra mycket högre än det globala snittet och bra mycket högre än vad som är ekologiskt hållbart är det vår förbannade skyldighet att minska våra utsläpp.

Lena Asplund pratar om de stora bilarna. Det här är inget som jag hittar på. I remissammanställningen från propositionen framgår att Skatte-

verket, Gröna Bilister, Nature Associates och Naturskyddsföreningen pekar på att de miljöbilar som har högst klimatpåverkan gynnas mest medan de med lägst påverkan endast gynnas marginellt. Den fordons-skattelättnad som ni har valt är alltså tämligen trubbig.

Lena Asplund tar upp frågan om övervinster i kraftindustrin. Det är lite intressant. Egentligen skulle det kräva ett ganska långt resonemang. Det handlar om en nationalekonomisk term vi kallar windfall profits – vinster som trillar ned från himlen. I det här fallet handlar det om handel med utsläppsrätter som har inneburit stora vinster för just vattenkraften och kärnkraften. Vad man än kan säga om dem i övrigt har de åtminstone inte några direkta koldioxidutsläpp. I en fri marknad brukar det innebära att fler aktörer söker sig till de sektorerna, och då får man ned vinsterna på normala nivåer. I och med att vi av miljöskäl har sagt att vattenkraften och kärnkraften inte ska byggas ut ytterligare – ni har andra idéer, men det är i alla fall så det ser ut i dag – innebär det att man kan hålla vinsterna på en konstgjort hög nivå. Det är inte rimligt att kraftbolagen utan att egentligen ha gjort något skördar vinsterna. Jag tycker då att det är rimligt ta ut en lite högre skatt för att kompensera. Det innebär inte att det ska vara någon allmän extra vinstbeskattning på företag som råkar vara lönsamma.

Anf. 11 LENA ASPLUND (m) replik:

Fru talman! Om jag har läst er reservation på rätt sätt har ni inte skrivit något om vinsterna i elkraftsindustrin, det vill säga vattenkraft och kärnkraft. Tydligt tog du åt dig ändå, men det var inte dig jag gick på. Det var dina kolleger som hade skrivit så.

Helena Leander säger att jag går tillbaka till hur litet Sverige är. Men faktum är att Sverige är det. Det är därför det är så viktigt att hjälpa andra länder att sänka koldioxidutsläppen. Det är så vi kan komma framåt. Givetvis måste vi visa att Sverige gör saker som är bra. Det gör vi hela tiden. Vi gör många bra saker, bland annat att sänka fordonsskatten för bilar med lägre utsläpp.

Sedan var det frågan om vad Gröna Bilister och Naturskyddsföreningen tycker. Jag kan förstå Gröna Bilister, men jag tänker inte kommentera det i kammaren.

120 gram är inte speciellt stora utsläpp. Hur ska vi komma framåt? Vi måste ta det lite försiktigt så att människor kan ha en vardag och kan leva. Jag kommer från Sollefteå. Om man bor i Näsåker och jobbar i Sollefteå har man fyra mil till jobbet. Det finns inga allmänna kommunikationer. Hur ska man göra då? Ska man gå arbetslös i stället? Är det inte bättre att jobba? Vi tycker att jobblinjen är viktig, och då måste man få ta sig till jobbet.

Det hjälper inte om du höjer bensinpriset till 40 kronor per liter, för folk kommer att åka ändå. Man måste ju ta sig till jobbet.

Anf. 12 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Här återkommer alltså igen detta häpnadsväckande påstående att bensinpriserna inte spelar någon som helst roll för koldioxidutsläppen och bensinförbrukningen. Det är ett påstående som går helt emot all etablerad ekonomisk vetenskap. Det går emot era egna expertmyndigheter som till exempel Statens institut för kommunikationsanalys,

som ändå hittar en priskänslighet vid 0,8, och det går emot allt ni skriver i propositionen om att ekonomiska styrmedel ger resultat. Ni skriver dessutom i propositionen att om man ser negativa fördelningseffekter – och det kan man faktiskt göra i det här fallet, ute på landet – får man lösa det på annat sätt.

Miljöpartiet har aldrig hävdat att alla i hela Sverige ska åka kollektivt, vilket du påstod tidigare. Om man bor långt ute i buskarna är det klart att man inte ska åka i en tom buss, utan då är det bättre att man tar sin bil, att man har en miljöeffektiv bil som går på någon form av biobränsle som är framställt på ett sjyst sätt. Det där kan vi prata jättemycket om. Alla behöver inte åka kollektivt. Men vi behöver de ekonomiska styrmedlen för en utveckling där vi får de här bättre fordonen och de som har möjligheten, till exempel här i Stockholm, åker kollektivt, cyklar, går eller vad man nu gör. Och den negativa fördelningseffekten – det skriver ni ju själva – får man hantera på annat sätt.

Förra mandatperioden införde vi i den rödgröna majoriteten ett glesbygdsavdrag för människor i glesbygd för att kompensera för de högre transportkostnaderna för dem som bor långt ute på landet. Det skulle man kunna göra. Eller är det så att Lena Asplund inte står bakom de principer som hennes egen regering lägger fram i den här propositionen?

Anf. 13 LENA ASPLUND (m) replik:

Fru talman! Det är klart att jag står bakom dem, men jag försöker åskådliggöra att man faktiskt måste kunna ta sig till jobbet. De incitament som du använder är rätt trubbiga instrument. Glesbygdsavdraget får ju alla. Det har ingen betydelse om du har 50 meter eller två kilometer till jobbet och kan gå dit, alla får glesbygdsavdraget, så det är ett trubbigt instrument. Man måste hitta ett instrument som fungerar bättre, och just nu finns det inget. Det finns också de som bor i Stockholm som måste ta sig i bil till jobbet. Om du bor innanför tullarna finns det ingen anledning. Där kan man faktiskt gå, åka tunnelbana eller buss. Men om du bor i Stockholms län och har en bit in till stan kanske du måste ta dig till närmaste kollektivtrafikmedel. Hur ska du komma dit? Du kanske måste använda bilen då också.

Vi måste på något sätt kunna ha en vardag och leva fram till dess att vi får bilarna helt fossilfria, för meningen är väl att de inte ska släppa ut någonting sedan. Vi ser väl alla framför oss bilar med noll utsläpp. Det kan vara elhybrider, olika biobränslen och biogas, som vi pratade om innan och som jag också tycker är bra om vi kan använda. Nu har vi lite distributionsproblem med det i hela landet, men det finns annat.

Det är viktigt att vi tar det här i en takt som människor kan klara av, att de känner att det här är okej och sjyst och inte att de straffbeskattas bara för att vi ska gå så långt före och hoppa över den där klyftan så att alla ramlar ned i den.

Anf. 14 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag ska försöka svara på några av de frågor som Lena Asplund ställde i sitt anförande, så kanske jag kan få svar på mina frågor sedan.

Du pratar om att vi från oppositionen föreslår höjda drivmedelsskatter. Jag tror att det finns en acceptans i dag hos människor för att vi måste använda den typen av styrmedel för att ställa om.

Vi menar att det måste finnas sätt att kompensera människor som bor i glesbygd. Vi måste också kunna satsa på kollektivtrafik, mycket mer utbyggd kollektivtrafik. Det handlar om att fatta modiga politiska beslut för att kunna ställa om samhället.

Sedan pratade du om detta med planekonomi. Det är andra som har redogjort för detta, att marginalprissättningen på el i dag bidrar till stora vinster i de stora elbolagen samtidigt som olika styrmedel, till exempel handel med utsläppsrätter, också har bidragit till de stora vinsterna. Att då använda pengarna i en viktig miljöomställning tycker jag nog är en ganska klok politik.

I mitt anförande hann jag inte ta upp frågan om att skatten på handelsgödsel tas bort. Jag måste fråga Lena Asplund: Hur har regeringen tänkt minska jordbrukets inverkan på övergödningen när man genomför en sådan här åtgärd?

Anf. 15 LENA ASPLUND (m) replik:

Fru talman! Jag gav svaret till Christin Hagberg att priset på handelsgödsel inte verkar ha någon betydelse för påverkan, och då ska man inte ha kvar skatten på det. Man ska ju styra en skatt så att den tar som den ska.

Kollektivtrafik i glesbygd – ja, Marie du kommer ju från Värmland, och det är också glesbygd. Jag tror att varken du eller jag kommer att uppleva att vi i glesbygden har bussförbindelser med samma intervall som i Stockholm, Göteborg eller Malmö. Kollektivtrafik i glesbygd – ja, i viss mån kommer det att fungera mellan stora orter och där vi får utbyggd järnväg. Jag hoppas att det kommer att börja fungera rätt bra i mitt län nu med Botniabanan och Ådalsbanan, att vi kommer att kunna få ökade arbetskraftsområden när vi kan åka kollektivt. Många föredrar att göra det, speciellt på vintern. Då är det väl jättetrevligt att kunna sätta sig på ett tåg i stället för att sitta i sin bil och ligga bakom snöröken. Men det kommer inte att fungera överallt, och det inser du också. Det är klart att det inte kommer att fungera med kollektivtrafik i Junsele, Ramsele, Torsby och andra orter i Värmland och även småorter i Norrbotten, så vi måste använda bilen.

Jag tycker att vi måste ta det lite försiktigt och långsamt så att folk hinner ställa om och köpa miljövänliga bilar, annars blir det någonting som straffar människor som har lite sämre ekonomi och inte har råd att på en gång köpa en ny och dyrare bil som ger mindre utsläpp.

Anf. 16 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Nej, man kan naturligtvis inte ersätta bilen med kollektivtrafik överallt. Det faller på sin egen orimlighet. Jag tycker att det är så självklart att vi inte behöver ha den diskussionen. Människor som bor i glesbygd är beroende av bil, punkt slut. Så är det naturligtvis. Det är därför vi har lagt fram förslag för att kompensera dem för den extrakostnad de kommer att få när vi höjer drivmedelsskatten, precis som jag sade. Men hand i hand med den åtgärden är det jätte viktigt att satsa också på kollektivtrafik, självklart.

Jag märker att Lena Asplund glider undan svaret när det gäller skatten på handelsgödsel. Lena Asplund säger bara att den inte är verksam, utan att vi måste göra någonting annat. Min fråga var: Hur tänker alliansregeringen minska jordbrukets inverkan på övergödningen? Ni kan inte bara säga att ni anser att handelsgödselskatten inte är bra. Nej visst, ni har tagit bort den. Men vad tänker ni göra i stället?

Anf. 17 LENA ASPLUND (m) replik:

Fru talman! Vi går tillbaka till det här med prissättningen på elen. Visst, det handlar om utsläppsrätter och att bolagen gör stora vinster. Men tycker man det måste man komma med förslag som ändrar på det i stället för att bara säga att de gör så stora vinster, så då tar vi ut högre skatt. Det är det resonemanget som jag hakar upp mig på, för det är planekonomi. Har man för stora vinster i privata bolag, då höjer vi skatten. Då finns det ju en bakomliggande orsak, och då ska man ta itu med den i stället för att höja skatten.

När det gäller handelsgödsel igen: Det här är skatteutskottets betänkande, och vi pratar om skatter och styrande skatter. När det i övrigt gäller handelsgödsel måste jag hänvisa till mina kolleger i miljö- och jordbruksutskottet. Du får väl ta den diskussionen med Sofia Arkelsten, eftersom jag tyvärr inte kan det, annars skulle jag gärna ha gjort det. Det har visat sig att skatten inte haft någon påverkan, och då tar vi bort den. Eftersom skatten inte har haft någon påverkan lär det inte ha någon betydelse för övergödningen. Man lär inte köpa mer gödsel nu. Skulle det bli så får vi titta på vad man kan göra i stället. Men det vi debatterar nu är en skattefråga. Den andra frågan får man diskutera i miljö- och jordbruksutskottet.

Anf. 18 KARIN NILSSON (c):

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

De miljöutmaningar vi står inför i dag är gränsöverskridande. Alliansregeringen har flyttat fram positionerna inom miljöpolitiken och då särskilt inom klimatpolitiken. I dagens debatt låter det som att det inte finns några styrande klimatskatter, men visst innehåller förslaget sådana.

Ambitionen är att Sverige ska vara ledande vad gäller hållbar utveckling både på hemmaplan och internationellt. Alliansregeringens miljöpolitik grundar sig på internationellt samarbete och på att ta vara på de möjligheter som finns till miljöförbättringar. Miljöminister Andreas Carlgren sliter just nu med avtalet i Köpenhamn.

I betänkandet finns ett antal förslag till styrande förändringar av punktskatter med målsättningen att minska utsläpp av växthusgaser, bidra till målen för andelen förnybar energi och uppnå effektivare energianvändning. Förslagen ingår i budgetpropositionen för 2010 och i 2009 års klimatproposition.

Betänkandet innehåller den lagtext på skatteområdet som behövs för att förverkliga de tidigare beslutade förslagen i budgetpropositionen och klimatpropositionen. Punktskatterna är alltså en konsekvens av redan fattade beslut.

Det visar på kompromissviljan och enigheten inom alliansregeringen för att åstadkomma en trovärdig politik på miljöskatteområdet.

Oppositionens tre partier utgör med sina 13 olika yrkanden ett mycket spretigt alternativ. Socialdemokraterna föreslår att koldioxidskatten ska höjas 6 öre mer än i regeringens förslag, vilket påverkar bensinpriset motsvarande en höjning med 15 öre utöver budgetförslaget för 2010. Vänsterpartiet föreslår en skattehöjning på bensin med 75 öre under tre år och att koldioxidskatten ska höjas med 19 öre mer än i regeringens förslag, vilket påverkar bensinpriset motsvarande en höjning med 57 öre utöver budgetförslaget 2010. Läger man samman det med de 75 örena blir det ungefär 1:30 på tre år. Miljöpartiet föreslår att koldioxidskatten höjs med 12 öre 2010, 43 öre 2011 och 5 öre 2012, vilket innebär en ökning av bensinpriset med runt 1:80 till 2012.

Att klara ut vad som skiljer regeringens politik från de tre olika oppositionspartiernas 13 olika reservationer, som alla var för sig innehåller en mängd olika åtgärdsförslag med kronor och ören, låter sig inte göras på ett begripligt sätt i ett debattinlägg.

Fru talman! Jag har ändå valt att belysa en av punktskatterna särskilt. Utöver de skatter i betänkandet som har direkt koppling till växthusgaserna, koldioxidskatt, energiskatt och fordonsskatt, finns ett förslag i betänkandet om att ta bort skatten på handelsgödsel. Denna fråga har en indirekt koppling till klimatskatterna.

Även här är det en fråga om att se politiken i ett globalt perspektiv. Frågan om handelsgödsel hänger samman med frågan om koldioxidskatt. Regeringen har som målsättning att använda skatten som styrmedel även inom jordbruksnäringen för att påskynda omställningen till förnybara drivmedel och komma bort från beroendet av fossila drivmedel och utsläpp av växthusgaser. Det anser jag vara en rimlig princip att hålla fast vid trots att Sverige redan i dag har högre drivmedelsskatter inom jordbruket än konkurrensländerna. Denna omställning är besvärlig nog som den är.

Som jag också sade bör handelsgödselfrågan liksom klimatfrågan ses i ett globalt perspektiv. Sverige är ett av endast två länder i världen som har en beskattning av gödsel. Denna skatt försämrar svenska lantbrukares konkurrensvillkor utan att ha någon större effekt på användandet av gödselmedel. Svenska bönder har en pressad konkurrenssituation och har inte pengar att gödsla med. Gödsel innebär pengar även utan en snedviden beskattning.

Sverige har en strängare miljölagstiftning än många konkurrerande länder vad gäller spridning av gödsel och bekämpningsmedel och val av grödor. Det är bra; det ska vi fortsätta ha. Men det är också viktigt att Sveriges bönder får ekonomiska villkor att producera och sälja de livsmedel som vi har stiftat dessa lagar för.

Sverige har på område efter område en strängare lagstiftning än andra länder. Trots grisdebatten kan vi konstatera att vi har hårdare bestämmelser än andra. Men hur bra det än är kan allt bli bättre. Frågan som alla bör ställa sig är om vi som lagstiftare vill se ett svenskt lantbruk. På handelsgödselområdet är det, som jag ser det, tämligen enkelt att göra förändringar så att svenskt jordbruk stärks.

Det är meningslöst att ställa hårdare krav på vårt eget jordbruk om den svenska konsumenten sedan köper importerade produkter från andra länder för att de är billigare. Med lagen om offentlig upphandling inom EU, där priset ofta är den avgörande faktorn, kan det innebära att kom-

muner och landsting upphandlar mat till våra skolbarn och äldre som transporteras över såväl land och vatten för att nå fram. Det är inte så klimatsmart.

Dessutom vill vi se Sverige som ett matland som kan exportera livsmedel till kunder utanför Sverige.

Fru talman! I mitt hemlän Kronoberg har Centerpartiet stort politiskt inflytande. Där har landstinget och de flesta kommuner tagit beslut om att upphandlingen av livsmedel ska innehålla minst 25 procent ekologiska varor. Men även de konventionella jordbruken behövs för att förse oss med bra livsmedel och för att hålla landsbygden levande. Även om jag gärna ser en utökning av det ekologiska jordbruket är Vänsterpartiets inställning i frågan rent hämmande för svensk livsmedelsproduktion. Vänsterpartiet förespråkar nämligen i sin reservation en höjning av skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel med 20 procent. Det handlar alltså inte om att bromsa upp att vi vill ta bort denna beskattning, utan Vänsterpartiet vill dessutom lägga på ytterligare 20 procent. Ett sådant förslag öppnar för mer import av jordbruksprodukter som odlats med gödsel och gifter.

Min uppfattning är att borttagandet av handelsgödselskatten i Sverige inte leder till någon nämnvärd ökad miljöpåverkan men att frågan om miljöskadliga gödningsämnen och bekämpningsmedel i livsmedelsproduktionen i större utsträckning bör vara en global fråga som ska behandlas på en internationell politisk arena som till exempel EU-parlamentet.

Men Vänsterpartiet delar väl inte den åsikten eftersom man är det enda parti i Sveriges riksdag som uttalat är motståndare till EU.

Fru talman! Jag yrkar som sagt bifall till utskottets förslag.

Anf. 19 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag tror att vi alla delar uppfattningen att det är viktigt att vi har ett livskraftigt och starkt svenskt jordbruk som kan producera produkter av hög kvalitet med så låg påverkan som möjligt på miljö och djur. Men om vi tar bort alla miljö- och djurskydds krav tappar det svenska jordbruket en av sina starkaste konkurrensfördelar. Det är inte den väg vi ska gå. Vi ska behålla hårda krav både på miljöstyrning och på djurskydd i det svenska jordbruket.

Gödselskatten är en sådan del. Karin Nilsson tror inte att den har någon effekt, men Finansdepartementets egen promemoria säger att den har det. Tack vare gödselskatten har vi minskat kväveutsläppet med 1 500 ton per år.

Olika remissinstanser framhåller vikten av den här skatten. Sveriges lantbruksuniversitet till exempel säger att man tycker att fördelarna överväger nackdelarna, och man säger att gödselskatten är ett relativt billigt sätt att minska utsläppen av växthusgaser. Det handlar ju inte bara om övergödning.

Det tycks finnas många goda skäl till att gödselskatten har en miljöstyrande effekt.

Om man känner att man ändå behöver kompensera jordbruket på något sätt kanske man ska fundera över om man kan göra det på andra sätt. Regeringen skriver ju i propositionen att eventuella fördelningseffekter bör kunna hanteras på annat sätt. Skulle någon form av stöd för jordbrukare som inte är kopplat till ökad gödselanvändning kunna vara en idé?

Prot. 2009/10:46
9 december

*Vissa
punktskattefrågor
med anledning av
budgetpropositionen
för 2010*

Man kan också undra varför man tar bort kadmiumdelen av gödselskatten. Den har i praktiken haft den effekten att man använder sig av gödselmedel som har lägre kadmiuminnehåll så att man inte behöver betala så mycket av den skatten. Det har egentligen inte påverkat jordbrukets konkurrenskraft nämnvärt. Varför tar man bort den också när man är i farten?

Varför tar man bort skatten på avfallsförbränning? Det är en annan skatt som man nu bara plockar bort. Det har förvisso funnits problem med utformningen av den, men man kanske skulle börja med att titta på utformningen och inte bara säga att den inte har fungerat optimalt och att man därför tar bort den. Det är ganska slött.

Anf. 20 KARIN NILSSON (c) replik:

Fru talman! Vi tar bort alla krav på jordbruket, sade Helena Leander. Det handlar definitivt inte om att ta bort alla krav på jordbruket. Det här är ett förslag om att ta bort en skatt. Det är en skatt som bara ett enda land utöver Sverige har. Av det skälet tycker jag definitivt att det är en konkurrenshämmande faktor.

Att i stället införa ett stöd till jordbrukare som bara skulle omfatta vårt eget land tror jag inte att vi har möjlighet att åstadkomma inom en europeisk gemenskap. Då handlar det om något som liknar den bilindustri som man stöder på olika håll i världen. Jag har svårt att tro att sådana protektionistiska idéer skulle vara hållbara när det gäller jordbruket i Sverige.

Det är tillåtet att införa skatter inom de fristående staterna, däremot inte ekonomiska stöd. Genom denna åtgärd skulle vi kunna göra det mer jämställt på den konkurrensutsatta marknaden. Det tycker jag är en enkel åtgärd för att vårt förhållandevis rena jordbruk ska kunna få ut sina produkter på likvärdiga villkor.

Anf. 21 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag tror givetvis inte att ni menar att man ska ta bort alla krav på jordbruket. Jag menar bara att om man drar resonemanget till sin spets tror jag inte att det får positiva effekter.

Vi ska arbeta för att svenska livsmedel ska konkurrera genom sin goda kvalitet och genom en positiv inverkan på omvärlden, inte nödvändigtvis genom att vara billigast i världen för då tror jag inte att vi kommer att vinna racet över huvud taget.

Frågan om stöd till jordbruket är intressant. Som Karin Nilsson säger kan man ju inte bara pytsa ut stöd hur som helst. Med den gödselskatt som man har haft har det funnits ett sätt att återföra pengarna till näringen genom något som kallas Greppa näringen. Det har inneburit att man har gett stöd på olika sätt för att jordbrukare ska kunna minska sin gödselanvändning och kväveutlakning. Det har varit positivt för jordbrukare. Om man kan minska gödselanvändningen genom att sprida gödsel mer effektivt minskar det ju kostnaderna. Om man genom olika åtgärder kan minska utlakningen är det ju också positivt. Det är en åtgärd som man kan använda sig av.

Jag tycker att man skulle fundera mer på det och inte bara ta bort gödselskatten.

Samma sak gäller avfallsförbränningskatten, som Karin Nilsson inte nämnde i sitt svar. Man kan fundera över utformningen. Nu beskattas till exempel träavfall, trots att det egentligen är att betrakta som biobränsle, däremot inte industriavfall. Sådana saker skulle man kunna rätta till.

Om man är orolig för avfallstransporter kanske man ska fundera över att inte ha en energipolitisk styrning i form av differentierade skatter beroende på om det förbränns i kraftvärmeverk eller i vanliga värmeverk. Man skulle kunna fundera över om det går att göra avfallsförbränningskatten mer effektiv och inte bara ta bort den utan att ha någon som helst styrning för hur man vill minska avfallsförbränningen och se till att avfallet i större utsträckning går till återvinning och biologisk behandling.

*Vissa
punktskattefrågor
med anledning av
budgetpropositionen
för 2010*

Anf. 22 KARIN NILSSON (c) replik:

Fru talman! Det finns ju regler för gödselhanteringen även utan den här beskattningen. Det finns regler för när, hur och var man får sprida gödsel – till exempel för våtmarker – och annat för att skydda naturen. Den forskningen har gått framåt och gjort nytta.

Gödselskatten har självklart haft effekt i ett initialt skede. Gödsel kostar oavsett om den beskattas eller inte. Man har ju inte för mycket pengar så att man tvunget måste sprida ut dem på markerna. Man gödslar, som sagt, inte gärna bort sina pengar. Det här är en möjlighet att hålla ned priserna på sina varor så att man får ut dem på marknaden.

När det gäller miljöforskningen och de åtgärder som skatten har använts till står det ingenting i förslaget om att den delen ska tas bort för att man gör den här förändringen.

Avfallsförbränningskatten går in under koldioxidbeskattningen. Därmed finns det en beskattning i en ände. Nu har man haft dubbel beskattning – man har både beskattat avfallet och koldioxidutsläppet.

Det är väl rimligt att man ser över det. Vi tittar också på energiinnehållet i beskattningen.

I resonemanget låter det som om vi inte gör någonting från regeringens sida. Det är definitivt fel. Det vi tar ställning till i dag är ekonomiska styrmedel för en bättre miljö, för en bättre energihushållning och för att få en styrande effekt mot de mål vi har inom alliansregeringen för att åstadkomma en skillnad i klimatpolitiken.

Anf. 23 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Karin Nilsson och Centerpartiet säger att skatterna ska vara styrande. Det är vi naturligtvis helt eniga om. Vi har också sagt att det finns en del saker som är bra i propositionen.

Du ägnar en ganska stor del av ditt anförande åt lantbruket och handelsgödsel. Jag har en del frågor om det.

Om man tar bort skatten finns en risk för att användandet ökar. Det är ni som har lagt fram ett betänkande när det gäller havsmiljöpolitiken och framför allt Östersjön.

Om man väljer att ta bort handelsgödselskatten, vilket ni har gjort, är det väl rimligt att man i ett annat läge lägger fram förslag om hur man ska jobba med frågan för att ytterligare förbättra havsmiljön. Jag tycker att det är ett rimligt krav.

Vi tycker att handelsgödselskatten har haft en styrande effekt. Det får vi stöd för av remissinstanserna, bland annat två tunga, nämligen Kemi-

kalieinspektionen och Naturvårdsverket, som tycker att skatten har haft en styrande effekt. Man tycker att det är olyckligt att den tas bort.

Du får gärna kommentera vad man vill göra i stället.

Centerpartiet har varit drivande när det gäller avfallsförbrännings-skatten. I mitt anförande frågade jag vad ni i stället vill göra för att minska förbränningen av avfallet och förbättra återanvändning och återvinning.

Anf. 24 KARIN NILSSON (c) replik:

Fru talman! Detta är styrande skatter. Det är också styrande skatter när det gäller handelsgödsel. Vi har kommit fram till övergripande beslut inom EU när det gäller kemikalieanvändningen inom livsmedelsindustrin och andra industrier. Jag hoppas att vi ska kunna gå vidare på den vägen för att få likhet i användningen av bekämpningsmedel och när det gäller att få en ökad tillväxt i jordbruket – eller hålla uppe tillväxten i jordbruket. Gödsel har givetvis en funktion. Det kan vi inte bortse från.

Sedan har vi dem som jobbar inom de alternativa näringarna, inom ekojordbruk. På det sättet tillför de näring och binder utsläpp på ett annat sätt. Jag hoppas mycket att det ska vara en framtid för många. Men det kommer det inte att vara för all verksamhet inom jordbruket, så denna problematik återstår.

Samtidigt har vi nu haft en provotid sedan vi beslutade att införa handelsgödselskatter, och det finns givetvis många lantbrukare som har dragit lärdom av den period som har varit och ser vilken nivå som de kan lägga sig på för att det ska finnas en ekonomi i detta utifrån det beslut som vi har fattat. Nu kommer de att få en lättnad när det gäller just detta eftersom vi kommer att öka kostnaden för deras klimatpåverkande del i fråga om drivmedel med energibeskattningen.

Vi kan inte bara ha kostnadsökningar i vårt land. Vi har även på drivmedelsområdet en betydligt högre skatt för våra jordbruksmaskiner än vad man har i konkurrerande länder. Någonstans måste vi lätta på trycket. Detta är den enda möjlighet som jag ser om vi ska få en styrning i fråga om energi.

Anf. 25 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Vi har reagerat på att detta nog får en helt annan effekt. Lantbrukarna får i och med denna proposition kompensation för andra åtgärder när man höjer koldioxidskatten. Man tar bort handelsgödselskatten för lantbruket som en kompensation.

Jag tycker inte att det hänger ihop. Jag är fortfarande inne på att det är en stuprörspolitik. Man ser inte hur det hänger ihop.

En annan problematik som också lyfts fram från remissinstanserna är när man höjer koldioxidskatten så att det drabbar exempelvis trädgårdsnäringen, det vill säga växthusodlingen. Det innebär att vi får ett koldioxidläckage eftersom importen av tomater etcetera kommer att öka, och då får vi precis den effekt som man är rädd för när jordbruket i andra delar är konkurrensutsatt i och med att man betalar handelsgödselskatt.

Jag fick inte svar på frågan om avfallsförbränningskatten. Vad vill man göra i stället? Avfallsförbränningskatten var inte en skatt som var tänkt bara för koldioxidutsläppen utan också för att jämställa de värmeverk som använder sig av soppförbränning eller avfallsförbränning och

andra kraftvärmeverk som till exempel använder sig av förnybara råvaror. Då måste man också titta på hur man skattemässigt eller med andra åtgärder kan göra förbättringar så att det inte återigen blir så att avfallsförbränningsbolagen tjänar stora pengar på att bränna sopor i stället för att vi återanvänder och återvinner dem.

Anf. 26 KARIN NILSSON (c) replik:

Fru talman! Man får ändå säga att avfallsförbränning också är någon form av återvinning. Det är en energiåtervinning av något som man annars skulle ha varit tvungen att ta hand om. Jag tycker därför att det är fel att säga att detta inte är en återvinningsprodukt.

Jag vill återvända till frågan om jordbruket. Jag håller envist fast vid att vi måste kompensera. Det låter som om Christin Hagberg anser att det är fullständigt fel att låta den ena kostnadsökningen kompenseras av att man minskar kostnaderna någon annanstans. Men om vi inte gör detta lyfter vi ut jordbruket från Sverige och säger att vi får tillverka våra livsmedel någon annanstans där man kan hålla andra priser och där man kan ha en mindre strikt lagstyrd verksamhet. Där kanske man inte sköter sina grisar på samma sätt som vi gör här. Jag tror i så fall inte att det skulle bli till det bättre.

Christin Hagberg säger att koldioxidskatten drabbar växthusnäringen. Där skulle man alltså inte öka koldioxidskatten. Jag tycker precis tvärtom. Ett växthus står still. Om man jämför det med ett fordon som kör runt är det betydligt enklare att växla över till ett alternativt uppvärmningssystem i fråga om en värmekälla som kan ordnas på en stationär plats. Där har vi stor erfarenhet från alla möjliga lösningar med uppvärmning. Där får det verkligen en styrande effekt om man höjer koldioxidskatten.

Anf. 27 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Å Kristdemokraternas vägnar yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på oppositionens 13 reservationer.

Sverige och många länder står inför stora utmaningar inom klimat- och energiområdet, inte minst med anledning av hotet om en global uppvärmning och det överutnyttjande som vi ser av jordens ändliga resurser.

Dessa utmaningar måste tacklas solidariskt, gemensamt, effektivt och utan dröjsmål. Miljöskatter och andra ekonomiska styrmedel är därför av central betydelse för att framtida mål på klimat- och energiområdet ska kunna nås.

Olika ekonomiska styrmedel ger olika och varierande effekter och incitament för att vara effektiva. Därför måste de samordnas. En angelägen utgångspunkt för miljöpolitiska styrmedel är att de i möjligaste mån utformas så att förorenaren betalar för sin miljöpåverkan.

Fru talman! En av de bärande pelarna i den kristdemokratiska ideologin utgörs av förvaltarskapstanken. Den innebär att människan och mänskligheten har ett långsiktigt ansvar att bruka, bevara och förvalta skapelsen i stället för att slita, slänga, förbruka och leva kortsiktigt. Allt vi gör påverkar både samtid och de efterkommande. Detta gäller samhällets alla områden, kanske framför allt synen på samhällsekonomin och miljön.

Kristdemokraterna vänder sig därför mot de avvisidor i konsumtions-samhället som lett till en materialistiskt inspirerad slit-och-släng-filosofi där det långsiktiga och det själsliga lätt glöms bort. Detta har lett till en oansvarig hushållning med förgiftning av luft, vatten och mark och ett resursöverutnyttjande som följd.

Fru talman! Jag tänkte vara lite personlig och berätta om hur man som ledamot i denna kammare kan uppleva hur det är att byta en mobiltelefon när man får beskedet att den som man har efter tre års innehav är otroligt gammal och att mobiltelefonen bör bytas var nionde eller var artonde månad.

När vi håller våra mer eller mindre retoriskt skickliga tal – detta tillhör väl de retoriskt mindre skickliga talen – i kammaren kan vi ändå ställa frågan till oss själva hur vi lever och hur vi som riksdagsledamöter lever och om riksdagen på denna punkt med ständiga mobiltelefonbyten visar att den är en god förebild eller dess motsats.

Fru talman! Förvaltarskapsprincipen är en värdefull politisk ledstjärna i det politiska arbetet för det gemensamma bästa och för ett gott samhälle.

Jag tänkte nu gå över till det som ärendet handlar om, nämligen punktskatter. Vi har dem av två olika skäl. Först och främst ska de ge staten och det allmänna inkomster så att alla medborgare kan få den vård, omsorg och trygghet som de efterfrågar och så att man kan göra de infrastrukturinvesteringar och annat nödvändigt som behövs i vårt samhälle. Det kan också kallas den fiskala delen av punktskatterna.

Men vi använder också punktskatterna för att påverka konsumtionen av en viss vara i en viss önskvärd riktning. Vi tror eller önskar åtminstone från politisk sida att vi kan påverka människors beteendemönster inklusive vårt eget.

Den grundläggande kristdemokratiska filosofin baseras på människans ofullkomlighet. Ingen är ofelbar. Alla begår vi misstag. Detta gäller även politiska partier och regeringsalliansen, likaväl som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Alla partier är ofelbara. Det ska vi påminna oss om. Nej – jag märker att ni reagerar – alla partier är inte ofelbara. Alla partier är felbara. Inga människor och inga partier är ofelbara. Jag hoppas att det blir rätt i protokollet på denna punkt. Det var bra att ni signalerade att ni lyssnar på talets innehåll, även ni som sitter längst fram här i kammaren.

Därför är det av central vikt för oss kristdemokrater att solidariskt stötta, hjälpa och ibland faktiskt hindra människor från att skada sig själva. Detta kallas ofta för moralism och för överhetssamhälle – att man ger sig på enskilda människors livsstil. Den kritiken är många gånger befogad, men också lika många gånger obefogad. Man kan inte bara säga att all beskattning med vilken man försöker styra livsstilen är klåfingrig.

Fru talman! Regeringen har aviserat vissa strukturella förändringar i skattesystemet på klimat- och energiområdet – förändringar som syftar till någonting gott, till att göra skattesystemet mer träffsäkert och mer ändamålsenligt.

Med utgångspunkt i detta har regeringen aviserat ett antal förslag till åtgärder som bedöms minska utsläppen av växthusgaser samt bidra till att målen för andelen förnybar energi och för en effektivare energianvändning kan uppnås.

En majoritet av remissinstanserna är positiv till syftet i promemorian: att öka skatteeffektiviteten på klimat- och energiområdet. Man instämmer i de allmänna principer som bör gälla i fråga om att utforma effektiva skatter på klimat- och energiområdet.

Fru talman! Jag tror inte att det undgått någon här i kammaren att det län jag representerar, Dalarnas län, är mig kärt. Dock kan jag inte tala det vackra tungomål som de som är födda i Dalarna talar.

Länet är ett turistlän men har också en stor och tung industrisektor. Denna är viktig och behövs i framtiden. Samtidigt präglas stora delar av Dalarna av glesbygd och landsbygd. Frågan om bilens användning är därför självklart en fråga som berör människorna i länet. Befolkningsunderlaget är långt ifrån alltid tillräckligt för att etablera en busslinje och än mindre spårbinden trafik som räcker till för att de miljövänliga kollektiva transportmedlen ska kunna kännas realistiska för alla. Länstrafikens blåvitroda bussar är vackra men går kanske två tre gånger per dag. För att cykla är avstånden ofta för långa, och många gånger är väderförhållandena kärva, så bilen behövs.

För den som försöker få vardagspusslet att gå ihop spelar därför bilen rollen som något som det är svårt att ersätta. Det kan gälla resor till jobbet, till dagis, till barnets fotbollsträning, till innebandyn, till matbutiken eller till träffar med släkten.

Vikten av att kunna överbygga avstånd och skapa regionförstoringar betonas återkommande i den forskning som finns när det gäller att skapa möjligheter för jobb på landsbygden. Gemenskapstanken är viktig. Människor behöver också kunna vårda sina nära och kära och behöver kunna möta släkt och vänner.

Fru talman! Jag ser att jag är på väg att passera den anmälda talartiden. Redan i förväg beklagar jag detta. Jag ska bara kort sammanfatta några delar som jag tycker bör lyftas fram i samband med det betänkande som vi nu är på väg att anta.

Inte minst vill jag lyfta fram att vi föreslår skattebefrielse för personbilar med bättre miljöegenskaper. Vidare föreslår vi att lätta bussar och husbilar inordnas under den koldioxidrelaterade fordonsskatten och att fordonsskatten sänks för tunga elhybridbussar.

Jag vill också lyfta fram det som debatterats i denna kammare och understödja tidigare argumentering från Moderaternas och Centerpartiets sida i fråga om avskaffandet av gödselmedelsskatten.

Bedömningen från alliansregeringens sida och från alliansen här i kammaren är att gödselmedelsskatten ska avskaffas därför att den har inneburit en konkurrensnackdel för vårt svenska lantbruk och för de jobb som finns inom jordbruks- och livsmedelssektorn. Dessutom har gödselmedelsskatten inte visat sig vara särskilt effektiv när det gäller att få en minskad användning av gödselmedel.

Vidare tycker jag och vill gärna lyfta fram att det är positivt att vi genom ett skatteavdrag genomför skattefrihet för biogas – i praktiken blir det på det sättet en skattefrihet.

Allra sist, fru talman, vill jag lyfta fram vår hållning när det gäller flygets koldioxidutsläpp. Vi inser att detta måste hanteras på Europeanivå. Jag förstår dock oppositionens engagemang för att få detta snabbare, men vi måste ta det i det europeiska sammanhang där det hör hemma, så vi får bida tiden till 2012.

Kanske får en föreningsmänniska som jag också säga att det är klokt att inte höja tillbaka lotteriskatten. Att den ligger kvar på 35 procent är också viktigt för Förenings Sverige.

Anf. 28 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Ibland strular det till sig även för dig, Lennart Sacrédeus.

Du pratar mycket om konsumtionsområdet och om att miljöskatter ska vara styrande. När det gäller den typen av skatter finns det en enighet från vår sida. Även till dig måste jag få ställa en fråga om avfallsförbränningsskatten och dess borttagande.

Förutom detta med exempelvis plaster och dylikt som eldas upp och en form av koldioxidskatt handlar det också om att jämställa skatteuttaget för kraftvärmeverk som eldar med annan typ av förnybar energi. Kommer man att ta till andra åtgärder?

Föregående talare tyckte att också detta med avfallsförbränningen är en miljöåtgärd, och så kan det ju vara. Men i avfallshierarkin går återanvändning, återvinning, före. Enligt dem som jobbar med den här typen av frågor har man kommit väldigt långt. Då känns det lite knepigt att återigen se till att de som nu förbränner sitt avfall liksom tjänar pengar två gånger. Dels får vi från olika kommuner som skickar hushållsavfall till förbränning betala för att man tar emot det. Dessutom får man betalt när energin säljs. Nu slipper man ytterligare skatt. Det gör naturligtvis att man tycker att det är bättre att vi kör mer till avfallsförbränning, för då kan man tjäna mer pengar.

Har du, Lennart Sacrédeus, någon kommentar till det, och vad kommer ni att göra för att förbättra när det gäller nämnda avfallshierarki?

Anf. 29 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! Jag får tacka Christin Hagberg för hennes fråga.

Först en kommentar till det här med att tungan slinker. Jag talade om ofelbara partier men syftade på felbara partier och människor. Men ibland agerar vi, också jag, som om partier och människor är ofelbara. Jag syftade alltså på motsatsen till vad jag sade.

Jag tackar, som sagt för frågan om avfallsförbränningsskatten. Det finns olika politiska bedömningar. Jag hoppas att jag inte låter alltför inkännande när jag säger att det självklart finns ett engagemang i botten när man kommer till en annan uppfattning. Det handlar inte bara om ett opponerande – ni befinner er ju i den positionen – men vi har landat i en annan slutsats. Jag var inte ledamot av riksdagen när skatten i fråga infördes. Men min bild av det där är att denna skatt redan från början var kontroversiell och att den då ifrågasattes.

Utöver de svar som Lena Asplund och Karin Nilsson gett om denna skatt har jag inte så mycket mer att tillägga om den. Självklart står det er helt fritt att ihärdigt propagera för dess fortsättning. Men min bild är alltså – ni får väldigt gärna korrigera mig – att det redan från början ifrågasatts om denna skatt verkligen är miljöeffektiv.

Vi har olika ideologiska utgångspunkter. Det är klart att ni har en större tilltro till att skatter i sig – ursäkta om jag låter spefull – leder till ett gott beteende, i det här fallet till en bättre miljö. Inom alliansen har vi – Moderaterna, Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centern – den ideo-

logiska traditionen att miljövänliga skatter också kan vara ett svepskäl för att helt enkelt försvara inom en sektor.

När det gäller de frestelser Lena Asplund nämnde och incitament att tjäna mer pengar: Mätte det inte bli som Christin Hagberg säger på den punkten.

Anf. 30 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Återigen har vi i Lennart Sacrédeus svar på min fråga förstått att skatt är en målsättning för de borgerliga partierna, medan vi har det som ett medel.

Jag har varken försvarat eller förkastat avfallsförbränningsskatten. Jag har ställt en fråga, och jag har upprepat den flera gånger till er alla. Vad vill ni göra för att förbättra avfallshierarkin, det vill säga skapa incitament för att återanvändning och återvinning ska gå före förbränning? Det har varit min fråga, och jag har fortfarande inte fått svar på den. Nu har du en chans till, och när Folkpartiet sedan kommer kanske jag kan få ett svar.

När det gäller handelsgödselskatten, som vi också har diskuterat här, säger Lennart Sacrédeus att det handlar om konkurrensvillkor. Det är sant. Men samtidigt höjer ni andra skatter, så vad jag förstår blir det i stort sett plus minus noll för lantbruket. Då har man ju inte vunnit någonting i frågan.

Jag funderade också över en annan fråga när det gällde handelsgödselskatten, men den har jag glömt nu. Du får svara på frågorna.

Anf. 31 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Det står Christin Hagberg fritt att uppfatta om svaret på frågan har givits eller inte. Jag kan tillstå att Christin Hagbergs bedömning att hon inte fick svar på frågan inte är ett orimligt påstående. Jag hänvisade till andra svar, men vi har landat i olika bedömningar. Det är det svar jag kan ge.

Det kan vara klokt att upprepa en fråga och se om man efter hand blir mer belåten med svaret. Christin Hagberg har en del att ta igen när det gäller Gunnar Andréns ihärdiga frågande på vilket sätt höjda inkomstskatter kommer att leda till fler sålda Volvobilar och fler jobb på Volvo i Sverige. Där kan ni två alltså räkna pinnar för hur många gånger respektive fråga är ställd. Jag vet att Gunnar Andrén fortfarande väntar på svar från socialdemokratiskt håll.

Jag tycker att det ni lyfter fram med avfallshierarkin är viktigt. Det är ett perspektiv man fortsatt ska ha kvar både i den allmänna miljöpolitiken och i skattepolitiken. Jag vill faktiskt inför denna kammare säga: Samtidigt som det är otroligt viktigt att denna hierarki finns kan det naturligtvis tolkas på olika sätt hur man ska angripa den problematiken.

Avslutningsvis nämnde Christin Hagberg skatten på gödselmedel och att jag lyfte fram nackdelarna för lantbruket så länge denna skatt har funnits och att det faktiskt blir förbättringar när vi nu avskaffar den. Jag uppskattar det erkännandet. Det antyder att Socialdemokraterna i framtiden inte kommer att opponera sig mot det beslut vi fattar i dag och önska att denna skatt ska återinföras. Det välkomnar vi från alliansen och från kristdemokratisk sida.

Prot. 2009/10:46
9 december

*Vissa
punktskattefrågor
med anledning av
budgetpropositionen
för 2010*

Anf. 32 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att uttrycka min stora glädje över att så många ledamöter är i kammaren och över det stora mediala intresset för vissa punktskattefrågor med anledning av budgetpropositionen för 2010. Det är inte alltid vi har så mycket publik i kammaren när sådana här frågor diskuteras.

Låt mig svara Socialdemokraterna, som har ställt två frågor om skatten på gödselmedel. Det gäller att komma ihåg att dåvarande jordbruksministern Margareta Winberg den 28 juni 2001 tillsatte en utredning om just detta. Det var kammarrättslagman Curt Rispe i Göteborg som gjorde utredningen, och precis som Lena Asplund har sagt kom den 2003 fram till att skatten hade liten påverkan. Det var det ena svaret. Jag får återkomma till det andra.

Herr talman! Den svenska miljöpolitiken och punktskatterna är i ett internationellt avseende väldigt framgångsrik. Man kan förstora skillnaderna mellan partierna, men jag menar att vi vid en internationell jämförelse ser att vi i huvudsak har en mycket god miljöpolitik i Sverige. Jag tror att de flesta länder skulle avundas oss om de såg med vilken effektivitet vi har gått tillväga, till exempel genom koldioxidskatter och avgifter.

Allt är dock inte bra, och därför tillsatte ministären Persson för ett antal år sedan en stor energiskatteberedning som hette Skattenedsättningskommittén. Betänkandet kom 2002 eller möjligen 2003. Tyvärr ledde det inte någonstans. Den förra regeringen orkade inte fullfölja arbetet, och man får väl lov att säga att inte heller denna regering har orkat ta tag i dessa frågor. Det mesta återstår att göra när det gäller det man kan kalla rättvisa eller rationell skattepolitik på energiskatteområdet. Likväl har det gjorts ganska mycket.

Man kan i gårdagens Svenska Dagbladet läsa en artikel av Johan Myrsten om Kinas bilproduktion. Fram till den 1 oktober i år såldes 12 miljoner bilar. På fyra fem år blir det 60–70 miljoner nya bilar i Kina. Det är klart att vi i Sverige kan göra väldigt mycket åt våra 0,2 procent av växthusgasutsläppen, men om utvecklingen på andra håll fortsätter på detta sätt är det bekymmersamt – förutom det goda det för med sig att Volvo kanske kan sälja väldigt många fler bilar i Kina. Det vore ju bra för sysselsättningen i Göteborg, och det tycker jag vore en god sak.

Samma sak gäller USA. Höjs inte bensinpriset kraftigt där är det klart att man inte kommer att kunna göra någonting åt den väldiga miljöförstöring som kommunikationerna och privatbilismen utgör. Därför är detta centrala delar i hur man ska göra med hela energipolitiken, och det kan vi göra lite åt.

Det fanns mycket mer att säga, men låt mig bara säga att hela Miljöpartiets energipolitik och miljöpolitik precis som Lena Asplund var inne på är avpassad för den som bor vid Stureplan. Man tror att det inte bor några människor ute i landet som ska betala de jättelika skatter ni lägger på dem. Människorna runt Stureplan klarar säkert detta, men hur ska de människor i Näsåker som ska pendla in till Sollefteå varje dag klara det? Om Socialdemokraterna rakt av skulle genomföra Miljöpartiets miljöpolitik, som visserligen har goda ambitioner, skulle sysselsättningen i Sverige slås ut.

Anf. 33 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Herr talman! Det var skönt att även Folkpartiet kom med i debatten. Jag blev lite orolig när jag först såg talarlistan.

När det gäller handelsgödselskatten, Gunnar Andrén, är det så att Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket bland annat tycker att skatten har varit styrande, och de beklagar att den tas bort. Man ser nämligen riskerna att det blir större utsläpp. Jag pratade också häromdagen med en person som är aktiv i Gröna Liberaler och fick bekräftat att han inte tyckte att det var så väl genomtänkt att ta bort handelsgödselskatten. Ur den synpunkten att vi har problem inte minst med våra vattendrag och Östersjön är det lite kontraproduktivt att ta bort handelsgödselskatten i detta läge.

Den fråga jag har ställt till de andra och som är intressant att få svar på gäller avfallsförbränningsskatten. Jag vet att de i Folkpartiet som jobbar med miljöfrågor tycker att avfallshierarkin är det som ska styra, och det utgår jag ifrån att även Gunnar Andrén tycker.

Då återkommer jag till frågan: Hur ska vi kunna styra mot en bättre återanvändning och en bättre återvinning i stället för en förbränning som förmodligen kommer att öka i det här läget?

Anf. 34 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Det är alldeles riktigt att Folkpartiet i huvudsak har varit med på avfallsförbränningsskatten i motsats till Socialdemokraterna, som inte har drivit den här frågan, vilket man kan få intrycket av i den här debatten. Hela avfallsförbränningsskatten infördes som en eftergift till Miljöpartiet under den förra mandatperioden. Ni var i grund och botten emot detta. Därför fick den också en utformning som vi inte tycker har varit bra. Därför är vi med på de här ändringarna.

Jag säger inte att detta är optimalt, men när man ville avskaffa den här skatten från början ville man kompensera statskassan med högre priser på elektricitet. Är det någonting som jag är emot i det här landet, så är det högre priser på elektricitet. Det är jag av sysselsättningskäl. Därför är jag också helt emot förslaget om höjd skatt på termisk energi. Är det någonting som ni socialdemokrater borde tänka på på den punkten är det att någon ska betala denna skatt. Det är jobbarna i de tunga industrierna som gör det. Därför är det en livsfarlig skatt. Man kan inte tro att det inte är någon som betalar detta. En sådan skatt ska betalas av någon. Den ska bland annat betalas av dem som producerar Volvobilar i Göteborg. Därför ska vi inte ha någon höjning av den skatten.

Christin Hagberg tog också upp den andra frågan igen, nämligen skatten på gödselmedel. Den kan man naturligtvis ha olika åsikter om, men om man följer den utredning som Margareta Winberg tillsatte och som kom 2003 hade den faktiskt ingen påverkan. Om det visar sig att vi har fel, om det blir en väldig övergödning, får man väl återinföra den här skatten på något sätt. Jag påstår inte att detta är en optimal lösning.

Jag har däremot inga bra svar på Christin Hagbergs väldigt svåra fråga om vad man ska göra i stället när det gäller avfallsförbränningsskatten. Jag har inga bra förslag där, men jag vet å andra sidan att ni inte hade några förslag alls när den kom till.

Anf. 35 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är problematiskt. De här punktskatterna är till för att bland annat förbättra miljön för att vi ska komma framåt i de frågorna. Det är naturligtvis av stor vikt att vi löser klimatfrågan, problemen med havsmiljön och minskar, som den föregående kollegan från alliansen, Lennart Sacrédeus, var inne på, den överkonsumtion som innebär att vi skapar en massa avfall som vi sedan ska ta till vara på olika sätt och göra någonting av. Det kostar också energi och förvärrar miljöproblemen.

Jag tycker att det är rimligt att man också för en politik för hur vi ska göra i stället. Vi tycker inte att det fungerar bra med en handelsgödselskatt. Vi tycker inte att det fungerar bra med en avfallsförbränningskatt. Okej, men då måste man också i rimlighetens namn ha andra förslag som gör att man kommer åt de problem som de är till för att lösa. Jag tycker att det är ett rimligt krav som jag ställer när jag ställer de frågorna. Har ni andra förslag? Hur ska vi göra i stället för att ta ut den här skatten, så att vi kan lösa de problem som har skapats i våra vattendrag, i våra sjöar och i haven? När det gäller förbränningen har vi också att ta ställning till den avfallshierarki som är beslutad på EU-nivå. Återanvändning och återvinning ska gå före förbränning. Då tycker jag att det är rimligt att jag kan ställa dessa frågor och få vettiga svar.

Anf. 36 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag har svarat på den frågan och sagt att jag inte har några bra svar. Jag tror att jag har sagt det två gånger nu. Jag säger det en tredje gång. Jag har inga bra svar på den frågan.

En utredning har konstaterat att skatten på gödselmedel inte hade någon sådan påverkan. Jag säger inte att detta är sant. Vi har inte provat det som kommer nu. Det kanske inte är en optimal skatt. Men ni har bara ett alternativ, och det är förbud mot handelsgödsel. Det är möjligt att ett förbud är alternativet. Det kommer ju ändå att förekomma handelsgödsel, men om man förbjuder det blir det inte så. Är det ert förslag? Nu ska jag inte ställa den frågan, men det blir konsekvensen av detta.

När det gäller avfallsförbränningskatten tror jag att man måste gå tillbaka till det som Christin Hagberg sade från början. Hon sade att vi i den här alliansen bara ser saken i stuprör. Jag tycker att det är precis tvärtom. Jag tycker att vi ser en helhet i stället. Det är inte stuprör, utan det är en helhet. Avfallsförbränningskatten är ett bra exempel på detta. Vi som var för införandet – jag var med och införde den – har nu sett att det finns en hel del avigsidor med den. God ved eldades upp till exempel. Jag tror inte att ni socialdemokrater tycker att det är bra. Då får vi se till att reformera den här skatten på ett bra sätt så att vi får ut det fulla värdet av den goda delen.

Jag tror att vi kan komma tillbaka till det, men då måste vi gå tillbaka till den utredning som tog ett brett grepp över alla skatter. Jag håller med Göran Person, som tillsatte den här utredningen i slutet av 1990-talet, om att det behövs ett mer samlat grepp så att man inte råkar ut för det som Christin Hagberg anklagar oss för, nämligen att bara se det i stuprörsform. Jag menar att vi inte gör det med de här reformerna.

Jag kommer att motsätta mig varje skatthöjning på elektricitet i det här landet för jobbens skull. Ni kanske vill ha en annan politik, men jag kommer inte att biträda det.

Anf. 37 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att Gunnar Andrén är helt rättvis när han citerar den så kallade HOBS-utredningen som tittade på skatten på bekämpningsmedel och handelsgödsel. Man kom förvisso fram till att den miljöstyrande effekten inte var fullt så stor när det gällde handelsgödsel i och med att det var relativt prisokänsligt, men man kom fram till att det sammantaget hade haft en positiv effekt. Man föreslog därför inte någon som helst avveckling av skatten på handelsgödsel. Det är någonting som ni i regeringen har kommit på alldeles själva.

Gunnar Andrén lyfter fram att de bygger en massa bilar i Kina och att de har ett lågt bensinpris i USA, och därför behöver vi inte göra så mycket här. Tror Gunnar Andrén att sannolikheten för att USA höjer sina bensinskatter ökar eller minskar om man står här i kammaren och argumenterar stenhårt för att höga bensinskatter är ett hot mot sysselsättning, välfärd och allt vi håller kärt?

Vi i Miljöpartiet har fått höra att vi bara är ett parti för storstäderna och inte vet hur verkligheten ser ut utanför dem. Nu är vi till och med bara ett parti för Stureplan. Det är fascinerande. Jag vill hävda att det finns möjligheter att minska sin bensin användning även utanför Stureplan, men Gunnar Andrén vill ta ifrån människor den tron och säga: Det är ingen idé att ni försöker. Ni bor ju inte på Stureplan. Lägg ned det där!

Det finns givetvis möjligheter att påverka sin bensin användning runt om i landet, men de möjligheterna ser olika ut. I städerna är möjligheterna större. Där är dessutom problemen från bilismen större. Därför är det rimligt att vi inte bara använder oss av koldioxidbeskattning utan också använder oss av till exempel trängselskatter som bara träffar storstäderna. Men vi behöver också koldioxidskatten som är basen i våra klimatskatter.

Vi föreslår också åtgärder för att kompensera detta. Vi har till exempel förslag på utbyggnad av biogas, konverteringsstöd och liknande för att underlätta för människor på landsbygden. Vi har tidigare föreslagit, och en tidigare regering har också genomfört det, ett glesbygdavdrag som skulle stötta människor som bor ute på landet. Nog finns det saker för att komma runt här, men att säga att vi över huvud taget inte kan använda oss av koldioxidskatten för ju ingenstans.

Anf. 38 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det som Helena Leander sade på slutet är alldeles lysande. Hon sade att man hade infört ett glesbygdavdrag. Det var Miljöpartiets stora sak. Varför införde man ett glesbygdavdrag? Jo, det var nödvändigt därför att man hade tvingat Socialdemokraterna att införa sådana skatter på elektricitet i första hand att det blev omöjligt att värma upp husen i hela stödområde A. Det var ni som införde detta. Ska vi ha en politik där man hela tiden måste kompensera på skattesidan?

Prot. 2009/10:46
9 december

*Vissa
punktskattefrågor
med anledning av
budgetpropositionen
för 2010*

Är det något parti som står för stuprörspolitik är det Miljöpartiet. Jag håller med om att ni har mycket goda ambitioner, men om man skulle genomföra alltihop på en gång skulle sysselsättningen slå ut i hela Norrlands inland. Jag är inte med på det. Människorna vid Stureplan och däromkring skulle gå ganska opåverkade ur detta. Men mellan Näsåker och Sollefteå skulle bensinpriset stiga med 10 kronor litern eller något sådant. Det skulle påverka sysselsättningen i det området, Helena Leander.

Vi ska däremot se till att vi för en energipolitik som inte är stuprörsmässig. Det innebär säkert att vi också är med och höjer bensinpriserna, men vi måste göra det på ett sådant sätt att vi inte slår ut sysselsättningen. Det är det primära för min del. Men ni struntar i sysselsättningen. Vi vill inte se någon mer skatt på termisk energi som slår ut sysselsättningen och som hotar alla pappersbruk efter hela Norrlandskusten.

Anf. 39 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Jag skulle uppskatta lite sans och balans i debatten. Nu vill vi tydligen höja bensinpriset med 10 kronor litern och slå ut sysselsättningen i hela Norrland. Man baxnar!

Till att börja med motsvarar den höjning av koldioxidskatten som vi föreslår för de närmaste tre åren en höjning av bensinpriset med 2 kronor. Höjningen av skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer påverkar över huvud taget inte elpriset. Man har sådana vinstmarginaler på grund av den handel med utsläppsätter som har införts, så det kommer inte att vara något problem för sysselsättningen. Jag tror att Gunnar Andrén kan skruva ned tonläget lite.

Vi tror att vi med de åtgärder vi genomför tvärtom sätter i gång en klimatomställning av samhället som faktiskt ger jobb också. Det handlar inte bara om att vi genom skatter stimulerar en utbyggnad av smartare fordon. Vi satsar också stort på till exempel infrastrukturutbyggnad av järnväg.

Det som är mest spännande är att Gunnar Andrén står här och talar mot sin egen regering. Man ska inte använda skattepolitiken för att lösa miljöproblemen och kompensera det på annat håll om så behövs, menar han. Man ska i stället avstå från att använda klimatskatterna. Det är det Gunnar Andrén står och säger trots att det regeringen säger är precis tvärtom: Vi ska inte avstå från att använda koldioxidskatter om så krävs, utan vi får i så fall kompensera det på annat håll.

Visst vore det trevligt om vi kunde fasa in detta jättelångsamt någon gång efter nästa val i nästa århundrade – någon gång då i alla fall inte vi behöver ta ansvar för det. Men vi har inte den tiden. Klimatförändringarna sker nu. Vi kan inte vänta på att någon annan ska göra det någon annan gång någon annanstans.

Anf. 40 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag håller med om det sista; det är klart att vi måste vidta åtgärder nu. Men med den stuprörspolitik ni för blir effekten just den som jag talade om. Helena Leander säger: Vi vill inte att sysselsättningen ska påverkas av våra åtgärder. Nej, jag förstår att ni inte vill det. Men verkligheten blir en annan. Detta kommer att påverka sysselsätt-

ningen. Det kommer att påverka Obbola och alla möjliga andra om ni höjer priset på energi och elektricitet.

Jag förstår att ni inte vill detta. Jag är fullständigt övertygad om att ni inte vill det. Men någonstans måste man inse att det om man vidtar många stuprörsåtgärder bara på miljöområdet kommer att få effekter också på sysselsättning och företagande.

Herr talman! Jag måste avsluta med att för kammarens protokolls skull tala om vad som över huvud taget menas med termisk energi. Det är kärnkraft.

Den här skatten är så utformad att den tas ut på hela kapaciteten i kärnkraftverkens reaktorer. Detta har ni drivit fram. Den tas inte ut över den verkningsgrad man har. Det gör att elpriset påverkas. Om man höjer det fasta priset häftigt kan man tvingas avveckla alla reaktorer, men inte för att de är dåliga.

Men det är väl det ni vill. Jag ser på Helena Leander att det var det ni ville! Ni var ute efter att avveckla kärnkraften och elektriciteten och höja priset på elektricitet så mycket att man inte kan driva Volvo i Göteborg och andra företag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

8 § Ändring i reglerna om beskattning av underskottsföretag

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU25

Ändring i reglerna om beskattning av underskottsföretag (prop. 2009/10:47 och skr. 2008/09:225).

Anf. 41 ANNICKA ENGBLOM (m):

Herr talman! Det spännande med att sitta i skatteutskottet är att vi kastar oss mellan olika ämnen. Vi har just diskuterat avfallsskatter och gödselskatter. Vi går nu över till någonting som också kanske kan uppskattas som Sigurd Kalle Ivar Tore. Det är handel med underskottsföretag enbart i syfte att komma åt företagens underskott och kvitta mot vinst i stället för att komma åt det som är affärsmässigt motiverat.

Alliansregeringen har ägnat betydande kraft och energi åt att skärpa lagstiftningen för just skatteflykt vad gäller olika ägarbyten. Vi har tidigare här i kammaren behandlat de så kallade räntesnurrorna och där också infört en beloppsgräns för beräkningarna av de vinster man kan tillgodoräkna sig för att kvitta mot underskott eller vice versa där det är affärsmässigt motiverat.

Detta är en ganska delikat balansgång i lagstiftningen. Man vill ju inte heller hindra affärsmässigt motiverade ägarbyten. Dock har inte de nuvarande reglerna räckt till för att man ska kunna undkomma skatteplaneringen. Det som handhas i skatteutskottets betänkande 25 är därför just att skärpa reglerna ytterligare.

Herr talman! Under framtagandet av propositionen har det framkommit farhågor från remissinstanserna när det gäller skärpningen i lagstiftningen just för innovations- och forskningsföretag. Det är det som har

Prot. 2009/10:46
9 december

*Vissa
punktskattefrågor
med anledning av
budgetpropositionen
för 2010*

*Ändring i reglerna
om beskattning av
underskottsföretag*

föranlett mig att nämna lite grann om hur vi i utskottet – för övrigt ett enigt sådant – har valt att hantera detta.

Det yttrande som har kommit in har inte föranlett några andra skrivningar än vad som föreskrivs i lagtexten. Men vi har höjt ett varningens finger för just den här sortens företag. När man gör ett ägarbyte i ett sådant företag kan det vara svårt att tillgodogöra sig utvecklingsarbetet i balansräkningen när det gäller verkligt och särskilt värde.

Skattemyndigheterna har därför fått i uppdrag att utverka en praxis för detta. Vi från skatteutskottet har i vårt betänkande också poängterat att regeringen måste följa detta noga så att vi inte sätter käppar i hjulet för de företag som har just inriktning på innovations- och forskningsområdet. Det är företag som är oerhört viktiga. Det är kanske nästa Astra Zeneca eller nästa Ericsson – vad vet vi?

Vi vill alltså att regeringen nogsamnt följer den praktiska tillämpningen av den undantagsregel som uttrycks i propositionstexten så att inte affärsmässiga, sjysta och hederliga företagsinköp hindras i processen. Jag yrkar bifall till skatteutskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

9 § Kompletterande förändringar i sjukförsäkring, m.m. i samband med förstärkta insatser för återgång i arbete

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2009/10:SfU10
Kompletterande förändringar i sjukförsäkring, m.m. i samband med förstärkta insatser för återgång i arbete (prop. 2009/10:45).

Anf. 42 VERONICA PALM (s):

Herr talman! I dag debatterar vi det sista steget i regeringens utförsäkringskedja. Varje dag ser jag och många andra effekterna av den hårda och djupt cyniska politik som regeringen har infört.

Det kan till exempel handla om systemvetaren William som efter en sjukdom har drabbats av långvarig och allvarlig huvudvärk, vilket gör att han sakta men säkert kommer tillbaka till sitt arbete som systemvetare vid ett företag. Men han har fortfarande inte arbetsförmåga till 100 procent. Han har en anställning på 100 procent, men behöver lite längre tid för att komma tillbaka. Hans arbetsgivare vill gärna ha honom. William är duktig. Men de nya reglerna säger till honom: Nej, dina dagar är slut. Du måste säga upp dig och söka ett nytt jobb. Då säger William: Men jag har ett jobb! Jag har en anställning, men jag behöver lite längre tid. Det medges inte med de nya, cyniska och hårda reglerna.

Det kan också handla om kassabiträdet Birgit som genomgått flera behandlingar för bröstcancer. Hon har varit borta från arbetet, från den anställning hon har, men sakta men säkert är hon på väg tillbaka. Sedan passerar hon gränsen då hon ska prövas mot hela arbetsmarknaden, och då säger Försäkringskassan: Nej, du kan inte jobba som kassabiträde på 100 procent även om du har en anställning på 100 procent. Du kan dock ta något annat jobb någon annanstans på arbetsmarknaden – om än fik-

tivt. Därför ska du sluta din anställning, gå till Arbetsförmedlingen och där ställa dig sist i kön. Sådan är den nuvarande regeringens politik för sjuka. Samtidigt visar detta hur regeringen fullständigt misslyckats med jobbpolitiken. Det är en arbetslinje som har havererat.

För ett och ett halvt år sedan applåderade de borgerliga ledamöterna i kammaren när riksdagen beslutade om försämringar i sjukförsäkringen. Flera med mig, och inte bara i denna kammare, tyckte att det var rätt obehagligt att höra applåderna. Försämringarna handlade nämligen om sänkta ersättningar, minskade resurser till rehabilitering och stöd, en sista dag i sjukförsäkringen, en stupstock då det inte finns fler dagar för den sjuke att vara sjukskriven på, oavsett hur sjuk man är. Det handlar om dogmatiska tidsgränser, ensidigt riktade mot den enskilde sjuke, då man provas mot hela arbetsmarknaden.

Detta hände för ett och ett halvt år sedan. Det var många som då varnade för följderna. Låt mig, för att påminna kammaren om hur det var för ett och ett halvt år sedan, citera vad några av remissinstanserna ansåg.

Sveriges Kommuner och Landsting menade att ”de föreslagna fasta hållpunkterna är alltför snäva och därför inte realistiska”.

Samhall skrev att ”de föreslagna tidsgränserna i rehabiliteringskedjan är för snävt satta och då med hänsyn till att det finns många sjukdomstillstånd och funktionsnedsättningar som kräver både mer omfattande och längre rehabiliteringsinsatser”.

Statskontoret avstyrkte förslagen med hänvisning till det bristfälliga underlag som arbetsgruppen lämnat och den korta tid för införandet som föreslogs.

Försäkringskassan påpekade att arbetet med att få ned sjukskrivningstalen är långsiktigt, och därför är Försäkringskassan ”mycket tveksam till att nu genomföra omfattande förändringar inom sjukförsäkringen utan att ta den tid som krävs för att reda ut otydligheter och analysera effekter”.

Jag skulle kunna fortsätta länge och berätta vad remissinstanserna talade om för denna kammare och för regeringen för ett och ett halvt år sedan.

Vi vet att regeringen och den moderatledda majoriteten i kammaren inte brydde sig om remissinstanserna. Man genomförde förändringarna. Efter de senaste dagarnas diskussion vet vi också att statsrådet inte hade tagit del av remissvaren. Regeringen har – ganska förvånande, kan jag tycka – de senaste dagarna gjort ett stort nummer av att man under helgen har knåpat ihop ett lagförslag som ska justera missförhållandena. Försäkringskassan, som jag träffade i morse tillsammans med socialförsäkringsutskottet, säger att det ytterligare ökar rättsosäkerheten. Rättspraxis finns inte på området, och det sätter handläggarna i en ohållbar situation.

När vi frågar om budget – var finns pengarna? – säger Moderaterna att det inte finns några pengar. Det man knåpat ihop under helgen, som enligt uppgift ska rädda människor från att bli utkastade, kostar ingenting. Det finns inte budgeterat någonstans. Det finns inga pengar. Förklaringarna är två. För det första kommer det inte att omfatta speciellt många. För det andra är pengarna redan försvunna. Regeringen har sänkt skatterna med 100 miljarder kronor. Pengarna är därför borta. Pengarna för att ge sjuka människor stöd, inkomstersättning och en möjlighet till

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

återgång till arbetet finns inte. De har gått till skattesänkningar, mest till dem som har det bäst.

När det gäller den moderata medvetna utförsäkringspolitiken som vi beslutar om i dag finns det inga tankar på förändring eller omprövning eller på att åter gå igenom remissvaren, tvärtom. Det riksdagens kamrader kommer att göra om några timmar är att stadfästa regeringens utförsäkringspolitik. Nästa år kommer tiotusentals människor att kastas ut ur försäkringen. Det är följderna av ett medvetet beslut för ett och ett halvt år sedan. Redan vid årsskiftet kommer det att röra sig om 15 000 människor. Den 4 januari kommer de att kastas ut ur sjukförsäkringen och i stället stå på trappan till Arbetsförmedlingen.

Reglerna är emellertid inte på plats. Trots att det är det raka resultatet av ett beslut för ett och ett halvt år sedan är reglerna inte på plats. Jag anar, misstänker, att problemet är att den moderatledda regeringen inte trodde att det skulle bli på detta sätt. Jag tror att man utgick från fördomar om att människorna som fanns i sjukförsäkringen var lata fuskare och att de, om man satte ett stopp för försäkringen, skulle lyfta sig själva i håret, gå och klippa sig och skaffa sig ett jobb.

Nu, ett och ett halvt år senare, visar det sig att människor som var sjukskrivna faktiskt var sjuka. Det är de människorna som nu kastas ut, utan att det finns ett regelverk på plats för vad man ska göra. Jag tror inte att människor blir friskare för att de kastas ut ur välfärdsförsäkringarna. Jag tror att det i stället behövs en aktiv politik för stöd, rehabilitering och återgång till arbete.

Även om Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet röstade emot har vi nu en sjukförsäkring med en stupstock där man medvetet kastar ut sjuka människor. I stället ska dessa ställa sig sist i kön på Arbetsförmedlingen. Dessutom har landet en regering som inte klarar hantverket, som vägrar lyssna på experter, som trumfar igenom dåliga förslag och över en helg hafsar ihop en ny lagstiftning.

Jag får många frågor från oroliga människor. Det är människor som är oroliga såväl för sin försörjning som för vart Sverige är på väg. Vart är landet på väg? Man säger att man är beredd att betala skatt, men då vill man också få tillbaka via välfärden. Man vill bo i ett solidariskt samhälle där den som är sjuk ska ha rätt att få sjukpenning och den som kan ska arbeta.

Några av dessa frågor skulle jag vilja ställa till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson. Till att börja med undrar jag om statsrådet nu har tagit del av de synpunkter som remissinstanserna och experterna på området kommit med. Sedan undrar jag när människor som lämnar sjukförsäkringen kommer att få sin ersättning. Kommer de att få den i tid? Och vad säger statsrådet till de människor som förlorar sin ersättning när pengarna nu rycks undan? Hur länge dröjer det – det är en ganska vanlig fråga som jag brukar få – innan regeringen hittar på någon ny panikåtgärd?

Mitt förslag är: Ta ett steg tillbaka. Tänk efter. Sluta kasta ut sjuka människor ur försäkringen. Gör om och gör rätt!

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet avstyrker utförsäkringen. Därför vill jag yrka bifall till den gemensamma reservation från s, v och mp som finns till dagens betänkande.

Jag vill ha en generell sjukförsäkring som är solidariskt finansierad, ger ersättning efter förlorad inkomst samt har en riskspridning och en tydlig arbetslinje. Den som är sjuk och inte kan arbeta ska känna sig trygg i att man får ersättning och aktivt stöd och rehabilitering för att kunna komma tillbaka i arbete. Det är här den stora striden står. Här finns den tydliga skillnaden mellan den moderatledda regeringen och den rödgröna oppositionen. Hur ska fler människor få rätten att göra rätt för sig, rätten att få känna glädjen i att arbeta?

Där den moderatledda regeringen säger att lösningen är att rycka undan pengarna för folk och få människor att ställa sig sist i kön på Arbetsförmedlingen, tror jag att det är precis tvärtom. Varje människa vill arbeta. Människor som är sjuka behöver stöd, hjälp och rehabilitering för att komma tillbaka. Där står skillnaden. Och det, herr talman, är det vi röstar om i dag. Vi röstar om en sjukförsäkring där man stadfäster utkastningen av sjuka människor eller den rödgröna gemensamma reservationen där vi säger: aktivt stöd tillbaka till arbete. Den som är sjuk och inte kan arbeta ska ha rätt till sjukersättning och stöd.

(Applåder)

I detta anförande instämde Marina Pettersson (s).

Anf. 43 LISELOTTE OLSSON (v):

Herr talman! *Kompletterande förändringar i sjukförsäkringen* heter det här betänkandet, och det är symtomatiskt för det högerregeringen sysslar med, symtomatiskt för högerregeringens hantering av hela socialförsäkringen och sjukförsäkringen. Kompletteringar och brandkårsutryckningar – man gör det för att rädda ett i grunden omänskligt och dåligt system. Men tyvärr – ni lyckas inte. Det blir bara ännu tydligare att rehabkedjan inte fungerar. Det blir tydligt att regeringen i snabb takt försämrat sjukförsäkringen och att man inte lyssnat på kritiken.

När vi diskuterade och beslutade om rehabkedjan för ganska precis ett och ett halvt år sedan efterlyste vi i oppositionen svar på frågan: Vad kommer att hända med dem som i och med de nya reglerna kommer att utförsäkras 2010? Jag ställde samma fråga i en interpellationsdebatt. Ett flertal remissinstanser ifrågasatte, som ni hörde att Veronica nämnde, och man beskrev farhågor om vad som skulle hända med den här gruppen sjuka. Inga svar fanns att få från högersidan.

Jag har varit ute och pratat en hel del om försämringarna i sjukförsäkringen under året, och överallt har jag mötts av oroliga människor. Jag har pratat med både sjuka och friska, och alla uttrycker oro över vad som har hänt sedan borgerligheten kom till makten. De redan sjuka pratar om otryggheten, rättsosäkerheten, oron över ekonomin, ja, oron över att över huvud taget orka. Och de friska har blivit förskräckta när de har förstått att det inte längre finns någon garanterad trygghet om man har oturen att bli sjuk. Rehabkedjans regler kan nämligen drabba alla, och det enda säkra med den är att den skapar oro, är rättsosäker och inte innehåller vare sig rehabilitering eller ekonomisk trygghet.

Nu i dag, 22 dagar innan reglerna ska träda i kraft, debatterar vi det vi kan kalla det sista steget i kedjan. Vi diskuterar vad som ska hända med de 55 000 människor som har nått vägs ände nästa år – de som inte längre får finnas kvar i sjukförsäkringen. Det är inte på grund av att de

har blivit friska utan därför att deras dagar har tagit slut. Hör ni inte hur fel det låter? Tror ni att alla människor är stöpta i en och samma form? Oavsett sjukdom och ålder ska du när dina dagar tagit slut ut på arbetsmarknaden. Var finns empatin och förståelsen för att människor behöver tid och ro att bli friska? Var finns förståelsen för att vi behöver olika mycket för att tillfriskna, trots att vi kanske har samma diagnos?

Vi ska under dagen besluta om vad som ska hända med de 16 000 som om 22 dagar utförsäkras från Försäkringskassan och flyttas över till Arbetsförmedlingen. Under tre månader ska de delta i något som ganska tjugigt kallas introduktionsprogram, men som i realiteten är en introduktion till arbetslöshetskön.

Tre grupper undantas: omfattande vårdbehov i hemmet eller på sjukhus, om det är förenat med risk för allvarlig försämring eller vid förlust av verklighetsuppfattning.

Herr talman! Jag undrar – Gunnar Axén, Husmark Pehrsson och ni andra – om ni tror och tycker att det räcker med de här undantagen. Eller kommer ni efter ett tag att upptäcka att det återigen behövs kompletteringar, att ni glömde att kolla verkligheten när ni skrev det här förslaget?

Jag ska ge er några exempel på hur människor drabbas av de regler som snart är i gång. Exempelen är tagna ur ett nummer av ST Press för en tid sedan. Eftersom två tredjedelar av dem som drabbas den 1 januari är kvinnor har jag två exempel med kvinnor och ett med en man.

Lena, 42 år, har varit sjuk i många år, och i dag har hon tidsbegränsad sjukersättning på 8 560 kronor i månaden. Från den 1 januari ska hon vara med i Arbetsförmedlingens introduktionsprogram och får då 4 900 kronor i månaden i aktivitetsstöd. Men när programperioden är över bedöms hon sakna arbetsförmåga. Lena kan inte få någon sjukersättning då Försäkringskassan inte bedömer att hennes arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt. Hon saknar SGI, sjukpenninggrundande inkomst, och kan inte få någon sjukpenning. Lena får 0 kronor i ersättning.

Vad säger ni till Lena, som inte får någon sjukpenning över huvud taget och måste söka socialbidrag, med allt vad det innebär, för att klara sig? Vad är hennes brott? Jo, hon har haft en tidsbegränsad sjukersättning, som ni har tagit bort.

Det andra exemplet är Selma, 45 år, och hon har i dag sjukpenning med 14 700 i månaden. Hon har varit sjuk i många år och orkar inte delta i Arbetsförmedlingens introduktionsprogram. Men hon ligger inte på sjukhus, och hon uppfyller inte heller något av de andra kriterierna för att undantas. Selma blir utan ersättning i 87 dagar, någonting som kallas karenstid. Därefter kan hon söka och begära sjukpenning på nytt.

Hur ska ni förklara för Selma att hon ska vara utan ersättning i 87 dagar? Varför straffas hon? Jo, hennes brott är att hon har mage att vara sjuk längre än högerregeringen tillåter.

Det tredje exemplet är mannen. Han har varit sjuk och bara haft kortare anställningar sedan han slutade skolan. I dag har han en tidsbegränsad sjukersättning och får 8 560 kronor i månaden. I januari ska han börja på introduktionsprogrammet och får då, som har nämnts tidigare, 4 900 kronor. Han förlorar 3 660 kronor i månaden.

Hur ska ni förklara för Peter att han ska tvingas leva på 3 660 kronor mindre i månaden?

Jag tycker att de exempel som jag läste upp visar på det vansinniga i det hela. Det är inte nog med att sjuka ska tvingas ut på en arbetsmarknad som egentligen inte finns för långvarigt sjuka. Vem anställer en långtids-sjuk när det kryllar av friska arbetslösa? Långvarigt sjuka kommer dessutom att hamna i ett verkligt ekonomiskt utanförskap.

Herr talman! Jag läste en tidning i går, en tidning som jag inte brukar läsa så ofta. Huvudnyheten på första sidan var: Det kan skapa ett nytt klassamhälle. I ledaren skrev man: Färre sjukskrivningar får inte ske på de svagas bekostnad. Ryck inte undan mattan för de sjuka. Nej, det var inte Flamman jag läste. Det var Dagen. I tidningen fanns en artikel med rubriken "I Visby domkyrka fortsätter kampen mot sjukskrivningsreglerna".

Jag hoppas att ni nu har förstått att det inte är vi i oppositionen som oroar folk i onödan. Jag hoppas att ni har förstått och tagit till er att det finns en väldigt utbredd förtvivlan och oro över vart vi är på väg, när människor inte längre ska få rätt att vara sjuka tills de har blivit friska. Vilket samhälle har vi då?

Det jag är glad för är att fler och fler reagerar på det här, om än sent – bättre sent än aldrig. Fler står upp för att vi inte kan ha det här samhället. Vi vill inte ha det här samhället längre.

Herr talman! Jag ska ta ett annat exempel som visar hur illa genomtänkta de nya reglerna är. En fjärdedel av de försäkringslösa nästa år är sjukskrivna på deltid. Med de kompletteringar som vi diskuterar i dag krävs att den deltidssjukskrivne skriver in sig som arbetsökande hos Arbetsförmedlingen trots att han eller hon har ett jobb. Annars förlorar den individen aktivitetsstöd. Då måste personen dessutom begära tjänstledighet på deltid från arbetsgivaren.

Men nu är det så att det inte finns någon laglig rättighet för den utför-säkrade att få tjänstledighet beviljad för att bli inskriven på Arbetsför-medlingen. Det kan alltså bli så att personer blir sparkade från sina arbe-ten för att de inte orkar arbeta heltid och inte får partiell tjänstledighet beviljad av arbetsgivaren för att delta i Arbetsförmedlingens program.

Därför ska jag ge er ett tips på en ny komplettering: Inför en laglig rätt till tjänstledighet när man tvingas delta i introduktionsprogram.

Vänsterpartiet menar att det ska gå att ta vara på den arbetsförmåga en individ har och att även ett deltidsjobb är värdefullt. Personer som har långvariga sjukdomar ska ha möjlighet att vara sjukskrivna på deltid även om sjukskrivningen varat längre än den maxgräns som regeringen har infört.

Vi måste återigen se till att varje individ ges möjlighet att bli frisk utifrån sina möjligheter. Under den tid som krävs för att bli frisk ska man ha en garanterad ekonomisk trygghet. Ingen blir friskare av fattigdom. Nej, tvärtom riskerar den som utsätts för ekonomisk stress att bli sjuk.

Jag vädjar därför till er i högeralliansen: Ryck inte undan mattan för de sjuka människorna. Besinna er, stanna upp, riv upp och gör om, så slipper vi det elände som er rehabiliteringskedja innebär.

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Jag yrkar bifall till vår gemensamma reservation 1. Det innebär ett avslag på hela förslaget i betänkandet och ett bifall för vår motion i frågan.

(Applåder)

I detta anförande instämde Marianne Berg och Lena Olsson (båda v).

Anf. 44 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till den rödgröna reservationen och yrka avslag på detta regeringens hafsverk för att jag inte ska glömma bort det.

Att minska ohälsotalet kan låta trevligt i regeringens retorik. Men dess praktiska konsekvenser i verkligheten är förfärliga. Det räcker nu, regeringen. Er politik slår undan benen för folkhälsoarbete och tvingar ut svårt sjuka på arbetsmarknaden att slåss om jobb med dem som nyligen blivit varslade i lågkonjunkturen.

Försäkringskassan bedömer dessutom att en stor andel av dessa snart kommer åter. Två tredjedelar av de personer som nu blir försäkringslösa och kastas över till Arbetsförmedlingen är kvinnor. Snacka om jämställdhetspolitisk!

Det handlar om kroniskt sjuka, till exempel reumatiker. Det handlar om psykiskt sjuka. Av dem som utförsäkras har 37 procent psykiatriska diagnoser, och många av dem är dessutom unga. Det handlar om njursjuka som behöver dialys. Det handlar om ms-patienter och andra med neurologiska sjukdomar och likaså om cancerpatienter som drabbas hårt.

Vi kan inte sätta grupper mot varandra. Vi måste se till individen och inte bara till diagnosen. Det hänger också ihop med att vi är olika. Mäniskor är olika även om de har samma diagnos.

LiseLotte Olsson och Veronica Palm belyste ett flertal talande fall. LiseLotte beskrev också att det ibland blir moment 22. Människor får inte någon rätt till ersättning över huvud taget. Så är det för många unga som inte ens har kommit in på arbetsmarknaden och inte har fått något jobb. De har en SGI som är noll. Alltså får de ingen ersättning, eftersom de inte har någon sjukpenninggrundande inkomst.

Att det skulle bli så här problematiskt var det många tunga remissinstanser som pekade på när beslutet fattades den 5 juni 2008. Vi har hört Veronica Palm nämna och citera några av de remissinstanserna. Men även om det är så verkar inte alla ha läst vad de sagt, eller i varje fall brytt sig. Jag tycker att man borde tänka om.

Jag vill inte ha den hårda kalla attityd som breder ut sig gentemot de svaga och sjuka. Det handlar förmodligen om ideologi. Den 5 juni 2008 var det kort tid tills beslutet skulle träda i kraft den 1 juli. Då liksom nu ska beslut fattas med kort varsel mindre än en månad innan det ska träda i kraft. Det är slarvigt, fort och fel, och det har präglat hela processen med införandet av rehabkedjan.

I dag ska vi debattera det sista steget. Fast man kan också se det som akutåtgärd 1 för att mildra effekterna när rehabkedjan slår igenom fullt ut från årsskiftet. Men hoppsan, det räckte visst inte riktigt. Stormen blev för svår, så över helgen knåpade man ihop ett förslag.

I går lade den borgerliga majoriteten i utskottet fram ett förslag till akutåtgärd 2. Den ska vi egentligen inte debattera i dag. Nu är det bara akutåtgärd 1 eller krisåtgärd 1 som vi får ta upp. Den handlar om att människor ska till Arbetsförmedlingen på introduktionsprogram trots att de har jobb.

Många har hört av sig till mig och berättat hur tokigt reglerna slår. De är de regler som den borgerliga regeringen har infört men som man försöker skylla på handläggare hos Försäkringskassan. Stå upp för den politik som ni har genomfört!

Psykiskt sjuka nämns inte alls bland de grupper som regeringen ser som allvarligt sjuka och som man vill göra undantag för i den så kallade akutåtgärd 2. Många är unga och har aldrig fått något jobb, som jag nämnde förut, och har heller inte någon möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

Ett annat exempel är njursjuka där vissa som är beroende av dialys med nuvarande regler får förlängd sjukpenning medan andra inte får det. Det hänger ihop med att det i de tidigare reglerna, det vill säga de nu gällande reglerna, står: Som allvarlig sjukdom räknas vissa tumörsjukdomar, neurologiska sjukdomar såsom ALS eller om man väntar på en transplantation av ett vitalt organ.

Även njursjuka som har dialysbehandling måste ingå i gruppen av patienter som har en allvarlig sjukdom oavsett om de väntar på transplantation eller ej. Man kan faktiskt vara så sjuk att man inte har möjlighet att genomgå en transplantation. Om de nu kommer att omfattas av de nya reglerna eller inte är oklart eftersom det återigen handlar om en bedömning.

Den senaste tiden har rapporteringen om det kaos som regeringen skapat i sjukförsäkringen varit intensiv. Det som jag kallar akutåtgärd 2 liknar en glidning mot en diagnosbaserad sjukförsäkring i stället för, som vi rödgröna vill ha, en individuell prövning av varje människa.

Redan i Moderaternas vårmotion 2003 fanns det förslag om att ersättningen i a-kassan, sjukförsäkringen och föräldraförsäkringen skulle sänkas till 75 procent. I en senare budgetmotion föreslås dessutom att ersättningar efter ett års sjukskrivning bör sänkas ytterligare för att förhindra att frånvaro permanentas i förtidspension.

Förslaget möttes dock av skarp kritik inte minst från handikapprörelsen och enskilda sjuka. Moderaterna slog då snabbt till reträtt. Alla skulle inte få sänkt ersättning, sade man nu. Enligt Moderaternas motion skulle de med kroniska sjukdomar undantas.

I Moderaternas budgetmotion hösten 2004 talar man om en lista som skulle ange vilka som skulle drabbas och vilka som skulle undantas. Men det ledde till mycket läkarkritik, och Moderaterna backade.

Den 7 april 2005 sade Per Westerberg, som då var talesperson i socialförsäkringsfrågor, till TT: "Partiet har tittat noga på möjligheten att göra undantag, men många försäkringsläkare anser att sjukdomar måste bedömas från fall till fall. Cancersjuka kan ibland må bra av att arbeta."

Den borgerliga regeringens förändringar i sjukförsäkringen styrs av ideologi. Att samhällsförändringar måste få ta tid och beredas i god tid är inget som präglar denna regering. Alldeles för sent har borgarna ändå förstått att man behöver vidta åtgärder.

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Reglerna börjar tillämpas vid årsskiftet. Förslagen med anknytning till utförsäkringen har kommit till riksdagen så sent att beslut kommer att fattas bara några veckor innan ikraftträdandet. Det har skett fort, hastigt och slarvigt.

Dessa kompletterande regler som dagens proposition handlar om kan man kalla akutåtgärd 1. Miljöpartiet röstade emot 180-dagarsreglen för den så kallade rehabkedjan när den beslutades sommaren 2004. Den var lika fel då som nu. Det handlar mer om moderat ideologi än att göra det som är bra. Den är i grunden en slarvig position. Upphäv dessa regler, gör om och gör rätt!

Sjuka ska inte kastas ut i försäkringslöshet. Det är inte värdigt ett välfärdsland som Sverige. Tänk om, tänk nytt och sluta att lappa och laga i ett i grunden sjukt system!

Börja i en helt annan ände! Sluta jaga enskilda individer som om alla vore fuskare! Arbeta hälsofrämjande i stället, och stärk arbetsmiljöarbetet i stället för att montera ned det som ni har gjort denna mandatperiod. Prioritera hälsofrämjande arbetsplatser och det som får människor att må bra! Se till att underlätta för människor att jobba och att arbetsplatser tar vara på människors förmåga även om det bara är på deltid. Låt unga med psykiska funktionshinder få jobba även om det bara är några timmar per vecka.

Underlätta för fysisk aktivitet i vardagen, för det är också hälsofrämjande! De korta bilresorna under fem kilometer står för hälften av alla bilresor totalt i Sverige, och i tätorter står de för ungefär 80 procent av resorna. Sjukdomar relaterade till trenden med alltmer stillasittande liv ökar och ställer dessutom krav på ökade resurser i vården. Det är resurser som skulle kunna användas till rehabilitering.

Att skapa en psykisk och ekonomisk press är inte hälsofrämjande. Tvärtom! Det borde socialförsäkringsministern som liksom jag är sjuksköterska ta hänsyn till.

När det gäller bemötande minskar det psykiska välmåendet, och läkningsprocessen försämras av att gång på gång bli ifrågasatt. Att stress och press och hård attityd försämrar möjligheten att återfå hälsan gäller både vid somatiska, det vill säga kroppsliga, sjukdomar och vid psykiska sjukdomar. Men vid vissa sjukdomar, som till exempel MS, kan det rent av vara skadligt och förvärra sjukdomen.

Gör om! Upphäv reglerna som kastar ut människor! Tänk nytt!

Miljöpartiet vill se en modern trygghetsförsäkring. Vi anser att trygghetssystemet inte får bygga på misstro mot människor utan tvärtom bör utgå från att människor är ansvarstagande. Vårt förslag om framtidens arbetslivstrygghet innebär att arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen slås ihop. Du vänder dig till en och samma myndighet oavsett om du är sjuk eller arbetslös. Det blir skraddarsydd insatser för alla som behöver stöd. Vi tar hänsyn till dig som individ och inte bara till din diagnos.

Arbetslöshetsersättning ska vara allmän och solidariskt skattefinansierad, precis som sjukförsäkringen. Ersättningsnivåerna för sjuka och arbetslösa ska ligga på samma nivå. Och försörjningsstödet, eller de så kallade socialbidragen, ska flyttas från kommunerna till den nya statliga organisation som vi vill ha och som dessutom ska ha ett kontor i varje

kommun. Vi gröna har enats om det här med *en* dörr in så att människor ska slippa bollas mellan olika myndigheter.

Miljöpartiet var också kritiska till den tidigare socialförsäkringspolitiken. Men den lilla människan ställdes åtminstone inte på bar backe. Att tro på människors initiativförmåga är bra, men att som regeringen slå om 180 grader och släppa ned människor mellan maskorna i skydds nätet är djupt ansvarslöst. Vi är övertygade om att alla i grunden vill och kan arbeta. Alla vill känna att de bidrar till samhället och ingår i ett sammanhang. Men den som inte har möjlighet eller förmåga att arbeta ska aldrig någonsin få degraderas till en andra klassens medborgare.

Ett av de allvarligaste felen med dagens trygghetssystem är att det inte är begripligt. Det är först när personer hamnar i utsatta situationer som de får klarhet om vad som gäller, och då kommer beskedet som en chock för många.

Lägg prestigen åt sidan, Husmark Pehrsson! Erkänn att er politik har kollapsat! Se till att få i gång ett brett parlamentariskt samtal om hur vi kan forma en ny, trygg och modern socialförsäkring! Gör om och gör rätt!

(Applåder)

Anf. 45 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! ”Jag upplevde att Försäkringskassan ville dra in min sjukpenning bara för att uppnå regeringens mål att halvera antalet sjukpenningdagar.” Det säger Nina Öhlund i en artikel i Svenska Dagbladet. Sedan beskriver hon hur hon tvingades kämpa emot Försäkringskassan för att inte tvingas in i förtidspension. Nina ville arbeta. Försäkringskassan ville förtidspensionera.

Låt mig citera ur tidningen Fokus: ”Hon fick en chock när beskedet om förtidspension damp ner i brevlådan. Då hade hon i många år kämpat för att komma tillbaka till sitt arbete som förskollärare, men med förtidspensioneringen försvann alla möjligheter till rehabilitering eller omskolning.” Det handlar om Catharina Magnusson, som fortsätter: ”Försäkringskassan sa bara att det här kommer aldrig att fungera och sedan dess är jag uträknad i deras ögon.”

Låt mig fortsätta med att läsa ur Sydsvenskan: ”Vid ett rehabiliteringsmöte för några veckor sedan kom kallduschen. Försäkringskassan vill se garantier för att Margareta Melin-Higgins är frisk inom ett år. Annars måste hon gå från sjukpenning till sjukersättning. Det vill säga: Gå i förtidspension.”

”Jag började nästan att gråta. Jag blev bara iskall”, säger Margareta Melin-Higgins.

Vi går vidare till Aftonbladet. ”När hon var 18 år hörde hennes mamma talas om aktivitetsersättning. Petra ansökte om och beviljades bidraget på grund av sin psykiska ohälsa. Ingenting har hänt på tre år. Hon hade precis blivit vuxen när hon blev förtidspensionär.”

I ännu en tidning står det om ensamstående tvåbarnsmamman Marlene Rindå. Hon berättar att hon inte fick någon rehabilitering alls och att hon snart gått sjukskriven i fyra år när artikeln skrevs.

Slutligen citerar jag ur en annan artikel i Aftonbladet. ”Aron Eriksson var bara 20 år när han erbjöds förtidspension. Det kändes överkligt. Jag avfärdade det direkt, säger han.”

Prot. 2009/10:46
9 december

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Det här är fem kvinnors och en mans beskrivningar av hur människor fastnade i långa, passiva sjukskrivningar och tvingades ut i förtidspension och ett permanent utanförskap av Socialdemokraterna. Alla de beskrivna livsödena är från tiden före alliansregeringen.

Jag kan säga att det finns många fler exempel. Om Veronica Palm och andra företrädare för de andra vänsterpartierna vill läsa för att friska upp sitt minne ska jag gladeligen ge er dessa artiklar! Det verkar som att det kunde vara på sin plats.

Hur var det ni socialdemokrater sade? Alla ska vara med, så enkelt är det! Men ni lämnade många bakom er. Otaliga människor utlämnades åt sig själva. Det var en cynisk politik. Förtidspensionering leder ofta till en försämrad hälsa. Utanförskapets biverkningar är förlorad självkänsla, tappat självförtroende, social isolering, depression och missbruk och i förlängningen ett förkortat liv.

Jag undrar hur många år av liv som gick till spillo på grund av Socialdemokraternas passiviserande sjukförsäkringspolitik.

Ställ de tidigare nämnda exemplen på hur Socialdemokraterna fördärvade människors liv mot till exempel den artikel som vi kunde läsa i dagens Svenska Dagbladet där Pia Lundgren nu berättar att hon ser en chans att återvända till yrkeslivet.

Anf. 46 TALMANNEN:

Det finns inga rättigheter att göra några åsiktsyttringar från åhörarläktaren. Var vänlig lämna lokalen!

Anf. 47 GUNNAR AXÉN (m):

Som jag sade, herr talman: Ställ mina tidigare nämnda exempel mot Pia Lundgren, som i dag i Svenska Dagbladet beskriver att hon nu ser en chans att återvända till yrkeslivet. Att hon nu slussas från sjukförsäkringen till Arbetsförmedlingen ser hon som en stor möjlighet att komma tillbaka.

Det är skillnad mellan vänsterns politik och vår politik. Det är helt klart.

När vi tillträdde kunde vi konstatera att vi hade världens mest sjukfrånvarande befolkning samtidigt som vi hade en av världens friskaste befolkningar. Det var självklart en helt orimlig och ohållbar situation. Vi var tvungna att stoppa den socialdemokratiska utsorteringspolitiken. 140 personer om dagen förtidspensionerades som ett resultat av den passiva sjukförsäkringspolitiken.

Alliansens mål är att hjälpa tillbaka alla som kan. Alla ska ges möjligheten att med rätt hjälp och stöd komma tillbaka från sjukfrånvaro till arbetsgemenskap.

Sjukförsäkringsreformen handlar om att skapa en kortare väg till ett friskare liv, och det gör vi genom att ersätta långa, passiva sjukskrivningar med tidiga, aktiva rehabiliteringsinsatser. Satsningarna på medicinsk rehabilitering har varit omfattande i form av till exempel rehabiliteringsgarantin, sjukvårdsmiljarden och psykiatrisatsningen. Från årsskiftet genomför vi den största satsningen på arbetslivsinriktad rehabilitering någonsin: 17 miljarder kronor under tre år.

Rehabiliteringskedjans sista steg, som vi faktiskt debatterar i dag även om vänsterpartierna har svårt att hålla sig till ämnet, handlar om dem som har varit långtidssjukskrivna under längre tid och om att ge dem en möjlighet att ta del av denna omfattande rehabiliteringssatsning och precis som Pia komma tillbaka till arbetslivet. Efter att ha varit sjukskriven i 914 dagar eller två och ett halvt år, eller efter att den tidsbegränsade sjukförsäkringen har löpt ut, omförsäkras man till aktivitetsstöd och får ersättning därifrån. Man erbjuds ett individuellt utformat introduktionsprogram på Arbetsförmedlingen om man inte kan återgå i arbete hos sin vanliga arbetsgivare.

Efter det individuella programmet, där man ska kartlägga personens behov av stöd och insatser – det ska vara individuellt utformat – kan man ta del av alla de program och åtgärder som Arbetsförmedlingen förfogar över, till exempel arbetsträning, arbetspraktik, offentligt skyddat arbete, lönebidragsanställning, jobb- och utvecklingsgaranti eller en anställning på samma ställe, för att bara nämna några exempel. Nyfriskjobb är givetvis också en möjlighet för alla dessa.

Försäkringskassan gör bedömningen att sju av tio som omförsäkras med de här insatserna kommer att kunna återgå i arbetslivet och hitta tillbaka till arbetsgemenskapen. Tre av tio kommer att återvända till sjukförsäkringen, och den ska de då kunna känna sig trygga med.

Det här betyder att detta kan leda till en nystart för tusentals människor under de kommande åren, precis som Pia Lundgren hoppas i Svenska Dagbladet i dag.

En del personer kommer inte att omförsäkras och få ersättning från aktivitetsstödet efter att ha prövats för detta. Det handlar till exempel om dem som varaktigt saknar arbetsförmåga. De ska givetvis vara berättigade till sjukersättning. Så ska det självklart vara för dem som inte kan arbeta. Då ska man känna sig trygg med att kunna få sin sjukersättning.

En del undantas också från omförsäkringen och stannar kvar i sjukförsäkringen. Det gäller till exempel för dem som vårdas på sjukhus eller får annan omfattande vård eller om man har en sådan förlust av verklighetsuppfattning och förmågan att orientera sig att man inte kan tillgodogöra sig information. Inte heller omförsäkras man om deltagandet i en arbetslivsinriktad rehabilitering skulle kunna medföra en risk för försämring av den försäkrades sjukdom.

De som ingår i dessa grupper kommer även i fortsättningen att få sin ersättning från sjukförsäkringen. De andra omförsäkras och får sitt stöd från aktivitetsstödet.

Jag är mycket glad och stolt över att vi nu kan erbjuda möjligheten till arbetslivsinriktad rehabilitering för så många människor – en möjlighet till en nystart på livet och en möjlighet att hitta tillbaka till arbetsgemenskapen.

Herr talman! Jag yrkar därmed bifall till utskottets förslag, men jag är inte riktigt klar än. Oppositionen och vänsterpartierna har ju diskuterat en del annat också. Jag har länge efterlyst Socialdemokraternas alternativ. Vad är det egentligen man vill konkret? Det vi hör mest i dag är övergripande, allmänna ordalag om att det ska vara en allmän, offentligt finansierad sjukförsäkring, och det håller jag fullständigt med om. Men hur vill man ha den utformad?

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

I dag är det bara allmänna ord och mest skrämselfpropaganda, i synnerhet från Veronica Palm. Varje gång hon öppnar munnen blir tusentals människor oroade fullständigt i onödan. Det är cynisk politik.

Jag har sökt efter svaret på frågan vad Socialdemokraterna egentligen vill. Jag har hittat några korta skrivningar. Den första är från Socialdemokraternas budgetmotion som väcktes för några månader sedan. Där står det: "Är man inte längre sjuk är det självklart att man ska återgå i arbete eller söka ett nytt arbete – men det ska gälla redan från första dagens sjukskrivning."

I rapporten *Investera i vår välfärd*, från Valfördrådsrådet, skriver man: "Vi vill införa en konsekvent arbetslinje i alla socialförsäkringssystem. Vi är övertygade om att alla bör och kan delta i någon form av arbetsinsats, om så bara en timme per vecka."

Jag vill fråga Veronica Palm: Menar ni verkligen att man ska göra en arbetsförmågebedömning redan från första sjukdagen och mot hela arbetsmarknaden? Vad menar ni egentligen med att alla bör delta i någon form av arbetsinsats, om så bara en timme per vecka?

Om människor saknar arbetsförmåga helt och hållet på grund av sjukdom eller skada ska de väl ha möjlighet att ha sin sjukpeng på heltid och inte av Socialdemokraterna tvingas i väg på arbete en timme i veckan? Jag undrar vad de andra vänsterpartierna i den brokiga kartellen har för uppfattning om detta.

Slutligen har jag en fråga till, riktad till Socialdemokraterna. Hur kan ni nu i efterhand låta så kritiska till sjukförsäkringsreformen när ni har accepterat alla delar i den utom det vi har uppe för debatt i dag, nämligen vad som ska hända efter 914 dagars sjukskrivning? Jag räknar med att få svar på mina frågor.

(Applåder)

Anf. 48 VERONICA PALM (s) replik:

Herr talman! Jag ska göra mitt absolut bästa för att det här inte ska blir så där politikertjafsigt som Gunnar Axén har spelat upp det för.

Den som vill läsa om socialdemokratisk politik kan göra det i våra budgetreservationer, i vår skuggbudget och i resultatet från vår partikongress. Där är det tydligt att vi har omprövat vår politik. Vi vill ha en tydligare arbetslinje. Alla som kan ska arbeta. De som är sjuka ska ha rätt till sjukpeng när de inte kan arbeta. Det är tydligt.

Om man nu ändå rabblar nästan tio år gamla siffror – det är inte första gången Gunnar Axén gör det i den här talarstolen – skulle jag vilja erinra om att 100 000 människor har förlorat jobbet det här året. 274 människor om dagen förlorar jobbet i Moderaternas Sverige. Det är inte en arbetslinje som jag vill ha. Det är ytterligare ett bevis på att moderat politik inte funkar. Moderat politik ökar klyftorna. Moderat politik är inte en jobb-skapande politik.

Då kommer jag tillbaka till mina frågor. Det är det som det här replikskiftet är till för, att jag ska ställa frågor.

Den stora skillnaden är om det handlar om att rycka undan pengar för folk eller inte. Då vill jag fråga: Tror Gunnar Axén på riktigt att människor blir bättre rehabiliterade genom att man börjar med att ta undan deras försörjning och sedan ger rehabilitering? Det är den första frågan.

Den andra frågan är: Hur ser den här rehabiliteringen ut? Man har minskat resurserna när det gäller Försäkringskassans köp av rehabiliteringstjänster. Man har inte fått den förstärkta företagshälsovården på plats. Man har inte fått en rehabgaranti. Min fråga är då: Var är rehabiliteringen när man väl har ryckt undan pengarna för folk, som man tror är rätt väg?

Anf. 49 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Som Veronica Palm sade går det att läsa om Socialdemokraternas politik i olika socialdemokratiska dokument. Jag valde att läsa ur en rapport från Socialdemokraternas välfärdsråd och den budgetmotion som Socialdemokraterna presenterade här i riksdagen för ett par månader sedan.

Jag fick inte svar på frågan. Menar Socialdemokraterna att man ska pröva arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden redan den första sjukskrivningsdagen, till skillnad från hur det är i dag när den prövas efter sex månader mot hela arbetsmarknaden? Och vad menar Socialdemokraterna när man skriver att alla bör delta i någon form av arbetsinsats om så bara en timme per vecka? Det är de frågor jag vill ha svar på.

Sedan skulle jag gärna vilja ha svar på hur man kan låta så upprörd och så kritisk när man bevisligen – det går också att utläsa av Socialdemokraternas budgetmotion som väl inte har passerat bäst-före-datum än, för den är bara ett par månader gammal – har accepterat i princip hela sjukförsäkringsreformen, förutom det vi diskuterar i dag, det vill säga vad som ska hända när personer har varit sjukskrivna i 914 dagar.

Veronica Palm lyckades i sin replik återigen göra några tusen människor oroliga när hon använde begrepp som ”ta undan deras försörjning”.

Människor går över till Arbetsförmedlingen. De omförsäkras från sjukförsäkringen till aktivitetsstöd och får sin ersättning därifrån. Rehabiliteringen, som Veronica Palm efterfrågar, utförs av Arbetsförmedlingen. Här tillför man 17 miljarder, totalt, under tre år för att genomföra den största satsningen på arbetslivsinriktad rehabilitering i Sverige någonsin.

Anf. 50 VERONICA PALM (s) replik:

Herr talman! Om jag i min förra replik var upprörd över politisk tjafsighet är jag rejält upprörd när Gunnar Axén medvetet ljuger för den parlamentariska församlingen i riksdagens kammare. Det tycker jag inte är tillständigt i en sådan här debatt.

Den socialdemokratiska politiken är tydlig i vår budgetproposition och i våra kongressförslag. Där säger vi nej till stupstock och nej till dogmatiska tidsgränser som är ensigt riktade till den enskilde. Vi säger ja till aktivt stöd tillbaka, ja till att varje människa behövs och ja till en annan människosyn än den som Moderaterna har. Vi säger ja till 10 000 extra lönebidrag riktade till kultursektorn och fritidssektorn, just för att varje människa, om så bara en timme, har rätt att göra rätt för sig. Om det så bara är en timme med lönebidrag handlar det om människosyn.

Tror man att lösningen är att rycka undan pengarna? Det är nämligen det man gör. Man tar bort välfärdsförsäkringen för människor och ställer dem i en annan kö, Arbetsförmedlingens. De ställs längst bak i kön, och man tar bort ersättningen.

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Eller tror man att människor faktiskt vill arbeta, vill göra rätt för sig och vill vara en aktiv del av det här samhället? Det tror jag. Därför tycker jag att det är så viktigt med arbetslinje och rehabilitering.

Jag undrar om det inte är så att Gunnar Axén har räknat på det där med de 17 miljarderna. 17 miljarder, säger du. Vi har frågat riksdagens utredningstjänst. De hittar dem inte. Vi har försökt fråga departementet. De kan inte redogöra för var de finns. Efter mycket om och men har en av de remissinstanser som Gunnar Axén inte är intresserad av att lyssna på i andra sammanhang kommit fram till att de 17 miljarderna, som fördelas på tre år, mestadels är ersättning, kontant ersättning för att man kastar ut människor ur sjukförsäkringen.

Det är ersättning. Lite grann går till budgetstöd för att man ska anställa handläggare på Arbetsförmedlingen. Det är ingenting till medicinsk rehabilitering. Det är en bluff.

Det enda ni gör är att rycka undan pengarna för enskilda människor. Det är en ersättning som är bra mycket lägre. Och det kallar ni för rehabiliteringssatsning. Det är en bluff.

Den här politiken handlar bara om att öka klyftorna och kasta ut människor ur välfärdsförsäkringen. Det är inte jag som oroar. Det är Gunnar Axéns politik som oroar människor.

(Applåder)

Anf. 51 TALMANNEN:

Jag vill bara påpeka att vi brukar försöka undvika att använda ordet ljuga, och vi brukar försöka vara varsamma med orden. Jag vill bara påpeka detta inför den fortsatta replikväxlingen.

Anf. 52 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Veronica Palm har stått här i talarstolen och sagt att vi rycker undan ersättningar för människor. Människor kastas ut ur försäkringen. Hon har undrat hur man gör människor friskare genom att göra dem fattigare.

Jag sade att vi satsar 17 miljarder kronor på arbetslivsriktad rehabilitering. Och jag fick exakt det klagande svar som jag ville ha från Veronica Palm. Hon klagade att merparten av de pengarna går till de personer som omförsäkras, som går från sjukförsäkringen till aktivitetsstödet, det vill säga de kommer att fortsätta att få en ersättning, om än från en annan försäkring.

Av de 17 miljarderna går 4,7 miljarder, för att vara exakt, till direkta insatser i arbetslivsriktad rehabilitering som utförs av Arbetsförmedlingen.

Sedan återgår jag till det som jag sade tidigare. Jag konstaterar att Socialdemokraterna i sin budgetmotion har accepterat hela sjukförsäkringsreformen med undantag av det vi diskuterar här i dag, det vill säga vad som ska hända när man varit sjukskriven i 914 dagar.

Jag är beredd att sätta mig ned med Veronica Palm och nagelfara Socialdemokraternas budgetmotion och peka ut exakt vilka siffror som borde stå var, om ni faktiskt skulle vara emot den reform som vi har genomfört.

Ni har accepterat den, och förr eller senare hinner sanningen i fatt även Veronica Palm.
(Applåder)

Anf. 53 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att vara tydlig med att jag och Vänsterpartiet inte var nöjda med det som var tidigare. I debatten framställs det nämligen som att vi var med och tyckte att det som hände var bra. Det var inte bra, men det är hundra gånger värre i dag.

Jag kan också hålla med om att det är skillnad på höger och vänsterns politik – absolut. Det är jag jätteglad för att det är. Tack och lov att det är skillnad på vår politik!

I Vänsterns Sverige finns det plats även för dem som haft oturen att bli sjuka. De ska få hjälp. Det finns plats för en verklig rehabilitering, anpassad för individen. Det är en rehabilitering som även innebär en ekonomisk trygghet. I Vänsterns Sverige kommer sjuka att ges tid, ekonomisk trygghet och möjlighet att bli friska.

Jag vill bara klargöra detta och tala om att det absolut är skillnad mellan höger och vänster.

Sedan vill jag fråga Gunnar Axén: Vad anser du att Selma i det exempel som jag läste upp ska leva på under sin 87-dagarskaren?

Under 87 dagar, nästan tre månader, får hon 0 kronor i ersättning. Vad ska hon leva på? Och hur kan en person som får leva på 0 kronor i tre månader bli hjälpt till en nystart?

Jag skulle gärna vilja ha ett klargörande från högersidan kring de här frågorna.

Det knyter an till det du sade till Veronica, att det är vi som skrämmer och oroar dem som lyssnar på det här. Så är det inte. Det är er politik som skrämmer och oroar.

Vi hade en förtvivlad man på läktaren. Ingen kunde missa hans förtvivlan. Han talade om sanningen. Människor begår självmord på grund av era beslut. Så är det.

Ni tar undan deras försörjning. Det är precis det ni gör, 0 kronor för en del, 3 900 för en del. Det kallar jag att dra undan en försörjning. Det är inga pengar som en vanlig människa kan leva på. Hur kan ni försvara det?

Anf. 54 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Jag kommer inte ihåg detaljerna i det exempel som LiseLotte Olsson tog upp tidigare. Men har man varit sjukskriven i 914 dagar eller om man har en tidsbegränsad sjukersättning som går ut omförsäkras man och får sin ersättning från aktivitetsstödet. Man får det på en nivå som motsvarar vad man skulle ha haft om man hade varit arbetslös – om man inte omfattas av några av de olika undantag som innebär att man även fortsättningsvis kan få sin sjukpeng. Blir man sjuk under tiden man deltar i introduktionsprogrammet kan man under en månads tid få sin ersättning från aktivitetsstödet.

Det här är en omfattande satsning för att hjälpa människor tillbaks. Jag är lite förvånad över att Vänstern inte bejaktar att vi nu tillför 4,7 miljarder i den största satsningen på arbetslivsinriktad rehabilitering som någonsin har genomförts i Sverige.

Prot. 2009/10:46
9 december

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Jag tror att man ska vara lite försiktig med sina ord när man påstår sådant som att människor begår självmord på grund av en politik. Det tycker jag är att ta i från riksdagens talarstol. Man bör gå varsamt fram och beakta att vi diskuterar människor som befinner sig i utsatta situationer, människor som kan vara bräckliga, och inte i onödan skrämman upp dem.

Anf. 55 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Herr talman! Då fick vi höra igen att vi skrämmer upp människor i onödan. I dag kl. 14 är det en manifestation på Medborgarplatsen. Det är de sjuka människorna som organiserar den. Jag råder dig, Gunnar Axén, att försöka ta dig tid och möjlighet att gå dit och träffa dem. Då får du höra vad de tycker om det här, om de tycker att jag har skrämt upp dem i onödan.

De finns i verkligheten. De vet hur det är. Det är precis som jag sade i mitt förra inlägg. Jag tror att ni varken vill, vågar eller kan ta till er den verkligheten. Det skulle vara fruktansvärt att veta att man har bestämt en politik där människor far så fruktansvärt illa som de gör. Jag skulle inte kunna sova på nätterna.

Jag tog upp ett exempel med en kvinna som skulle få 0 kronor i ersättning. Hon skulle prova att delta i introduktionsprogrammet. Det är det vi diskuterar i dag. Hon klarar inte av det, men Försäkringskassan bedömer att hon ska göra det. Hon blir framtagna sin SGI och får 0 kronor i ersättning i 87 dagar.

Du kan inte förneka att det är så. I 87 dagar kan man stå utan ersättning under något som kallas en karenstid: 87 dagar, tre månader, med 0 kronor. Vem blir friskare av det?

Anf. 56 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Då fick vi klargjort en annan sak som inte brukar framgå när vänsterpolitiker debatterar den här sjukförsäkringsreformen, det vill säga efter en karenstid kan man återgå i sjukförsäkringen igen. Från Vänsterns håll har man ofta gjort gällande att det är ut ur försäkringen. Det har låtit som att man aldrig skulle kunna komma tillbaka igen i sjukförsäkringen. Det skulle man möjligen kunna uppfatta som ett sätt att skrämman och oroa människor.

Att ha en bortre tidsgräns i en sjukförsäkring är inget ovanligt. Det finns inget annat jämförbart land som inte har en tidsgräns i sin sjukförsäkring.

Vi har två och ett halvt år. Frankrike och Portugal har tre år. Det är de enda som har en längre tidsperiod än vad vi har i Sverige. Våra nordiska grannländer ligger på några olika varianter mellan ett och två år. Vi ligger fortfarande i den mest generösa delen när det gäller hur länge man kan vara med i sjukförsäkringen.

Vi har genomfört den här reformen bland annat med tanke på Pia Lundgren som i dag i Svenska Dagbladet ser den här reformen och satsningen på arbetslivsinriktad rehabilitering som en möjlig väg tillbaka till arbetslivet. Jag tycker att det är positivt. Pia och förhoppningsvis tusentals andra människor kommer att få nya chanser här i livet, få en nystart och kunna komma tillbaka. Det är jag nöjd med.

Anf. 57 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att påminna om att Miljöpartiet är ett grönt parti. Jag vet att färgblinda kan ha svårt att skilja mellan rött och grönt, men vi är ett grönt parti.

När det gäller rehabkedjan talas det mycket om rehabilitering. Men hur gick det med satsningen på företagshälsovården som det pratades så varmt om för ett och ett halvt år sedan? Var är de aktiva insatserna?

Jag får många mejl från förtvivlade människor som inte upplever att de har fått någon rehabilitering. Jag vill också påminna om att sjukvårdsmiljarden infördes under förra mandatperioden. Det är bra att regeringen har fortsatt med den.

I nästa debatt kommer vi att debattera budgeten för utgiftsområde 10 som det heter i riksdagen. Det är sjukförsäkringsområdet.

Miljöpartiet har fört till 500 miljoner extra för rehabilitering, men vi har valt att lägga det på anslaget mitt emellan, det vill säga anslag 14. Det kommer jag att ta upp mer i nästa debatt, men jag vill påpeka att det behövs extra insatser för rehabilitering.

Regeringen gör inga extra insatser för rehabilitering för alla dem som nu kommer att kastas ut ur försäkringen. Det som Gunnar Axén kallar omförsäkring innebär en karenstid som LiseLotte Olsson så förtjänstfullt lyfte fram. Det glömde Gunnar Axén att nämna.

Om man inte klarar att gå introduktionen får man sedan a-kassa. Då gäller begränsningsregeln att man inte kan återgå till sin SGI. Man får alltså inte komma till högre ersättning. Eller tänker ni ändra på den regeln?

Anf. 58 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Jag är väl medveten om att Gunvor G Ericson en gång i tiden representerade ett grönt parti, men i dag är det ett vänsterparti. Har man gett sig i lag med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har man tydligt placerat in sig på höger-vänster-skalan.

Jag beklagar detta, för det har funnits mycket annat. Nu riskerar det att bli utplånat i samarbetet på vänsterskalan, men det har tidigare funnits mycket som jag har uppskattat hos Miljöpartiet. Vi får väl se vad av detta som blir kvar i samarbetet.

Gunvor G Ericson efterlyste de aktiva insatserna. Låt mig då ta det igen. Först och främst har vi vår satsning på rehabiliteringsgarantin, inriktad till de absolut största diagnosgrupperna som omfattar två tredjedelar av de sjukskrivna, två diagnosgrupper där kvinnor dominerar.

I år beräknas 36 000 personer få behandlingar för psykiska problem eller problem med rörelseorganen. Det är 36 000 personer som kommer att få insatser som de annars inte hade fått. Sjukvårdsmiljarden som Gunvor G Ericson nämner fanns även tidigare, det stämmer, men den var tillfällig och skulle avslutas. Vi såg till att den förlängdes och finns kvar i dag.

Gunvor G Ericson nämnde inte psykiatireformen som innebär den största satsningen på utbyggd psykiatri i hela landet som vi har genomfört. Det är ytterligare en miljard kronor årligen som tillförs för att vi ska få en fullgod psykiatrivård, och den var, vilket är allom bekant, ytterst eftersatt när vi tog över regeringsmakten för tre år sedan.

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Anf. 59 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Tänk om det vore så enkelt att alla de åtgärder som Gunnar Axén räknar upp gav effekt! Satsningen på företagshälsovården har blivit en flopp. Inte ett enda landsting har tecknat avtal om det som skulle vara en rejäl satsning. I stället har man kommit med påbud uppifrån om vårdval och lagstiftande regler om *hur* man ska göra ett vårdval, i stället för att varje landsting faktiskt skulle kunna få bestämma det.

Jag förstår att landstingen inte har haft möjlighet att se över det här med kopplingen till företagshälsovården, men man kanske skulle kunna ha gjort på något annat sätt. Det verkar inte finnas den ödmjukheten hos Gunnar Axén att tänka om, att börja om på nytt – att göra om och göra rätt.

När det gäller rehabiliteringen handlar det också om att lappa och laga ett i grunden sjukt system. Tror ni att de som nu flyttas till Arbetsförmedlingen kommer att få möjlighet att komma tillbaka, att de blir så friska på tre månader? Handläggare på Försäkringskassan uttrycker en stark oro för att dessa individer snart kommer att vara tillbaka i sjukförsäkringen igen. Det innebär tre månader i karenstid som varje individ får ta.

I hearingen i utskottet inför det här sade Försäkringskassan att 10 procent av dem som nu kastas ut kommer att mista sin sjukpenninggrundande inkomst. Det innebär att de inte får någon ersättning över huvud taget, men det kanske är det som är Moderaternas politik – att man ska piska ännu mer för att man ska gå tillbaka i stället för att se till att ordna arbetsplatser som kan ta till vara människors energi.

Till psykiatrin har Miljöpartiet föreslagit ytterligare 600 miljoner att satsa på elevhälsan, för trots den satsning som är gjord mår unga i dag psykiskt ännu sämre än vad de har gjort tidigare.

Anf. 60 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Gunvor G Ericson efterlyste aktiva insatser, och jag nämnde den rehabiliteringsgaranti som bara i år omfattar 36 000 personer, sjukvårdsmiljarden och den omfattande satsningen på att bygga ut psykiatrin i hela landet. Gunvor G Ericson nämnde inte dessa insatser i sin andra replik, så jag uppfattar det som att hon är väldigt nöjd med dessa satsningar.

Sedan har vi företagshälsovården där landstingen inte har velat vara med. Det var en partsfinansierad utbyggnad av företagshälsovården, och det har inte landstingen velat medverka till. Jag tror att det finns all anledning att komma tillbaka och kanske hitta andra lösningar för hur företagshälsovården ska kunna spela en viktig och aktiv roll i rehabilitering av sjukskrivna.

Vad jag inte hann nämna tidigare var satsningen på arbetslivsinriktad rehabilitering, det vill säga de 4,7 miljarder som nu går till Arbetsförmedlingen för satsningar på arbetsträning, arbetspraktik, lönebidragsanställningar med mera. Det handlar också inte minst om introduktionsprogrammet för den enskilda individen.

Gunvor G Ericson frågar vilken möjlighet vi tror att man har att komma tillbaka efter att ha varit med i introduktionsprogrammet. Tanken är ju att man sedan ska kunna gå vidare också via olika former av insatser som arbetsträning, arbetspraktik och lönebidragsarbete.

Försäkringskassan har gjort en bedömning, och jag tror att de är bäst på att göra den bedömningen, som säger att sju av tio kommer att kunna hitta en väg tillbaka till arbetsmarknaden via de här insatserna. Tre av tio kommer att behöva återgå i sjukförsäkringen.

Detta betyder ändå att tusentals människor kan hitta en ny framtid i en arbetsgemenskap tack vare den satsning vi nu gör. Jag hoppas verkligen att det kommer att falla väl ut för Pia Lundgren som inget hellre vill än att komma tillbaka till arbetslivet.

(Applåder)

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Anf. 61 SOLVEIG ZANDER (c):

Herr talman! Det betänkande vi nu ska behandla har en väldigt lång och formell titel. Men vi kan kalla det för introduktionsprogrammet, för det är det som det handlar om: introduktionsprogrammet till Arbetsförmedlingen som är den sista delen i rehabiliteringskedjan, som vi nyss hörde.

När vi här i kammaren våren 2008 röstade igenom den nya sjukförsäkringsreformen sade vi i alliansen tydligt och klart att vi skulle återkomma med vissa delar som då ännu inte var klara. En av de delarna är det vi ska prata om nu, men det stod också tydligt och klart våren 2008 att det fanns en bortre gräns för sjukskrivningen – den gräns som vi nu har nått.

Vi kommer ihåg hur det var tidigare. Alla dessa människor som under många år, det kunde vara sex, åtta, tio år, haft tidsbegränsade sjukersättningar som varje år eller vartannat år skulle omprövas. Hur var det med dem? Hade man sjukpenning, och det kunde man också ha i många år, kunde det ständigt och jämt ifrågasättas. Ingen av de här personerna som hade tidsbegränsade sjukersättningar eller sjukpenning vågade pröva ett annat jobb av rädsla för att deras ersättningar skulle ifrågasättas.

Det är de här personerna som vänsterkartellen har kallat de svaga, vilket vi har hört i debatten hittills.

Som kurator, och det är inte mer än tre och ett halvt år sedan jag faktiskt jobbade som det, träffade jag personer som skulle få omprövade sjukersättningar. De visste inte vad som skulle hända.

I somras träffade jag en tjej, eller rättare sagt en dam i min egen ålder, som hade sjukersättning. Hon hade haft det i åtta år. Hon sade: Vet du vad, Solveig? Nu efter semestern ska jag få möjlighet att via Arbetsförmedlingen pröva om jag kan hitta ett jobb.

Men de här personerna som omprövades levde alltså i en oviss framtid. De kände en oro och en stress. De var helt enkelt bortglömda.

För mig och för Centerpartiet var inte det människovärdigt. Vi måste ge alla människor, var och en, en chans att komma tillbaka till arbetslivet, till en gemenskap, till en bättre ekonomi, till att veta vad de har att rätta sig efter. De ska inte vara satta åt sidan, precis som om de inte vore värda något.

Arbetsgivarna kunde ha personer sjukskrivna i många år och dessutom ha vikarier på vikarier för en eventuell tjänst – om den över huvud taget fanns kvar. Den kanske var omgjord för länge sedan.

Sådant är inte klokt, eller hur?

När Försäkringskassan gick igenom alla de personer som hade permanent sjukersättning förra året uppgav mer än 60 procent av dem att de

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

kunde jobba om de bara fick ett arbete som var anpassat efter deras möjligheter. Men de människorna hade dittills inte haft en chans.

Nu kommer rehabiliteringskedjan att ändra på detta. Vi visar att varje enskild människa ska få en chans, ska få ett personligt stöd, ska få hjälp och rehabilitering. Med rehabilitering menas inte bara den medicinska, fysiska rehabiliteringen utan också den praktiska som innebär en arbetsprövning. Arbetsgivarna får tydliga och klara spelregler. Den enskilda personen får tydliga och klara spelregler för vad som ska gälla och vad samhällets ansvar innebär. Av det skälet har vi genomfört reformen där de tidsbegränsade sjukskrivningarna ska upphöra och det finns en bortre gräns.

Regelverket var känt av Försäkringskassan som har informerat den ena personen efter den andra om vad som kommer att hända när deras ersättning upphör. De som nu har haft en väldigt lång övergångsperiod för att pröva återinträdet på arbetsmarknaden är ju de som från den 1 januari ska överföras från Arbetsförmedlingen till Försäkringskassan och omförsäkras. Det är alltså de som ska ingå i det introduktionsprogram som vi nu pratar om.

Jag måste erkänna för alla människor som lyssnar att jag självklart förstår att de är oroliga för vad som ska hända när de inte har varit med om det tidigare, när de får lov att byta myndighet. De är ju vana vid att ha haft kontakt med Försäkringskassan. Helt plötsligt kommer en ny myndighet. Självklart är inte det lätt för människor. Men man behöver inte spela upp det som om det vore något förskräckligt.

Hävdar Socialdemokraterna och vänsterkartellen att sjukförsäkringen i grunden försämras är det fel. Inget kunde vara sämre än det som var tidigare. Ingen vill ha tillbaka det system som var tidigare, inte ens Socialdemokraterna och vänsterkartellen, har vi hört.

Hävdar oppositionen att det som nu har skett har skett utan dialog med de personer det rör undrar jag vad alla de muntliga samtal och skriftliga handlingar som varje person har fått sig till del från Försäkringskassan har inneburit.

Hävdar Socialdemokraterna och vänsterkartellen också att myndigheten inte har blivit informerad om vad som ska hända från och med den 1 januari undrar jag vad man har jobbat med i ett och ett halvt år.

Man har bokstavigt talat överlämnat personer till Arbetsförmedlingen. Man har gett människor möjligheter att följa med till Arbetsförmedlingen för att överföra dem dit.

Jag måste också fråga vad Socialdemokraterna och vänsterkartellen menar när ni i er reservation till det här betänkandet har skrivit "en sjukförsäkring som ger människor hjälp och stöd att snabbt komma tillbaka till arbete och ekonomisk trygghet". Ni skriver också "ett arbetsliv där alla människors vilja och förmåga till arbete tas till vara".

Har ni inte läst vad det här betänkandet och introduktionsprogrammet innebär och vad Arbetsförmedlingen kommer att göra med varje människa? Man ska ge varje enskild person ett stöd, en introduktion på tre månader som innebär att man kartlägger vilket arbete personen skulle kunna tänka sig, på vilket sätt han eller hon skulle kunna jobba och vad som behövs för att kunna göra detta. Det är utifrån de här personliga samtalen som man sedan ska forma det som ska göra att premisserna uppfylls.

Ingen kastas ut. Jag hävdar att det är skrämselpropaganda, precis som det var när vi genomförde socialförsäkringsreformen för ett och ett halvt år sedan. Då sades det att 70 000 personer skulle hamna hos socialförvaltningarna därför att de skulle mista sitt stöd. Hur många blev det? Det blev knappt några tusen.

När det gäller personligt bemötande, möjligheter att ge människor hjälp och stöd att komma tillbaka till arbetslivet och ekonomisk trygghet undrar jag var skillnaden ligger mellan betänkandet och den reservation som Socialdemokraterna och vänsterkartellen har avgett.

Det handlar, mina vänner, om att vi har ett systemskifte, en annan människosyn. Vi vill se till den friska delen av människan och vi vill hjälpa dessa människor.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

(Applåder)

Anf. 62 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! År 2008 beslutade vi genom alliansregeringens förslag om rehabiliteringskedjan, en kedja av insatser för att hjälpa människor som var sjukskrivna. Det innebar en stor satsning på sjukvård, rehabilitering, arbetsträning och företagshälsovård.

Jag funderade före den här debatten lite grann på hur jag tänkte efter det att vi hade varit med och vunnit valet 2006 och diskussionerna kom upp om en ny och mänskligare sjukförsäkring. Jag hittade gamla klipp. Det kan ibland vara bra att gå tillbaka några år och titta på hur det var i det gamla systemet.

År 2005 tror jag att det var, eller 2004, hade den socialdemokratiska regeringen bestämt sig för att halvera sjukskrivningarna. Det ledde till att 75 000 människor förtidspensionerades på ett år. Jag försökte när jag läste i klippet att också se på hur enskilda människor hade drabbats. Jag har några klipp här som jag hade sparat.

Britt-Marie till exempel, som hade cancersjukdomen sarkom, genomgick en behandling med goda prognoser om ett positivt resultat och ville inget hellre än att komma tillbaka till arbete. Mitt under pågående behandling fick hon beslut om att hon skulle ha sjukersättning från Försäkringskassan, alltså förtidspensionering. Hon upplevde det som kränkande. – Hade jag inte fått förtidspensioneringen kanske jag hade kunnat jobba åtminstone 25 procent. Nu har det tagit en väldig massa energi att drabbas av detta kränkande beteende, sade hon.

Ett annat exempel är Elinor, sjukskriven på grund av utbrändhet. Hon fick på ett väldigt tidigt stadium reda på att hon måste bestämma sig, antingen arbeta eller också bli förtidspensionerad. Hon kände att man måste ha en viss tid på sig för att pröva och att man måste pröva i den takt man klarar av. Hon blev förtidspensionerad. Hon fick sjukersättning.

Samma år – året före valet, 2005 – gjorde SVT:s *Uppdrag granskning* en intressant undersökning där man konstaterade att olika försäkringskassor hade som mål att förtidspensionera minst tre personer i månaden och att det på vissa lokala försäkringskassor utgick bonus, extra betalt, med 700 kronor om man lyckades förtidspensionera fyra personer.

Det här är naturligtvis en bakgrund som gör att vi när vi får del av oppositionens skräckmålningar ställer oss frågan: Hur många människor

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

fick i det gamla systemet, på grund av de dåliga sjukförsäkringsrutinerna, ett sämre och ohälsosammare liv därför att de tidigt kom bort från ett aktivt arbetsliv?

Någon exakt siffra finns inte, men statistiken är klar. Människor som förpassas till ett passivt liv utanför arbetsgemenskap får fler sjukdomar och lever i snitt ett kortare liv.

Sedan 2007 har antalet sjukdagar successivt minskat, och kraftigt under det senaste året då det nya systemet började slå igenom. Allt tyder på att idéerna om tydliga tidsgränser i sjukförsäkringen var bra och att det stimulerar till aktiva åtgärder.

Åter en sista tillbakablick: Regeringen tillsatte en utredning som sjukförsäkringen där den mycket kompetenta Anna Hedborg var huvudutredare. Hon föreslår och utredningen talar om att det kan vara mycket bra med tydliga tidsgränser. Jag råkade hitta en LO-rapport från 2007, alltså efter valet, som heter *Sjukas rätt till stöd – En idéskrift om morgondagens sjukförsäkring*. Jag citerar LO-reportern som skriver: En tidsgräns skulle kunna bidra till att markera det temporära med sjukskrivning och betona att återgång till arbete måste vara målet.

Fru talman! Utom de här tidsgränserna med avstämning och ny prövning efter tre, sex och tolv månader och möjlighet att i normalfallet sammanlagt vara försäkrad i 914 dagar eller två och ett halvt år har det hela tiden sedan systemet infördes funnits möjlighet för svårt sjuka till en obegränsad tid med sjukpenning på högsta procentnivå. Sedan systemet infördes har antalet sjukfall gått ned kraftigt, och antalet förtidspensionärer i Sverige har minskat med 50 000. Färre blir förtidspensionerade.

När beslutet fattades 2008 lovade regeringen att man skulle återkomma med mer detaljerade förslag om vad som skulle hända efter två och ett halvt år med dem som fortfarande var sjukskrivna. Det är den propositionen med förslag som vi nu diskuterar. Vad händer efter 914 dagar?

Vi pratar om människor som har varit borta från arbetsmarknaden länge. Jag tror att alla som har träffat människor som har drabbats av en lång sjukskrivning vet hur svårt det kan vara att komma tillbaka. Redan efter någon månad hemma känner många rädsla och psykiskt motstånd mot att gå till jobbet. Jag jobbade själv för ett antal år sedan som lärare på olika typer av arbetsträning, och jag har stor förståelse för det här. Det är svårt att ta steget tillbaka till ett aktivt arbetsliv när man har varit borta länge. Därför är det viktigt med tidig rehabilitering. Men de som inte kom in i det nya systemet, som gällt bara sedan sommaren 2008, och de som av olika skäl är kvar i långtidssjukskrivning behöver naturligtvis på ett sätt som passar individen prövas i arbetsinriktad rehabilitering. Det får inte upprepas att människor rutinmässigt föses undan ur systemen och sitter hemma och lever på en låg sjukersättning.

Det här förslaget klargör, fru talman, principerna för vad som händer efter två och ett halvt års sjukskrivning. Socialdemokraterna och hela oppositionen säger nej. I princip uppfattar jag det som att de visserligen inte har några förslag och att Socialdemokraterna inte avstyrker huvuddragen i förslaget om rehabiliteringskedjan men säger ändå nej och vill införa något slags moratorium så att folk ska fortsätta att vara sjukskrivna utan att någon rehabilitering sker. I någon mening är det en försvarsattityd där man aldrig riktigt har gjort upp med och försökt komma med

egna förslag till vad som ska ersätta det gamla system som vi hade före 2006. Man har inte gjort upp med det. Veronica Palm brukar säga att det ska erkännas att allt inte var bra på Socialdemokraternas tid. Det tycker jag är en underdrift när det gäller sjukförsäkringen, men jag har inte hört henne eller andra socialdemokrater säga hur de skulle vilja ha en aktiv sjukförsäkring, som i motsats till tidigare hjälper människor tillbaka till arbetslivet.

I dagens beslut i frågan slår vi alltså fast att den som har fått sjukpeng i två och ett halvt år kan få fortsatt sjukpeng om det handlar om fysisk eller psykisk sjukdom och om arbetet skulle försämra hälsan. Det vi gör för dem som har någon form av arbetsförmåga, stor eller liten, är viktigt när de varit borta från arbetet så länge. Har man som sagt varit borta så länge behöver man hjälp.

Därför blir det nu en introduktion i tre månader med olika förmedlingsinsatser, individuell hjälp, arbetsträning och praktik, och observera, i den omfattning som individen orkar. Alla som nu lämnar sjukförsäkringen för att omförsäkras till arbetsrehabilitering erbjuds detta. Efter dessa tre månader, om det inte har gått så fort att vederbörande redan kommit till ett arbete, gör man en kartläggning, för en dialog om anställningsbarhet, för en diskussion med arbetsgivare och gör en plan för fortsatta insatser. Samtidigt pågår hela tiden försök att hitta ett lämpligt arbete. I det som kallas fas 3 blir det sysselsättning hos någon anordnare som Arbetsförmedlingen förmedlar, i den utsträckning som personen i fråga orkar.

Som sagt kommer inte alla att komma tillbaka, men de förväntade siffrorna, som vi politiker inte har hittat på utan som vi har fått redovisade från Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, är att ca 70 procent kan komma tillbaka till ett aktivt arbetsliv. Det hade de inte fått möjlighet till om vi inte hade infört rehabiliteringskedjan.

Avslutningsvis, fru talman! Oppositionen tycker alltså att det är hjärtlöst att säga att människor med arbetsförmåga ska hjälpas tillbaka till arbetsmarknaden. Då frågar jag igen, för femtioelfte gången: Vore det då bättre att hälften i stället blev förtidspensionerade med en mycket låg ersättning? Eller tänker ni att sjukskrivning ska börja användas igen, bara för att hitta en bidragsform för arbetslösa? Så tycker inte jag att sjukskrivningspengarna ska användas. Arbetslösa behöver inte sjukskrivning, men de behöver hitta vägar tillbaka till arbetslivet. Och vägar tillbaka till arbetslivet får vi genom arbetsmarknadsinsatser och hjälp till individen men också genom en politik som skapar jobb.

Med de orden yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och därmed till regeringens proposition.

(Applåder)

Anf. 63 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag ska hålla mig till svenska i dag. Det är lite som fem i tolv, att man kommer som ett förband till ministern, och det känns lite konstigt när det har varit så mycket debatt innan. Det som slår en när man sitter och lyssnar på er är logiken i vad som framförs. För att hårdra det skulle man kunna säga att detta innebär att Försäkringskassan skulle anställa en massa Securitasvakter för att kasta ut människor. Det tror jag inte riktigt är syftet, men det är den bild som man skapar när man använder sådan vokabulär som använts här.

Det betänkande som vi nu debatterar handlar om övergången i det tredje steget i rehabiliteringskedjan i kombination med jobb- och utvecklingsgarantins steg 3. Grundtanken är att det måste finnas en definierad gräns för när olika åtgärder sätts in och när en sjukskrivningsperiod ska övergå till andra insatser eller åtgärder. Jag tycker att det är rimligt att man efter två och ett halvt år ska försöka finna långsiktiga lösningar för den försäkrade. I de allra flesta fall kan en bedömning om hälsotillstånd och arbetsförmåga göras och lämpliga åtgärder vidtas. Förlängd sjukpenning kommer att utgå i vissa fall. Därutöver finns det möjlighet för personer utan arbetsförmåga att erhålla permanent sjukersättning. Alliansen har lagt fram förslag om utvidgade undantagsmöjligheter för allvarligt sjuka personer. Detta kommer vi att debattera i kammaren om några dagar.

Det har skapats felaktiga uppfattningar av det så kallade introduktionsprogrammet, som egentligen är en utvärdering och kvalificerad undersökning för att fastställa befintlig hälsostatus, arbetsförmåga och vilka eventuella rehabiliteringsåtgärder som ska initieras. Om man blir sjuk under programtiden ges dessutom möjlighet till max en månads sjukskrivning.

Som vi hört tidigare kommer ersättningar att utgå för de allra flesta beroende på olika kriterier vad gäller a-kassenivå och sjukpenninggrundande inkomst. Det kommer också att satsas 17 miljarder kronor under tre år. Ca 5 miljarder av dem går till rehabilitering, som vi hört.

Fru talman! När man inför nyordningar uppstår ofta turbulens, där missförstånd lätt kan uppkomma. Det gäller särskilt de tekniska detaljerna, som kan upplevas som blockerande och oroande när påståenden framförs i den politiska debatten. Det ligger självfallet i sakens natur att oppositionen fokuserar på att kritisera förslag som man ogillar eller vill ha förändringar av. För allmänheten och berörda uppstår då en förvirring och oro, som ofta saknar grund.

Det borde vara enkelt att skapa samförstånd kring att alla försäkringar någon gång måste komma till en punkt där man utvärderar situationen och finner bestående lösningar för individen. De som protesterar mot detta måste också i konsekvensens namn yrka på att inga former av sjuk- och aktivitetsersättningar längre ska beviljas och att endast sjukpenning ska vara den försäkringsform som gäller. Att så inte är fallet, och inte har varit fallet, bevisas av de 550 000 personer med sjuk- och aktivitetsersättningar som fanns när alliansregeringen tillträdde. Jag undrar vem som såg till de individerna. Vad var det för människosyn? Jag ogillar starkt när man ifrågasätter människosynen hos andra representanter i kammaren, eftersom jag tror att ingen människa är fullkomlig. Det duger inte att slira med fakta när man gör framställningar och utmåla alliansen i uppenbart genomskinliga färger. I detta fall är det bara för oppositionen att gå hem och göra sin hemläxa innan man kommer med nya friserade förslag.

Vid årsskiftet övergår personer till omförsäkring via Arbetsförmedlingen för att om möjligt återgå till något arbete. Man tror att det kanske kan vara 70 procent. Ett omfattande program ska erbjudas dem som omförsäkras för att utvärdera arbetsförmågan. Det ska leda till ett arbete i någon form. Om man har en pågående rehabilitering behöver denna inte, som ibland påstås, avbrytas. Man kan gå på deltid in i intro-

duktionsprogrammet. Programmet ska pågå i maximalt tre månader. Därefter ska man i normalfallet kunna hänvisa personen till Arbetsförmedlingens ordinarie insatser, såsom arbetsinriktad rehabilitering, jobb- och utvecklingsgarantin, lönebidragsanställning eller eget arbetsökande, om detta bedöms möjligt.

Fru talman! Jag vill i sammanhanget påtala vikten av en fungerande hälso- och sjukvård som i tid kan hjälpa människor med insatser vilka kommer att minska risken för att personer blir inlåsta i långa sjukskrivningsperioder. Den skärpta nationella vårdgarantin kommer här att vara ett bra stöd för vårdbehövande. Rehabiliteringskedjans mål är att människor inte ska vänta i årtal på att insatser görs i efterhand, när det är svårt att återföra människor till egen försörjning.

Att den nya rehabiliteringskedjan redan haft avsedd verkan kan avläsas i det positiva utfallet i statistiken som nu finns. Inget system är dock ofelbart, oavsett hur välformulerat detta är. Därför måste man också ha ett prestigelöst förhållande till detaljer i lagstiftningen och vara beredd på eventuella justeringar om det skulle visa sig krävas när systemet har varit i funktion en tid.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 64 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Låt mig med tanke på debatten som har förts börja med att klargöra att regeringens ambition är att vi ska ha en trygg och säker sjukförsäkring som omfattar alla. Den ska ge ett gott skydd när vi är sjuka och inte kan arbeta, vilket kan drabba oss alla. Om detta ska inte råda något tvivel.

Det är också mot den bakgrunden som vi under den senaste veckan genom ett initiativ i utskottet har kompletterat och förtydligat regelverket. Den delen återkommer om möjligt i ett betänkande till debatt i kammaren inom kort.

Vi kommer självklart fortsättningsvis att följa utvecklingen mycket noga. Att göra nödvändiga reformer av sjukförsäkringen är svårt, inte minst eftersom problemen varit så stora och så uppenbara. Den som väljer att inte göra något riskerar heller inte att göra fel. Men man gör också ett aktivt val när man väljer att förhålla sig passivt även om bekymren och problemen är mycket stora.

Att det är svårt och komplicerat får dock inte hindra oss från att göra förändringar som är nödvändiga. Jag utesluter inte att det kanske också kan behövas ytterligare insatser för att möta eventuella problem och rätta till oklarheter som kan uppkomma. Avsikten med lagen är dock solklar. Vi ska värna dem som är sjuka och ge hjälp och stöd tillbaka till arbete för dem som orkar och kan. Vi behöver reformera och förändra efter decennier av försummelse. Men för mig och regeringen, fru talman, är det viktigt att människor ska känna sig trygga i denna förändring.

När jag tillträdde som socialförsäkringsminister var det nödvändigt att ta krafttag för en mer aktiv sjukförsäkring och för att säkerställa rehabilitering, så att sjuka personer får ett bättre omhändertagande.

Vi får inte glömma bort att för fyra år sedan var 770 000 personer sjukskrivna eller förtidspensionerade. Detta var resultatet av decennier av

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

försummelser där problemen doldes och människor glömdes bort. Det är något som vi blev påmind om senast i går i *Aktuellt*s 21-sändning. För mig och regeringen har det därför varit viktigt att göra dessa nödvändiga förändringar.

Fru talman! Det vi debatterar i dag är den sista delen i rehabiliteringskedjan. För att få en bild av hur denna rehabiliteringskedja hänger ihop behöver jag göra en tillbakablick.

Något av det första som jag fick på mitt bord under hösten 2006 var slutbetänkandet från Socialförsäkringsutredningen och dess utredare Anna Hedborg. Analysen i denna utredning talade om sjukförsäkringen som en parkeringsplats för sådant som den inte var avsedd för. Det är lätt att raljera över ordvalet, men jag tänker inte göra det, för det är människor det handlar om, människor som inte blev sedda, människor som gick år efter år utan att någon frågade efter dem, utan stöd, utan rehabilitering och utan möjlighet att komma tillbaka till arbete.

Under många år i sjukvården har jag sett och upplevt hur många gav upp i väntan på insatser som aldrig gavs. När sedan beslut kom om förtidspension kunde det till och med för några upplevas som en lättnad, även om man inte ville detta.

Lisa, 34 år, sitter på mitt kontor och säger: Nu har jag slutat svara i telefon när det är dolt nummer. Jag är rädd att det är Försäkringskassan som ska förtidspensionera mig mot min vilja.

Utförsäkringen skedde före 2006, i själva verket redan efter ett år. Man förtidspensionerades mot sin vilja. 550 000 personer ställdes efter ett år mot sin vilja utan sjukpenning med 64 procent i ersättning, utan arbetslivsinriktad rehabilitering och utan arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det värsta av allt var att det var ett sakligt skäl för uppsägning. Efter ett år tvingades många lämna sjukförsäkringen.

Fru talman! För att komma till rätta med de tidigare tillkortakommandena har alliansen genomfört den största reformen i sjukförsäkringen någonsin och infört en rehabiliteringskedja. Vi har lämnat en passiv sjukförsäkring bakom oss, och vi har infört en tydlig sjukskrivningsprocess där vi ser människors arbetsförmåga, inte deras arbetsoförmåga.

Tidigare lämnades människor ensamma i långvarig sjukdom. Rehabilitering saknades, och människor fick vänta orimligt länge på vård och behandling. I många fall behöver personer som har varit sjuka rehabiliteringsinsatser för att komma tillbaka till arbete. Det gäller särskilt dem som har varit borta länge och som har tappat kontakten med arbetslivet.

Därför har jag och alliansregeringen även infört en rehabiliteringsgaranti. Vi satsar 1,6 miljarder kronor under två år för att förstärka den medicinska rehabiliteringen, som ändå är sjukvårdshuvudmännens uppdrag. I år beräknas 30 000 personer få del av den rehabiliteringsgarantin. Det är en jämställdhetsåtgärning eftersom det är många fler kvinnor som är sjukskrivna eller förtidspensionerade. Vi vänder oss särskilt till de diagnoser som rör kvinnor, nämligen lättare psykisk ohälsa och smärtor i kroppen. Till 65 procent är det de diagnoserna som dessa kvinnor har på sina intyg.

Tidiga och arbetsplatsnära insatser är viktiga för att människor ska komma tillbaka till sitt arbete efter sjukdom eller skada. För att öka möjligheten till detta har regeringen genomfört en satsning på en förstärkt

företagshälsovård, som också har varit efterfrågad inte bara av många anställda utan också av fack- och arbetsgivarorganisationer.

Satsningen på en förstärkt företagshälsovård kommer att öka arbetstagarnas möjlighet att återgå i arbete. Företagshälsovården har en unik möjlighet att komma in tidigt i sjukfallen tack vare sin koppling till arbetsplatsen. Regeringens satsning på företagshälsovård kommer att leda till ökade möjligheter att förebygga, utreda och behandla både arbetsrelaterade och icke arbetsrelaterade skador och sjukdomar.

Fru talman! För ett år sedan ville samma opposition som i dag införa ett moratorium. Oppositionens krav handlade om att skjuta upp införandet av en förstärkt rehabilitering och ett ökat stöd inom arbetsmarknadspolitiken tills konjunkturen vänder. Att vänta på att konjunkturen vänder och då öppna dörren och välkomna människor som inte har fått rehabilitering, inte har fått arbetsträning, inte fått stöd och hjälp, kanske med lönebidrag eller på Samhall, finner jag helt omöjligt. Jag vill inte medverka till att vi fortsatt låser in människor i en sjukförsäkring och öppnar dörren när högkonjunkturen är här utan att dessa människor har fått stöd och hjälp på vägen och kan hitta sin plats i tillvaron. Det är ett cyniskt sätt att tänka på.

Jag gav svaret då, och jag upprepar det i dag, att jag aldrig kommer att ge upp hoppet att alla kan bidra, att alla behövs och att alla ska få en andra chans.

Jag och regeringen har infört en aktiv socialförsäkringspolitik för alla. Vi tänker inte, fru talman, göra om samma misstag en gång till och använda sjukförsäkringspolitiken som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Förra gången slutade det med att en halv miljon människor hamnade i förtidspension.

Fru talman! Vi har nu en debatt om en fråga där många känner oro. Jag förstår det. Det är en ny sjukförsäkringspolitik. Det är mycket som ska hända. Jag hoppas att vi alla kan vara strukturerade och klara i denna debatt.

Vi måste dock vara ödmjuka – det är jag, fru talman – angående förändringar i trygghetssystemen. De har varit nödvändiga, men samtidigt är det många som undrar: Var finns jag och hur drabbar detta mig?

Jag vill upprepa vad jag har sagt tidigare. Jag och regeringen kommer att följa utvecklingen noggrant för att säkerställa att regeringens avsikter med en aktiv och trygg sjukförsäkring också kan levereras.

Detta får inte undanskymma det faktum att det finns en ökad insikt om behovet av reformer. Jag välkomnar den insikten. Jag ser ingen anledning i dag att recensera vad oppositionspartierna har gjort, tyckt tidigare eller vad de anser i dag. Men jag välkomnar att Socialdemokraterna i stora delar accepterar rehabiliteringskedjan och att vi delar viljan att avskaffa den passiva tidsbegränsade förtidspensionen. Jag hoppas att Miljöpartiet och Vänsterpartiet också kommer att ansluta sig till denna uppfattning.

Det är en styrka om vi kan uppnå en grundläggande enighet om en trygg och säker sjukförsäkring som bidrar till att få människor tillbaka genom en aktiv rehabilitering där så är möjligt.

För att ge alla en andra chans efter kanske många år i sjukförsäkringen har regeringen avlämnat denna proposition, som har lett till det betänkande som diskuteras i dag. Syftet med förslagen i propositionen, och

Prot. 2009/10:46
9 december

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

andra förslag som är kopplade till denna, är att skapa en bro mellan sjukförsäkringen och arbetsmarknadspolitiken. Det ska vara en bro mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen så att jag inte hamnar i diket eller att jag som svag och sjuk ska behöva gå mellan myndigheter och ständigt upprepa min situation och ständigt bli hänvisad vidare.

För alla dem som har varit sjukskrivna under flera år kommer nu aktiviteter inom Arbetsförmedlingens verksamheter att erbjudas i form av arbetslivsrelaterad rehabilitering. För den som har ett arbete att gå tillbaka till faller självklart ansvaret på arbetsgivaren att se till att arbetsmiljön och arbetsuppgifterna anpassas så att även den som har varit sjuk länge känner sig behövd och välkommen tillbaka till sin arbetsplats.

För den som är deltidssjukskriven är det möjligt att vara tjänstledig och delta vid Arbetsförmedlingens verksamheter med aktivitetsstöd under den tjänstlediga tiden. För den som inte har ett arbete har Arbetsförmedlingen en viktig del att fylla. Arbetsförmedlingen har mångåriga erfarenheter av att hjälpa människor med nedsatt arbetsförmåga att hitta vägar tillbaka till ett aktivt arbetsliv.

Därför inför regeringen från årsskiftet ett arbetsmarknadspolitiskt introduktionsprogram som syftar till att fånga upp den långtidssjukskrivnes förutsättningar och behov av stöd. Innehållet i introduktionen är individuellt anpassat. Deltagandet sker på den tid som passar personens förmåga. Introduktionen är till för att hitta deltagarens behov och vidta åtgärder för att möjliggöra en väg tillbaka till arbetslivet.

Jag besöker många försäkringskassor. I dag är det inte bara Försäkringskassans personal som finns på plats när jag kommer. Också Arbetsförmedlingens personal sluter upp. De vill visa kraft och enighet. Senast var jag på Försäkringskassan i Flen. Där beskrev Arbetsförmedlingen hur personer på ett överlämningsmöte kommer till Arbetsförmedlingen. De har avsatt tid för att i lugn och ro förklara. Men tack vare insatsen på information från Försäkringskassans sida för alla dem som kommer att överlämnas inom en rimlig tid till Arbetsförmedlingen framkommer nu att dessa personer inte behöver all den tid som har avsatts. Personerna i fråga är väl informerade, och många känner iver och glädje över att få den andra chansen. Under tiden som en person deltar i ett sådant introduktionsprogram och andra arbetsmarknadspolitiska program utbetalas aktivitetsstöd på vanligt sätt.

Fru talman! Det är viktigt att ge alla som kan möjligheten att tillsammans med Arbetsförmedlingen gå igenom vad de kan klara av. Den som på grund av sjukdom uppenbarligen inte kan gå tillbaka till sin anställning och inte kan delta i ett introduktionsprogram ska få förutsättningar att fortsatt få sjukpenning från sjukförsäkringen. Detta kan till exempel gälla om personen får omfattande vård i behandling eller är på sjukhus. Det gäller vidare för personer som på grund av sitt psykiska tillstånd inte kan delta i introduktionsprogrammet, eller om återgång i arbete eller deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program medför risk för försämring av personens sjukdom.

I dessa fall anser regeringen att förlängd sjukpenning ska kunna betalas ut också efter 30 månaders sjukskrivning.

Regeringen tycker att det är viktigt att alla som kan delta i ett introduktionsprogram också får möjlighet att göra det. Personer som tar del av

de arbetsmarknadspolitiska insatserna står alltid ett steg närmare arbetsmarknaden än om de hade varit kvar i en passiv sjukskrivning.

Fru talman! Jag har i en insändare i Vestmanlands Läns Tidning i september månad kunnat läsa om Anna Björk som tackar för alla insatser. Hon tackar för Försäkringskassan, hon tackar Arbetsförmedlingen och hon tackar många andra aktörer runt henne. Hon säger: Samverkan fungerar. Jag har fått ett busskort. Jag känner yrkesglädje och stolthet. Innan var jag sjukskriven i sju år. Jag hade depression och social ångest. Nu har jag fått hjälp och stöd att komma tillbaka. Hon riktar ett stort tack. Men hon riktar också detta positiva budskap till alla dem som är oroliga och som inte riktigt tror på vad som komma skall. Hoppas att ni också, precis som jag i dag, vaknar upp med ett leende och säger till er själva: Jag har nu ett jobb att gå till.
(Applåder)

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

I detta anförande instämde Hillevi Engström (m).

Anf. 65 VERONICA PALM (s) replik:

Fru talman! För ett och ett halvt år sedan beslutade den här kammaren om den politik som nu blir verklighet. Man kastar ut människor ur välfärdsförsäkringen.

Vi har nu sett det hända. Vi har också sett en hel del kaos med människor som får sin arbetsförmåga prövad mot hela arbetsmarknaden och blir tvungna att säga upp sig från sina jobb, därför att de tvingas av de nya reglerna att ställa sig längst bak i kön på Arbetsförmedlingen. Vi har under veckan också förstått att regeringen nog är de enda i det här landet som inte har förstått vad effekterna av politiken skulle bli. Då måste jag ställa frågan: Varför är det så viktigt att medvetet kasta ut sjuka människor ur sjukförsäkringen?

Jag skulle verkligen önska – det kanske är en from förhoppning men ändå en vädjan – att regeringen kunde släppa på prestigen. Släpp prestigen, ta ett steg tillbaka, tänk efter, gör om och gör rätt, för det är inte rimligt så som det är i dag. Det är inte rimligt att sjuka människor kastas ut ur välfärdsförsäkringen till ingenting. När till och med regeringen Reinfeldt ser effekterna av sin egen politik, vore det då inte lämpligt att backa tillbaka och sluta utförsäkra människor?

Jag skulle vilja citera en tidigare medlem av den här kammaren som sade att politik är att vilja. Och det är uppenbart att regeringen Reinfeldt vill en hel del. Men citatet fortsätter med att socialdemokratisk politik är att vilja förändring och förbättring.

Jag tycker att det som vi har i dag är en dålig politik. Den behöver förändras och den behöver förbättras. Människor som är sjuka ska ha rätt till en trygg ersättning och trygghet i att komma tillbaka till arbete.

Anf. 66 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:

Fru talman! Vi får höra här att vi kastar ut personer, men det är precis det vi inte gör. Förr när man fick nej till sjukpenning eller nej till fortsatt tidsbegränsad förtidspension återstod inget. Man fick ingen ersättning, man fick ingen hjälp tillbaka till arbetet, det fanns nästan ingen arbetslivsinriktad rehabilitering och så vidare.

När människor nu kommer att lämna sjukförsäkringen har de en bro över till Arbetsförmedlingen. Ett av de allra första samtalen jag fick var från Uddevalla där en kvinna sade till mig: Nu säger Försäkringskassan att jag inte ska ha fortsatt sjukpenning. Vart ska jag ta vägen? Jag är inte välkommen på Arbetsförmedlingen. Det är som att ramla mellan stolarna.

Vi ska inte glömma bort att här bygger vi en bro som många vill ha för att man ska ha ett bra samarbete mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Det här sker efter två och ett halvt år. Men med Socialdemokraterna skedde överlämnandet, som så att säga inte fanns, efter ett år. Man fick förtidspension efter ett år fast man inte ville. Resultatet var 550 000 personer. Och vad gjorde Socialdemokraterna då? Jo, de införde ett Pilaprojekt som kostade 1 miljard kronor och som rörde upp känslorna hos 150 000 personer. Det gav inte någonting mer än oro i ledet. I stället för Pilaprojektet för dem med tidsbegränsad förtidspension, som ni införde, säger vi: Ni ska få komma över hit och få stöd och hjälp.

Ni lämnade dem helt utanför utan vare sig ekonomisk stötta eller någon väg tillbaka. Det är den stora skillnaden, Veronica Palm.
(Applåder)

Anf. 67 VERONICA PALM (s) replik:

Fru talman! Jag hör till de politiker som tycker att sanningen är ett ganska underskattat politiskt vapen. Därför försöker jag hålla mig till sanningen när jag debatterar politiskt.

Cristina Husmark Pehrsson talar om en bro, men det är ett faktum att försäkringen upphör. Det är inte en bro från sjukförsäkringen över till Arbetsförmedlingen. Det är en rutschkana ned i en mycket lägre ersättning, ett sätt för regeringen att vältra över kostnader på kommunerna. Sveriges Kommuner och Landsting säger att även med den tillfälliga ersättningen, som är bra mycket lägre, tvingas människor att söka socialbidrag, med det stigma som det innebär. Det är inte en bro. Det är en rutschkana ut från sjukförsäkringen.

När det gäller sanningen är sanningen den att både jag och Cristina Husmark Pehrsson talar om vikten och behovet av rehabilitering, stöd och möjligheter att komma in på arbetsmarknaden. Cristina Husmark Pehrsson har möjlighet att påverka detta genom att lägga fram en statsbudget. Det finns inte mer stöd till rehabilitering. Det finns inte mer resurser till Försäkringskassans köp av rehabiliteringstjänster. Det finns inte en förstärkt företagshälsovård som har kommit på plats. Det finns inte ökade lönebidrag utifrån det behov som finns.

Jag har möjlighet att lägga fram förslag, och gör det, om mer lönebidrag, mer av aktivt rehabiliteringsstöd både på Arbetsförmedlingen och på Försäkringskassan. Där är vi eniga i talet, men det är bara tomma ord från regeringen.

Jag ska försöka reda ut det här för den som lyssnar. Det som är den tydliga skillnaden mellan en moderatledd och en socialdemokratiskt ledd regering är synen på människor. Är det så att man blir mer och lättare rehabiliterad för att man först blir av med sin försäkring, att pengar först rycks undan?

Jag måste ställa frågan till statsrådet: Varför måste man rycka undan försäkringen för människor innan de får rehabilitering? Tror statsrådet att folk blir friskare för att de blir fattigare?

(Applåder)

Anf. 68 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:

Fru talman! 1,6 miljarder kronor satsar vi på en rehabiliteringsgaranti för tidiga insatser under sjukskrivningsprocessen. 30 000 människor får nu hjälp av denna.

Det är lite lustigt att höra Veronica Palm stå och kritisera att man efter två och ett halvt år ska prövas mot hela arbetsmarknaden. Under det första året när ni satt vid makten skulle man i det femte av de sju stegen prövas mot hela arbetsmarknaden, och det kunde ske redan efter tre veckor – på tal om ärlighet, Veronica Palm. Men det är bra, då är vi överens om att den politiken var dålig. Nu förlänger vi i stället rehabiliteringsgarantin till två och ett halvt år. Det tycker jag är mycket bättre.

När det gäller de tidsbegränsade förtidspensionerna har jag fortfarande inte fått något svar. Jag får det tydligen inte heller. Men det verkar som att ni är helt oeniga i alliansen. Västern vill införa det, Socialdemokraterna vill som regeringen ha bort det.

Jag förstår att Veronica Palm inte har hunnit läsa tidningen i dag när det gäller företagshälsovården. Det går bra att läsa att nu införs i stället i praktiken ett riktat statsbidrag som betalas ut från Försäkringskassan till företagshälsovården och att detta kommer att ske med bland annat samordnade insatser. Detta är bestämt.

Vi beklagar att landstingen inte tecknade avtal. Men precis som när det gäller allting annat följer vi utvecklingen. När vi ser att någonting inte fungerar agerar vi snabbt. Och här är steg nummer två när det gäller satsningarna på företagshälsovården. Vi har pengar avsatta för det. Nu går de inte via landstingen, utan nu går de direkt till företagshälsovårdsföretagen. Det är precis så denna regering agerar.

Vi har gjort en jättestor förändring i sjukförsäkringen, för vi var tvungna att göra det efter ert misslyckande. Vi följer det noga. Vi är ödmjuka. Om det är mer saker vi behöver förändra över tid kommer vi att ta det i beaktande. Ett sådant exempel är initiativet från utskottet. En annan sak är att vi nu går vidare med företagshälsovården. Vi agerar snabbt och vi är ödmjuka, men vi vill inte lämna människor åt sitt öde så som ni gjorde under er tid.

(Applåder)

Anf. 69 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att tydliggöra att Vänsterpartiet aldrig kommer att acceptera den cyniska och människofientliga rehabiliteringskedjan. Det lovar jag.

Det är också sant att Vänsterpartiet vill återinföra den tidsbegränsade sjukersättningen. Det har statsrådet rätt i. Vi menar att det måste finnas något före – jag citerar en läkare – ”krossad hjärna, amputerade ben och armar och få sjukersättning och aldrig komma tillbaka”. Det måste finnas något annat innan man hamnar i det hopplösa tillståndet. Man måste få tid på sig att bli frisk. Jag tror att den tidsbegränsade sjukersättningen kan ge det.

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Det vi debatterar i dag handlar om kompletteringar. Det är ett bevis på att detta system består av ett evigt lappande och lagande. Precis som jag sade i mitt anförande tror jag att ni kommer att behöva komplettera kompletteringen. Det finns saker i förslaget som inte är tydliga och rätts-säkra. Jag ska ta ett exempel.

Både Husmark Pehrsson och Axén sade att man inte skulle behöva vara med i introduktionsprogrammet om det medförde en risk för försämring av den försäkrades sjukdom. I lagtexten står det ”allvarlig försämring”. Det är skillnad. Det kommer att vara svårt att bedöma ”allvarlig” och ”försämring”. Det kommer att öppna för ett återigen rättsosäkert, otryggt system. Man vet inte vad som kommer att gälla eftersom ni är för otydliga. Ni kanske inte ens vet själva vad ni pratar om eftersom ni använder ett annat uttryck än det som står i lagtexten.

En annan fråga, som även Veronica var inne på, är: Anser Husmark Pehrsson att man blir friskare av fattigdom? Vilket är annars argumentet för att tvinga Selma i mitt exempel att leva på 0 kronor i 87 dagar? Är det ett gott skydd och ekonomisk trygghet? Är det en andra chans?

Anf. 70 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Vänsterpartiet för klargörandet vad gäller de tidsbegränsade förtidspensionerna. Ni är tydliga med att ni inte är överens med Socialdemokraterna. Socialdemokraterna stöder regeringen i att det inte var något bra sätt, för det lurade människor. Tanken var säkert god. Det fanns de som behövde ytterligare tid på sig. Men av de permanent förtidspensionerade kom bara 1 procent tillbaka, skriver Riksrevisionen i sin rapport *Förtidspension utan återvändo*. När vi ser på dem med tidsbegränsad förtidspension var det 3 procent som kom tillbaka. Hade det varit aktiviteter och hade det fungerat, så hade vi kanske inte varit i den situationen i dag.

När förra regeringen med Vänsterns stöd fick kalla fötter för att inget fungerade med de tidsbegränsade förtidspensionerna införde ni Pilaprojektet. Det kostade långt över 1 miljard och hjälpte inte någon människa utan oroadde bara folk helt i onödan.

När det gäller tillämpningen av lagstiftning är det och har alltid varit så att varken LiseLotte Olsson eller jag får lägga oss i vad Försäkringskassan gör för tillämpningsföreskrifter av lagstiftningen. Vi får inte ha några synpunkter på det, och det är nog ganska bra. Där finns jurister och personer som är vana sedan långt tillbaka att tolka en lagstiftning. Om någon tycker att tillämpningen är för hård kan man göra som de gravida kvinnorna gjorde och pröva det i domstol. I det fallet visade det sig att det var tillämpningen som var för hård och att lagstiftningen höll. Det är det sätt som LiseLotte Olsson och jag kan få besked när det gäller Försäkringskassans tillämpning.

Man får inte glömma att de förtidspensionerade och de med tidsbegränsad förtidspension levde i ständig oro. De hade behövt hjälp av Arbetsförmedlingen att komma tillbaka. De blev precis som personer med permanent förtidspension många gånger utförsäkrade för evinnerlig framtid och fick inte den hjälp de hade behövt.

Anf. 71 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Fru talman! Det fanns det som inte var bra. Varenda gång jag står i talarstolen säger jag att det inte var bra förut, men nu är det hundra gånger värre. Vi kan ta till oss det som behövs och det som var bra. Tidsbegränsad sjukersättning i sig behöver absolut inte vara dåligt, utan det handlar om hur man använder den. Jag menar att det skulle vara en möjlighet för sjuka. Man ska inte behöva vara i princip död för att få sjukersättning. Det måste finnas ett mellanting. Där fyller den tidsbegränsade sjukersättningen ett syfte. Den ska självklart kombineras med rätt till bra rehabilitering. Det ska vara en individuellt anpassad rehabilitering utifrån just de behov den sjuke har. Den möjligheten finns inte här. Ert system är fyrkantigt. Det drar alla över samma kam. Man puttats ut om man inte passar era mallar.

Vi som lagstiftare ska underlätta och förhindra att saker och ting är rättsosäkra. När man redan innan beslutet är taget ser att det finns en risk för olika tolkning av det som står i lagtexten borde man väl göra något åt det. Vi öppnar fältet fritt för tolkningar av vad detta ska betyda.

Husmark Pehrsson talade i sitt anförande om rätten att vara tjänstledig om man är sjukskriven på deltid. Det finns ingen laglig rätt att få tjänstledigt för att vara med i Arbetsförmedlingens introduktionsprogram. Det anser jag också vara en brist i detta. Ni förutsätter att saker och ting fungerar på ett sätt som de inte gör. Det är skamligt att regeringen lägger fram förslag som förutsätter att det finns en lag som inte finns. Vad tänker ni göra åt det?

Anf. 72 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:

Fru talman! Vänstern och jag ska inte debattera om tidsbegränsad förtidspension ska finnas eller inte. Den debatten överlåter jag åt oppositionspartierna att inom sig försöka klara ut. Jag ser med spänning fram emot resultatet. Ska det återinföras eller inte? Den frågan får ni själva klara.

Regeringen är av den uppfattningen att även de personer som har en tidsbegränsad förtidspension har rätt att få stöd och hjälp av Arbetsförmedlingen att pröva om de efter rehabilitering kan få arbetsträning, praktik, lönebidrag, arbete inom Samhall eller få komma ut på den reguljära arbetsmarknaden. Jag ser med spänning fram emot vad oppositionspartierna här ska komma fram till och vem som vinner och vem som förlorar den debatten.

Jag kan inte låta bli att återkomma till rättsosäkerheten. När Försäkringskassan blev en myndighet avvecklade den socialdemokratiska regeringen Riksförsäkringsverket som tillsynsmyndighet över socialförsäkringarna. Försäkringskassan fick ensam tillsyn över sig själv. När vi för att stärka rättssäkerheten inför en ny myndighet, Inspektionen för socialförsäkringen, säger Vänsterpartiet nej och vill införa politiska nämnder i stället.

Det är en oberoende, kraftfull tillsynsmyndighet som behövs för att säkerställa rättssäkerheten på området och se till att myndighetens effektivitet är som den ska vara. I stället vill ni återinföra politiska nämnder ute i landet. Visserligen utfördes det på många håll ett mycket bra arbete, men på många håll hade man inte kompetensen att stärka den enskildes

rättssäkerhet. Inspektionen är därför ett stort steg i rätt riktning för att förbättra rättssäkerheten.

Man får inte glömma att 770 000 personer var långtidssjukskrivna eller förtidspensionerade – mycket på grund av att det blev en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, vilket Anna Hedborg skriver i sin analys av den egna socialdemokratiska utredningen. Man tvingades ut i förtidspension även om man inte ville. Att vara långtidssjukskriven, skriver Anna Hedborg, var som att gå ned i ett svart hål av väntan. Jag vill inte medverka till att detta återuppstår.

(Applåder)

Anf. 73 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Cristina Husmark Pehrsson säger att ambitionen är att hjälpa människor. Men det som görs är slarvigt. Varför är det så hattigt och fnattigt? Ett och ett halvt år har gått sedan beslutet om rehabkedjan. Varför kommer ni återigen fem i tolv med kompletterande förslag?

Jag tyckte att jag hörde en ton av ödmjukhet; ordet ödmjukhet sades i alla fall. Om man var ödmjuk och lyssnade på all kritik som finns mot detta förslag kunde man kanske ta till sig det och upphäva det här hafsverket och göra om och göra rätt.

Regeringen tror tydligen inte fullt ut själv på den här propositionen eftersom man lägger fram tilläggsförslag som ett utskottsinitiativ som snabbt kommer till. Varför har inte ministern mer seriöst tagit itu med de brister som finns i det sjuka lappverk som sjukförsäkringssystemet är?

Lagen är från 1962. Den utredning som ministern pratade om som Anna Hedborg gjorde skulle följas av en parlamentarisk utredning. I april 2007 interPELLERADE jag ministern om det och ministern sade att den skulle komma inom kort. Nu är vi i december 2009, drygt två och ett halvt år har gått, och fortfarande har vi inte resonerat för att få fram en vettig sjukförsäkring.

Vi rödgröna har lagt fram förslag om att upphäva det som nu gör att människor kastas ut.

Snälla ministern, snabbt är inte alltid rätt.

(Applåder)

Anf. 74 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:

Fru talman! År 2006 såg jag att 550 000 personer hade fått förtidspension, många gånger mot sin vilja – det är inte mina ord – av arbetsmarknadspolitiska skäl och lämnades helt åt sitt öde. Utredningen av Anna Hedberg kom och talade om att sjukförsäkringen var ett hyckleri. Skulle jag då ha gömt undan alla de människorna i en sjukförsäkringsutredning som skulle ha tagit fyra, fem, sex år och sagt: Jag är ledsen, men ni får fortfarande vara beredda på att bli utförsäkrade i förtidspension redan efter ett år med 64 procents ersättning, utan del av arbetsmarknadspolitiska åtgärder och utan del av rehabilitering? Jag är ledsen men ni kommer att bli uppsagda. Vi ska utreda detta i fem sex år. Sedan ska vi skicka en remiss.

Vi ska aldrig glömma hur det såg ut 2006. Jag vet inte om Gunvor G Ericson såg på *Aktuellt* i går där ministrar, statsministrar och Göran Persson sade att det måste göras någonting. Skulle jag då ha gömt undan dessa människor och sagt: Jag är ledsen, men vi ska utreda det hela? Självklart inte.

Det vore intressant att få ett svar från Gunvor G Ericson. Vi har nu hört att Socialdemokraterna tycker att det är bra att vi tar bort begreppet och funktionen tidsbegränsad förtidspension. Vänsterpartiet säger att de vill återinföra det. Vad vill Miljöpartiet?
(Applåder)

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Anf. 75 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Miljöpartiet vill ha en verklig arbetslivstrygghet där man ser till individen och inte glider mot en diagnosbaserad sjukförsäkring som Moderaterna nu tycks vara på väg tillbaka mot.

Vi vill ha en arbetslivstrygghet som bygger på att man tror på människor – inte misstror människor.

Jag försvarar inte det sjukförsäkringssystem som fanns under den förra regeringen. Miljöpartiet har tagit fram ett förslag som vi kommer att driva om vi får chansen att sätta oss ned i en parlamentarisk utredning. När fler partier stöter och blöter en fråga kan man hitta nya lösningar, ett modernt system som passar in i den tid vi har nu. Sverige är inte samma land i dag som 1962 när lagen om sjukförsäkring infördes.

Jag vill inte heller att vi ska ha ett hårt och kallt system som kastar ut människor och jagar människor med ljus och lykta och som sätter människor i karantän för att de inte uppfyller de villkor som ni i den borgerliga regeringen har satt upp. De villkoren innebär en karenstid som ni kallar att man omförsäkras, men som vi kallar att man slängs ut ur försäkringen. Man flyttas de facto från sjukförsäkringen till arbetslöshetsförsäkringen. Om man går tillbaka in i sjukförsäkringen – om man nu skulle kvala in – får man inte, om man har haft arbetslöshetsförsäkring, någon högre ersättning på grund av en begränsningsregel. Då är taket på samma nivå.

Det är skillnad i människosyn mellan att jaga med ljus och lykta och att försöka värna människors möjligheter att komma ut i arbete.

Vi har tidigare i debatten hört att det finns en systemskiftessyn. Ja, det gör det. Jag vädjar om lite sans och att man försöker upphäva det som ska träda i kraft.

Anf. 76 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:

Fru talman! Efter ett år prövades man mot förtidspension vare sig man ville eller inte, och 1 procent kom tillbaka. Man lurade människor och sade att de skulle få en tidsbegränsad förtidspension. Man sade: Vi ska se vad vi kan hjälpa dig med. Du får inte komma till Arbetsförmedlingen. Det kommer inte att avsättas pengar till rehabilitering för dig. Vi ska nog hjälpa dig på något sätt.

Sedan glömdes man bort. Så var läget för de allra flesta människor i detta land. Man fick 64 procents ersättning. Man jagades inte ens, Gunvor G Ericson, man glömdes bort.

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

När Gunvor G Ericson pratar om system brukar vi komma in på samverkan. Jag trodde Gunvor G Ericson skulle komma in på det och NAV-kontoren som finns för samverkan mellan myndigheter.

Detta att vi nu börjar samverka på ett intensivt sätt med broarna mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan är en del i ett NAV-projekt.

Jag träffade Norges arbetsmarknadsminister i fredags och hade ett enskilt långt samtal med henne. Hon sade: Vi har kjempestore problem.

Sjukförsäkringarna har ökat med 16 procent, det vill säga 4,6 miljarder kronor trots att de har NAV. Det fungerar över huvud taget inte. I de länder där NAV fungerar har man kompletterat det med en sjukförsäkringsreform som den vi har i Sverige. Det är vad som behövs. Därför är man i Norge intresserad av att få ta del av den svenska sjukförsäkringspolitiken. NAV har inte hjälpt ett dugg. Sju av tio får inte sin ersättning i tid.

Miljöpartiet säger inte ja till något av alternativen som gäller tidsbegränsad förtidspension. De har någon form av tredje väg. Det ska bli intressant att följa.

Bygg upp samverkanskontor, som nu sker i hela landet. Gå ut i Sala utmed torget och titta på skyltarna. Där finns Skatteverket. Där finns Försäkringskassan. Där finns Arbetsförmedlingen. Där sätter man individen i centrum, och alla säger: Vad kan vi hjälpa dig med? Det tycker jag att de personerna är värda.

(Applåder)

Anf. 77 HELENA RIVIÈRE (m):

Fru talman! Sjukförsäkringen har som bekant en slutgräns efter ett år. Den som behöver mer tid kan få en förlängning med ett och ett halvt år. De med förlängning är en av de två grupper vi debatterar i dag. För den här gruppen har ett år löpt ut, sedan ytterligare ett och ett halvt år.

William, som vi alla känner till, behövde lite mer tid, sade Veronica Palm. Han har varit sjukskriven i 914 dagar, men behöver lite mer tid.

Den andra gruppen är de som har haft tidsbegränsad sjukersättning. Det handlar mest om kvinnor i sina bästa år – mellan 35 och 55. De har psykiska problem och ont någonstans i kroppen. Många av dem har katastrofalt långa sjukperioder bakom sig. De står långt från arbetsmarknaden. Många är arbetslösa men bedöms ändå ha viss arbetsförmåga. Det är den springande punkten.

Man förstår att de här människorna är oroliga. Oron rör mest försörjningen. Pengarna som i årtal har tickat in från Försäkringskassan upphör. De undrar hur det nu ska gå. De har vetat att deras sjukersättning skulle komma att upphöra så beskedet kommer inte oväntat. Men som Adriana Lender, generaldirektör på Försäkringskassan, sade när hon besökte utskottet: De har inte riktigt trott på informationen. De har trott att det på något vis skulle fortsätta som tidigare. Men nu är det alltså någonting nytt. Nu är det arbetsförmågan som är i fokus och egen försörjning så småningom, och som Socialdemokraterna säger: med egen ekonomisk trygghet.

Vad händer nu? Svaret på frågan är följande: Dessa personer, som i många fall har varit arbetslösa eller som har arbetat halvtid och fått sin försörjning från Försäkringskassan för den andra halvan, omförsäkras.

Omförsäkringen innebär att den sjukskrivne lotsas över till Arbetsförmedlingen. Detta samarbete finns, det utvecklas, och det fungerar. Det är i många fall rimligt ur försäkringssynpunkt att säga nej till fortsatt sjukskrivning. Den som är sjukskriven kan få följande svar:

Nej, du har inte sådana begränsningar att du är oförmögen till något som helst arbete.

Ja, du har sådana begränsningar i din förmåga att försörja dig att du har rätt till särskilda insatser på Arbetsförmedlingen.

Ja, du erbjuds att ta del av introduktionsprogrammet som är till just för att kartlägga *dig* med de problem som *du* har för att se vad *du* behöver och klarar av.

Det är alltså ett erbjudande som dessa människor får om ett introduktionsprogram på Arbetsförmedlingen. De undrar kanske vad det är introduktion till. Man skulle kunna säga att det är en introduktion till dem själva, till deras förmåga, till deras möjligheter, till deras speciella behov när de tar klivet ut i arbetslivet igen.

De utreds individuellt. Deras behov och förutsättningar kartläggs. Åtgärderna är inte slut efter introduktionen. Då följer någon form av arbetslivsinriktad rehabilitering, arbetspraktik, arbetsträning och arbete med lönebidrag. Hjälpen fortsätter alltså.

De kommer att få ett anpassat arbete. Det kommer att ställa rimliga krav på den som inte är van att arbeta. Men riktningen är klar: Vi tror på dig. Du kan komma igen. Du ska inte sitta fast i sjukrollen en dag till i onödan.

Veronica Palm hade rätt i sin slutkläm. Vi ska i dag rösta om ett aktivt stöd till arbete. Detta förslag är en brygga tillbaka till arbete.

Rehabiliteringskedjan återför sjukförsäkringen till den skadeförsäkring som den är.

Det är intressant att oppositionen nu, med steget över till Arbetsförmedlingen, debatterar det som vi beslutade om för ett och ett halvt år sedan.

Frågan som ställs till de försäkrade vid tre skilda tidsintervall inom loppet av ett år är:

Kan du arbeta trots sjukdomen, eller behöver du vara sjukskriven från arbetet på grund av sjukdomen?

Att människors arbetsförmåga prövas betyder inte att det finns bara ett svar. Det är en glidande skala. Antingen har de någon arbetsförmåga eller också har de det inte. Den som inte har arbetsförmåga stannar i försäkringen. Antingen stannar de utan bortre gräns, om de är allvarligt sjuka, eller med förlängd sjukpenning, om de behöver mer tid för att bli återställda. Därutöver finns ventiler och undantag för de flesta problem.

Av debatten kan man tro att orimliga krav på svårt sjuka människor skulle vara vanliga, men så är det inte. Medielogiken är att stå på den lilla människans sida mot systemet. Så kommer det alltid att vara. Det är inte lika lätt att göra reportage om den grundläggande och nödvändiga reformeringen av sjukförsäkringen för att legitimiteten i försäkringen ska upprätthållas. Den typen av analys får vi sällan.

Oppositionen vill gå tillbaka till att sjukförsäkringen ska vara en alternativ försörjning under obegränsad tid. Det är orimligt. Vi har haft det så. Vi har prövat det. Vi har sett vart det ledde. Vi har sett dessa orimliga sjuktal hos världens friskaste befolkning. Vi ska inte tillbaka dit. Vi ska

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

ta sikte på det friska och på möjligheterna som finns hos alla som inte är definitivt slutkörda. Vi ska göra det för att rädda sjukförsäkringen på sikt och framför allt för att återupprätta respekten för människan som vill och kan ta sig tillbaka.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

(Applåder)

Anf. 78 JAN ERICSON (m):

Fru talman! När man diskuterar sjukförsäkringsreformen blir det lätt så att de viktiga diskussionerna om vilka människor som har arbetsförmåga och vilka som inte har det skymmer själva huvudsyftet med reformen, nämligen att bryta en tradition av långa och passiva sjukskrivningar, ett system som har varit ovärdigt och som dömt människor till ett fortsatt liv utan förvärvsarbete och med sämre ekonomi än om de hade arbetat.

Att långa och passiva sjukskrivningar ofta leder till permanent utanförskap är väl känt, och många långvarigt sjukskrivna har varit satta på undantag. Sjukförsäkringsreformen syftar till att med mer aktiva insatser ge människor en ny möjlighet att komma tillbaka till arbetslivet. Om man tar del av den aktiva arbetsmarknadspolitiken står man närmare arbetsmarknaden än om man hade varit kvar i passiv sjukskrivning.

Inom tre fyra år kommer dessutom dagens arbetslöshet sannolikt att ersättas av en ökande brist på arbetskraft till följd av de stora pensionsavgångarna. Samhället har inte råd att inte ta vara på den resurs och de förmågor som många långtidssjukskrivna faktiskt har om de bara får rätt stöd.

Jag tänker inte uppehålla mig mer vid diskussionen om hur avgränsningarna ska göras mellan vilka personer som ska anses ha arbetsförmåga och omfattas av de nya reglerna och vilka som i stället ska ha fortsatt sjukpenning eller förtidspension. Detta ämne har övriga debattörer redan uttömt.

I stället ska jag ägna resten av mitt anförande åt de delar som rör Arbetsförmedlingens viktiga roll i sjukförsäkringsreformen. Jag gör detta i första hand som ledamot av arbetsmarknadsutskottet.

Låt mig först påminna om att alliansen redan tidigare har genomfört ett antal förbättringar för att hjälpa sjukskrivna och förtidspensionärer tillbaka till arbetsmarknaden. Vi har infört nyfriskjobb som minskar arbetsgivaravgifterna för den som anställer någon som har varit långtidssjukskriven. Vi har också gett förtidspensionerade möjlighet att arbeta utan att riskera att få sin ersättning ifrågasatt. Arbetsgivare som anställer en förtidspensionär slipper betala sjuklön om den anställde blir sjuk. Vi har också infört rätten till tjänstledighet för sjukskrivna för att de ska få möjlighet att pröva ett annat jobb än det som de är sjukskrivna från.

Personligen är jag också mycket nöjd med att vi har avskaffat den närmast obligatoriska förtidspensioneringen efter ett års sjukskrivning, vilket har berörts tidigare i debatten. Det var ett ovärdigt system som ibland tvingade bort människor från arbetsmarknaden mot deras vilja.

Under den förra regeringens tid förtidspensionerades 140 personer om dagen. Det har vi hört flera gånger tidigare i dag. Under alliansens tre första år har 12 000 personer med förtidspension hittills anmält att de

tänker förvärvsarbete. Många utnyttjar de nya möjligheterna att studera eller arbeta ideellt utan att förlora sin förtidspension. Detta är ett bra exempel på hur den nya politiken har hjälpt förtidspensionerade människor tillbaka till arbetslivet.

På samma sätt vill vi nu försöka hjälpa långtidssjukskrivna människor med arbetsförmåga tillbaka.

Fru talman! För det första vill jag påpeka att Arbetsförmedlingen har varit statlig huvudman för arbetslivsinriktad rehabilitering ända sedan 1980. Att Arbetsförmedlingen hanterar denna typ av uppgifter är alltså inget nytt eller det minsta konstigt. Ungefär 28 procent av Arbetsförmedlingens personal jobbar med just arbetslivsinriktad rehabilitering, och man har 625 specialister anställda just för detta. Redan i dag får i genomsnitt 8 000 personer per månad rehabilitering med aktivitetsstöd från Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingens uppdrag omfattar utredning, arbetsprövning, bedömning av arbetsförmåga, arbetspraktik, arbetsträning, anpassning av arbetsplatser och specialistutredningar. Arbetsförmedlingen är synnerligen väl lämpad för den utökade uppgift man får till följd av sjukförsäkringsreformen. Dessutom uppger man att man har tillräckliga resurser för att klara av uppdraget.

För det andra vill jag med skärpa invända mot talet om att det nya regelverket införs snabbt och att de personer som berörs inte hinner förbereda sig.

Under hösten 2009 har Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen – alltså långt innan lagen beslutas av riksdagen – gjort ett gediget arbete för att just utveckla samarbets- och överlämningsrutiner. Redan den 6 oktober gjordes ett första utskick till alla dem vilkas sjukpenningdagar upphör vid årsskiftet. I fortsättningen kommer Försäkringskassan fyra månader innan sjukpenningdagarnas beräknas ta slut att göra utskick till berörda. Det tycker jag att man kan säga är att i mycket god tid lämna information till den enskilde.

När den enskilde flyttas mellan myndigheterna sker detta i flera steg. Först håller myndigheterna ett överlämningsmöte. Därefter erbjuds den enskilde ett frivilligt introduktionsprogram där man kartlägger arbetsförmågan, planerar för fortsättningen och, inte minst, klarlägger de ekonomiska förutsättningarna för den enskilde.

I anslutning till detta vill jag påminna om de beslut som riksdagen förhoppningsvis fattar nästa vecka och som gäller att göra det lättare för långtidssjukskrivna att återinträda i a-kassan. En annan viktig del är de från regeringen aviserade schablonmässiga beräkningar av ersättning som också ska göra att a-kassorna hinner med att i tid betala ut ersättning för januari till alla som berörs. Ett klagande av den enskildes fortsatta försörjning är en förutsättning för en lyckad rehabilitering.

Efter introduktionsprogrammet fortsätter insatserna enligt Arbetsförmedlingens normala verktyglåda. För den enskilde kan det handla om lönebidragsanställning, anställning hos Samhall, arbetspraktik, utbildningar, nyfriskjobb, jobb- och utvecklingsgaranti eller jobbgaranti för ungdomar. Givetvis kan det också handla om en vanlig anställning på heltid eller deltid eller om att man går tillbaka till sin tidigare anställning och fortsätter att arbeta med stöd.

Prot. 2009/10:46
9 december

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att Arbetsförmedlingen är väl förberedd och har god kompetens, lång erfarenhet, tillräckliga resurser och en bra verktygslåda för att hjälpa sjukskrivna med arbetsförmåga tillbaka till arbete.

Fru talman! Självklart känner vissa människor som berörs av reformen en oro och en osäkerhet inför framtiden. Det är viktigt att bemöta varje människa individuellt och med stor respekt.

Regeringens mål är tydligt. Vi måste bryta en tradition av långa passiva sjukskrivningar. Men när det gäller medlen för att komma dit måste vi vara ödmjuka. De förtydliganden och nyanseringar av regelverket som tidigare diskuterats i denna debatt är *en* viktig del. Alla regelverk bygger också på att de som tillämpar reglerna visar gott omdöme och empati.

När människor efter hand börjar se de möjligheter som reformen ger kommer oron – det är jag övertygad om – att vändas till framtidstro. Det är verkligen på tiden! I flera decennier har de långtidssjukskrivna knappt haft anledning att ens känna något hopp över huvud taget. Det har varit djupt orättvist. Därför ändrar vi nu på detta.

Fru talman, meddebattörer, åhörare! Ett rättvist och människovärdigt samhälle måste ge alla sjukskrivna människor en chans att komma tillbaka i stället för att döma vissa till livslångt utanförskap. Alla ska synas, och alla ska få en chans. Detta är vår människosyn. Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Hillevi Engström (m).

Anf. 79 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag tjänstgör i socialutskottet där vi hanterar hälso- och sjukvårdsfrågor och tänkte i anslutning till det aktuella betänkandet ge en belysning från den horisonten.

När socialdemokraten Göran Persson för tre år sedan lämnade svensk politik efter över ett decennium som statsminister lämnade han efter sig ett land som inom EU-gemenskapen lade överlägset mest pengar per invånare på sjukpenningen. Samtidigt förespeglade Socialdemokraterna svenska folket att vi hade världens bästa hälso- och sjukvård.

Men, fru talman, om man har världens bästa sjukvård är det väl ändå märkligt att år från år upprätthålla rekordet i antalet människor som försörjer sig just på sjukpenningen. Detta är en gåta för den som tänker rationellt och logiskt. Gåtans lösning är kanske relativt enkel men samtidigt svår att åtgärda om man inte ser den, något som den tidigare socialdemokratiska regeringen uppenbarligen var oförmögen att göra.

Antingen har vi inte en väl fungerande vård, eller också har vi inte en väl fungerande sjukförsäkring. Eller kanske har vi varken eller, vilket i så fall kan förklara att drygt en kvarts miljon människor i arbetsför ålder i ett litet land som Sverige före valet 2006 i stället för att arbeta försörjde sig på sjukpenningen. Samtidigt lyckades Sverige under socialdemokratisk ledning klättra upp till det land i EU som hade sämst tillgänglighet – alla kategorier – till vården, till den vård som rimligen är den bästa insatsen som konkret och slutligt kan avhjälpa behovet av sjukpenningsförsörjning.

Fru talman! Hur kunde man då hamna så fel? Ja, det gjorde man dels därför att man inte såg en reform för en sjukförsäkring som är just en sjukförsäkring och ingenting annat som en nödvändig åtgärd då världens högsta skatter på något sätt kunde tillåtas passivt försörja människor med sjukpenning – detta till och med som en ren arbetsmarknadsåtgärd i tider av hög arbetslöshet – dels därför att man inte såg problemet med orimligt långa köer för att komma åt hälso- och sjukvården. Man kunde ju alltid försörja sig på sjukpenningen.

Beträffande denna logiska tankelucka gick det till och med så långt att man inom min egen yrkeskår, läkarna, invaggades i tron att detta var en naturlig politik för vår gemensamt finansierade välfärd.

Man kan då hemfalla åt att vara behjälplig med sjukskrivningar men som en björntjänst där man inte fullt ut analyserat om en bättre tillgänglighet till vård, till aktiv rehabilitering och till aktiv prövning av huruvida enskildas arbetsförmåga faktiskt finns sammantaget skulle vara en bättre politik att föra.

Sådana reformer har nu under blott tre års tid på löpande band levererats av alliansregeringen både på hälso- och sjukvårdens område och på, som vi diskuterar här i dag, sjukförsäkringens område.

Vad är då problemet med att dessa samverkande förbättringar för sjuka och sjukskrivna äntligen kommer till stånd genom en regering som agerar mot den orimliga ordning som sedan en tidigare under en totalt passiv socialdemokratisk regering rått?

Och varför denna ändlösa klagosång och dessa krokodiltårar fällda av socialdemokraterna påhejade av närmast aningslösa vänsterpartister och miljöpartister? Ja, det är väl just bristen på förmåga hos det rödgröna alternativet – i går liksom i dag – att ta initiativ till en nödvändig förändring. Det är där skon klämmer.

Det handlar om initiativ till att få fler sjuka friska och få fler friska i arbete och till att framgent kunna fokusera välfärdsresurserna till dem som verkligen behöver dessa, inte till att bidragsförsörja större delen av den svenska befolkningen.

(Applåder)

Anf. 80 RONNY OLANDER (s):

Fru talman! Jag begärde ordet med anledning av att det under en längre tid, i flera år, och också i den här debatten förts ett resonemang om att 140 personer per dag förtidspensionerades under den socialdemokratiska regeringstiden. Jag har bett riksdagens utredningstjänst – Gunnar Axén har också återopat detta – att ta fram ett siffermaterial för perioden 1991–2008 som antingen belägger eller motsäger nämnda förhållande. Nu lämnade Gunnar Axén kammaren. Det var synd, men jag får vänta till senare.

År 1991 blev 134 personer förtidspensionerade. År 1992 under den borgerliga regeringstiden blev 158 personer förtidspensionerade. År 1993 blev 169 personer förtidspensionerade. År 1994 blev 131 personer förtidspensionerade. Sedan kom vi till makten. År 1996 blev 106 personer förtidspensionerade. År 1998 sjönk antalet förtidspensionerade till 92 personer per dag. År 2004 var det en ökning till 198 personer. Sedan minskade antalet igen.

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Vi lade fast målet att 2002–2008 skulle sjuktalen halveras utan att förtids- och aktivitetsersättningarna ökade. Det blev en halvering. Trots att den borgerliga regeringen år 2006 avskaffade detta mål blev följden detta.

Jag tycker att det är oerhört trist att vi inte kan föra en debatt där vi kan ta till oss detta. Liksom Gunnar Axén tidigare här erbjöd riksdagens ledamöter att läsa hans fem gripande berättelser erbjuder jag hela borgerliga riksdagsgruppen att ta del av uppgifterna från riksdagens utredningstjänst så att vi framöver kan få en debatt som verkligen handlar om det som det faktiskt handlar om.

Jag kan ha missat en månad eller så, men när man räknar ut detta ser man att det under vår tid inte var 140 utan 137. Man kan alltid tycka att tre inte är någonting, men under er tid är det 133 per dag. Jag tycker alltså att man ska vara försiktig och inte skylla ifrån sig.

Vi pratar här om kanske 1 000–2 000 personer som kan ta del av det förslag vi har yrkat avslag på, vilket jag biträder. Men 2 000 personer är väldigt lite. I det ryms alltifrån personer som får stroke och cancer till ms-sjuka och så vidare. Det var en hearing i riksdagen för inte så länge sedan där det talades om att en boende i Sverige får stroke var 30:e minut. Räknar man ut hur många bara det blir är det ju åtskilligt många fler än de 1 000–2 000 personer vi pratar om.

På den minihearing vi hade i morse i socialförsäkringsutskottet, med representanter från Socialstyrelsen, Försäkringskassan och Diskrimineringsombudsmannen, pratades det om att vi nu är på väg mot en diagnosbaserad sjukförsäkring. Vi är på väg mot en mer otydlig sjukförsäkring. Det är också viktigt att förtydliga vad ”skäligt” och ”oskäligt” står för. Det stod tidigare ”mycket allvarligt”, vilket ni nu har reducerat till ”allvarligt”. Läkare har uttalat sig i denna fråga. Samma sak gäller ”sannolikt”, ”osannolikt” och ”synnerliga” respektive ”särskilda” skäl.

Jag tycker att det är trist, Finn Bengtsson, att du pratar om bidragsförsörjning – jag ska återkomma till detta i nästa ärende vi debatterar – som om det fanns en försörjningsdel i det hela. Det är att framställa det som att människor väljer att bli sjukskrivna för att de har en läkare som tar det till sig. Jag tycker att det är oerhört trist att föra debatten på det sättet.
(Applåder)

Anf. 81 FINN BENGTSSON (m) replik:

Fru talman! Ja, låt oss debattera ord senare. Det är klart att man måste försörja sig på någonting. Antingen är det arbete eller också annan försörjning, till exempel bidrag. Naturligtvis ska de som behöver bidrag få det, men det finns också de som har arbetsförmåga och därför inte nödvändigtvis måste försörja sig på det sättet. De kan i stället göra det genom att arbeta, och det är det reformen syftar till.

Ronny Olander talade om förtidspensionärer, och det är mig ett kärt ämne när man tittar på det ur sjukdomssynpunkt. Det är nämligen vetenskapligt visat att den som är förtidspensionär löper sju gånger större risk att dö i förtid jämfört med den som har ett arbete och arbetar. Detta är alltså en rent humanistisk ingång till varför man måste ha en arbetslinje och av humanitära skäl anstränga sig för att så många som möjligt som har arbetsförmåga också får utnyttja den arbetsförmågan – för att de faktiskt ska överleva.

Ronny Olander talar om siffror. Det var inte 140 utan 137. Det var den borgerliga regeringen tidigare, och då var det något hundratal. De siffror som gäller i dag och som jag har från departementet är att vi, om vi överför detta till månadsbasis, under den socialdemokratiska perioden hade 4 000 per månad som förvisades till förtidspension. Det är alltså ett potentiellt livshotande tillstånd om man ser det ur medicinsk synpunkt. I dag är den siffran, Ronny Olander, nere på 1 700. Det är alltså en dryg halvering.

Detta är de reella siffrorna, och då har vi alltså tagit itu med detta problem. Då kommer klagosången från Socialdemokraterna och stödpartierna. Det är det som är så besvärande. Tidigare kanske också vi var passiva, och då upprätthölls denna livsfarliga situation för många förtidspensionärer i onödan. Nu när vi gör någonting och faktiskt hjälper människor in i en tryggare tillvaro kommer kritiken. Då kommer klagan att detta är inhumant. Jag vill påstå att det är inhumant att snacka om så många förtidspensionerade som man hade tidigare. Det antalet är i princip mer än halverat i dag.

Anf. 82 RONNY OLANDER (s) replik:

Fru talman! Finn Bengtsson! Jag kan inte tänka mig att du som läkare sjukskriver personer som inte är sjuka för att de ska få en försörjning. Du anklagar inte bara dig själv utan alla dina kolleger inom läkarkåren. Jag tycker att du ska vara försiktig med det, för så skulle jag aldrig vilja uttrycka det.

Det är klart att det ska handla om arbetslinjen. Det är konstigt att tillväxten minskar eller faller till negativt varje gång ni styr – under Fälldintiden, Carl Bildt-tiden och Fredrik Reinfeldt-tiden. Då ökar arbetslösheten. Ni pratar inte om alla dem heller. Det är konstigt att det kan bli på det viset. Under den förra perioden vi satt var det 4 procent öppen arbetslöshet; nästa år är det 10 procent.

Det var därför vi också satte upp målet att halvera sjuktalet 2002–2008 – vi är mycket klara över problematiken och farligheten i att vara i någon typ av passiv situation. Det är därför vi har så aktivt jobbat med sjukförsäkringen. Men jag tycker inte att du ska gå och säga att vi har läkare här i Sverige som bryter mot reglerna för läkarlegitimationen och vad de har blivit satta att sköta.

Ni kommer så småningom att hamna på noll, för ni ska ju avskaffa detta. Ni kommer att avskaffa mycket av sjukförsäkringen, och ju mer man skruvar åt desto färre kommer till sjukförsäkringen. Ni omförsäkrar dem nämligen till a-kassesystemet, som redan har jättebekymmer. När det kommer till tusentals människor där kommer det att leda till fördröjda utbetalningstider. Så visst håller ni på att skapa problem, Finn Bengtsson – mycket stora problem.

Anf. 83 FINN BENGTTSSON (m) replik:

Fru talman! Låt mig först ta upp sjukskrivningsfrågan. Jag tror att jag har lite större erfarenhet av att sjukskriva folk än vad Ronny Olander har, och därför vill jag påstå att det är en viktig sak att sjukskriva folk som behöver det. Man ska konstatera att sjukskrivningar i många fall är helt nödvändiga och också något man bör bedöma i läkarprofessionen. Det vore dock att förneka sanningen att inte säga att man i ett passivt tillstånd

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

där man inte funderar över eller reformerar sjukförsäkringen drar den med sig in i arbetsmarknadsåtgärder när man har arbetslöshet. Det har definitivt hänt i detta land; om det kan jag vittna vid ett annat tillfälle.

När det sedan handlar om arbetslösheten kan vi konstatera att Socialdemokraterna återigen har missat det som resten av världen har upplevt: en global finanskris med de följder en sådan svår recession tyvärr får, nämligen en stigande arbetslöshet. Hade inte alliansregeringen satt in arbetsmarknadspolitiska åtgärder tidigt under mandatperioden, när vi hade en högkonjunktur, hade många fler av dem som i dag faktiskt finns på arbetsmarknaden varit utanför den. Nettotillskottet har alltså ändå varit positivt sett till situationen med den globala finanskrisen.

När det gäller att aktivt arbeta med sjukförsäkringar skulle jag vilja ställa en motfråga till Ronny Olander. Ni regerade landet i tolv år före oss. Vi nu har haft tre år på oss, och vi har försökt åtgärda sjukskrivningstalen. Det har vi som sagt gjort mycket framgångsrikt när det gäller förtidspensioneringar, som har kommit ned till under hälften av det vi tidigare sett under decennier av socialdemokratiskt styre. Vad har Socialdemokraterna att visa upp i tankar och modeller för att reformera sjukförsäkringen så att den blir just sjukförsäkringslik? Den ska gynna dem som läkarna vill sjukskriva, så att de får ut sin sjukförsäkring, och inte dem som har en arbetskapacitet och mår mycket bättre av att utnyttja den på en arbetsmarknad.

Vad har Socialdemokraterna gjort, Ronny Olander, under den närmaste historiken – låt oss ta ett decennium – för att reformera sjukförsäkringssystemet?

Anf. 84 RONNY OLANDER (s) replik:

Fru talman! Vi har mycket aktivt jobbat med denna fråga. Jag sade att vi halverade sjukskrivningen 2002–2008. Vi har använt oss av olika rehabiliteringsmodeller såsom Dagmar, Finsam 1, Socsam, Frisam, Finsam 2 och så vidare. Om du bemödar dig om att läsa igenom vad som har hänt under det senaste decenniet ser du att vi har varit mycket aktiva. Det är rätt att jag aldrig har sjukskrivit någon, och jag tänker inte göra det heller. Men jag kan aktivt arbeta politiskt för att människor ska komma tillbaka, och det är precis det vi har gjort.

Vad gäller den globala finanskrisen har vi hört om den under resans gång. Jordbruksminister Eskil Erlandsson skyller på Ica och att det är för höga priser, Anders Borg skyller på bankerna och Fredrik Reinfeldt och Finn Bengtsson skyller på den internationella krisen. Men hur kan arbetslösheten alltid bli så hög och tillväxttalen alltid negativa när ni styr? Det var så när Fälldin styrde och när Carl Bildt styrde, och det är så när Fredrik Reinfeldt styr. Det kan inte vara så att en rullande internationell kris drabbar Sverige precis när borgarna börjar styra i landet. Det är jättekonstigt.

(Applåder)

Sedan tycker jag också att man ska ta ett litet ögonblick och fundera över följande: När vi styrde hade vi en förvärvsfrekvens på 77 procent för män, 75 procent för kvinnor och 60 procent för dem som inte bott så länge i landet. För handikappade grupper låg förvärvsfrekvensen på 50 procent. Mätningen täcker alla som är 16–64 år.

Vi har i vårt 24-timmarssverige ett av världens mest arbetsamma folk, vilket vi på alla sätt måste stödja, och därför får vi naturligtvis andra tal. Vi ger nämligen inte upp. Vi låter alla kvinnor – mer eller mindre – vara med i arbetslivet. Det är det som gör att vi får andra tal när man mäter detta internationellt. Det måste ni i den borgerliga alliansen ta till er och försöka debattera på sjysta grunder.
(Applåder)

Anf. 85 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Jag begärde ordet för att få debattera lite med vår socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson. Vi har haft en hearing där Cristina Husmark Pehrsson inte kunde komma utan skickade en tjänsteman. Vänsterkartellen i utskottet bad att Cristina Husmark Pehrsson skulle komma till utskottet i tisdags. Det avslog den borgerliga alliansen. Därför begärde jag ordet. Jag tycker att hon på något sätt påminner om den vandrande vålnaden. Alla vet att hon finns, men man får sällan träffa henne och prata med henne. Därför tänkte jag ställa en fråga.

Det betänkande som vi nu diskuterar handlar om kompletterande förändringar i sjukförsäkringen och inte om det utgiftsområde som vi ska diskutera under nästa punkt, det som är den stora punkten i socialförsäkringen. Då går den vandrande vålnaden ut och är inte här. Men nu ska vi diskutera tilläggen.

Det var någon av alliansens talare som frågade: Vilka trygga försäkringar vill ni ha?

Ni gick till val på att begränsa utanförskapet. När Fredrik Reinfeldt stod i den här talarstolen som statsminister för första gången sade han att han ville ha en socialförsäkringsutredning med breda majoriteter. Den har förvägrats oss under hela den här tiden. Om ni menar något med politiskt ledarskap och att ni vill skapa socialförsäkringar som omfattar alla, som Finn Bengtsson sade, undrar jag vad ni vill.

Det låg en utredning färdig som vi skulle sätta oss ned och diskutera. När det gäller så breda uppgörelser eller så breda politiska områden som socialförsäkringar tycker jag att vi är svenska folket svaret skyldiga. De måste veta vilka försäkringar de ska ha i framtiden.

Ni i alliansen sade att ni är det nya svenska arbetarpartiet. Det gick ni till val på. TCO och LO säger nej till denna förändring av socialförsäkringen. Den skapar otrygghet. Då vägrar ni att lyssna. Er minister, som är er yttersta talesman i denna fråga, vägrar att komma till utskottet. Ni har stängt era öron.

Ni frågar oss vart vi vill komma. Vi vill skapa ett försäkringssystem så att folk vet vad som gäller. Man ska inte kastas ut, som Veronica säger, ur systemet och vara tre månader på Arbetsförmedlingen för 223 kronor om dagen. Ni kan inte på allvar tycka att det är något att omförsäkra sig för. Ingen här kan väl tycka att man ska gå för 223 kronor. Det gör de inte. Jo, det är 760 göteborgare som kommer att ramla ut den 1 januari. Det kanske inte är någonting för er, men ni gjorde en stor affär av att ni skulle ändra för 2 000 människor. Ni har tagit ett utskottsinitiativ i den frågan. Vad är vad? Om ni hade menat någonting med att trygga socialförsäkringarna för Sverige och svenskarna hade ni åtminstone tillsatt en socialförsäkringsutredning under den tid som har varit.

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Nu genomdriver ni stora förändringar utan att vi, som är det största partiet, Miljöpartiet och Vänstern över huvud taget är med. Ni har inte ens gjort en utvärdering. Ni har inte ens utvärderat era socialförsäkringsförändringar. Det är horribelt. Cristina Husmark Pehrsson säger att man är nöjd på Försäkringskassan. Då undrar jag varför Försäkringskassaförbundet säger i dag: Be de 8 000 försäkringsanställda om ursäkt för ni lägger på dem att ni lagmässigt har ändrat i försäkringen!
(Applåder)

Anf. 86 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Som vice ordförande i Nordiska rådets välfärdsutskott har jag haft möjlighet att följa den nordiska modellen och välfärdspolitiken inkluderande socialförsäkringsfrågorna. Jag har också haft möjlighet att ställa frågor till socialförsäkringsministern rörande just synen på välfärdssystemen och den nordiska välfärdsmodellen och om vad som händer med den svenska modellen genom de förändringar som nu föreslås.

Socialförsäkringsministern har bestridit att det skulle vara något systemskifte eller några förändringar på gång och sagt att värnandet av den nordiska välfärdsmodellen skulle vara starkt. I debatten i dag fick vi höra Centerns företrädare säga att det är ett systemskifte på gång. Det är inte svårt att se detta.

Under diskussionen har även de kommande frågor som finns på socialförsäkringsområdet återopats. De kommer att diskuteras som en komplettering till den nuvarande debatten. Försäkringskassan oroas över att den förändring som nu sker innebär att man går över till en diagnosbaserad sjukförsäkring. En diagnosbaserad sjukförsäkring diskuterades i och för sig initialt efter regeringsskiftet 2006. Då begärde vi i oppositionen att man skulle ta fram listan över vilka diagnoser som skulle återopas, vilka diagnoser som skulle vara gällande för sjukförsäkringen.

Det är alltså oroande signaler när Försäkringskassan säger att det här är att gå tillbaka till det förhållande som rådde i Sverige för snart 50 år sedan och som vi för länge sedan har lämnat för att hitta andra möjligheter och andra vägar. Riksdagen har tidigare markerat på det här området och sagt att det är viktigt att inte gå tillbaka till en diagnosbaserad sjukförsäkring därför att den innehåller en sådan komplexitet och så komplicerade förhållanden i bedömningarna att den inte blir rättssäker.

När vi framför de här signalerna får vi höra från moderata företrädare i talarstolen att det är en klagosång som framförs och att det är en svartmålning som görs. Men, som tidigare har sagts här i debatten, det är ingen klagosång och det är ingen svartmålning. Det är den realitet som medierna lyfter fram när man intervjuar människor som drabbas av den förändring som nu sker i socialförsäkringen och sjukförsäkringen.

Vi är oroade över den här utvecklingen därför att vi ser att den får konsekvenser. Den rycker sönder samhället. Den trycker ned många individer som redan i dag är hårt drabbade av sjukförsäkringen. Därför oroas vi.

Fru talman! Med det vill jag yrka bifall till den reservation som föreligger från den socialdemokratiska gruppen.
(Applåder)

Anf. 87 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Det har varit intressant att följa debatten, speciellt för oss som kommer från arbetsmarknadsutskottet. Vi är i allra högsta grad berörda av den här reformen.

Jag tänkte uppehålla mig vid en fråga som ligger mig väldigt varmt om hjärtat. Det är kvinnors situation. Det handlar om jämställdhet. Jag ser nämligen den här reformen, hela rehabkedjan och också det här sista steget som en väldigt viktig reform för att hjälpa kvinnor tillbaka till arbetslivet.

Kvinnor är extra drabbade av ohälsa i vårt samhälle. Sjuktalet är 50 procent högre för kvinnor än för män. De kvinnor och män som kommer att komma tillbaka till arbetsmarknaden nästa år har väldigt mycket att vinna på den här reformen. Två tredjedelar av de personer som har varit långvarigt sjukskrivna eller tillfälligt sjukpensionerade är nämligen kvinnor. En stor del av de kvinnorna har jobbat i den offentliga sektorn hos monopolarbetsgivare i kommuner och landsting där de av olika skäl har blivit drabbade av ohälsa. Det kan bero på många saker. Det kan bero på lågt inflytande, dåligt ledarskap, en otydlig och dålig organisation, dåliga arbetstider, bristande arbetstidsförläggningar och en bristande arbetsmiljö.

Det är också så att kvinnor tjänar 82 procent av mäns löner. Så många som 40 procent av Sveriges kvinnor kan inte försörja sig själva på sin lön. Därför är regeringens politik så särskilt viktig just för kvinnor. Det gäller inte minst jobbskatteavdraget och rehabkedjan.

Jag har förstått att de två diagnoser som är mest förekommande hos de kvinnor som är sjukskrivna i den här gruppen är lättare psykiska sjukdomar och värk. Då ställer jag mig frågan: Är vi kvinnor psykiskt mer sårbara? Är vi svagare? Eller vad beror det här förhållandet på?

Nu vill regeringen åtgärda detta och hjälpa just kvinnor tillbaka till arbetsmarknaden så att kvinnor får en förankring, en lön att leva på och en värdig pension.

Det är klart att jag vill att så många som möjligt ska komma tillbaka till arbetslivet. Man beräknar att sju av tio faktiskt kan göra det nästa år och att alla de här personerna kan jobba 100 procent av sin egen arbetsförmåga. Den kanske är 10 timmar i veckan eller 15 timmar i veckan, och jag vet att väldigt många längtar efter den här reformen.

Jag vet också att Arbetsförmedlingen nu planerar för detta och kommer att göra sitt yttersta för att hjälpa den här gruppen personer tillbaka till arbetslivet genom olika former av åtgärder och med specialister. Vi har hört det redan i dag, inte minst av min kollega Jan Ericson. Det finns en bra förberedelse hos Arbetsförmedlingen.

Jag skulle vilja uppmana dem som lyssnar på den här debatten som jag tycker har ett väldigt stort ansvar för att hjälpa människor tillbaka, och det är framför allt alla landets arbetsgivare. Det är inte bara vi i politiken från olika partier som har ett ansvar. Jag tror att alla vill att människor ska kunna komma tillbaka. Alla kommuner och landsting, alla privata företagare, alla fackliga företrädare och arbetskamrater – ni måste också bidra till att människor känner sig välkomna tillbaka och får en bra introduktion på arbetsplatsen! Väldigt många har en anställning men har varit bortglömda år ut och år in. Det har inte kommit någon inbjudan till julfest eller något annat bevis på att man bryr sig om.

Prot. 2009/10:46
9 december

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Den här reformen ser jag som oerhört viktig för att hjälpa människor tillbaka. Alla kommer inte att kunna komma tillbaka. Alla kommer inte att klara av att jobba heltid, och det är inte heller syftet. En del kommer att få fortsatt sjukpenning under lång tid. Men jag skulle vilja att vi kunde göra allting för att alla ska kunna jobba 100 procent av sin egen förmåga. Det är målsättningen med den här reformen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Finn Bengtsson (m).

Anf. 88 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Jag är jätteglad att Hillevi Engström tar upp detta med jämställdhetsperspektivet. Men den här lagen som vi nu diskuterar och som bara är en liten del av en lag har företrädare för Centern och företrädare för regeringen, statssekreteraren, beskrivit som årets jämställdhetsreform. Det kan man väl säga om man tycker att man ska kunna försörja sig själv, och det tycker vi väl att man ska, men det är där kritiken från oss ligger – hur ska man kunna försörja sig på 223 kronor när man kommer över till Arbetsförmedlingen på detta aktivitetsstöd? Hur ska man kunna göra det? Det är vad som erbjuds många av dem som utförsäkras ur sjukförsäkringen med detta förslag.

Sedan var det faktiskt så, Hillevi Engström, och det har du rätt i, att det är viktigt att man jobbar den tid som man kan jobba. Men detta förslag förhindrar ju det! Det är det som det gör. Det är därför vi är irriterade. Du har ju inte läst på om vad det är ni föreslår!

Eftersom jag är gammal arbetsförmedlare vet jag att Arbetsförmedlingen gör ett bra jobb. Men först – och det är så typiskt er – tar ni bort pengarna och sedan säger ni att ni har lagt till. Det ni har gjort i budgeten för Arbetsförmedlingen är att de nu har samma pengar som de hade 2006. Det kallar ni att lägga till! Först tog ni bort pengarna, och nu tar ni tillbaka dem, och det blir en satsning.

Jag gillar er retorik. Schlingmann som ni har måste ha gått på jättebra kurser för att lära sig att säga en sak och göra en annan och att få oss andra att tro det *är* så. Det är ju det som är poängen. Tydligt har han också lärt Hillevi Engström hur man ska säga.

Visst är det viktigt med jämställdhet, men det är också viktigt att vi kan försörja oss och att vi kan göra det på de försäkringar som alla vi som har ett arbete har betalat in till. Där har vi försäkrat oss för att vi kan bli sjuka sådana som vi är. Det är det som det handlar om. Vi har en sjukförsäkring. Vi har inte ett bidrag när vi är sjuka. Vi betalar till våra sjukförsäkringar, och ni har fått svenska folket att tro att de inte går ihop, men det gör de.

Anf. 89 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jag blir förvånad när jag hör Siw Wittgren-Ahl som knappast kan hålla sig för skratt när vi diskuterar den här viktiga frågan. För mig är det här jätteallvarligt. Jag månar verkligen om de här människorna, och jag vill göra mitt yttersta för att se till att de kan komma tillbaka. Jag tror att vi alla känner någon som är i den här situationen i vår familj eller släkt, eller bland vänner eller arbetskamrater.

Regeringen har gjort det lättare att komma tillbaka i a-kassan i år. Väldigt många har en anställning i botten, och med rätt stöd och anpassning kommer många att komma tillbaka till sitt arbete, precis som många har gjort redan under det här året. Man kommer också att kunna ta del av sin a-kasseersättning så långt som tio år tillbaka. Sedan diskuteras också möjligheten att ha en form av schablonberäkning.

Ambitionen är att man ska kunna ha en ersättning att leva på. Sedan är, som både Siw Wittgren-Ahl och jag vet, det lägsta beloppet i aktivitetsersättningen lågt. Det är klart att den yttersta garanten är att vi har skyddsnet i det här samhället. Man har a-kasseersättning eller aktivitetsersättning. Skulle den ersättningen vara för låg för att leva på kommer alla människor att få hjälp med sin försörjning. Vi har ju en socialtjänstlag i botten i yttersta fall. Det är alltså ingen människa som kommer att kastas ut från sin bostad eller inte ha mat för dagen eller kunna försörja sin familj. Vi är väl helt överens om att samhället har olika skyddsnet, men målet är att man ska kunna komma tillbaka och faktiskt leva på sin lön och inte leva på 62 procent av den sjukpenninggrundande ersättningen eller vad nivån exakt är på i dag.

Anf. 90 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att detta är ett seriöst ämne, men jag blir förvånad över hur ni kan vränga det. Sedan tycker jag att debatten här och diskussionen mellan dig och mig är väldigt klagande. För mig och för mitt parti är det milsvid skillnad mellan att ta ut socialbidrag och att ha en socialförsäkring som bottnar i en sjukförsäkring.

Jag tycker att det är tydligt och klart att det som Hillevi Engström här står och säger – för bara i Göteborg är det den 1 januari 760 personer som drabbas – är att det finns ett yttersta ansvar. Man säger till den ensamstående mamman kanske eller till den äldre personen som inte har orkat: Nu ska du i tre månader leva med kompletterande socialbidrag. För mig är det väldigt stor skillnad.

Det är som Göte Wahlström sade att ni är inne på ett systemskifte, och det systemskiftet har vi varnat för, och här i dag blir det väldigt tydligt vad det innebär. Vi säger nej till det systemskiftet. För oss är det en trygghet att vi betalar in på våra försäkringar. Vi har försäkringar som är broar tillbaka. Det har stått länge i våra program. Men ni lägger er så nära oss och tar vår retorik. Och det kan väl vara bra att ni gör det, för det är ändå så att ni också har förstått att det måste vara möjligt med broar tillbaka. Men därtill tränger ni ut folk i en fattigdomsfälla. Jag kan inte fatta hur ni kan tro att fattiga människor är trygga människor och att ni tycker att de ska behöva gå och be om hjälp. Kan man då inte vara på aktivitetsersättning i tre månader får man ingen sjukersättning sedan. Ni är så cyniska. Detta gör ni tre veckor innan jul!

Jag får säga som någon annan sade, nämligen att det väl var så att ni tyckte att miljonärerna borde få mer, och därför tar ni det från sjuka och arbetslösa, för de är fler. Det måste bli den devisen som ni, som det nya arbetarpartiet som ni sade att ni var, lever efter i praktiken.

(Applåder)

Prot. 2009/10:46
9 december

*Kompletterande
förändringar
i sjukförsäkring, m.m.
i samband med
förstärkta insatser
för återgång i arbete*

Anf. 91 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Vi anklagas för de här sakerna, och jag tycker inte ens att det är värt att replikera på det. Frågan är vid vilken ände man ska börja när man hör Siw Wittgren-Ahl måla upp ett skräckscenario över någon sorts samhällssystem som jag inte tror att någon i den här kammaren skulle vilja att någon blev utsatt för.

Är man sjuk – och det tror jag att det är flera i dag som har sagt – kommer man att kunna få en förlängd sjukpenning. Men det Siw Wittgren-Ahl säger är att om man har arbetsförmåga ska man ändå vara kvar i sjukförsäkringssystemet. Det är ju helt orimligt! Där har människor kunnat vara i fem, sju, tio år och ännu längre tid. Människor som vill och kan komma tillbaka ska ju få hjälp genom den insats som de nu får på Arbetsförmedlingen genom en individuell handlingsplan och genom hjälp av socialpedagoger, kuratorer, rehabilitering och så vidare. Man kanske kan få hjälp att få en lönebidragsanställning, komma ut i Samhall eller på något annat sätt komma ut i arbetslivet. Man ska få arbeta 100 procent av sin egen förmåga och det man klarar av.

Sedan tycker jag inte om den här retoriken där det pratas om att ta ut socialbidrag, som att det skulle vara någonting väldigt negativt. Tvärtom kan det vara den yttersta utvägen när vi i kommuner kan ge ekonomiskt bistånd under en period om man inte kan klara sig själv. Jag förstår inte varför det skulle vara det allra sämsta som Siw Wittgren-Ahl kan säga. Det är väl ännu värre att vara i sjukförsäkringen om man har arbetsförmåga och både vill och kan arbeta! Då måste det vara betydligt bättre att få rehabilitering och hjälp och stöd att komma tillbaka genom de här individuella programmen som Arbetsförmedlingen nu erbjuder alla dem som är berörda av den här reformen där många är kvinnor och många har en arbetsgivare som behöver ta *sitt* ansvar.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 11 §.)

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

10 § Socialförsäkringsområdet

Föredrogs

socialförsäkringsutskottets betänkande 2009/10:SfU1
Utgiftsområdena 10, 11 och 12 inom socialförsäkringsområdet
(prop. 2009/10:1 delvis).

Utgiftsområde 10

Anf. 92 RONNY OLANDER (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1, 4, 7, 11, 13 och 21.

Sedan skulle jag vilja framföra ett stort och varmt tack till 24-timmarsverige, till alla de människor som ser till att vårt Sverige går runt 24 timmar om dygnet. Ofta framgår det inte att det bland annat är alla de

som på olika sätt bidrar till att vi kan ha en generell välfärdspolitik. Därför kan vi också diskutera utgiftsområde 10.

Nu har den moderatledda alliansregeringen lagt sin sista budget. Den fullföljer konsekvent alliansregeringens tidigare orättvisa politik och utgår från att ökade klyftor och orättvisor ska skapa de incitament som gör att välstånd spirar och människor kommer i arbete. Vi socialdemokrater, och med oss våra samarbetspartner Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet, anser att denna allianspolitik inte bara är djupt orättvis utan också i sak helt felaktig. Man skulle kunna säga att det som Barack Obama försöker införa i USA, nämligen en allmän vårdförsäkring, håller borgarna på att avveckla i Sverige.

Vi socialdemokrater har ibland, fru talman, anklagats för att ha varit alltför pragmatiska under de tolv år som vi tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna styrde landet 1994–2006 och återskapade förtroendet för jobben och välfärden – för att vi ibland gjorde det som måste göras för att stabilisera ekonomin och rädda välfärden och därmed satte vår ideologi på undantag.

Någon sådan kritik kan inte riktas mot denna regering. Den har envist fortsatt med sin tro på att större klyftor ger nya arbeten. Den har envist fortsatt med sin politik av icke-inblandning när företag och regioner drabbats av problem. Den har envist fortsatt att sälja ut statens tillgångar och förvandlat löpande inkomster till engångsbelopp som snabbt runnit mellan finansministerns fingrar. Vi beklagar detta.

Fru talman! Alla människor löper risk att drabbas av långvarig sjukdom, skada, funktionshinder eller arbetslöshet. De flesta blir gamla, men ingen vet i förväg hur gammal man blir. Vissa människor har förmånen att vara och förbli friska och ha ett arbete under i princip hela sin aktiva ålder medan andra råkar ut för ohälsa eller arbetslöshet som leder till att försörjningsförmågan faller bort. Ingen kan dock på förhand veta huruvida hon eller han, eller någon i familjen, kommer att drabbas. Risken att råka ut för sjukdom eller arbetslöshet är emellertid inte jämnt fördelad. Det spelar roll vilken familj man råkar vara född i, vilken utbildning man har, var man bor och vad man jobbar med.

Vi socialdemokrater har valt att ha ett försäkringsskydd som omfattar alla, som ersätter inkomstbortfall och är solidariskt finansierat och inte har någon hälsoprövning, i motsats till många privata alternativ. Sjukförsäkringen ska vara en standardförsäkring enligt inkomstbortfallsprincipen. När alla är med och delar på riskerna blir avgiften till försäkringen lägre än om var och en skulle klara sig själv. Ett system där var och en löser sin egen försäkring skulle inte bara bli dyrt, en del människor skulle, på grund av funktionshinder eller sjukdom, inte ens få någon försäkring. Det gäller också personer som jobbar i vissa arbetsmiljöer eller branscher med hög risk för skador, sjukdomar eller arbetslöshet.

Sjukförsäkringen bygger på den grundläggande principen att alla är med och bidrar till en gemensam försäkring, och alla har samma rätt att få del av den, när och om man behöver. Vi finansierar den gemensamt genom arbete och avgifter på lönen, och alla kan lita på att den träder in när man så behöver. Vi betalar när vi är friska och får tillbaka när vi är sjuka. Vi betalar inte mer för att vi arbetar i yrken där risken att drabbas av sjukdom eller arbetskada är större. Vi betalar in i förhållande till inkomst och får tillbaka för att täcka upp för inkomstbortfallet. Däri

Prot. 2009/10:46
9 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

ligger också arbetsgivarnas sociala avgifter. En allmän sjukförsäkring har särskild betydelse för många kvinnor som arbetar i yrken där risken att bli sjuk är hög.

En förutsättning för att socialförsäkringarna ska vara hållbara är att arbetslinjen förstärks och upprätthålls. Alla som kan ska arbeta. Männskor måste i tid erbjudas ett stöd som är individuellt anpassat och förmår öka förutsättningarna för den enskilde att återgå till arbete i en eller annan form. En väl fungerande arbetslinje förutsätter inte bara insatser från den enskildes sida utan också från samhällets.

Sedan regeringsskiftet har socialförsäkringarna utsatts för omfattande förändringar. A-kassan är inte längre solidariskt finansierad. Taken i försäkringarna är nu så låga att många inte får en verkligt inkomstrelaterad ersättning. Alliansregeringen håller i snabb takt på att i grunden förändra sjukförsäkringen, och vi är djupt oroade för att de grundläggande delarna i sjukförsäkringen raseras.

De försämringar som nu genomförs är inte bara orättfärdiga eftersom de drabbar de mest utsatta. De äventyrar själva tilltron till en solidarisk och gemensam sjukförsäkring. När löntagarna inte längre kan lita på att försäkringen träder in och ger en rimlig ersättning när de blir sjuka minskar viljan att vara med och betala.

Vi i det rödgröna alternativet accepterar inte en utveckling där människor slås ut från arbetslivet på grund av sjukdom eller skada. Arbetslivet måste vara så utformat att vi orkar arbeta ett helt arbetsliv och dessutom kan kombinera det med familj och fritid. Arbetslivets krav måste möta den enskildes förutsättningar och förmåga. Det vinner både den enskilde individen och arbetsgivaren på.

Människor som mår bra presterar bättre. Därför vill vi i det rödgröna alternativet investera i en arbetslinje värd namnet. Vårt alternativ är en sjukförsäkring som ger trygghet och samtidigt erbjuder reella möjligheter att återkomma i arbete. Vi har under åren lagt fram sådana förslag till riksdagen och kraftigt protesterat mot regeringens planer.

Detta står i skarp kontrast till det systemskifte som regeringen nu genomför. Regeringens fokus ligger på tidsgränser och ensidiga krav på individen, inte på aktivt stöd som gör det möjligt att arbeta igen. De dogmatiska tidsgränserna, som regeringen kallar rehabiliteringskedjan, är i själva verket en utsorteringskedja. Alla vet att efter dessa 3, 6, 12 eller i bästa fall 18 månader är det slut.

Rapporterna om hur illa människor far i sjukskrivningssystemet duggar numera tätt. Det senaste larmet kom i förra veckan från ett antal cancerläkare. Det visar sig att svårt cancersjuka patienter med de nya sjukskrivningsreglerna kastas ut ur sjukförsäkringen och ska tvingas ut på den öppna arbetsmarknaden.

I morse, liksom även häromdagen, hade socialförsäkringsutskottet extrasammanträde, och det har vi också i morgon. Skälet är att försöka laga det i all hast framställda lapptäcke som vi nu ser. Vi har sedan den 1 juli 2008 varnat för att detta skulle hända. De försäkringar vi fått från en samlad borgerlig allians, att ingen kommer att bli utförsäkrad, har man nu fint och retoriskt hittat på att kalla för omförsäkring. Siw Wittgren-Ahl har precis redogjort för vad det kommer att få för konsekvenser.

Det finns ytterligare exempel på sjukdomskomplex. Alliansen talar om mellan 1 000 och 2 000 personer, men några som över huvud taget

inte har berörts är de psykiskt sjuka. Det handlar om personer som kanske har ett livslångt behov av stor och positiv uppmärksamhet från samhällets sida. Det handlar också om reumatiker, liksom om ms-sjuka, som i och för sig nämns. Nu görs förändringar vad gäller cancersjuka, och man för också in begreppet stroke.

För inte så länge sedan hölls i riksdagen ett seminarium om just stroke. Bland annat talades det om hur många som drabbas av stroke varje dag och varje timme. Om jag minns rätt var det en person ungefär var 30:e minut. En snabb räkning ger vid handen att det på årsbasis handlar om tusentals människor som råkar ut för stroke i vårt land. Dessa ska i dag rymmas bland de 2 000 personerna.

I förgår använde en läkare i tv ett uttryck som vi kanske inte ska använda i riksdagen. Jag kallar det för en skvätt i Mississippi. Hon sade någonting annat, men jag tror att alla förstår. Det är när man slår en droppe vatten i havet; det märks inte. Det beskriver ganska väl vad vi egentligen talar om. Nu lappar alliansen ihop försäkringen. De behöver säkert återkomma.

Personskadeförbundet och dess ordförande Pelle Kölhed har varnat för detta. Dessutom har ingen ännu så länge diskuterat människor med whiplashskada eller dem som fått en hjärnskada exempelvis vid en trafikolycka. Dessa människor kräver långa perioder med rehabiliteringsåtgärder. Man konstaterar också att bara 10 procent av dem har blivit erbjudna några rehabiliteringsinsatser från Försäkringskassan för att kunna återgå i arbete.

När man då tittar vidare i den budgetproposition som ni har lagt fram på detta utgiftsområde ser man att ni på knappt tio rader skriver att man eventuellt ska ta bort Försäkringskassans samordningsansvar vad gäller rehabilitering och överlämna det till annan aktör. Det är väl det som ni har sysslat med – privata jobbcoacher inom Arbetsförmedlingens område eller coacher inom vårt område vad gäller Försäkringskassans sfär. Ni puttar hela tiden på de här gränserna.

Det är också viktigt att peka på den lagliga rättighet som de utförsäkrade har att få tjänstledighet beviljad från sina arbetsgivare. Även om ni säger att det är inskrivet finns här fortfarande oklarheter.

Det som också är viktigt att lyfta fram är hur det kan förändras över tid. I samband med budgeten precis före valet lade ni från de fyra borgerliga partierna fram en reservation om att en socialförsäkringsutredning skyndsamt skulle tillsättas. Året dessförinnan – man behöver ibland titta på historiken – var det Bo Könberg från Folkpartiet som kunde utropa: Äntligen! Göran Persson medgav då att vi skulle tillsätta en parlamentarisk utredning.

Jag tar mig friheten att läsa lite grann ur den reservationen, som var undertecknad av Sven Brus, Per Westerberg, Bo Könberg, Tobias Billström, Linnéa Darell, Birgitta Carlsson och Anna Lilliehöök. Det står så här:

”Riksdagen har den 9 december 2004, med bred majoritet, beslutat att ge regeringen till känna att en parlamentarisk utredning av socialförsäkringarna snarast bör tillsättas. Regeringen har vägrat att efterkomma detta tillkännagivande (skr. 2004/05:75 s. 71 f.). Vi anser att riksdagen därför ånyo bör göra ett tillkännagivande om att en parlamentarisk utredning om socialförsäkringarna snarast bör tillsättas.”

Man skriver också att socialförsäkringarna ska vara kollektivt finansierade. ”Därigenom hindras att negativa urval, som selekterar riskgrupper från grupper av människor som är förhållandevis friska och sysselsatta, görs. Samtidigt måste systemen vara utformade så att fusk och överutnyttjande minimeras. — — — Ett framtida socialförsäkringssystem bör minska konjunkturkänsligheten så att den offentliga sektorns finanser inte får samma betydelse för systemets robusthet och för vilka ersättningsnivåer som kan garanteras.”

Efter det fick Anna Hedborg uppdraget att göra en översyn av socialförsäkringarna, som skulle vara generella och obligatoriska, långsiktiga och finansiellt stabila. Översynen skulle leda till en utredning i första steget och en parlamentarisk utredning för en reformerad socialförsäkring i andra steget – kanske i likhet med pensionsreformen, där alla riksdagens partier skulle kunna enas. Vår avsikt var att vid denna mandatperiods start tillsätta en sådan utredning, men ni vann valet, som bekant.

Eftersom ni verkligen låg på oss hela tiden om denna del har vi tittat på detta. Vi har då kunnat konstatera att det står att läsa i förrföra numret av tidningen Riksdag & Departement i en intervju med statsminister Fredrik Reinfeldt att ni vid tre tillfällen i regeringsförklaringen har angett att utredningen ska tillsättas. Statsministern säger: ”Vi har utlovat den, men direktiven är inte färdiga. När de blir det vet jag inte.”

Han säger vidare: ”Ja, men vi har också gjort stora förändringar i socialförsäkringarna som har varit viktiga. Ibland blir det så att när man går in med något i en utredning innebär det att det blir små eller inga förändringar över en längre tid.”

Sedan tar han den här ramsan med att ”före valet blev fler än 140 personer om dagen nya förtidspensionärer” och att ”vi ville få stopp på det”.

Det är oerhört konstigt att Solveig Zander vid den här tiden sade från riksdagens talarstol: Utredningen är på gång. Den är på väg. Den ska bara finjusteras.

Vi har hört det vid ett antal tillfällen. Och nu förstår vi bättre varför det aldrig blev en utredning. Ni skulle göra alla dessa förändringar innan man tillsatte en parlamentarisk utredning.

Då kan man tycka: Det kunde ni ha sagt från början, så hade vi haft en helt annan kritik på området och sagt hur det bör se ut med en framtida socialförsäkring.

Med det, fru talman, har jag använt en stor del av min tid, och jag kan avslutningsvis bara konstatera att vi anser att man borde ha tagit ett annat, djupare tag. Vi har redovisat olika modeller vad gäller rehabilitering, och vi säger hur viktigt det är. Vi har också satt upp de mål som jag redogjorde för tidigare mellan 2002 och 2008.

När Gunnar Axén nu har kommit in vill jag än en gång nämna de 140 per dag som var 137 under vår tid och 133 under er tid. Jag trodde vid något tillfälle att man skulle kunna vara överens om det siffermaterialet, som dels finns hos Försäkringskassan, dels har tagits fram av riksdagens utredningstjänst. Jag ska ge samma erbjudande till Gunnar Axén, eftersom han nu sitter på sin plats: Du kan få den utredning som riksdagens utredningstjänst har gjort åt mig. Alla andra borgerliga ledamöter kan också få den. När vi går in i valrörelsen kan vi då slippa talet om 140 och i stället prata om de reella siffrorna.

Fru talman! Jag är medveten om att jag har gått över tiden. Jag vill bara säga att i den borgerliga alliansens Sverige breder försäkringslösheten ut sig. I ett rödgrönt Sverige är ingen försäkringslös, herr talman.
(Applåder)

Anf. 93 LISELOTTE OLSSON (v):

Herr talman! När jag har varit ute och talat om sjukförsäkringen och vad som har hänt och händer med den är en vanlig reaktion misstro bland folk. Nej, men så kan det inte vara, säger de. Så kan det inte vara här i Sverige, här hos oss. Jo, svarar jag, det är precis så det är. Sverige har blivit ett kallt land där cancersjuka får betala skattesänkningar för de rika.

Vänsterpartiets motion som behandlar socialförsäkringsfrågorna heter *En sjukförsäkring för alla*, och det är tyvärr inte något som den högerledda regeringens politik vare sig strävar efter eller har lyckats med.

Man kan säga att det egentligen är precis tvärtom. Angreppen mot våra offentliga välfärdssystem har blivit alltmer intensiva. Vi har i vår tidigare debatt i dag diskuterat det som kan betecknas som sista steget i rehabkedjan, en sista länk som innebär att du som nått vägs ände, det vill säga att dina dagar har tagit slut, tvingas ut i arbetslöshets- eller socialbidragskön.

Det handlar inte om att du har blivit frisk. Nej, det handlar om att du har varit sjuk längre än den högerledda regeringen tillåtit.

Hela den svenska välfärdsmodellen har undergrävt, och den trygghet vi alla behöver för att må bra finns inte längre – en trygghet som är extra viktig för den som har oturen att bli sjuk, rätten att vara trygg i att veta att jag kan betala hyran, köpa kläder till mina barn och så vidare. Den som blir sjuk får inte automatiskt ett billigare boende och behov av mindre mat.

Vi närmar oss jul, en högtid som borde innebära glädje. Men hur tror ni på högern att alla de mår som de senaste månaderna har fått ett brev eller telefonsamtal om att deras sjukskrivningsdagar tagit slut? Vilken jul blir det för dem och deras familjer?

I stället för denna otrygghetskris som regeringen har skapat vill Vänsterpartiet se ett starkt och hållbart system som ger människor trygghet och tillit för att klara av olika livssituationer.

Sedan högern tillträdde har den beslutat och genomfört historiska försämringar av sjukförsäkringen. Vi har till och med hört högern erkänna att det är ett systemskifte som pågår.

Det systemskiftet innebär att den som blir sjuk i Sverige i dag inte längre kan räkna med en skälig levnadsstandard utan måste köpa sig privata försäkringslösningar, det vill säga om man har råd eller över huvud taget får lösa en privat försäkring. För det ska man vara ganska frisk. Vill vi ha ett samhälle där bara de med tjocka plånböcker har råd att bli sjuka? Nej, jag vill det inte.

Herr talman! Det som nu händer och har hänt inom socialförsäkringsområdet är, precis som Siw Wittgren-Ahl sade tidigare, förödande ur ett jämställdhetsperspektiv. Större delen av de sjukskrivna är kvinnor. Av dem som kommer att tvingas att söka socialbidrag är naturligtvis större delen kvinnor.

Prot. 2009/10:46
9 december

Socialförsäkrings-
området

Utgiftsområde 10

När man söker om ekonomiskt bistånd räknas hela familjens inkomst ihop. Det gör förstås att kvinnor, och i vissa fall också män, blir beroende av sin partner. Kampen för kvinnors oberoende har i och med den här regeringen tagit ett rejält kliv bakåt.

Vi vet att en majoritet av de sjukskrivna är kvinnor och att det är de som drabbas värst av era försämringar. Jag förstår inte hur ni på högersidan ur ett jämställdhetsperspektiv kan försvara att den lägsta ersättningen för den som tvångsflyttas från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen är 3 950 kr i månaden. Hur främjar det jämställdheten och kvinnors oberoende?

Herr talman! Regeringens politik har haft som avsikt att försäkra de ekonomiska villkoren för personer som är sjukskrivna eller förtidspensionerade. Motiveringen har varit att det ska löna sig att arbeta. Vänsterpartiet avvisar detta inskränkta synsätt. Vi föreslår i stället en rad förstärkningar för att återupprätta den generella välfärden och tilliten till våra socialförsäkringar.

I och med sänkningen av taket och ersättningsnivån i sjukförsäkringen har antalet personer som inte längre omfattas av inkomstbortfallsprincipen ökat kraftigt. Vi vill att taket återigen ska höjas till tio basbelopp.

Vi avvisar dessutom sänkningen av ersättningsnivåerna som regeringen genomfört genom att ändra beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten. Med steg mot en historisk beräkning av SGI har man räknat på 0,97 i stället för hela inkomsten. Det låter som en liten förändring. Men för den som tjänar ungefär 20 000 kr gör det i varje fall 600 kr mindre i månaden. Det kan vara mycket pengar om man har lite från början.

Vänsterpartiet vill att det överskott som finns i socialförsäkringen ska komma de försäkrade till del och användas till att förbättra försäkringen och förhindra att människor slås ut.

Herr talman! Vi vill också att pengarna från sjukpenninganslaget ska användas till ett förstärkt högriskskydd för långtidssjukskrivna. Vi vill skydda och värna de långtidssjukskrivna. Det kan ni jämföra med regeringens politik som piskar och jagar de långtidssjukskrivna.

Vänsterpartiet menar också att karensdagen är ett gissel. Karensdagen tvingar många att gå till jobbet fast de är sjuka. Vi vet att sjuknärvaron ökat dramatiskt de senaste åren. Det i sin tur gör att människor riskerar längre sjukskrivningsperioder i ett senare skede.

Herr talman! Alliansregeringen har genomfört ett systemskifte på många sätt. Ett systemskifte som vi har varit inne på tidigare här i dag är att man åtminstone har börjat införandet av en diagnosbaserad sjukpenning. Vi menar i stället att principen ska vara att sjukförsäkringen ska täcka inkomstbortfall på grund av nedsatt arbetsförmåga till följd av sjukdom. Det är fel att lagen säger att man får olika sjukpenning beroende på vilken diagnos man har och att man får olika undantagsregler beroende på sjukdom och diagnos.

En av många andra vansinniga saker i de nu gällande reglerna om bedömning av arbetsförmåga är att Försäkringskassan inte längre får ta hänsyn till individuella faktorer. Visst måste väl alla inse att det är skillnad på att vara 62 år och 32 år för orken och möjligheten att komma tillbaka.

Det brukar vara högern och deras vänner som talar om individen. Men i det här sammanhanget ser ni alla sjuka som exakt likadana med allt vad det innebär. Vi menar i stället att alla har olika förutsättningar, och det måste få vara så. Alla ska ges möjlighet till individuella bedömningar och ges förutsättningar utifrån den enskildes individuella behov.

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet har förstås många fler jättebra saker och tankar i vår budgetmotion och en sammanhållen och bra politik. Jag ska inte tala om alla förslag i dag, men jag ska nämna några saker till.

Vi vill ha en översyn av arbetsskadeförsäkringen. Trots att arbetsskadeförsäkringen reformerats finns det stora brister, och den har i praktiken fortfarande många brister. Vi menar att en översyn ska göras och syftet ska vara att både kvinnor och män ska få en rättssäker process och att den som får sin skada godkänd ska hållas skadeslös. Så är det verkligen inte i dag.

En ytterligare sak jag vill nämna är de försäkringsmedicinska rådgivarna. Jag tror att alla som själva varit i kontakt med dessa eller träffat människor som blivit utsatta för deras beslut vet vad jag talar om. Det finns ett stort problem i att de försäkringsmedicinska rådgivarna utan att träffa de sjuka skriver ett medicinskt utlåtande som används för att avslå ansökningar om sjukpenning eller sjukersättning.

Vi menar att det systemet urholkar den behandlande läkarens roll. Vi menar att det måste vara den behandlande läkarens utlåtande som ska ligga till grund för beslut av Försäkringskassan.

Slutligen vill jag också nämna att det måste vara en prioriterad fråga att värna medborgarinflytandet i socialförsäkringen. Samtidigt som regeringen trappade upp jakten på sjuka genom de nya hårda reglerna med skarpa tidsgränser tog man bort den folkliga förankringen som fanns i socialförsäkringen.

Jag tycker att det är dags att återinföra möjligheten till en folklig förankring och tillsyn av vår gemensamma försäkring. Jag stannar där och yrkar bifall till reservationerna 2, 20 och 21.

Anf. 94 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! För tids vinnings skull yrkar jag inte bifall till samtliga reservationer utan till reservationerna 3, 7 och 21.

I ett rödgrönt Sverige är ingen försäkringslös. Vi accepterar inte den människosyn som driver den borgerliga regeringen med den kalla handens politik. Ingen människa är så svag att hon aldrig kan bidra. Ingen människa är så stark att hon aldrig behöver andras stöd.

Det samhälle som nu drivs fram kommer vi alla i längden att förlora på. Högre avgifter i välfärden, försämrad kvalitet i skolan och vården samt allt färre jobb gynnar inte låg- och medelinkomsttagare och inte heller de mest utsatta.

Skattesänkningar i jobbskatteavdraget gynnar mest män. Det är män som har de högsta inkomsterna. Automatiskt blir det så att det är män som gynnas. För kvinnor som är sjukskrivna och som har haft jobb på deltid försämras möjligheterna genom neddragningar i trygghetssystemen som finns för arbetslösa och sjuka. Det är den faktiska politiken som regeringen för.

Miljöpartiet är starkt kritiskt till de kraftiga förändringar som regeringen har gjort i dagens socialförsäkringssystem. Reformen har genom-

förts i ett snabbt tempo drivet av en ideologi som går ut på att människor måste återgå till arbete till varje pris.

En hårdför arbetslinje ska råda. Den grundar sig på en tro att människor gärna slår sig till ro med ersättning från samhället och inte jobbar om de inte behöver. Trots att myndigheter varnat och mycket kritik har väckts är det först i efterhand man försöker åtgärda de mest uppenbara bristerna.

Det är anmärkningsvärt att regeringen hanterar försäkringssystemet som en experimentverkstad där man försöker åtgärda de värsta problemen i efterhand. Det är människor och familjer som drabbas.

Miljöpartiet vill införa en så kallad arbetslivstrygghet. Den bygger på en helt annan människosyn än regeringens. Människor ska kunna vända sig till ett och samma ställe oavsett om de är arbetslösa, sjuka eller tillfälligt har för låg inkomst för att klara sig. Man ska kunna få individanpassad hjälp, och nivån på ersättningen ska vara lika oavsett om huvudproblemet är att man är sjuk eller arbetslös. Det handlar om att man har nedsatt arbetsförmåga i förhållande till sitt arbete eller att man inte har kunnat få ett arbete på grund av olika aspekter. Det är viktigt att man inte bollar med olika ersättningsnivåer i de här två systemen utan ger människor hjälp att komma tillbaka.

Vi föreslår i vår budgetmotion ändrade regler i sjukförsäkringen. Vi vill ha höjd ersättning till 80 procent hela vägen, borttagande av den borte gränsen liksom slopande av regeln att en persons arbetsförmåga ska prövas mot hela arbetsmarknaden efter sex månader. Vi vill också ha flexibla gränser i sjukförsäkringen.

Vi vill förändra detta genom att det inte ska finnas någon borte gräns där sjukpenningen upphör. Människor ska få behövlig vård och rehabilitering när sjukdomstillstånd inte läker ut av sig själva. Man ska också kunna få annat särskilt stöd för att återgå till arbete. Det är inte bara medicinsk rehabilitering som behövs; det är livsinriktad rehabilitering.

Vi anser att människor ska kunna få stöd och tilltro med bibehållen värdighet i stället för det som sker i dag där många känner sig övergivna och oroliga. Det finns en tilltagande misstro mot samhällets institutioner. Det är inte undra på att människor är förtvivlade.

Vi vill avskaffa den regel som innebär att Försäkringskassan ska pröva en persons arbetsförmåga mot hela arbetsmarknaden efter det att han eller hon har varit sjuk i 180 dagar. Rätten till sjukpenning ska i teorin alltså klippas för att man ska kunna ta ett annat arbete. Det är en teoretisk beräkning som inte stämmer med verkligheten. Det finns många horribla exempel som har lyfts upp i offentlighetens ljus sedan reglerna infördes den 1 juli 2008. Det har vi också hört här i den tidigare debatten i dag.

Ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen är lägre, och det finns många som inte har varit med i a-kassan och därmed endast kan få grundbeloppet som arbetslösa. Detta medför stor oro för den egna ekonomin. Risken för att man måste göra sig av med sina tillgångar innan man får möjlighet till försörjningsstöd återstår. Vi hörde tidigare här en moderat debattör som trodde att man inte måste gå från sin bostad för att kunna få försörjningsstöd. Men om man äger sin bostad innebär det att man måste göra sig av med sina tillgångar för att man ska kunna få försörjningsstöd.

Risken är stor att klyftorna mellan fattig och rik ökar ännu mer när försäkringslösheten breder ut sig.

Låt mig säga några ord om livsinriktad rehabilitering. Rehabilitering är ett diffust begrepp. Människor som har varit sjuka en längre tid kan behöva ta steg på vägen för att kunna återgå i arbete och fungera väl. Det är olika vilken typ av insatser som behövs. Ibland kan man få börja arbeta i ett lugnare tempo för att sedan trappa upp. Ibland behöver man pröva sin förmåga på annat sätt först. Ibland kan insatserna vara av rent terapeutiskt slag – kompetensutveckling, omskolning eller utprovande av arbetshjälpmedel.

Försäkringskassan har i dag enligt lagen om allmän försäkring ett samordningsansvar för rehabilitering. Det ska ske i samråd med den försäkrade. Försäkringskassan ska se till att hans eller hennes behov av rehabilitering kartläggs och att åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering.

Däremot finns det inte någon särskild myndighet som har ansvaret för hela rehabiliteringen. Det är utspritt på olika aktörer. Försäkringskassan har inga medel för att kunna fullfölja sitt samordningsansvar.

Försäkringskassan kunde tidigare köpa rehabilitering i viss utsträckning. Men det ansågs oklart när det skulle ske. I dagsläget finns ett anslag för köp av arbetslivsinriktade rehabiliteringstjänster med mera som får användas till köp av så kallade försäkringsmedicinska utredningar, arbetslivsinriktade rehabiliteringsutredningar, läkarutlåtanden och läkarundersökningar. Men det rör sig alltså primärt om utredningar som Försäkringskassan behöver för att göra de bedömningar man ska göra. Det är inte verklig rehabilitering.

Vi önskar att hanteringen av alla de här förändringarna hade gått anorlunda till. Vi ser en risk för en del av dessa människor, som egentligen är i behov av ett annat slags rehabilitering än den som ryms i Arbetsförmedlingen uppdrag. Vi har av det skälet avsatt 500 miljoner per år till det som vi kallar för livsinriktad rehabilitering. Begreppet pekar på att rehabilitering skulle kunna vara bredare än rent arbetslivsinriktad. Det är inte bara en fråga om att kunna återgå till studier eller arbete, utan det måste också vara hållbart utifrån människans hela livssituation.

Det är tänkt att vara en självklarhet i vår modell om arbetslivstrygghet att man ska kunna använda medel mer flexibelt till en behövlig rehabilitering. I ett rödgrönt Sverige ska ingen behöva vara försäkringslös.

En del i detta är också flexibla regler vid deltidssjukskrivning. Inom ramen för vårt förslag vill vi ta bort regler som försvårar och som hindrar människor att arbeta utifrån den förmåga de har. En sådan hindrande regel är att det i dagsläget inte är möjligt att bli sjukskriven annat än på tre statiska nivåer – 25, 50 eller 75 procent. Det passar behoven hos de sjuka mycket dåligt. Problemet är omvitnat av både patienter och läkare. Om man har en arbetsförmåga på 60 procent måste man arbeta 75 procent fast man egentligen kanske inte orkar det.

Vi anser att dessa regler bör tas bort. Vi vill i stället införa en möjlighet till flexibel deltidssjukskrivning. Omfattningen i en sjukskrivning behöver enkelt, snabbt och flexibelt kunna anpassas efter den enskildes arbetsförmåga. I en dataålder som denna borde det kunna vara tämligen enkelt ordnat.

Prot. 2009/10:46
9 december

Socialförsäkrings-
området

Utgiftsområde 10

Miljöpartiet anser att regeringen bör utreda den eventuella inverkan förslaget kan ha på andra socialförsäkringar och återkomma med ett förslag på ändrad lagstiftning i frågan.

Jag ska nu säga något om samordning och samverkan. Samverkan och finansiell samordning är åtgärder som syftar till att förbättra samarbetet mellan olika myndigheter och organisationer. Totalt kan 5 procent av sjukpenningsanslaget användas för detta ändamål. På grund av kopplingen till sjukpenningsanslaget varierar pengarna över åren.

I och med att ohälsotalet har gått ned under de senaste åren har resurserna till samverkan stadigt minskat. Men antalet deltagare har ökat de senaste åren. Eftersom resurserna har minskat samtidigt som antalet deltagare har ökat har den genomsnittliga pengan per deltagare faktiskt minskat från 28 800 kronor till 22 000 kronor.

Vi anser att de statliga medlen ska kunna användas mer flexibelt. Det är en självklar och bärande tanke i vårt förslag om arbetslivstrygghet. I avvaktan på att vårt förslag blir verklighet utgår vi från att en större procentsats av de statliga medlen ska kunna användas flexibelt för att ge utrymme till nya samverkansprojekt. Att som nu minska medlen för samverkan är helt fel väg när vi får fler människor som behöver hjälp.

Flexibla medel kan användas på ett mer ändamålsenligt sätt, vilket gynnar dem som är i behov av rätt stöd från samhällets olika stödfunktioner. Gör om, och gör rätt!
(Applåder)

Anf. 95 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Jag vill bara erinra om vad det är vi diskuterar just nu. Det är budgeten för utgiftsområde 10, det vill säga budgeten för området ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp. Ibland kanske det låter som att det är mer av en allmänpolitisk debatt.

Budgeten för detta utgiftsområde är ganska stor och omfattande. Jag ska inledningsvis nämna en viktig förbättring som föreslås och som jag tycker är bra, nämligen att bostadstillägget för dem med sjuk- och aktivitetsersättning – det som allmänt kallas för förtidspension – höjs till samma nivå som bostadstillägget för alla ålderspensionärer.

Jag kan verkligen inte förstå hur Socialdemokraterna år efter år lät denna skillnad bestå, där man behandlade förtidspensionärer och ålderspensionärer helt olika när det gäller bostadstillägget. Jag ville lyfta fram detta, för jag tycker att det är viktigt att vi arbetar för rättvisa socialförsäkringar som inte behandlar människor i likartade situationer olika.

Budgeten uppgår till drygt 100 miljarder kronor. Den domineras av kostnaden för sjukförsäkring och sjukersättning. Vi ser nu att kostnaderna sjunker som ett resultat av förbättringar av sjukförsäkringen. Ohälsotalet har sjunkit med mellan 6 och 7 procent det senaste året. Allt färre människor fastnar i långa passiva sjukskrivningar. Vi har brutit med den gamla socialdemokratiska passiva sjukförsäkringspolitiken. För att lyckas med detta har vi genomfört en ganska stor sjukförsäkringsreform som består av många viktiga delar. En av dem har varit införandet av rehabiliteringskedjan, som flyttar fokus till tidiga, aktiva rehabiliteringsinsatser för ett snart återfrisknande och en så snar återgång till arbetsmarknaden som möjligt.

Införandet av de försäkringsmedicinska riktlinjerna anges också som en förklaring till att ohälsotalet nu sjunker. En annan viktig åtgärd har varit den stora reform som omfattar alla de 550 000 som förpassades ut i permanent utanförskap av den tidigare politiken. Jag tänker då på den av oss införda möjligheten för personer med sjukersättning att studera, arbeta ideellt eller arbeta och ha lön med bibehållen rätt till sjukersättning. Det är en reform som har visat sig bryta utanförskapet för många människor och skapa en väg tillbaka till både arbetsgemenskap och social gemenskap som är betydelsefull för människor som annars hade varit fast i ett utanförskap.

Givetvis sjunker ohälsotalen också som ett resultat av våra mycket aktiva satsningar på en rehabiliteringsgaranti som innebär att 36 000 personer bara i år kommer att få insatser och rehabiliteringsåtgärder. Vi har sjukvårdsmiljarden, som förstärker resurserna till sjukvården ytterligare, och vi har den omfattande psykiatrisatsningen, som satsar på utbyggd psykiatri i hela landet. Det är tydliga satsningar och prioriteringar på medicinsk rehabilitering som hjälper till med att få människor friska, så att de kan komma tillbaka i arbetslivet och inte fastna i långa, passiva sjukskrivningar.

Till dessa satsningar på medicinsk rehabilitering kommer nu också den historiskt största satsningen på arbetslivsinriktad rehabilitering som vi diskuterade tidigare i dag med 4,7 miljarder extra i resurser till aktiva rehabiliteringsinsatser.

Något som var upp tidigare i dag och som också framgår av det budgetförslag som vi diskuterar nu är att ytterligare 600 miljoner kronor avsätts nästa år för en satsning på en utbyggd företagshälsovård, där stöd kan ges direkt till företagshälsovården, utan att landstingen har möjlighet att obstruera, vilket man har gjort med den tidigare satsningen. Den föredrog också socialförsäkringsministern i den föregående debatten. Den har presenterats i dag.

Det är satsningar på att ge människor arbetslivsinriktad rehabilitering och medicinsk rehabilitering och på att få de olika aktörerna i sjukskrivningsprocessen att hålla fokus på återgång i arbete. Det borde vara något som Socialdemokraterna bejakade, eftersom man säger sig vilja återupprätta arbetslinjen inom hela socialförsäkringen.

Vi har lagt fram en tydlig budget. Den är omfattande. Av den framgår vad vi vill. Jag skulle vilja återkomma till en debatt som vi har haft tidigare. Den rör oppositionens budgetförslag. Dem behandlar vi ju också här, även om det kanske blir avslag på förslagen från oppositionen.

Jag har tidigare debatterat med Veronica Palm och efterlyst besked om, eller snarare konstaterat, att Socialdemokraterna nu verkar ha accepterat hela sjukförsäkringsreformen med undantag av vad som händer när man har förbrukat sina 914 sjukskrivningsdagar. Jag funderade på varför det verkar finnas okunskap om det socialdemokratiska budgetförslaget. Sedan kom jag på att det kanske finns ett svar på det. Det finns nämligen två versioner av den socialdemokratiska budgetmotionen som presenterades för ett par månader sedan.

Det finns två olika versioner. Den ena versionen var den man presenterade inför medierna och delade ut till dem på sin pressträff. Det är också den versionen som ligger ute på Socialdemokraternas hemsida.

Sedan finns det en annan version som man har lämnat in hit till riksdagen. De skiljer sig faktiskt åt.

Vad är då skillnaden? Jo, den budgetmotion som man har lämnat till medierna och lagt ut på sin hemsida innehåller inte de skarpa budgetförslagen. Det måste däremot den motion göra som är inlämnad till riksdagen. Nu ska jag förklara vad det är som saknas i Socialdemokraternas budget för att man med trovärdighet ska kunna hävda att man inte har accepterat sjukförsäkringsreformen. För det är precis det man har gjort.

Precis som med jobbskatteavdraget har man först protesterat och sedan accepterat. Skillnaden är att man talar lite mer tyst om jobbskatteavdraget. Här försöker man fortfarande få det att framstå som att man faktiskt är emot sjukförsäkringsreformen.

Men om man tittar på s. 97 i Socialdemokraternas budgetmotion i den version som är inlämnad till riksdagen, alltså den icke-censurerade versionen, står det klart och tydligt under Utgiftsområde 10 vad man vill göra inom sjukförsäkringen. Där föreslår man ytterligare pengar, 2,3 miljarder, för att höja taket i sjukförsäkringen, alltså ersättningsnivåerna till dem som har de högsta inkomsterna. Dessutom finns det med 230 miljoner kronor från den omtalade rehabiliteringsmiljarden.

Inte något av de tre år som tabellen omfattar finns det över huvud taget några resurser avsatta för att avskaffa rehabiliteringskedjan. Det finns inga resurser avsatta för att bibehålla den tidsbegränsade sjukersättningen. Utöver det jag nämnde om rehabiliteringsmiljarden och ändringen av ersättningsnivån i sjukpenningen finns det ingenting som avviker.

Jag kan nämna att vi nu i budgeten överför pengar från den tidsbegränsade sjukersättningen till aktivitetsstödet. Det är en del av de 17 miljarder som vi satsar där.

Då gör man bedömningen i budgetpropositionen att det är 3,3 miljarder som överförs från den tidsbegränsade sjukersättningen, som frigörs, när de här personerna omförsäkras.

Och eftersom de pengarna inte finns här i budgeten har alltså Socialdemokraterna accepterat att 30 000 personer omförsäkras från den tidsbegränsade sjukersättningen till aktivitetsstöd.

Det är nu det börjar bli intressant. Socialdemokraterna använder ju ett annat ord än omförsäkras för att skrämja så många människor som möjligt. Men när det gäller 30 000 personer av de 50 000 som omförsäkras nästa år – Socialdemokraterna får använda det andra ordet på egen hand – accepterar Socialdemokraterna detta. Det blir väldigt ihåligt när man försöker protestera mot den här omförsäkringen när man bevisligen har accepterat den, åtminstone merparten av den. När det gäller de flesta av dem som omförsäkras tycker Socialdemokraterna att det är helt rätt.

Jag tror att det är bättre att man talar klartext om detta än att man försöker låtsas som att det inte är sant.

Jag har nu läst hela s-budgeten, det vill säga den version som är inlämnad till riksdagen och inte den censurerade version som är lämnad till journalisterna och som finns på hemsidan. Då står det klart att Socialdemokraterna, precis som när det gäller jobbskatteavdraget, först har protesterat men sedan accepterat.

I praktiken står man bakom nästan hela sjukförsäkringsreformen, med undantag av det som gäller för dem som har förbrukat sina 914 sjukpenningdagar. Det är klart som korvspad. Det går inte att hävda något annat.

Det är lätt att vara i opposition och medge att allt inte var bättre förr och att ständigt kritisera regeringen för allt den gör. Att delar av vänsteroppositionen äntligen har kommit till insikt om att deras politik för tre år sedan inte fungerade är en bra början.

De har fått insikt om att deras politik var orsaken till att människor hamnade i ett permanent utanförskap, att människor hamnade i ett svart hål av väntan. Men det räcker inte. Det är på tiden att vänsteroppositionen tar ansvar för sina egna tillkortakommanden och börjar leverera lite svar.

Det är glädjande att Socialdemokraterna, som jag sade, till stora delar har accepterat rehabiliteringskedjan och sjukförsäkringsreformen och att man ska avskaffa den passiva tidsbegränsade sjukersättningen. Men hur ställer sig Miljöpartiet och Vänsterpartiet till detta?

Hur ställer sig Socialdemokraterna till Miljöpartiets och Vänsterns krav på att man ska avskaffa alliansens aktiva socialförsäkringspolitik i olika grad och återgå till vad som gällde vid tiden före alliansens valseger 2006?

Hur ställer sig Miljöpartiet och Vänsterpartiet till Socialdemokraternas krav på att arbetsförmågan ska prövas mot hela arbetsmarknaden från första dagen i sjukskrivningen? Själv tycker jag att det är helt orimligt. Vissa människor kan inte arbeta – det är självklart – och de ska kunna få sjukersättning.

Vänsteroppositionen enas i sina klagomål mot alliansen men har inget gemensamt alternativ till deras tidigare misslyckande. Det här visar bara på att alternativet till en enig och stabil alliansregering är ett vänsterexperiment. De klagar gärna, men egna besked om deras egen politik uteblir.

Jag ska avslutningsvis tillägga en sak. Av Ronny Olanders inlägg skulle man kunna tro att Socialdemokraterna är helt ofelbara, att de aldrig har genomfört en reform som har behövt justeras i efterhand.

Låt mig kanske nyansera den bilden något och mana till viss ödmjukhet framöver. Låt mig ge ett exempel.

Den förra socialdemokratiska regeringen införde en rätt till ersättning för svårt sjuka barn den 1 januari 2005. Sedan visade det sig att lagstiftningen hade blivit för restriktiv. Under hösten 2005 ställdes det en del skriftliga frågor och interpellationer här i riksdagen där man tog upp cancersjuka barn med flera som var allvarligt sjuka men inte omfattades av den nya lagstiftningen.

Försäkringskassan inkom den 28 februari, drygt ett år efter det att lagen infördes, med en delrapport. Man hade gjort en uppföljning av hur lagen hade tillämpats under 2005.

Det blev uppenbart att lagen inte stämde med de avsikter som man från början hade haft med lagen. Socialdemokraterna reagerade, även om det tog tid. Man valde att lösa det via en proposition som gjorde att de nya reglerna med de ursprungliga intentionerna kunde träda i kraft ett och ett halvt år efter det att lagen hade införts den 1 januari 2005, det vill säga justeringarna kom på plats den 1 juli 2006.

Jag vill med detta bara mana till en viss eftertänksamhet och ödmjukhet i debatten kring våra socialförsäkringar som kanske inte alltid är de lättaste. Jag är säker på att vi alla strävar efter att få dem att fungera på ett bra sätt, så att människor kan känna sig trygga när de har behov av stöd från dem.

Jag ber därmed att få yrka bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 96 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Gunnar Axén gör den moderata ideologin tydlig. Det är klart att kostnaderna går ned när färre får rätt till ersättning. De pengarna har ni använt till att sänka skatter för män som har höga inkomster. Det har lett till att kvinnor har fått lägre ersättningar, och färre kvinnor kommer nu att omfattas av försäkringen.

Jag vidhåller att jämställdhet inte är den här regeringens bästa gren. Det vet jag, så det tänker jag inte fråga om. Men ni pratar om arbetslinjen, att ni vill att alla människor ska få jobb. Ändå säger ni nej till Miljöpartiets förslag om flexibla sjukskrivningsregler som gör det möjligt för människor att jobba på deltid utifrån den arbetsförmåga de har.

Om man till exempel har en arbetsförmåga på 40 procent måste man jobba halvtid. Har man en arbetsförmåga på 60 procent måste man jobba 75 procent. Eller så är det tvärtom. Man måste vara låst till de här hårda reglerna om 25, 50 och 75 procent.

Jag tycker att det vore väldigt bra om man kunde införa något flexibla regler. Men ni har yrkat avslag på det. Jag har inte hört att argumenten har varit uppe i debatten. Därför skulle jag gärna vilja höra med Gunnar Axén om han ändå kan se att det finns en fördel med att ha individuella bedömningar och inte så dogmatiska tidsgränser som ni faktiskt har infört.

Anf. 97 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Att det är flest kvinnor som berörs, när vi pratar om sjukförsäkringen, beror ju på att två tredjedelar av dem som är sjukskrivna är kvinnor.

Jag beklagar att det förhåller sig på det sättet. Det har också från regeringens sida satsats extra resurser på forskning om varför det är en sådan snedfördelning mellan kvinnor och män. Det är nämligen någonting som vi måste komma till rätta med.

Jag tror också att det är viktigt med inrättandet av Inspektionen för socialförsäkringen, som bland annat kommer att undersöka och belysa den här typen av skillnader i sjukförsäkringen.

Kvinnor och män ska behandlas lika inom ramen för sjukförsäkringen. Om kvinnor de facto arbetar i sämre arbetsmiljöer och därmed drabbas mer av ohälsa än män är det självklart också ett problem som måste angripas.

När det gäller lönenivåerna i samhället tycker jag, som säkerligen Gunvor G Ericson också gör, att det ska vara lika lön för lika arbete. Allt annat är oacceptabelt. Därmed får man också sjukpeng beroende på vilken lön man har. Men lika lön för lika arbete är en självklarhet.

Satsningen på rehabiliteringsgarantin är utformad på det sättet att den är inriktad på de stora diagnosgrupperna. Det handlar om rörelseorganen och lättare psykiska diagnoser. Där är kvinnorna än mer överrepresenterade än i hela sjukförsäkringen, bland sjukskrivningarna.

När det gäller att ha mer flexibla sjukskrivningsnivåer är det något utskottet har uttalat sig till förmån för tidigare. Det upprepas i betänkandet, om jag inte missminner mig. Det är mycket text att komma ihåg.

Anf. 98 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Miljöpartiets budgetmotion innehåller ett förslag om flexibla sjukskrivningsregler. Vi föreslår att man ska ta bort de strikta gränserna med 25, 50 och 75 procent.

Det finns också en gemensam reservation från de rödgröna. Vi lyfter fram att det skulle vara en möjlighet att titta på det. Men den motionen är inte tillstyrkt av er i den moderata partigruppen, inte av något av de andra partierna heller i majoriteten.

Alltså är det med ord ni säger att ni är för det, men ni medverkar inte till att det genomförs. Det tycker jag är olyckligt, för det skulle kunna vara ett förslag som bidrar till att människor får en mer individuell bedömning än vad som sker nu.

Visst har det forskats om varför det är så stor skillnad mellan kvinnors och mäns sjukskrivning. Det finns mycket i det som SKL tog fram när det gäller sjukvårdens bemötande av kvinnor och män. Fortfarande får inte kvinnor och män anpassad behandling utifrån att de är olika rent biologiskt.

Det handlar också om att 90-talets stora neddragningar och omorganisationer på arbetsplatser till stora delar drabbade kvinnor. Det finns en stor ofrivillig deltidarbetslöshet som drabbar kvinnor. Vi har en köns-segregerad arbetsmarknad, mycket mer än någon annanstans i Europa. Där gör ni ingenting.

Anf. 99 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! När det gäller att kunna vara sjukskriven mer flexibelt eller på fler nivåer än de 25, 50, 75 och 100 procent som finns i dag är det lite märkligt att Gunvor G Ericson står och argumenterar för en sådan reform nu när budskapet under nästan hela dagen har varit att man ska stoppa upp reformerna. Det har varit för stora reformer i sjukförsäkringen. Lägg moratorium på detta! Backa bandet! Gå tillbaka till hur det var tidigare!

Så kommer man och föreslår ytterligare en reformering av sjukförsäkringen. Låt oss ta en sak i taget! Jag tycker att det finns anledning att fundera på om det är möjligt att införa fler sjukskrivningsnivåer. Jag tror att det kan vara en bra idé. Men vi måste ta rätt saker i rätt tid. Vi kanske ska se till att den sjukförsäkringsreform som vi nu har genomfört får sätta sig ordentligt innan ytterligare stora förändringar görs.

Anf. 100 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Gunnar Axén efterlyser lite mer ödmjukhet. Det kan han ha rätt i på många sätt. Han kanske tänker på när vi tar de fyra stora utgiftsområden vi har på sju minuter i socialförsäkringsutskottet. Det har blivit en ny jargong i vårt socialförsäkringsutskott. Vi hinner inte ens yrka på våra förslag förrän borgarsidan yrkar avslag. Vi vet inte ens vad vi har yrkat på. Är det den typen av ödmjukhet herr ordförande efterlyser blir det knepigt.

Gunnar Axén börjar med de 140 om dagen. Du var inte inne då precis, men jag erbjuder dig än en gång att du ska få material som riksdagens utredningstjänst har tagit fram. Jag vill bara nämna några siffror.

År 1991 – det var ni som styrde då – var det 134 om dagen. År 1992 var det 158 som fick förtidspension, sjukersättning – aktivitetsersättning heter det numera. År 1993 var det 169, 1994 var det 131, och sedan hoppas vi fram till 2006. Då var det 125. Sedan var det 122 och nu 90. Det kommer att bli 0 så småningom.

Sluta med det talet! När man räknar ut det var det för oss i snitt 137, för er 133. Jag vill bara fråga dig en enda sak. Varför kallar ni människor som får ersättningar från våra försäkringssystem för bidragstagare? Det vill jag gärna veta.

Jag vill också veta varför det inte blev någon socialförsäkringsutredning. Där kunde vi kanske ha mötts på något sätt och hittat fram så att folk vet vad som händer under hand. Regeringar kommer och går. Förhoppningsvis får ni reda på det 2010 också.

Så länge ni behandlar människor kollektivt och inte enskilt tror jag och hoppas att rehabkedjorna och de kollektiva behandlingarna åker till det runda arkivet efter den 19 september 2010.

Anf. 101 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Det känns verkligen som att Ronny Olander är ödmjukheten personifierad. Jag skulle vilja komma till en överenskommelse med Ronny Olander. Jag svarar på hans frågor i min slutreplik om han svarar på den här frågan:

Hur kan det komma sig att Socialdemokraterna säger sig vara emot sjukförsäkringsreformen, rehabiliteringskedjan, tidsgränser och avvecklingen av den tidsbegränsade sjukersättningen när det inte finns ett enda tecken eller spår av detta i Socialdemokraternas budgetförslag?

Nu pratar jag om det budgetförslag som är inlämnat till riksdagen och inte den censurerade version som har varit i medierna. Varför finns det inte en krona avsatt under något av de kommande tre åren i Socialdemokraternas budget som täcker upp för det faktum att man säger sig vara emot rehabiliteringskedjan, utfasningen av den tidsbegränsade sjukersättningen och de fasta tidsgränserna i sjukförsäkringsreformen?

Varför finns det inte något spår av detta? Det går inte att säga en sak i talarstolen och sedan skriva något helt annat i budgeten. Ronny Olander, svara mig på den frågan så ska jag svara dig på dina frågor!

Anf. 102 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Jag tackar för den komplimangen om ödmjukhet. Det är inte ofta jag får höra det, men jag känner att det träffade rätt och säkert.

Du har stämt träff med Veronica Palm och ska reda ut de frågor som hon redan har svarat på. Ta den träffen och klara ut det!

Finn Bengtsson som är läkare var här innan och berättade att det var sju gånger farligare att vara i passiva åtgärder. Då sade jag till honom som jag säger till er: Nu har ni 70 000 fler i utanförskap med ert sätt att räkna. Hur kan det vara så att arbetslösheten ökar och tillväxten sjunker under Fälldinregeringen, Carl Bildt-regeringen och Fredrik Reinfeldt-regeringen? Det kan inte bara vara internationella kriser som drabbar Sverige just vid de här olika tidpunkterna.

Vad gäller rehabilitering vill jag säga att under de år vi hade förtroendet att leda landet tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna satte vi upp ett mål om att halvera ohälsotalet från 2002 till 2008

med aktiva åtgärder, med rehabilitering i olika former. Det var alltifrån Dagmar, Finsam, Socsam, Frisam och nu Finsam 2 så att säga. Vi har lagt åtskilligt med pengar på det.

Om vi får förtroendet efter september 2010 kommer vi att fortsätta med den klara inriktningen att sätta människan i centrum och att se till att människor är välkomna tillbaka till arbetslivet. Men vi respekterar dem som arbetat hårt och ännu inte blivit 65 år. De ska få en acceptans, de som har svårt att över huvud taget leva sitt dagliga liv.

(Applåder)

Anf. 103 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Jag har upprepade gånger under dagen frågat företrädare för Socialdemokraterna hur man med så högt tonläge säger sig vara emot sjukförsäkringsreformen, rehabiliteringskedjan och avvecklingen av den tidsbegränsade sjukersättningen. Man protesterar mot hela sjukförsäkringsreformen.

Jag har ställt frågan hur det kan komma sig att man gör det och i detta höga tonläge. För när man tittar i Socialdemokraternas budgetmotion finns det inte en enda krona avsatt under de kommande tre åren för att finansiera det som man påstår sig vilja.

Där finns pengar avsatta för att höja ersättningarna för den som är sjuk, för dem som har de högsta inkomsterna. Där finns några hundra miljoner från den så kallade rehabiliteringsmiljarden.

Man säger att man är emot rehabiliteringskedjan, men man avsätter inte pengar för att ta bort den. Man säger att man är emot avvecklingen av den tidsbegränsade sjukersättningen för de 30 000 som, med Socialdemokraternas språkbruk, utförsäkras efter årsskiftet, men man avsätter inte en enda krona för att kunna säga nej till detta. Man säger en sak i talarstolen, i medierna, i debatter, men det finns inte en enda krona avsatt i budgeten för att finansiera det man påstår sig vara för.

Sanningen är den att Socialdemokraterna har gjort samma sak med sjukförsäkringsreformen som med jobbskatteavdraget. Man har protesterat när det har införts, men sedan har man accepterat när det väl är gjort. Detta framgår med all önskvärd tydlighet för den som tittar lite närmare på Socialdemokraternas budgetmotion, och då menar jag inte den censurerade version som har delats ut till medierna och som finns på Socialdemokraternas hemsida utan den som är inlämnad här i riksdagen.

(Applåder)

(forts.12 §)

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UFöU2 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella Kosovostyrkan (Kfor)

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU18 Det nya punktskattedirektivet

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2009/10:46
9 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

SkU21 Vissa punktskattefrågor med anledning av budgetpropositionen för 2010

Punkt 1 (Koldioxidskatt)

1. utskottet

2. res. 3 (mp)

Votering:

153 för utskottet

19 för res. 3

115 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 7 s, 79 m, 24 c, 23 fp, 20 kd

För res. 3: 2 s, 17 mp

Avstod: 94 s, 1 m, 1 c, 19 v

Frånvarande: 27 s, 17 m, 4 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 2 mp

Punkt 2 (Energiskatt)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

148 för utskottet

141 för res. 4

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 25 c, 23 fp, 20 kd

För res. 4: 105 s, 19 v, 17 mp

Frånvarande: 25 s, 17 m, 4 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU25 Ändring i reglerna om beskattning av underskottsföretag

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU10 Kompletterande förändringar i sjukförsäkringen, m.m. i samband med förstärkta insatser för återgång i arbete

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

149 för utskottet

140 för res.

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 80 m, 25 c, 23 fp, 20 kd

För res.: 104 s, 19 v, 17 mp

Frånvarande: 25 s, 17 m, 4 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 2 mp

Thomas Bodström (s) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Anf. 104 SOLVEIG ZANDER (c):

Herr talman! Det är den ekonomiska tryggheten vid sjukdom och handikapp som vi ska fortsätta med nu. Det som det då handlar om i allra högsta grad är den nya sjukförsäkringsreformen och rehabiliteringskedjan. Jag tänker uppehålla mig lite vid detta och sedan ta upp en del andra punkter som står i detta betänkande.

När det gäller rehabiliteringskedjan vill jag säga att det är den största reformen och, som jag menar, den bästa reformen som vi har tagit beslut om under den här mandatperioden. Det är någonting som den socialdemokratiska regeringen tidigare under ledning av sin förra partiordförande hade svårt att få igenom. Man ville förändra sjukförsäkringen även då, men man klarade inte av det. Man fick inte tillräckligt mycket bifall från sina nuvarande kamrater.

Det är ett systemskifte vi är inne på, för det handlar om en rehabiliteringskedja. Det handlar om att sätta rehabiliteringen i första rummet. Det är någonting som Centern har stridit för i många år. Vi vill gå från passiva sjukskrivningar till en möjlighet att få rehabilitering och återgå till ett jobb. Vi vill se till det friska i stället för till det sjuka, och det är det den här nya sjukförsäkringen handlar om.

Vi är övertygade om att när man har sett vad resultatet av den här reformen blir, och det kommer man att göra när den sista länken i kedjan är klar efter den 1 januari, då kommer man att se syftet och meningen med rehabreformen. Då finns det ingen tvekan om att svenska folket kommer att tycka att det är oerhört bra.

Det trygghetssystem som vi har framför oss och som vi har gjort är en trygghet för arbetstagare. För företagare finns det inte samma trygghetssystem, och det tar man upp i betänkandet. Skälet till att det är viktigt att också få ett trygghetssystem för företagare är att de i dag inte vågar eller vill satsa på att bli företagare. De vill och vågar inte heller anställa av rädsla för att de inte skulle klara det om någon blev sjuk.

Vi behöver ju fler företag, för det är företagen som gör att vi kan få fler människor i arbete och att vi också kan behålla det välfärds- och trygghetssystem som vi nu har. Därför har vi i det här betänkandet visat på att man från regeringens sida nu kommer att genomföra flera punkter för att förbättra för företagarna. Man kommer att rätta till jämförelseinkomsten så att den sjukpenninggrundande inkomsten för företagare blir bättre. Man kommer att titta över och också komma med förslag om att det ska bli möjligt för företagare att själva bestämma över karenstiden. Man vill också att det under uppbyggnadsskedet av ett företag ska vara möjligt att bibehålla underlaget för det som utgjorde den sjukpenninggrundande inkomsten när man hade en anställning.

Man vill också titta på sjuklönekostnaderna, som är en stor del för små företagare, så att det skapas ett högkostnadsskydd. Dessutom vill man att den tillfälliga föräldrapenningen ska få en annan beräkningsgrund, som företagare inte förlorar på när de är hemma och tar hand om sina barn. Det blir tydligare, det blir förutsägbart och det blir valfritt. Det är det som företagarna behöver för att vi ska få fler företag och fler som blir anställda. Det är oerhört viktigt för vårt samhälle.

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

Rehabiliteringskedjan har tydliga avstämningssgränser. Det har vi hört i debatten tidigare, och det är viktigt.

Det är också viktigt att vi ser till att vi får snabba rehabiliteringsinsatser. Där har vi problem i dag. Landstingen klarar inte av att ge rehabilitering och insatser tillräckligt snabbt. De köer som vi ärvde av den förra regeringen är fortfarande för långa. Men alliansregeringen har gjort mycket på det här området, och vi är beredda att göra ytterligare insatser för att komma till rätta med köerna.

Ett sätt är att konkurrensutsätta landstingets sjukvård. Det är precis det vi nu gör. Vi möjliggör för människor att själva välja var de vill bli listade och få sin sjukvård. Att konkurrensutsätta innebär att det inte är en enda person som kan ge vård, en enda instans som kan ge vård och rehabilitering utan flera. Dessutom bibehåller vi den sjukvårdsmiljard som den förra regeringen införde för att ge morötter till landstingen så att sjuktalet kan sänkas. Det är ett bra sätt att jobba på.

Jag förstår inte hur man från den socialdemokratiska vänsterkartellen kan prata om inkomstbortfall och höja ersättningsnivåerna inom sjukförsäkringen. Vilka gynnar det? Inte är det de med låga inkomster som får någon högre inkomst eller de som har ersättningar som får någon högre ersättning, tvärtom.

I det här betänkandet berörs också företagshälsovården. Hur viktig den är har vi också varit inne på i debatten tidigare och att man nu har avsatt pengar i nästa års budget för att direkt kunna ge ersättningar till företagshälsovården så att den kan verka. Det är viktigt för att vi ska få ett livsvänligt arbetsliv, som Centern talar mycket för och jobbar för. Får vi en företagshälsovård som också kan bli primärvård kan man lösa problemen med detsamma de dyker upp för den anställde. Det betyder också att företagarna blir mer benägna att ansluta sig till företagshälsovården, vilket gynnar alla. Det gynnar den som är anställd och det gynnar också företagaren som snabbt får tillbaka sin anställde om denne är sjuk. Det är oerhört viktigt.

Till detta kommer ett förstärkt, jag säger förstärkt, bidrag och ersättningar till arbetsplatsanpassningar och till lönebidrag. Tidigare i debatten i dag har jag hört tvärtom, men faktum är att budgeten innehåller förstärkningar just på de områdena, och det är oerhört viktigt.

Den evidensbaserade behandling som gäller rörelseorganen och de lättare psykiska besvären har vi hört om. Det är ofta detta som kvinnor är sjukskrivna för. Den behandlingen har en rehabgaranti, och det är viktigt.

Det handlar också om att det finns fler behandlingsformer som är värda att använda sig av men som i dag inte har evidens. Från Centerns sida har Lennart Levi, som är professor emeritus, förutom att han också är centerpartistisk riksdagsledamot, och jag drivit att vi ska starta en akademi, ett råd, med sakkunniga personer, som professorer inom sjukvård och forskning. Det ska få en möjlighet att bli ett rådgivande organ som ska hjälpa ministern och departementet att godkänna sådana former av behandling som ännu inte har blivit evidensbaserade.

För ett par dagar sedan fick vi ett halvt löfte från ministern om att det fanns pengar som kunde avsättas till denna akademi för att möjliggöra att vi får fler behandlingsformer som är viktiga för att ge människor möjlighet att komma tillbaka till arbetslivet.

När jag nu pratar om Centern och vad Centern har för ambitioner i det här sammanhanget vill jag också ta upp Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. I mitt förra inlägg, tidigare i dag, sade jag att man självklart blir orolig när man ska byta från en myndighet till en annan. Det är självklart. Vi i Centern har i flera år skrivit motioner och också fattat beslut på våra stämmor om att vi vill att de här två myndigheterna ska bli en myndighet. Vi vill ha en arbetslivsförsäkring. I det sammanhanget har Miljöpartiet också kommit på den lysande idén. Det är ju intressant att höra att man med emfas driver detta från Miljöpartiets sida. Det är oerhört viktigt.

Jag vill också ta upp det som i det här betänkandet handlar om intygs-skrivande. Man säger att det är angeläget att intygen som skrivs till Försäkringskassan tolkas på rätt sätt. Men det kan ju inte vara meningen, det kan definitivt inte Socialdemokraterna och vänsterkartellen tycka, att vi ska lagstifta om hur intygen ska se ut som ska gå mellan läkarna och Försäkringskassan. Det måste ju vara de parterna som tillsammans formar ett intyg som stämmer överens med det de vill få fram och som går att tolka. Det här är ingenting som lagstiftaren ska göra.

Dessutom måste jag säga att avstyrkandet av att sjukgymnaster ska få skriva intyg är väldigt viktigt. Varför ska en sjukgymnast kunna skriva ett intyg när inte en arbetsterapeut, en psykolog eller en kurator ska göra det? Nej, det ska vara en instans, en yrkesgrupp som ska ha intygsskrivandet och det är läkare. Så ska det vara för att rättssäkerheten ska vara möjlig och för att det ska bli tydligt. Det är *väldigt* viktigt.

Jag måste också avslutningsvis, herr talman, ställa en fråga till Socialdemokraterna. Man pratar om att vi är på väg mot en diagnostiserande sjukförsäkringsreform som tar hänsyn till diagnoser. Det vi hade tidigare var heller inte bra. Det var Adriana Lender, Försäkringskassans generaldirektör, som nämnde att hon kunde tycka att man var på väg mot det. Hur skulle Socialdemokraterna vilja att man formulerade sig för att bli tydlig i lagstiftning och förarbeten? På vilket sätt ska man uttrycka sig för att inte nämna en diagnos, inte bli för luddig och för att det inte ska bli för rättsosäkert? Det skulle för mig vara oerhört intressant att höra.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 105 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Det har varit en lång debatt om socialförsäkringarna i dag. Delvis går debatterna in i varandra, även om det är konkreta förslag om vad som händer efter nyår vi debatterar. Lite upprepning får det bli när vi talar. Den entusiast som råkar vara ledig i dag och sitter framför tv:n eller webb-tv:n från kl. 10 i morse och fram till 16–17 på eftermiddagen får väl acceptera en del upprepningar. Men jag ska försöka vara ganska kortfattad.

Socialförsäkringar har för oss som folkpartister och liberaler alltid spelat en viktig roll. Det kanske har att göra med att man tidigt trodde på fri konkurrens, människors rörlighet och så vidare men samtidigt hade den socialliberala traditionen. För att ett modernt kapitalistiskt samhälle ska fungera är det viktigt att det finns en trygghet som gör att människor klarar oväntad sjukdom, oväntad arbetslöshet och så vidare. Vi har en lång tradition av att jobba med socialförsäkringar. Vår utgångspunkt är

att det ska vara en rimlig ersättningsnivå för alla och samtidigt en aktiv rehabiliteringsprocess. Passiva sjukskrivningar är inte bra för samhällets ekonomi, men framför allt inte för de enskilda människorna. Vi fyra allianspartier tycker att vi har nått det målet tillsammans. Det har blivit en bra modell.

Bakgrunden är det som har upprepats flera gånger under dagens debatt: Massor av människor skickades i utanförskap under många år med maximum runt år 2005. Många människor som egentligen hade arbetsförmåga förtidspensionerades. Detta drabbade ofta även riktigt unga människor, som borde ha ett helt aktivt liv framför sig. I stället för att tidigt få rehabilitering, hjälp och arbetsträning lämnades många människor åt sitt öde.

Vi i alliansen har nu infört ett system med krav på tidiga insatser för den som blir sjukskriven. Sammanlagt avsätter vi ungefär 17 extra miljarder för tidig och aktiv rehabilitering, som vi ser i budgeten här. Tidigare kunde det gå månader innan den sjuke fick kontakt med rehabiliteringen. Nu märker vi att kontakten uppstår tidigare och att hjälpen och stödet kommer tidigare. Den första kontakten ska ske så snart som möjligt, allra senast inom någon månad. Vi har tydliga tidsgränser som tvingar behandlande part och Försäkringskassan och uppmuntrar den sjukskrivna att ta ställning till hur behandlingen har gått och vad man ska planera för fortsättningen.

Det handlar också om möjligheten att prövas mot olika arbeten, först hos arbetsgivaren, så småningom mot hela arbetsmarknaden. Viktigt att konstatera är att arbetsgivaren har exakt samma ansvar som tidigare. Men arbetstagaren har fått ett något stärkt anställningsskydd genom möjligheten att få tjänstledigt för att pröva annat arbete. Det har under många årtionden funnits en regel att arbetsgivaren har rätt att säga upp en anställd om det inte finns arbetsuppgifter. Det kan sammanhålla med sjukdom. Men nu har alltså rätten att pröva ett annat arbete tillkommit.

Vi har också tagit bort den tidigare regeln om att obligatoriskt pröva förtidspension efter tolv månaders sjukpenning. De runt 500 000 personer som i det tidigare systemet parkerades i förtidspension har nu fått en andra chans genom frikostiga regler. De kan pröva att jobba och ha förtidspensionen, eller sjukersättningen som det egentligen heter, vilande bakom sig. De kan gå tillbaka till den om de känner att de inte kan arbeta. Det är en fantastisk möjlighet och ett slags ursäkt till dem som drabbades av slappa förtidspensioneringar. Denna regel gäller också – vilket gläder mig som boende i Skåne – om man till exempel studerar på andra sidan Sundet eller i ett annat nordiskt land. Det gäller studier och arbete och är en mycket bra reform.

Under förmiddagen konstaterade vi att man gör en ordentlig uppföljning efter två och ett halvt års sjukskrivning. Då blir det ganska många som kommer att omförsäkras, som vi har sagt flera gånger här i dag, som alltså i stället för att gå hemma och få sjukpeng kommer att pröva arbetsinriktad rehabilitering i den utsträckning de orkar med. Undantag finns i det vi nyligen beslutade om för dem som är sjuka och behöver vård, för dem som är psykiskt sjuka och för dem som riskerar att försämra sin hälsa och sin tillfrisknandemöjlighet om de deltar.

Detta är en fantastisk möjlighet. Vi har redan sagt att Försäkringskassan tror att ungefär 70 procent har möjlighet att komma tillbaka genom

aktiv arbetsrehabilitering. Samtidigt måste vi ha respekt för människor som har varit borta två och ett halvt år från arbetsmarknaden. Även om de börjar bli friska är det inte lätt att inrätta sig i arbetets vanliga rutiner och delta i det. Man behöver hjälp, stöd, introduktion, handledning och individuella samtal och få pröva sig fram och se hur mycket man orkar för att successivt höja det.

Som sagt är det viktigt och självklart att människor ska ha rätt till sjukpenning när de är sjuka. Samtidigt är det viktigt att vi drar en gräns för vad sjukförsäkringen används till. Den ska användas till att ersätta förlorad inkomst vid sjukdom. Den ska inte användas som ett allmänt bidrag. Det är en försäkring, inte ett bidrag. Men om den används som ett allmänt bidragssystem för människor som har svårt att försörja sig är det inte en sjukförsäkring utan någonting annat. Jag tror att man behöver diskutera och renodla den gränsen.

Jämställdhet har nämnts här. Jag ska göra en liten utveckling. Jag har läst en rapport som kom från en forskare, en professor i sociologi i Lund, för ungefär två år sedan. Hon konstaterar att kvinnor är i tydlig majoritet när det gäller långtidssjukskrivningar. Hon diskuterar fram och tillbaka vad detta har att göra med, om det helt enkelt beror på att det är kvinnoyrken och så vidare. Men hennes ganska utförliga forskning som omspänner ungefär 20 år visar att kvinnor är överrepresenterade i alla yrken bland dem som förtidspensioneras och blir långtidssjukskrivna. Värst drabbas dock kvinnor som är i arbetaryrken, alltså icke-akademiska yrken. De drabbas värre. Men i alla yrken drabbas kvinnor mer.

Rapporten kom 2007 eller 2008, i alla fall innan de nya reglerna hade börjat gälla. Namnet på denna vetenskapliga rapport är intressant med tanke på att Socialdemokraterna numera använder det ordet om våra förslag och lagar. Namnet är kort och gott *Sjukskrivning som utsorteringsmetod*. Det är det sammanfattande omdömet om det system som rådde och Socialdemokraternas principer för sjukförsäkring.

Trots att vi har olika politiska uppfattningar och många olika tankar om lösningar tror jag att vi kan enas om att detta är ett problem, oavsett vad vi tillhör för parti. Forskaren anser att systemet i sig är diskriminerande, eftersom det särskilt i dåliga tider medför att kvinnor kommer bort från arbetsmarknaden. Det är roligt att regeringen satsar på forskning om kvinnors roll på arbetsmarknaden och så vidare nu. Vi får följa det arbetet. Det är viktiga och svåra frågor.

Vi har också, vilket framgår i budgeten, gjort en del insatser för att Försäkringskassan ska fungera bättre. De har fått beslutsstöd i ärendehandläggningen och arbetar själva vidare efter all kritik som de har fått, bland annat av Justitieombudsmannen, med att förbättra rutinerna vid beslut.

Utskottet har visat att vi tycker att det är viktigt att Försäkringskassan fungerar. Ett enigt utskott har bett regeringen göra en översyn av hur Försäkringskassan skaffar fram underlag för sina beslut. Tidigare har det riktats kritik mot Försäkringskassans dåliga bemötande av allmänheten, och regeringen har därför tillsatt en inspektion för socialförsäkringarna och dessutom formulerat ett serviceåtagande.

Dessutom har regeringen tillsatt – och det gläder mig eftersom jag har drivit frågan tidigare i riksdagen i bland annat enskilda motioner – en snabbutredning för att pröva och föreslå en modell för ekonomisk kom-

pensation till människor som drabbas av försenade utbetalningar eller försenade beslut. Det är inte bara fråga om enskilda människor utan även att myndigheter ska tvingas utge kompensation vid en försening av utbetalningar.

Andra saker som aviseras i budgetpropositionen är, som bland annat Solveig Zander nämnde, tydliga förbättringar för företagare med möjlighet att själv välja bland annat antal karensdagar och att beräkna sjukpenningen till en nivå mer lik löntagarens.

Regeringen säger också att man vill gå vidare och utveckla den finansiella samordning som har visat sig fungera så bra, det vill säga samarbete mellan Försäkringskassan, sjukvården, Arbetsförmedlingen och så vidare. Man talar om att försöka vidga arbetet och göra det möjligt att gå över länsgränser. Ibland är det viktigt – det har gått sakta, men nu börjar intresset att öka – att inte hålla på revirgränser mellan penninginsatser som ska hjälpa människor tillbaka till ett aktivt arbete.

Fortfarande är det både önskvärt och möjligt att vi snart ska tillsätta en bred utredning om socialförsäkringarna. Regeringen nämner i budgetpropositionen att den ska tillsättas. Det är synd att den inte har tillsatts tidigare, men det är ingen katastrof eftersom det här är ett långsiktigt arbete. Även om utredningen hade tillsatts för ett år sedan hade det inte stoppat den politiska processen. Jag är övertygad om att trots att vi har olika uppfattningar i diverse enskilda beslut är målet för en sådan utredning att hitta det vi har en samsyn om. Precis som i fråga om pensioner är det viktigt att huvuddragen i socialförsäkringssystemen är hållbara. Därför är det också viktigt, tycker Folkpartiet, att en sådan utredning är öppen och förutsättningslös. Man ska inte på förhand bestämma vad som ska eller inte ska utredas.

Jag har sagt en felaktig sak här i talarstolen i dag, nämligen att jag skulle bli kortfattad. Jag har tvärtom dragit över min aviserade tid. Det hade jag inte kunnat föreställa mig, och jag beklagar det. Avslutningsvis, herr talman, vill jag upprepa att socialförsäkringar är viktiga för att vi ska ha ett fungerande modernt samhälle, inte minst sjukförsäkringen. En människa som drabbas av svår sjukdom ska inte samtidigt direkt behöva börja grubbla på om hon måste byta lägenhet eller sälja sitt hus för att pengarna inte räcker. Men hon ska inte heller behöva sitta hemma och passivt vänta på att få hjälp för att komma tillbaka. Med alliansens politik som helhet skapar vi fler och snabbare vägar tillbaka.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 106 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! När vi pratar om pensionsreformen känns det nästan som att en samling andar svävar över oss: Bo Könberg, Ingela Thalén, Maj-Inger Klingvall och Margit Gennser med flera var med och genomförde reformen. Det här föranleder mig att ställa en fråga till Ulf Nilsson. Jag tänker på Bo Könberg som så framgångsrikt gentemot Göran Persson vann och han kunde utropa: Äntligen! Jag undrade själv hur han fick Göran Persson att gå med på detta – just en socialförsäkringsutredning. Ni har tagit upp detta tre gånger, och nu i regeringsdeklarationen. Då tror man att det ska bli allvar och att ni ska komma till skott. Jag läste intervjun i tidningen Riksdag & Departement att det skulle göras en massa saker först.

Varför, Ulf Nilsson, blev det ingen utredning? Det skulle jag bra gärna vilja veta. Likadant nämnde du i ditt tal rimliga ersättningsnivåer. Jag har tidigare lärt känna Folkpartiet som det parti som drog en lans för att fackföreningar skulle bildas tillsammans med arbetarrörelsen. Men under mina 15 år här i riksdagen har jag noterat att den tiden är helt försvunnen. Nu talar man om fackföreningar på ett helt annat sätt.

Ni har talat om rimliga ersättningsnivåer. Vad är en rimlig ersättningsnivå? Ni har tidigare pratat om inkomstbortfallsprincip. Har ni släppt den? Ulf Nilsson slirar in på frågan om allmänt bidrag och sjukpenning. Är det därför ni kallar dem för bidragstagare eftersom ni tycker att det är fråga om ett allmänt bidrag? Är det därför det hela har glidit över? Det känns märkligt. Jag hade lite större tro på Folkpartiet, men ni har kanske gjort höger om – som man fick göra i det militära. Det får ni i så fall fundera på.

Anf. 107 ULF NILSSON (fp) replik:

Herr talman! När det gäller frågan om ersättningsnivån är det ingen hemlighet att Folkpartiet tycker – av många skäl som vi inte ska argumentera om nu – att det är bra att många får en stor del av sin inkomst ersatt i försäkringssystemet.

Samtidigt får man tänka på många saker när en stor reform ska genomföras. Sjukförsäkringsreformen som alliansen har genomfört är en jättesatsning för att få människor tillbaka till arbete. Dessutom har man gjort en prioritering så att de människor som fick avstå en höjning av sin ersättningsnivå är de som har det bäst – de har ofta egna försäkringar som täcker upp. Den helheten accepterade vi. Men rent principiellt och inför framtiden har Folkpartiet fortfarande inställningen att en stor majoritet av befolkningen ska få omkring 80 procent i ersättning.

Men man ska aldrig vara låst i detaljer, och det här paketet som vi kom överens om var bra. De som fick finna sig i att vänta på höjd ersättning var de som ändå har det ganska bra. Samtidigt kombinerades detta med en aktiv satsning på att hjälpa människor tillbaka. Vi känner oss nöjda med det. Vår principiella inställning är den som Ronny Olander tog upp.

Även om Göran Persson sade att han skulle tillsätta en utredning och även om Bo Könberg utropade ”Äntligen!” blev det ingen utredning. Jag kan naturligtvis inte svara på varför regeringen inte valde att prioritera detta under förra året. Det står klart och tydligt här att utredningen kommer, och jag litar på att den kommer. Jag hoppas att den kommer så snart som möjligt. Det råder inget tvivel om att vi alla är överens om att det ska tillsättas en bred socialförsäkringsutredning. Den ser jag fram emot.

Anf. 108 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Hur mycket är en stor del av sjukpenningen? Är det 80 procents ersättning som 80 procent av befolkningen ska ha, eller vad är det fråga om? Du berör ett av de svåra problemen när du säger att det finns de i samhället som har skaffat sig egna försäkringar. Det är just det som är problemet. När inte alla är med i samma försäkring utan de som finns i toppen som har mest skaffar sig egna försäkringar, säger de att de inte vill betala till två system. De har fixat sin barnomsorg för barnen, äldreomsorgen för gamla mamma och privata försäkringar för sjukdom

och arbetslöshet. Ska de betala till två system? De får gärna klara sig själva.

Ni har tidigare stått upp för detta, Ulf Nilsson. Det är märkligt. Visst måste man ibland kompromissa när man håller ihop med det gäng du har valt – du hör hemma där – men själva grundprincipen är att de inte vill betala till två system.

När Bo Könberg sade ”Äntligen!” tillsatte Göran Persson, en mycket klok och förständig man, Anna Hedborg som utredare. Det var den utredning som Cristina Husmark Pehrsson fick i sin hand hösten 2006. Jag försökte läsa ur förstudien till den parlamentariska utredning som skulle sättas i sjön, där vi lugnt och metodiskt kan gå igenom på vilka punkter vi är oense och vilka genomträngande punkter som finns så att folk vet över tid vad de ska få i a-kassa, föräldraförsäkring, sjukpenning, rehabilitering och så vidare.

Där fanns alla möjligheter, som ni angav tre gånger. Ni har det ju förspänt på insidan, så ni borde väl veta. Flera av er har nu i tre och ett halvt år sagt att den är på väg. Det är precis som med den vandrande vålnaden Fantomen, alla pratar om honom men ingen har sett honom.

Anf. 109 ULF NILSSON (fp) replik:

Herr talman! Vi har fått en utredning till av samma utredare, Arbetsförmågeutredningen, så vi har börjat få ett bra underlag att utgå ifrån. Det finns många intressanta frågeställningar och tankar som kommer fram där att diskutera när vi väl tillsätter den parlamentariska utredningen.

Jag får väl vidhålla, och så är det i alla sammanhang, att regeringen är självständig när det gäller deras uppgifter. Oavsett vilken regering det är kan regeringen ibland göra andra prioriteringar när det gäller tidtabeller och så vidare. Men vi har fått ett löfte, och det står i budgetpropositionen att den ska komma. Jag ser fram emot det. Bland annat med de sakkunnigutredningar som finns i bakgrunden tror jag att det finns goda förutsättningar för att det blir ett intressant utredningsarbete, men den är något som kommer att vara över tid. Det hade aldrig varit aktuellt med en utredning som skulle bli färdig den här mandatperioden, utan det är en utredning som kommer att få jobba, jag kan inte säga hur länge men ganska länge.

När det gäller ersättningsnivåer finns det inga skarpa gränser. I princip har jag sagt vad Folkpartiet står för, men huruvida ersättningsnivån ska vara exakt 81 procent eller 79 procent går det inte att låsa sig vid. Samma sak är det när det gäller hur stor procent av befolkningen som ska ha ett tak där hela inkomsten beräknas. Där har väl aldrig, vad jag vet, Socialdemokraterna föreslagit att hundra procent av Sveriges befolkning ska ha 80 procent av hela sin inkomst. Det är gränser som får diskuteras, men vi ställer upp på själva grundtanken att den absolut större delen av befolkningen ska ha runt 80 procent av sin inkomst i grundsjukförsäkringen och att man successivt ska höja taken. Men det är också väldigt mycket annat som behöver prioriteras och göras.

Jag tror att Ronny Olander bara får erkänna och förstå att det inte finns några absoluta gränser som man ska låsa sig vid här, för då kan man aldrig nå några kompromisser.

Anf. 110 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Vi från Halland vill alltid vara lite för oss själva, så jag kanske kommer att bryta mönstret lite i de allmänna inläggen med tanke på att jag kommer sent in i debatten och mycket redan är sagt.

Jag tänker börja med ett citat från Kristdemokraternas principprogram. Där står det: ”Vi lever i en ofullständig värld. En värld där människan ständigt finns i ett spänningsfält mellan ont och gott. Tanken om människans ofullkomlighet pekar därför på något typiskt mänskligt. Alla människor begår misstag. Vi kallar detta för ofullkomlighetstanken.”

Herr talman! Denna debatt har med råge bekräftat denna kristdemokratiska princip. Det är också därför som vi kristdemokrater vet att det behövs lagar, regler och begränsningar inom bland annat socialförsäkringssystemen. Och regelverken måste bejaka att människor återförs till egenförsörjning så långt möjligt, men med ett skyddsnet för dem som är oförmögna att arbeta.

Det kommer alltid att finnas gränser för försäkringarna, även om en del av oppositionen i sina inlägg vill antyda något annat. Det kan också med fog hävdas att gränslöshet skulle vara direkt skadligt för försäkrade och försäkringssystemet. Här vill jag återigen hänvisa till ofullkomlighetstanken. Detta ofrånkomliga faktum är inte populärt att tala om i politiska sammanhang med tanke på att man inte vill stöta sig med väljarna. Dock är det sannolikt få väljare som skulle rösta på en kandidat som öppet förespråkade gränslöshet i allt.

Herr talman! För att förstå en aktuell situation måste man ha kännedom om historien. Här kan gårdagens inslag i *Aktuellt* om sjukförsäkringens historia rekommenderas som en bakgrund till dagens debatt. Debatten om socialförsäkringarna fordrar också kunskap om bakgrunden till förslag och beslut om förändringar. Debatten om sjukförsäkringarna är ett gott exempel på detta. Här skulle man kunna travestera ordstävets att det sista som överger en människa är hoppet och säga att det första som överger en politiker är minnet. I det här sammanhanget kan man få uppfattningen att regeringar under tidigare mandatperioder alltför mycket fördjupat sig i den amerikanske deckarförfattaren Raymond Chandlers roman *The Big Sleep, Den stora sömnen*.

När alliansregeringen nu genomför nödvändiga strukturella förändringar för att få en försäkringsmässig sjukförsäkring ägnar oppositionen sig åt skyttegravsrig med lågt syfte för att vinna enkla politiska poäng. Om man verkligen brytt sig när man hade makten hade många långa sjukskrivningar och förtidspensioneringar kunnat undvikas.

Vad som hänt de senaste åren är egentligen ett exempel efter exempel kommit upp till ytan som konfirmerar hur tidigare regeringar valt att inte omförsäkra men väl slutförsäkra tiotusentals människor, ofta mot deras vilja, till ett permanent utanförskap i obegränsade sjukskrivningar och förtidspensioner.

För några veckor sedan kontaktades jag av ännu en person som mot sin vilja slutförsäkrats till en sjukersättning. Tack vare alliansens regeländring, som möjliggör för personer med sjukersättning att åter prova på ett arbete utan att riskera sin ersättning, kan denna person nu söka sig ut på arbetsmarknaden. Han tänker börja med några timmars arbete om dagen för att därefter finna en lämplig nivå på sitt arbete utifrån sin förmåga. Hittills har drygt 12 000 personer med obegränsad sjukersättning

Prot. 2009/10:46

9 december

Socialförsäkrings-
området

Utgiftsområde 10

ansökt om att få nyttja denna möjlighet, vilket visar på en människosyn, tycker jag, som alliansen står för.

Man kan utifrån principiella skäl hävda att detta strider mot vissa grundläggande socialförsäkringsmässiga principer. I denna nya möjlighet för människor som ibland hamnat i ett permanent utanförskap väger det för mig tyngre att man ger dessa personer en ny chans till ett deltagande i samhället.

Samma grundläggande tankegång finns bakom svårt sjuka människors rätt till obegränsad sjukpenning, en fråga som varit aktuell den senaste tiden. Här har alliansen prestigelöst valt att tydliggöra lagstiftningen när det framkom att reglerna tolkades tvärtemot vad som är intentionerna i riksdagens beslut.

Herr talman! Oppositionen föreslår något som man kallar för en dörr in, har jag hört. Detta är nog väl tänkt, men problemen kvarstår då det liksom tidigare tydligen inte finns någon dörr ut. Det viktigaste i nuläget är att personer med sjukskrivning får rehabilitering för att komma tillbaka till arbetslivet. I detta sammanhang vill jag lyfta fram vikten av en fungerande vårdkedja där behövande kan få vård i tid. Regeringen, med Göran Hägglund i spetsen, har nu beslutat att införa en nationell vårdgaranti med krav på landstingen att erbjuda vård och finansiera den utom eller inom det egna landstinget med klara rättigheter för patienten. Detta styrker alliansens ambitioner att ge människor vård i tid.

Det något märkliga har uppstått här att man talar om diagnostiserad sjukförsäkring. Jag kan inte förstå detta. Samtidigt hävdar man med fog, till och med från Socialstyrelsen, att beslutsstöden har varit väldigt viktiga för sjukskrivningsprocessen. Ändå vill man ha en individuell bedömning. Jag förstår inte hur man tänker sig den situationen. Det är dock så att Försäkringskassan inte bedömer sjukförmågan, som vi hörde, utan de bedömer arbetsförmågan. Det tror jag att ingen här egentligen vill ändra på.

Regeringen har genomfört omfattande resursförstärkningar till kommuner, landsting och övriga, samtidigt som miljardbelopp har satsats på rehabiliteringsinsatser, företagshälsovård, finansiell samordning etcetera. Stora resurser har också avsatts till Arbetsförmedlingen för arbetsrehabilitering, coachning och insatser för att främja återgång till arbete.

Som vi debatterade i föregående ärende kommer ett tredje steg i jobb- och utvecklingsgarantin att införas med särskilda insatser för personer som inte kan återgå till ordinarie arbetsmarknad.

Herr talman! En ofta avgörande länk i hur den ekonomiska delen i sjukförsäkringen fungerar är samverkan och samförståndet mellan vården och Försäkringskassan. Förutom att Riksrevisionen återkommande påpekar brister i läkarintygen, i underlag för beslut och i handläggningen får jag ofta kontakt med medborgare som är upprörda och bekymrade över hur deras ärenden handlagts. Man kan givetvis inte dra några definitiva slutsatser av detta, men nog är det ändå bekymmersamt exempelvis när en person inte kan få redovisat grunderna för beslutet utan måste gå andra vägar för att få kännedom om desamma. Med denna kunskap om behovet av kompletteringar får han eller hon sedan rätt vid en förnyad ansökan.

Vid dagens möte i socialförsäkringsutskottet framförde representanter för både Försäkringskassan och Socialstyrelsen att läkarintygen till be-

slutsunderlag i flera fall inte gett tillräcklig information för ett korrekt beslut. Det finns uppenbart anledning att förbättra situationen som i och för sig inte har något med lagstiftning att göra.

Jag vill här lyfta fram den nya Arbetsförståelseutredningen av Anna Hedborg. Där talas om ett bedömningsteam som jag tror bättre skulle kunna fånga upp vad läkarprofessionen skriver och därmed borga för ett riktigt beslut från början.

Det förtjänar att nämnas att alliansen nu prestigelöst gör ett förtydligande och justerar undantagsreglerna för personer med allvarliga sjukdomar när det visat sig att tolkningen av gällande regler blivit snävare än vad som avsetts vid lagstiftningen. Fler utsatta personer kommer därmed att omfattas av detta regelverk.

Jag vill också lyfta fram småföretagarnas försäkring. För att fler unga ska våga satsa på att vara egenföretagare, och inte bara arbetstagare, behöver vi se över sjukförsäkringen och de allmänna socialförsäkringarna för småföretagarna. Man vill inte riskera alltför mycket genom att gå från en sysselsättningsform till en annan.

Jag vill också slå ett slag för satsningen på företagshälsovården som jag tror kommer att vara en viktig nyckel om den kommer på plats. Jag använder mig själv av företagshälsovården när jag behöver hjälp.

Det finns ett antal frågor och förslag man kan kommentera, exempelvis mer flexibla nivåer i sjukskrivningen. Det är något som vi kristdemokrater länge har förespråkat och som är bra. Men denna och många andra frågor kommer att hanteras av den kommande socialförsäkringsutredningen. Jag tror att det bästa är att utreda frågorna i samklang med andra gränsdragningar och att de får hänskjutas dit.

Höjt bostadstillägg för förtidspensionärer med så kallad SA kommer också att finnas med bland förslagen.

Jag finner ingen anledning att gå vidare med detaljer som tidigare talare redan redogjort för. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 111 HELENA RIVIÈRE (m):

Herr talman! Utgiftsområde 10 heter alltså Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp. Jag tänker uppehålla mig vid reformeringen av sjukförsäkringen som oppositionen har debatterat hela dagen. Reformeringen var nödvändig. Det behövdes krafttag för att upprätta sjukförsäkringen igen för att kunna bevara den på sikt. Den var illa ute; det tror jag att varenda svensk inser. Målen med försäkringen är ekonomisk trygghet för de försäkrade, en effektiv arbetslinje, ett mer rättssäkert utnyttjande och kortare sjukskrivningar.

Nu uppslukas intresset av undantagen från tidsgränserna. Av debatten skulle man kunna tro att regeringen består av en hop sadister som har som mål att plåga och pina människor. Människosyn, säger oppositionen, och insinuerar att regeringen inte hyllar principen om alla människors lika värde. Det är kalla handen, stupstockar, utsorteringar och piskor. Den typen av demagogi är förfälskningar. Det är ovärdigt parlamentariker även utanför kammaren. Skrämselpropaganda och nidbilder är ovärdigt.

Sant är att somliga verkligen har drabbats på ett sätt som självklart inte var meningen. Det håller på att rättas till. Rehabiliteringskedjan fungerar. Dyker det upp nya slamkrypare rättar vi till dem också.

För att få proportionerna mellan utbetalningar och avslag rätt vill jag påminna om att Försäkringskassan fattar 15 miljarder beslut varje år. Av dem ifrågasätts 3 procent – inte mer än så. Det som betalas ut är ofantliga summor, mer än 94 miljarder. De tunga posterna är sjukpenning, rehabiliteringspenning och förtidspensioner. Jag tycker att man kan tala om förtidspensioner igen, nu när det bara gäller dem som inte har någon arbetsförmåga alls.

Sista länken i rehabiliteringskedjan är alltså på plats. Det handlar om ett försiktigt steg in på arbetsmarknaden för människor med funktionsnedsättningar och långvariga sjukskrivningar. Arbetsförmedlingen får extraresurser i tre år för att hjälpa dessa människor ut ur isoleringen.

Rehabiliteringskedjan är inriktad på människors drivkrafter att använda sin arbetsförmåga. När man hör oppositionen kan man tro att välfärdspolitikens mål är att ha kvar så många som möjligt så länge som möjligt i försäkringen.

Fokus ligger på tidiga aktiva insatser de första tre månaderna. Det är då den medicinska rehabiliteringen är verksam. Längre fram i sjukskrivningsprocessen är det ofta för sent. I början av processen samverkar Försäkringskassan med hälso- och sjukvården och längre fram i förloppet med Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen har nu 30 000 nya deltagare med aktivitetsstöd i arbetslivsinriktad rehabilitering.

Alliansregeringen satsar 1 miljard om året på rehabilitering i tre år framåt. Socialdemokraterna talar mycket om rehabilitering, men de satsar inte mycket. De satsar totalt 1 miljard under tre år på vad de kallar riktig rehabilitering. Läser man noga förstår man att riktig rehabilitering är arbetslivsinriktad rehabilitering. Den riktiga rehabiliteringen ska sättas in redan från början, sägs det. Visserligen är det viktigt, herr talman, att ta vara på människors arbetsförmåga. Men att skicka ut sjuka i arbetslivsinriktad rehabilitering de första tre månaderna kan väl inte vara rätt.

När alliansregeringen tillträdde var antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning, eller förtidspension, 557 000. I oktober i år hade antalet med SA sjunkit med 50 000. Minskningen anses bero på det nya regelverket. Kostnaderna har sjunkit i motsvarande mån.

Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, har framhållit att den bortre parentesen i sjukförsäkringen har effekt på människors benägenhet att söka arbete. Socialdemokraterna säger sig driva arbetslinjen. Arbetslinjen bör förstärkas, säger de. Men var är deras arbetslinje? Vari består deras arbetslinje? Frågorna infinner sig eftersom de vill ta bort den bortre gränsen för rätten till sjukpenning. De vill att rätten till sjukpenning ska vara oändlig. De vill höja både sjukpenningen och taket i sjukförsäkringen. Budskapet är hög ersättning hur länge som helst.

Lägg därtill 10 procent i avtalssjukpenning och människor är väl försörjda i försäkringen med 90 procent av sin inkomst. Det är inte jag som har hittat på detta, utan det var Socialförsäkringsutredningen som framhöll att allmän och avtalad försäkring tillsammans bestämmer försäkringens värde.

Frågan är: Hur förstärks arbetslinjen av maximal sjukpenning hur länge som helst?

Med den politiken är vi på väg tillbaka till en sjukförsäkring i sönderfall. Om vi tror att långa sjukskrivningar skadar, vilket all tillgänglig

kunskap talar för, får vi påspädning av nya skaror som kommer att ha lika svårt att försörja sig som de som hittills har levt på försäkringar år ut och år in.

Veronica Palm erkänner att det fanns brister i den förra försäkringen – och rekommenderar att vi återvänder dit!

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 112 MARIANNE WATZ (m):

Fru talman! Tidigare fungerade sjukförsäkringen som en parkeringsplats för problem som den inte var avsedd för. Det uttalade socialdemokraten Anna Hedborg, tidigare sjukförsäkringsminister. Det har citerats tidigare under debatten.

Det var en sjukförsäkring som rullade på utan mål och utan mening, konstaterade Riksrevisionen i en rapport 2007. En reform var nödvändig, och under 2008 har en omfattande reformering av sjukförsäkringen skett där inriktningen har varit att ge drivkrafter för att ta till vara individens arbetsförmåga, förbättra stödet för individen och erbjuda fler vägar tillbaka till arbete.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder och satsningar som redan har belysts här i debatten varför jag bara nämner dem. Det är rehabiliteringskedja, rehabiliteringsgaranti, sjukvårdsmiljard, företagshälsovårdsutveckling, möjlighet för förtidspensionärer med permanent sjukersättning att pröva sin arbetsförmåga utan att mista rätten till sjukersättning, nationell handlingsplan för återgång i arbete och höjning av bostadstillägg för förtidspensionärer.

Oppositionen har olika sjukförsäkringsförslag, men med det gemensamt att de vill höja ersättningsnivåerna och återgå till passivitet och parkering, som Anna Hedborg talade om.

Jag ska koncentrera mig på Vänsterpartiets förslag.

Vänstern utgör en av de tre i den konstellation som aspirerar på regeringsmakten. Förslaget kan komma att väga tungt i en eventuell gemensam valplattform.

Lars Ohly säger i sin motion att regeringens politik är ett experiment med sjuka människor som syftar till att pressa ned lönerna på arbetsmarknaden genom att öka arbetskraftsutbudet.

Så ser Vänstern på att hjälpa människor att komma tillbaka i arbete med de möjligheter det ger till bättre inkomst, delaktighet och gemenskap.

Det låter som ett oroväckande ideologiskt ställningstagande. Ska arbetskraftsutbudet regleras med sjukförsäkring? Ska inte sjukskrivna lämna sjukförsäkringen när de kan arbeta?

Vänstern vill slopa rehabkedjan och ta bort tidsgränserna i sjukförsäkringen, det vill säga den satsning som nu pågår med att skraddarsy hjälp åt individen att komma tillbaka i arbetsgemenskap och delaktighet.

Lars Ohly avvisar snäva tidsgränser trots att all forskning visar att tre månader är den gräns efter vilken återgång till arbete blir svårt och tröskeln blir högre att komma över.

Efter tre månader i rehabiliteringskedjan ska arbetsgivaren undersöka möjligheten att erbjuda andra arbetsuppgifter. Den gränsen och möjlig-

heten avvisar alltså Vänstern – i sanning en björntjänst åt den sjuk-skrivne.

Under den föregående regeringen har människor i årtal lämnats åt sitt öde och parkerats i en försäkring som har kunnat rulla, om man bortser från den höga aktivitet som rådde i fråga om att förtidspensionera bort människor från hjälp och stöttning. Det är verkligen inte att visa empati. Vänstern vill återgå till den ordningen.

Ingen människa blir friskare av fattigdom, säger Vänstern och höjer ersättningsnivåerna. Det gör även s och mp i denna rullande sjukförsäkring.

Ingen blir friskare av att parkeras och av att tiden rullar på i utanförskap.

Vilka ideologiska glasögon man än sätter på sig måste man låta fakta tala. Sedan slutet av 90-talet har utanförskapet hållit sig omkring en miljon människor som försörjs med ersättning från trygghetssystemen.

När regeringen tillträdde 2006 uppbar 554 000 personer sjuk- och aktivitetsersättning, det vill säga var förtidspensionerade. Dessutom hade ca 80 000 varit sjukskrivna i mer än ett år.

Sverige var ett av de länder som hade högst sjukfrånvaro bland OECD-länderna. År 2007 låg sjukfrånvaron bland anställda i åtta stude-rade europeiska länder på ungefär samma nivå i snitt. Sjukfrånvaron i Sverige låg 36 procent högre. Trots att sjukfrånvaron minskat i Sverige de senaste åren låg den 36 procent högre än den genomsnittliga frånvaron i de studerade länderna.

Reformer var nödvändiga och borde ha genomförts av den föregående regeringen, men då hände inte mycket. Det är den passiviteten som oppositionen nu borde beklaga, och man borde i likhet med OECD ge sitt stöd åt vad som nu har genomförts och genomförs.

Den internationella samarbetsorganisationen OECD har studerat sjukförsäkringen i 13 länder och presenterat sina slutsatser i en rapport. I rapporten nämns bland annat behovet av tidiga aktiva rehabiliteringsinsatser och ekonomiska drivkrafter för återgång till arbete.

Sveriges sjukförsäkringsreform ligger helt i linje med OECD:s rekommendationer för vad som behöver göras.

Fru talman! Vänstern vill riva upp den genomförda reformen, slopa tidsgränser och höja ersättningsnivåer och ersättningstak. Vänstern är ensamt bland oppositionspartierna om att vilja återinföra den tidsbegränsade sjukersättningen, det vill säga lämna sjuka utan stadigvarande ned-satt arbetsförmåga åt en parkering i sjukförsäkringen. Man vill slopa karensdagen som är ett inslag av ett visst mått av självrisk i försäkringen och som inte drabbar personer med ofta återkommande problem eftersom det finns ett allmänt högriskskydd.

De sparar visserligen genom att avvisa den så kallade sjukskrivningsmiljarden som ska stimulera landstingen att ge sjukskrivningsfrågor högre prioritet och utveckla sjukskrivningsprocessen. I motsats till Vänstern tycker jag att det är bra att ge bonus till landsting som håller ohälso-talet nere.

Det bör vara ett landstings uppgift att arbeta för att sjukskrivningsti-derna inte ska vara längre än vad patientens tillstånd kräver. Det är ju någonting bra.

Vänstern anser att nedsättning av socialavgifterna ökar klyftorna på arbetsmarknaden och avvisar de sänkningar av arbetsgivaravgifterna som har gjorts för att underlätta för ungdomar, långvarigt arbetslösa och sjuka att komma in på arbetsmarknaden.

Arbetet med att göra sjukförsäkringen mer försäkringsmässig och åstadkomma mer enhetliga bedömningar som inte varierar efter plats och region vill Vänstern bryta genom att återinföra försäkringsnämnderna för att ge facklig förankring och ta hänsyn till lokal kännedom.

Vänsterns förslag kostar 6 miljarder mer än regeringens och ger inga incitament att uppmuntra människor med arbetsförmåga att arbeta.

Vi svenskar har hög levnadsstandard, bra utbildning och många valmöjligheter i livet. Dessutom finns Sverige bland de länder som har den lyckligaste befolkningen enligt en OECD-undersökning i år. Sverige ligger inte som nummer ett, men i toppen. Det rimmar inte med att vara världens sjukaste folk.

Fru talman! Vi ska ha en sjukförsäkring som ger trygghet och vi ska ta till vara individens arbetsförmåga, förbättra stödet för individen och erbjuda fler vägar tillbaka till arbete.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 113 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Jag börjar med att instämma i Ronny Olanders anförande och yrkande.

Denna regering gick till val på att minska utanförskapet. Ändå har vi 70 000 fler i utanförskap nu än när ni kom till makten.

När ni kom till makten sade statsministern i sin första regeringsdeklaration, som jag redan har sagt, att man skulle tillsätta en socialförsäkringsutredning.

Nästan alla på den borgerliga sidan – senast var det Solveig Zander – har här frågat: Vad tycker Socialdemokraterna? Vad är era förslag?

Hade ni varit intresserade hade er statsminister tillsatt en socialförsäkringsutredning. Vi väntade på den år ett. Men då sade ni att det inte blir någon därför att vi krävde att förtidspensionärernas pensionspengar skulle betalas in. Det kostade 1,7 miljarder. Efter det har statsministern två gånger till upprepat att det ska bli en socialförsäkringsutredning. Men det har det inte blivit.

Varför är det så viktigt? Jo, när man gör utredningar som ger breda politiska lösningar skickar man också ut till svenska folket att vi som politiker också kan göra breda överenskommelser för att människor ska veta vad som gäller i fråga om försäkringar och framtiden.

Men det är man inte intresserad av från de borgerliga partierna. Man står här och säger att man har genomfört de största förändringarna genom tiderna i sjukförsäkringen. Ja, men man har inte haft det största oppositionspartiet med sig, och man har inte haft vare sig Vänstern eller Miljöpartiet med sig. Och det berömmar man sig för.

Politiskt ledarskap är också ett hantverk. Det handlar inte om att vara käckast med kortsiktiga lösningar. Det handlar om att trygga landets folk när det gäller sjukdomar och försäkringar.

En kvinna från arbetsmarknadsutskottet säger i talarstolen att det inte spelar någon roll om man lever på sjukersättning eller om man får soci-

albidrag. Om man säger så har man nog aldrig känt en arbetare och arbetarnas stolthet att kunna försörja sig. Att vi har ett socialförsäkringssystem och en arbetslöshetsförsäkring beror på att vi betalar in till våra försäkringar. Då kan man också kräva att få ut något.

Jag vet inte om Solveig Zander berömmar sig av att hon betalar in pengar till Trygg Hansa om hon har en bil och blir jätteglad om hon får någonting tillbaka om bilen blir stulen och om hon tycker att det är ett bidrag.

Vi är stolta över att ha ett arbete. Men om man blir sjuk ska man också kunna återgå till ett arbete.

Jag är inte alls stolt över att vi inte har kunnat komma överens. Ni har inte ens kallat till en utredning. Men ni berömmar er för att ni inte vill samarbeta.

Moderaterna sade i valrörelsen att man var de nya moderaterna, det nya svenska arbetarpartiet. Ni har inte ens lyssnat på TCO. Fyra av tio av LO:s medlemmar är djupt oroad för framtiden. De är rädda för att de ska bli sjuka. Då står ni här och berömmar er för att ni har skapat en oro. Ni förstår inte att arbetare som går till jobbet varje dag kan vara rädda för att hamna i ett socialbidragsberoende. Om man hamnar i ett socialbidragsberoende måste man be om pengar till hyran. Om man då bor i ett hus, som många gör, får man sälja huset.

Ni berömmar er för att ni har drivit igenom försäkringar som inte är förankrade hos de breda folklagren. Jag tycker att det är oroväckande. Det är dåligt ledarskap. Vi har en dålig regering som inte lyssnar. Man sandar när folk har halkat och säger: Jag hoppas att du inte slog dig för mycket.

Det är vad ni har åstadkommit, och jag är djupt oroad. Jag brukar säga att det snart är jul, och jag tittar på Karl-Bertil Jonsson. Han säger att man ska ta från de rika och ge till de fattiga. Men denna regerings devis är: Vi tar från de sjuka och arbetslösa och ger till miljonärerna, för de vill ha mer.

(Applåder)

Anf. 114 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Det finns mycket att säga. Inledningsvis vill jag säga att jag ställer mig bakom det som Ronny Olander och Siw Wittgren-Ahl har sagt här tidigare. Jag ställer mig också bakom de reservationer som Ronny Olander står bakom. Men jag ställer mig särskilt bakom reservation 13 eftersom jag tycker att den är viktig.

Jag trodde att denna debatt skulle handla mer om effekterna av den rehabiliteringskedja som ni pratar så varmt om.

Någon har nämnt trygghet som en viktig faktor. Jag upplever att de 17 000 människor som nu inte vet vad som gäller för dem från och med den 1 januari faktiskt inte känner någon trygghet.

Jag är besviken på att Gunnar Axén inte är kvar så att jag kunde bemöta hans sätt att agera när det gäller de sjuka barnen. Jag får ta det vi ett annat tillfälle. Men jag var själv med i den diskussionen och mötte människor med sjuka barn som är i en förtvivlad situation, och vi gjorde faktiskt förändringar.

Men ni har inte lyssnat på någon. Ni har inte lyssnat på remissinstanserna, och ni har inte lyssnat på dem som har varit sjuka. Ni måste för-

hoppningsvis, precis som vi gör, möta de människor som är förtvivlade över det som händer i deras situation i dagsläget. Men det verkar som om dessa öron inte finns i alliansens Sverige.

Man talar sig varm för de satsningar som man har gjort. Jag skulle då vilja ställa en fråga. Finns det grund för att det ska satsas pengar från sjukförsäkringen på medicinsk rehabilitering? Är det resurser från sjukförsäkringen som ska satsas på medicinsk rehabilitering? Det beslut som riksdagen fattade tidigare när det gäller 5 procent av sjukförsäkringsanslaget till rehabilitering uppfattade jag som att det handlar om arbetslivsinriktad rehabilitering.

Varför tog ni bort det som någon har berömt här, nämligen bedömningen av arbetsförmågan? Varför tog ni bort avstämningarna på arbetsplatsen? I stället har Anna Hedborg föreslagit att några experter i framtiden ska sitta i något rum och göra dessa bedömningar vid sidan om de människor som detta berör. Avstämningarna har haft samma effekt som de expertbedömningar som Lars Gustafsson har talat om, för på dem ska också läkarna och arbetsgivarna finnas med. Men framför allt ska de människor som det handlar om finnas med i sammanhanget. Varför tog ni bort dem? Varför tog ni bort fokus från arbetsplatsen? Det är på arbetsplatserna som man måste hitta lösningar för att människor inte ska tvingas ut från arbetsplatserna.

Jag ställde ett antal frågor i debatten för ett och ett halvt år sedan. Dessa frågor är fortfarande i princip obesvarade. Kan det vara meningsfullt att en människa med en rätt så svår sjukdom som kämpar sig kvar i sin anställning till 75 procent i dag och verkligen anstränger sig för att klara sina arbetsuppgifter ska lyftas över till en arbetslöshetsituation? Jag ställde den frågan för ett och ett halvt år sedan. Vad gäller för dessa människor fortsättningsvis? Ingen har svarat på den frågan.

Effekten, som jag upplever det, är att dessa människor får lämna sin arbetsplats och den trygghet som den innebär och gå ut i öppen arbetslöshet. Det är effekten av den rehabiliteringskedja som ni talar för. Det tycker jag är beklämmande.

När det gäller ersättningen talar vi i sjukförsäkringen om rehabiliteringsersättning. Ni pratar också om rehabilitering, men dessa människor ska inte ha rehabiliteringsersättning som finns i sjukförsäkringen, utan de ska ha någonting annat. Arbetslöshetsersättning ska vara grunden för den ersättningen. Jag tycker faktiskt att ni missbrukar sjukförsäkringen och de begrepp som finns.

Det är beklagligt att ni på detta sätt inte har fört en diskussion om effekterna av det lagförslag som ni genomförde för ett och ett halvt år sedan. De flesta av de frågor som jag ställde för ett och ett halvt år sedan är obesvarade. Inte heller de människor som nu drabbas av den förändring som kraftigt slår igenom vid årsskiftet har fått svar på dessa frågor.
(Applåder)

Utgiftsområde 11

Anf. 115 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Timmen har börjat bli sen, och vi har debatterat hela dagen. Jag får se om min röst håller. Jag vet att Mats G Nilsson lyssnar på

Prot. 2009/10:46
9 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 10

Utgiftsområde 11

Prot. 2009/10:46
9 december

vad jag ska säga. Jag hoppas att hela svenska folket, som kan följa denna debatt, gör det.

Vi socialdemokrater vill att alla ska kunna se fram mot en givande och trygg tid som pensionärer. Det tror jag egentligen att också de borgerliga partierna i alliansen vill. Men regeringen har sänkt skatten för löntagarna men utan att låta pensionärerna få del av inkomstskattesänkningen.

Det så kallade jobbavdraget som infördes den 1 januari 2007 innebär att pensionärer som inte arbetar eller bedriver näringsverksamhet får betala mer i skatt på sin inkomst än vanliga löntagare.

Ytterligare två steg i jobbavdraget har genomförts, och i höstens budgetproposition går regeringen vidare med ett fjärde jobbskatteavdrag.

Trots att regeringen nu föreslår en skattesänkning även för pensionärerna kommer klyftan i beskattning mellan arbetare och pensionärer att öka. En pensionär med ungefär 14 000 kronor i pension – för den som har exempelvis tjänstepension är det en medelpension – betalar varje månad ungefär 700 kronor mer i skatt än vad en inkomsttagare med en motsvarande lön betalar, det vill säga 27 procent i skatt.

Liksom förra året undrar jag också nu vad det finns för rättvisa i att pensionärer som arbetat och slitit hårt hela sitt liv ska straffas med en högre skatt än den som kanske är både ung och välbeställd. När pensionssystemet reformerades avskaffade man det särskilda grundavdraget för folkpensionärer. En viktig utgångspunkt för att ta bort det särskilda grundavdraget var just att pensionen skulle beskattas som en vanlig inkomst.

Men i och med jobbskatteavdraget gäller inte längre principen om lika skatt för lika inkomst. Detta diskuteras mycket. I fredags hade vi en bra debatt, men vi saknade då företrädare för alliansen exempelvis i socialförsäkringsutskottet. Finansminister Anders Borg tycker – också Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centern tycker det; jag är ledsen att behöva säga det – att pension och lön ska beskattas lika. Men ge inte upp! Det är inte fråga om samma sak!

Till landets pensionärer vill jag bara säga att man är djupt enig här i riksdagen. Att man sedan inte vill stå för det ute i landet när vi har debatter om detta är en helt annan sak. På nämnda sätt jobbar vi i alla fall i riksdagen.

Vi tycker att det är konstigt med denna orättvisa skattepolitik. Den främjar ju inte utvecklingen i den lågkonjunktur som vi nu är inne i. Även pensionärer konsumerar. Nej, det är väl så som en klok talare sagt i denna talarstol. Vi vet till exempel att skuldsaneringen ökar när det gäller kvinnor i åldern 60–65 år. Men inte heller det tänker man göra något åt. Återigen får jag väl säga att ni eftersom miljonärerna vill ha mer tar från de sjuka och arbetslösa och från pensionärerna, för dessa är fler.

Ni tar ungefär 32 miljarder från den gruppen. Det är en stor skam att ni varje år gör så för att kunna finansiera åtgärder för miljonärer och andra som har det bättre ställt. Vi tycker alltså att detta är fel eftersom vi menar att pension är uppskjuten lön. Vi tycker också att grunden för frihet – som någon här så klokt har sagt – är rätten att försörja sig. Med det menar vi också pension – ålderspension eller tjänstepension – men inte socialbidrag. Vi vet dock att en del har dålig pension. Därför tycker vi att man ska komplettera med bostadsbidrag och sådant.

Gunnar Axén sade här tidigare så klokt: Hur kunde vi låta förtids-pensionärerna vara utan höjt bostadsbidrag? När vi gick till val lovade vi

att höja bostadsbidraget för dem. I Vaxholm sade Reinfeldt, som utanför riksdagen och när han inte står i denna talarstol säger så kloka saker men aldrig kommer med några förslag – detta vet väl ni som tillhör alliansen, så jag behöver kanske inte säga det – att det som Socialdemokraterna gör när det gäller de äldre och när det gäller sociala frågor, omsorgen och sådant ska de göra bättre än vi.

Men se ålderspensionärerna har inte fått någon höjning av bostadsbidraget! Nu har ni tagit i anspråk så mycket pengar i budgeten. Vi har att förhålla oss till er budget. Men vi skulle ha haft de här pengarna om ni inte hade sjabblat bort dem genom att ge till dem som har mer. Detta med varde givet till dem som har mest är inte vår politik, Lars Gustafsson.

Fru talman! Vi tycker alltså att det hela är mycket orättvist och har när det gäller skattepolitiken lagt tillbaka pengar till pensionärerna men inte så mycket. Var och en som lyssnar på detta förstår att vi inte kan trola fram 32,5 miljarder till pensionärerna och inte när det gäller de sjuka och de arbetslösa.

Det är en djupt orättvis politik som ni står för. Vi står inte bakom den.

Till de av landets pensionärer som råkar lyssna på debatten vill jag säga: Jag är mycket glad över att vi har en aktiv folkrörelse i form av pensionärsorganisationer som har drivit frågan om de orättvisa skatterna. Men en som representerar er – huka er nu – tycker att man inte ska lita på exempelvis PRO därför att de far med osanning. Kanske tar också er talesman här upp det. Då kan vi prata om vem som står för sanning och rätt.

Det är viktigt med bostadstillägg. Försäkringskassan har påbörjat en kartläggning för att de pensionärer som har rätt till bostadstillägg ska få det. Därför tycker vi att det är viktigt att den nya Pensionsmyndigheten också följer upp detta.

Mot den bakgrunden yrkar jag bifall till reservation 25 under punkt 26. Vi tycker att det som där sägs är viktigt.

Vi menar också att man när det gäller pension och pensionärer inte bara måste se till pensionen. Man måste också se att genom de orättvisa skattesänkningar som pensionärerna inte får del av och genom den dåliga ekonomiska politik som ni fört här hemma har balanstalet slagits ut, så att säga. En pensionär som varje månad har ungefär 12 000 kronor i pension förlorar, enligt Försäkringskassans beräkningar, 360 kronor – detta sagt till alliansbröderna som jag inte alls vill påstå är mina bröder, för jag tycker nästan aldrig som dessa.

360 kronor i månaden förlorar alltså en pensionär. Ni väljer att lägga tillbaka lite grann där i skattesammanhang, för annars syns det för mycket.

Landets pensionärer ska komma ihåg att pensionerna blir rejält dyrare därför att tillräckliga åtgärder inte sätts in så att vi har de 25 procent av folket som är under 25 år på arbetsmarknaden. Nej, ni ägnar er åt att jaga pensionärer.

Hamnarbetare Svensson som fyllt 70 år kan få ett jobbvdrag. Det räcker inte att han har ledvärk och att han har jobbat till 65 års ålder. Nej, om han jobbar lite längre får han ett jobbvdrag. Men till Lisa som är 24 år och som skulle ha velat jobba inom kommunen, i äldreomsorgen, har ni inga pengar varpå hon inte kommer in i arbete och varpå hon får en sämre pension.

Nej, alliansens politik är väldigt knepig! Man tar från dem som har behov. Unga människor behöver ett arbete. Gamla människor behöver respekt för vad de har gjort. Den som vill jobba längre ska få göra det. Men man ska inte jaga folk med skatter. Ofta är det vi som har de bra jobben som kan sitta kvar tills vi är 70 år – inte byggnadsarbetaren som ramlat ned från något. Han ska dock krypa för att få ett litet jobbvdrag.

Den diskussion vi haft här i dag har gjort det väldigt tydligt för mig att representanter för alliansen tycker att det inte är någon skillnad mellan socialbidrag och en ersättning som man får eftersom man tidigare betalat in pengar.

Vi ska tydligen gå tillbaka till att arbetare ska buga och stå inne på socialkontoret med mössan i hand. Är det detta ni vill med landets pensionärer eller att hamnarbetarna ska fortsätta att jobba tills de är 70 år? Man får väl vara glad om människor orkar med tunga jobb tills de är 65 år. Den respekten förtjänar våra äldre att möta.

Med dessa ord, fru talman, yrkar jag, som sagt, bifall till reservation 25 under punkt 26.

(Applåder)

Anf. 116 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! En ganska stor majoritet av svenska folket tror inte att pensionen kommer att räcka när man blir pensionär, inte ens till det allra mest grundläggande som en människa behöver i sitt liv. I en undersökning svarar 59 procent att de tror att pensionen inte kommer att räcka. Människor i det här landet känner alltså ingen tilltro till pensionssystemet och tror inte att pengarna räcker när de blir gamla.

Rädslan för en ålderdom som inte präglas av några lugna år i slutet av livet då man kan göra det man innan inte hunnit med – att vara tillsammans med barn och barnbarn, utveckla sina fritidsintressen eller sitt kulturintresse, resa eller vad man nu önskar sig – utan som präglas av att man hamnar i en situation där man inte får ekonomin att gå ihop göder samtidigt de privata pensionsförsäkringarna. I ett land som kallar sig för solidariskt och rättvist privatiseras delar av välfärdssystemet på ett orimligt sätt.

Fru talman! Visst är det väsentligt att inse att de människor som är pensionärer i dag och de som kommer att bli det i morgon också är de människor som har ägnat sina liv åt att bygga upp den välfärd vi andra i dag lever med. Hade det inte varit för min farmor och farfar hade kanske inte arbetarrörelsen varit vad den var, åtminstone inte i den lilla bruksort de kommer ifrån. Inte heller välfärdsbygget hade varit det som det trots allt under stunder har varit. Man har nämligen gjort så mycket. Man har satsat mycket av sin egen tid, sin egen kraft och sitt engagemang för att bygga ett rättvisare, mer solidariskt samhälle. Belöningen de människor som i dag blir pensionärer får är en usel ekonomi.

Det är klart att grunden för ett fungerande pensionssystem, grunden för att man har ett pensionssystem som ger människor pensioner de kan leva på, är att vi har en politik för rätt till arbete. Vi ska ha en politik som ger människor möjlighet att bidra under den tid de arbetar. Det är fullkomligt grundläggande, och det är inte minst därför det är så tragiskt att denna regering har fört en politik som har gjort att arbetslösheten skenar i dag. Det är uppsägningar i privat industri, i privat tjänstesektor och i

landets kommuner och landsting. Tusen och åter tusen människor får lämna sina jobb för att man helt enkelt inte klarar av att sköta landet på det sätt man borde göra.

Det är klart att detta påverkar möjligheten att långsiktigt ha ett pensionssystem som är hållbart. Hur man än bygger det måste ett pensionssystem bygga på att människors arbetsinsatser räcker för att människors pensioner ska kunna betalas ut. Därför är rätten till arbete inte bara något slags stålhård arbetslinje som utkrävs av var och en oavsett förmåga, utan det är en rätt till arbete som varje människa ska ha. Det är också grunden för ett pensionssystem som ska fungera.

Även om jag inom parentes kan tycka att föregående talare uppehöll sig lite väl länge kring skattefrågorna, som över huvud taget inte är en del av detta betänkande, är den orättvisa beskattning av pensionärer som pågår i dag lite av en skandal i det tysta. Eller kanske inte ens i det tysta längre, för nu börjar motståndet formeras. Nu börjar rösterna höras. Människor som drabbas av orättvis beskattning börjar göra sig hörda. Fler och fler sluter sig samman, inte bara pensionärer utan även andra, för att kräva en beskattning som är lika för lön och pension.

Det hjälper inte att sänka skatterna lite för pensionärer och mycket mer för löntagare. Då fortsätter nämligen orättvisorna att bestå och växa. Därför har vi från Vänsterpartiets sida i denna budget lagt fram ett fullt ut finansierat förslag som omedelbart skulle innebära rättvis och lika beskattning av lön och pension. Vi tycker inte att det är något som måste göras på lång sikt, som en del andra uttrycker det, utan vi menar att det är en omedelbar rättvisefråga. Vårt förslag till hur skattesystemet ska vara utformat, med ett höjt grundavdrag, ger en likvärdig beskattning. Det ger en rättvis beskattning av lön och pension.

Fru talman! Det är ingen hemlighet att vi anser att hela pensionssystemet är felbyggt och innehåller så stora systemfel att det borde göras om. Vi avvisar intjänandereglerna som de ser ut i dag, eftersom de missgynnar kvinnor och människor från arbetarklassen. Vi tycker inte om att det finns en automatisk broms i systemet som gör att man utan politiska beslut sänker pensionerna bara för att ekonomin inte är som den borde vara. Vi vill i stället se aktiva politiska beslut. Det är klart att vi fortfarande tycker att man borde göra någonting åt sveket att man inte höjde pensionerna i början av 90-talet. Därför föreslår vi i våra förslag, som vi i dag diskuterar, att man ska återställa pensionernas värde för dem som fick sina pensioner sänkta.

Det är också värt att notera, fru talman, att så få som en fjärdedel av svenskarna tycker att det är bra att man placerar pengar i PPM-systemet. Det är 75 procent av svenskarna som tycker att det är en rätt dålig idé att ha ett PPM-system. Det säger någonting om förtroendet för i varje fall den delen av pensionssystemet. Det är inte heller konstigt, för det är ett system som har gått back sedan det infördes. Det gick back med 34 ½ procent förra året, samtidigt som de företag som tjänar pengar på att människors pengar spelas bort på börsen har tjänat 8 miljarder kronor på den affären. Det är klart att misstron är välbefogad. Misstron mot premiepensionssystemet är grundmurad.

Vi säger därför att systemet behöver byggas om. Vi vidhåller också att det behövs insatser mot det demokratiska underskott som hela diskussionen och processen runt pensionssystemet i dag lider av. Det är inte

rimligt att fem partier – allianspartierna och Socialdemokraterna – bakom stängda dörrar, på hemliga möten, förhandlar och gör upp om en så viktig struktur i vår välfärd som pensionssystemet är. Därför säger vi det vi har sagt många gånger tidigare: Även pensionssystemet måste vara föremål för en fullt ut demokratisk process med samma möjlighet till insyn som alla andra välfärdssystem.

Fru talman! Det vi gör i dag är att diskutera hur vi ska hantera pensionärers ekonomiska situation. Vi vill bygga om systemet, och vi vill ha likvärdig beskattning. Det har framgått. Men vi gör också en del annat. Vi skulle vilja höja garantipensionen, höja bostadstillägget och återställa pensionernas värde för dem som fick det sänkt. Detta är ekonomiska reformer som sammantaget skulle innebära en betydande ekonomisk skillnad för pensionärer i dag. Vi är medvetna om och välkomnar förstås de små insatser som denna regering gör, men de är långt ifrån tillräckliga.

Vi är också väl medvetna om att de små skattesänkningar man nu genomför faktiskt inte i första hand handlar om att man ser ett problem med pensionärers ekonomi utan snarare att man vill rädda ansiktet inför ett förestående val. Pensionärer är ingen oviktig väljargrupp. Det är en mäktig påtryckarorganisation och en mäktig grupp väljare, och de har tryckt på alliansregeringen för att få förbättringar. Så måste det gå till. Hade man på allvar velat göra något åt pensionärernas ekonomiska situation hade man dock kunnat börja lite tidigare än det är då det råkar vara riksdagsval. Vi har konsekvent och under många år drivit på för förbättringar av pensionärernas ekonomiska situation, och vi har gjort det med stor kraft under hela denna mandatperiod.

Fru talman! Låt mig avsluta med att yrka bifall till reservation 27. För vår del måste äldre människor, som har ägnat sina liv åt att bygga upp välfärden, få möjligheten till en ålderdom då man kan utvecklas och inte bara tynar bort i tysthet därför att pengarna inte räcker. Man ska få en möjlighet att utvecklas som människa och få alla de vägar till upplevelser som man har rätt till. Ska det bli möjligt krävs det ett helt annat pensionsystem och nya nivåer i de ekonomiska system som vi här diskuterar. Det krävs faktiskt också en rödgrön regering, och det krävs att den regeringen för en ny politik på pensionsområdet.

Anf. 117 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Att förbättra pensionärernas ekonomiska situation handlar inte bara om hur pensionerna är utformade utan också om skattepolitik. Införandet av jobbskatteavdraget har inneburit en skillnad mellan beskattning av lön och andra ersättningar. Motivet är att det ska bli lönsammare att arbeta, men det slår orättvist mot pensionärer, som har arbetslivet bakom sig. Miljöpartiet hade aldrig självt utformat en skattesänkning på det sätt som nu gjorts. Vi har tidigare sänkt inkomstskatten på ett sätt som har kommit alla till del.

Regeringen föreslår i årets budgetproposition en ytterligare grundavdragshöjning för pensionärerna, vilket gör att skatten minskar. Som Kalle Larsson mycket tydligt pekade på är det ett resultat av att man har lyssnat, men samtidigt föreslår man ytterligare ett steg i förvärvsavdraget. Det innebär att det blir en större skattesänkning för dem som jobbar. Sammantaget innebär detta att klyftan mellan skatt på pension och skatt

på förvärvsinkomster ökar. Det spelar tydligen ingen roll att pensionärer-
na har försökt att påverka regeringen. Resultatet av det regeringen har
gjort blev ändå större skillnader.

Miljöpartiet anser att klyftan mellan skatt på pension och skatt på ar-
bete bör minska. Vi säger nej till det fjärde jobbskatteavdraget och före-
slår samtidigt att skatten för pensionärerna sänks med ytterligare 1 mil-
jard kronor jämfört med regeringens förslag. Genom de här två föränd-
ringarna tar vi ett första steg för att minska skatteskillnaderna mellan
pension och arbete.

Många av de pensionärer som har det kärvt är kvinnor. De med de
allra lägsta pensionerna är till övervägande delen kvinnor. Jobbskatteav-
draget gynnar män eftersom de har högre löner.

En annan fråga som jag vill ta upp och som finns med i det här betän-
kandet handlar om höjt bostadstillägg och skälig levnadsnivå. Då vill jag
också hälsa från Siw som tappat rösten och inte vill gå upp igen. Det hon
sade i sitt inlägg handlade om bostadstillägget och ingenting annat.

För att värna dem som har lägst pension vill vi i Miljöpartiet höja den
del av bostadskostnaden som räknas in i beräkningen av bostadstillägget.
Vi vill höja den från i dag 93 procent till 94 procent. Att höja ersättning-
en i bostadstillägget är ett sätt att rikta ersättningen till dem som behöver
den allra bäst.

Vi vill också höja den skäliga levnadsnivån från 2011 till 6 209 kro-
nor per månad för en ensamstående och 5 355 kronor per månad för
sammanboende. Det motsvarar en ökning på ca 500 kronor i månaden
jämfört med nuvarande nivå. Att höja den skäliga levnadsnivån är viktigt
eftersom det förbättrar situationen för dem som har de allra sämsta vill-
koren. Ja, ni hörde rätt. För ett sammanboende par handlar det alltså om
5 355 kronor att leva på. Det medför en höjning av såväl äldreförsörj-
ningsstödet som det särskilda bostadstillägget. Det gagnar dem som inte
ens har kommit upp i full garantipension. För det har vi i Miljöpartiet
avsatt pengar i vår budget. Vi tycker att det är viktigt att även de som har
små marginaler ska kunna få del av att det går bättre för Sverige ekono-
miskt.

De här människorna kan inte jobba på det sätt som regeringen förvän-
tar sig att de ska göra. Det är människor som har arbetslivet bakom sig.

För att inte förlänga den här debatten alltför mycket slutar jag här och
yrkar bifall till reservation 28.

Anf. 118 MATS G NILSSON (m):

Fru talman! En av politikens absoluta huvuduppgifter är att se till att
vi har ett stabilt pensionssystem som överlever lågkonjunkturer, börsfall
och generationsskiften. Vi måste alla veta att det finns pensioner den dag
det är dags att lämna arbetslivet bakom sig. Våra äldre ska inte behöva
oroa sig för att pengarna tar slut.

Tidigare under dagens debatter har arbetslinjen stått i fokus. Det
svenska pensionssystemet är kopplat till den ekonomiska utvecklingen.
Sambandet är egentligen ganska enkelt. Går det bra för Sverige kommer
det att gynna pensionärerna, och går det dåligt för Sverige drabbas pens-
ionärerna. Eftersom vi inte vill att pensionerna ska urholkas måste därför
arbetslinjen stärkas.

En fungerande arbetslinje kräver att det lönar sig att arbeta. Det är därför som vi fortsätter att sänka skatten på arbete, och det är därför det är så märkligt att Socialdemokraterna vill höja den. Man höjer skatten på det man vill stoppa, man höjer skatten på det man vill bekämpa och man höjer skatten på det man vill beivra. Det kan vara tobak och miljöfarliga utsläpp, och för vänsterpartierna är uppenbarligen arbete en sådan sak.

Allianspartierna tror på en stärkt arbetslinje. Fler i arbete och färre i utanförskap är vårt recept på hur samhället ska utvecklas i positiv riktning. Fler i arbete leder även till att inkomsterna till vårt pensionssystem ökar. Ökade inkomster till systemet möjliggör högre pensioner.

Vänsterblockets traditionella skattehöjarpolitik leder till en högre arbetslöshet och färre skattebetalare, och den leder därför till lägre pensioner. Om man slarvar med arbetslinjen tar man samtidigt mycket stora risker med de framtida pensionerna.

Det ska även löna sig att ha arbetat. För andra året i rad genomför därför regeringen nu en skattesänkning riktad till landets pensionärer. Vi sänker alltså skatten två gånger under en mandatperiod. Det är något som de tre föregående talarna aldrig har varit med om.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har tidigare sänkt inkomstskatten för landets löntagare. De har riktat särskilda skattesänkningar till landets miljardärer, men någon skattesänkning för pensionärerna har de aldrig medverkat till.

Det är andra tider nu. Vi har en regering som vill sänka skatter. Denna regering vill att människor ska få mer över i plånboken. Denna regering kommer att fortsätta i den takt som ekonomin tillåter.

När Socialdemokraterna påstår sig vilja ta bort orättvisa klyftor innebär det i praktiken att de vill ta bort avdrag kopplade till arbete och ersätta dem med nya avdrag kopplade till fackföreningsavgiften. Några sänkta skatter eller minskade skattekliffter handlar det inte om i verkligheten. Det är en traditionell socialdemokratisk skattehöjarpolitik.

Riksdagens utredningstjänst har analyserat tidigare års budgetförslag avseende pensionärernas skatter. Mönstret är synnerligen välbekant. Sverige har ett tydligt skattesänkarparti och ett lika tydligt skattehöjarparti. Utredningstjänsten konstaterar att Moderaterna under i stort sett alla år mellan 1974 och 2004 föreslagit inkomstskattesänkningar för pensionärerna. Socialdemokraterna var alltid emot. Under de senaste tolv åren av socialdemokratisk regering fanns det varje år förslag som innebar sänkt skatt för landets pensionärer. Lyssna gärna noga nu! Inte en enda socialdemokrat, inte en enda miljöpartist och inte en enda vänsterpartist röstade vid ett enda tillfälle för sänkt skatt för pensionärerna.

Vi sänker nu skatten för pensionärerna med totalt 3 ½ miljard för 2010. Under mandatperioden har därmed en garantipensionär fått skatten sänkt med ca 4 000 kronor per år. Detta är definitivt ett steg i rätt riktning. Vi vill förstås gå vidare i den takt som ekonomin tillåter. Våra politiska motståndare till vänster vill det inte, för i så fall hade de väl rimligtvis själva sänkt skatten någon gång.

Fru talman! Ibland är politiken enkel och tydlig. Vi moderater och våra vänner i alliansen vill sänka skatter. Socialdemokraterna och deras kompisar vill höja dem. Vi sänker nu pensionärernas skatter för andra året i rad. Socialdemokraterna planerar en skattechock. Det är tydliga alternativ.

Jag yrkar bifall till fortsatt arbetslinje, bifall till fortsatt kontroll över statsfinanserna, ett stabilt pensionssystem och framtida skattesänkningar. Därmed yrkar jag också bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på motionerna.

Anf. 119 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Det betänkande som vi nu behandlar handlar om ersättningen vid ålderdom, tror jag det står i betänkanderubriken. Det är bra. Det handlar om det pensionssystem som vi har i Sverige och som vi fem partier tillsammans vårdar ömt.

Jag lyssnade väldigt noga på Siw Wittgren-Ahl från Socialdemokraterna. Under flera minuter orerade Siw om hur eländigt pensionärerna har det. Det är inte långt ifrån att jag måste fråga om Socialdemokraterna är på väg att krypa ur vår gemensamma pensionsgrupp och vårt gemensamma ansvar för att vårda pensionerna. Det gör mig oerhört orolig.

Vi har ett tryggt, förutsägbart och långsiktigt pensionssystem som vi med all rätt är stolta över. I den lågkonjunktur som vi nu har och i de upp- och nedgångar som konjunkturerna innebär ska pensionssystemet vara känsligt utifrån det, vilket det också är. Men det innebär också att vi i pensionsgruppen har vidtagit åtgärder för att mildra dessa djupa nedgångar och också dessa höga uppgångar, och det är viktigt.

Vi hörde av Mats G Nilsson att pensionerna kommer att höjas. De har höjts i år och kommer också att höjas nästa år för dem med de lägsta pensionerna. För egen och för Centerpartiets del vill jag tydligt och klart redogöra för att det viktigaste för oss och prioritet nummer ett är att höja pensionen för dem som har de lägsta pensionerna.

Att sedan skattemässigt inte kompensera pensionärerna precis likadant som för de yrkesverksamma är för mig i dessa dagar självklart.

Vad innebär det om man, som Socialdemokraterna säger, vill att pensionärerna ska ha likadan skattereduktion som de yrkesverksamma? Vad säger en ensamstående mamma om att Socialdemokraterna kommer att sänka hennes jobbskatteavdrag för att också ge till pensionärerna? Vad innebär det för en yrkesverksam ensamstående mamma som har höga kostnader för att komma till sitt jobb att också ha utgifter för inkomstens förvärvande som hon inte får göra avdrag för om hon inte kommer upp till 14 000 kronor?

Det om något är att kompensera dem som har låga löner för möjligheten att få en högre inkomst och också göra det lönande att arbeta.

Det är också viktigt att vi nu tittar på vad den nya Pensionsmyndigheten ska göra. Den nya Pensionsmyndigheten ska bli mer kostnadseffektiv än vad det är nu när pensionerna finns på två ställen, detta för att möjliggöra att vi får mer pengar i pensionssystemet att dela ut till pensionärerna. Det är oerhört viktigt.

Det är också viktigt att vi i pensionsgruppen ser till det som bland annat Kalle Larsson från Vänsterpartiet tog upp i sitt anförande, nämligen att lugna de yngre som ännu inte har blivit pensionärer så att de känner att det pensionssystem som vi har är tryggt, förutsägbart och långsiktigt.

Det betyder att när vi vårdar pensionerna och pensionsöverenskomsten måste det rättas till efter de förändringar som sker i samhället. Det innebär att vi ser över åldersstrukturen, vilken har förändrats betydligt sedan pensionssystemet infördes. Ska vi höja åldern när man går i

pension och när man får ta det förtida uttaget? Vi tittar också över AP-fonderna och deras förvaltning, vilket framgick i medierna i går.

Kan vi på något sätt göra så att vi stärker pensionerna är det vår uppgift i pensionsgruppen att göra det. Men det viktigaste för oss är ändå det som jag tog upp i mitt förra anförande och som Centern med Lennart Levi i spetsen driver oerhört hårt, och det, fru talman, är det livsvänliga arbetslivet. För om det är någonting som vi är skyldiga våra arbetstagare är det att möjliggöra för dem att jobba till dess att de blir 65 år eller helst betydligt mycket längre. Där har vi någonting gemensamt att arbeta för – ett livsvänligt arbetsliv. Det är det som är vår möjlighet att konkurrera. Ju fler som jobbar, desto mer gynnar det pensionerna och pensionärerna, och det är ju precis det vi vill. Vi vill att pensionen ska vara hög, och då måste vi också få fler människor i arbete som tillför pensionssystemet pengar.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 120 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Vi är många som tycker att det är väldigt viktigt att vi har ett pensionssystem som vi kan lita på och som håller på lång sikt. Det är viktigt att systemet är långsiktigt, det är viktigt att det är bred enighet om det och det är viktigt att det ligger utanför statsbudgeten så att man inte frestas att skriva upp nivåer som statsfinanserna inte klarar av, vilket i förlängningen skulle drabba alla dem som är beroende av pensionerna.

Det har också fungerat bra. Tillgångarna från inbetalda avgifter och även buffertfondernas tillgångar har täckt en successiv uppräknings. Om man blickar tillbaka är det helt uppenbart att pensionärerna har fått en kraftigare uppskrivning av pensionerna än vad de hade fått med det gamla systemet.

Huvuddelen av pensionerna betalas ju av dem som arbetar inne i systemet. Det bygger det hela på. Det är därför pensionerna stiger när lönerna stiger och pensionssystemet utvecklas bra när det är många som arbetar och det kommer in många avgifter till pensionssystemet.

Därför tycker vi, som tror att lägre skatt på arbete stimulerar arbete, inte att det är så konstigt att de som arbetar får lite lägre skatt. Det tror jag, och jag har väldigt svårt att förstå att det inte skulle vara så. Jag tror att ingen av oss är så naiv att man tror att man i alla sammanhang kan sänka skatten hur mycket som helst, men jag tror att det finns ett samband precis som i andra sammanhang. Det vi vill stimulera i samhället sänker vi avgifter och skatter på. Tycker vi att folk ska vara återhållsamma med alkohol höjer vi skatterna på det för att vi tror att färre kommer att använda sig av det då. Jag har väldigt svårt att förstå att det skulle vara annorlunda med arbete.

Dessutom är förvärvsavdrag för dem som arbetar ingenting nytt i svensk skattehistoria. Det har bland annat socialdemokrater haft på olika nivåer. Man kan naturligtvis diskutera nivån på det här, men att framställa det som att själva principen är att den som arbetar har ett visst avdrag för sina utgifter för det är inte särskilt konstigt i vårt skattesystem.

Dessutom är det så som vi har hört här att oppositionen faktiskt inte har velat sänka skatterna för pensionärer tidigare, utan den skattesänkning som pensionärerna har fått i år och den som regeringen föreslår

nästa år är de första skattesänkningarna som pensionärerna får i Sverige på åtminstone tolv år. Pensionärerna har alltså inte fått det sämre av att andra människor har fått sänkta skatter. Däremot har de också fått sänkta skatter, fast inte lika mycket.

Jag tycker att det där inte är så svårt att förstå, och man bör påminna sig om att själva ekonomin i pensionssystemet bygger på dels hur många människor som betalar in, dels hur länge människor arbetar, dels hur många barn människor föder, om vi ska se det på lång sikt, och dels att vi har en positiv invandring, alltså att det kommer fler människor till Sverige och arbetar. Det är många faktorer som skapar en trygghet i systemet. Gemensamt för alla de här faktorerna är att det är arbete som skapar den långsiktiga tryggheten för pensionerna.

I år har faktiskt pensionerna i snitt stigit med 500 kronor före skatt för en genomsnittspensionär. Men resultaten från världskrisen och lågkonjunkturen – den värsta kris som vi har varit med om i industrivärlden sedan ungefär 1930 vid börskraschen – slår nu igenom. Det innebär att den inbyggda balansen, som ibland kallas bromsen, slår till så att pensionerna automatiskt kommer att sänkas. Enligt det ursprungliga systemet handlar det om ungefär 500 kronor. Det är första gången det inträffar, men det är naturligtvis bra att en sådan balans finns inbyggd. Även om pensionärerna har lägre inkomster än de förvärvsarbetande är vi alla beroende av samhällsutvecklingen. Vi påverkas av dålig respektive god ekonomi.

Vi har i pensionsgruppen resonerat oss fram till att behålla principen om en balans som gör att pensionssystemet håller över tid men att något jämna ut effekterna. Tack vare att vi kommit överens om det blir effekten av de dåliga tiderna inte lika kraftig som den annars skulle ha blivit. Jag tror att pensionerna nu sänks med i genomsnitt 300–350 kronor. Sedan gör regeringen ytterligare skattesänkningar, vilket innebär att ungefär halva pensionärsgruppen, det vill säga de som har det sämst ställt, inte får minskad utan tvärtom något ökad köpkraft. De bäst ställda får ungefär plus minus noll, efter att ha fått plus i år.

Fru talman! De pensionärer som har det sämst ställt har svårt att få ekonomin att gå ihop. Vi har dock andra system, ett grundskydd, utanför den vanliga pensionen för dem som inte har tjänat in pensionspoäng. Vi har garantipension och bostadstillägg samt äldreförsörjningsstöd för dem som under sina sista år inte har så det räcker. Dessa extra trygghetsstöd är baserade på prisbasbeloppet; de baserar sig inte på lönerna vilket innebär – om man ska vara ärlig – att nivåerna sjunker nästa år. Å andra sidan baseras de på priserna, och faktum är att priserna har sjunkit. Dessutom räddas de som är inne i pensionssystemet men hamnar nedanför gränsen. I stället får man kompensation, kanske i form av en höjd garantipension.

Som helhet kan man säga att det inte är fråga om någon försämring för de sämst ställda pensionärerna. Tvärtom är det en liten förbättring. Trots detta har de naturligtvis inte lätt att alla gånger få ekonomin att gå ihop. Det måste vi vara medvetna om, och därför är det glädjande att de som är beroende av grundskyddet inte har fått nämnvärda försämringar. Inte minst har skattesänkningarna hjälpt även dem. Samtidigt måste vi år för år gemensamt följa deras situation. Vi är allesammans besjälade av tanken att alla människor ska kunna leva på en rimlig nivå och utan bekymmer.

Även de som har en bra pension från staten har det sämre än tidigare, då de arbetade. Det går inte att ha högre allmänna pensioner. Det är positivt att vi nästa år föreslår skattesänkningar också för dessa pensionärer, och därför är det bra att pensionerna fram till nu har utvecklats så pass positivt.

Det är, som sagt, bra med ett pensionssystem som håller på sikt och som det råder bred enighet om. Det är bra att de partier som kommit fram till pensionsöverenskommelsen håller på den enigheten. Det förs inga förhandlingar i hemliga rum, vilket sagts tidigare i debatten, och det är inte fråga om några revolutionerande saker, utan det handlar om hur man går in i det hela – det gäller exempelvis när vi diskuterar hur balansen skulle slå – och på vilket sätt man kan följa, styra och vårda systemet. Det handlar inte om att på något sätt ändra grundvalarna för systemet. Om någon fick för sig att göra det och införa ett helt nytt pensionssystem – vilket jag är övertygad om inte är aktuellt – skulle pensionsgruppen inte längre fungera.

Framför allt Vänsterpartiet vill helt lägga pensionssystemet i statsbudgeten, rösta om det i budgeten och så vidare. Jag vet inte hur oppositionen ska få sin budget att gå ihop, för vad jag förstått av motionerna vill Socialdemokraterna ta bort det sista steget i jobbskatteavdraget – det handlar om 200–300 kronor i skatthöjning för en undersköterska – medan Vänsterpartiet vill ta bort hela jobbskatteavdraget, vilket för en undersköterska innebär ca 1 600 kronor i månaden i skatthöjning.

Det sätter fingret på att Vänsterpartiet på något sätt vill trola fram högre pensioner. Man kan inte både säga att lågavlönade kvinnor i ofentlig sektor och andra i motsvarande situation ska få högre lön och därmed högre pension och sedan säga att det hela ska betalas genom att samma grupper får kraftigt höjda skatter. Det blir en rundgång som inte fungerar. Möjligen bidrar den till inflation, och i förlängningen kommer man att behöva trycka upp sedlar. Även om vi nu för tiden har bra kopiatorer är det inte bra för ett samhälle att trycka upp sedlar som inte är värda någonting. Vänsterpartiets grundkritik mot pensionssystemet är alltså ohållbar.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och ser fram emot att den stora majoritet som är för pensionsöverenskommelsen kommer att fortsätta att samarbeta kring den.

Anf. 121 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt begära replik, men när den ena efter den andra från den borgerliga alliansen frågar varför oppositionen tidigare inte velat sänka skatten för pensionärerna blir retoriken lite konstig. Den klingar ihåligt. Då var det nämligen lika skattenivå. Det var lika skatteprincip som gällde för löneinkomster och pensionsinkomster. Det var alliansen som ändrade på nivån så att de som får pension inte längre har samma skatt som de med löneinkomst.

Historiskt sett har skatten till och med varit lägre för dem med pension. Kanske är det lite förmätet av mig som är några år yngre än Ulf Nilsson att påminna om det, men var det inte så att det tidigare var lägre skatt på pensioner eftersom man i det gamla pensionssystemet hade en obeskattad garantipension? När systemet gjordes om höjde man garantipensionerna och den blev beskattad.

Folkpartiet verkar ha lärt sig en del om skatter som kan ha styrande effekt. Det vore glädjande om de också lärde sig att miljöskatter kan ha effekt. Folkpartiet var dock emot trängselavgifter, de är emot höjda energiavgifter och de tog bort skatten på handelsgödsel. Tydligt är det inte dessa styrande avgifter de vill ha utan endast andra typer av avgifter. Det kan inte vara lätt att vara socialliberal folkpartist i dag, för det verkar vara en tynande skara.

Min fråga till Ulf Nilsson handlar om garantipensionerna, som inte haft samma uppräknings som inkomstpensionerna eftersom de följer prisuppräknings. På vilket sätt vill ni höja den ekonomiska levnadsstandarden för dem som har det sämst ställt?

Anf. 122 ULF NILSSON (fp) replik:

Fru talman! Låt mig börja med det sista som sades. Det vi har gjort för garantipensionärerna och för dem som har det sämst ställt är att vi något förbättrat bostadstillägget. Jag ska inte skryta och säga att det är fantastiskt, men det är något bättre. Likaså har vi gjort en skattesänkning. Regeringen föreslår alltså höjt bostadstillägg och skattesänkning, vilket förbättrar de sämst ställdas situation. Vi ska naturligtvis följa frågan noga framöver.

När det gäller skatterna förstod jag inte logiken i det. Nu har vi sänkt skatterna för dem som arbetar. Pensionärerna har, vad jag förstår, inte förlorat något på dessa skattesänkningar. Jag menar att de tjänat på det eftersom det bidragit till höjda pensioner i och med fler arbetade timmar med sänkt skatt på arbete. Jag kan inte riktigt förstå varför pensionärerna skulle förlora på det. De skulle ha förlorat om de hade fått höjda skatter, men det har de ju inte fått.

Avslutningsvis vill jag ställa en motfråga till Gunvor G Ericson, som ofta talar om grön skatteväxling, alltså skatt på olika typer av miljöskadlig verksamhet och sänkt skatt på arbete. Det skulle alltså innebära att man samtidigt blev tvungen att sänka skatten även för alla som inte arbetar, eller?

Anf. 123 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Det är ju det den här debatten handlar om, pensionärernas skattevillkor. Många av pensionärerna själva uppfattar att den inkomst man har är en uppskjuten lön. Så ser många av pensionsorganisationerna på det här. Därför är de – ursäkta, fru talman – väldigt förbannade på den orättvisa skatten, som de ser det.

När det handlar om skatteväxling är jag glad om ni har lärt er vad grön skatteväxling betyder. Det är ett stort steg framåt, måste jag säga, när det gäller den folkpartistiska retoriken.

Det jag hänvisade till var debatten tidigare i dag. Precis innan vi började vår debatt i socialförsäkringsutskottet hade skatteutskottet sin debatt. I en ordväxling mellan Gunnar Andrén och Helena Leander lyfte man upp höjda energiskatter och handelsgödselskatter som exempel på hur man kan styra avgifter.

Jag är ingen vän av jättehöga avgifter på arbete, men vi måste se att vi ska kunna styra med miljöskatter, att kunna ta in skatt på annat, inte bara säga sänkt skatt till varje pris utan att tänka på vad det leder till. Att vi faktiskt har fått 100 000 färre jobb under den här perioden när ni har

styr är en effekt av er totala politik. Det gagnar inte de garantipensionärer som jag pratade om förut.

Även om ni nu höjer bostadstilläggen lite grann har inte Ulf Nilsson tagit upp frågan om ökad skälig levnadsstandard. Det är avgörande viktigt för dem som har det allra sämst. Det finns faktiskt de som inte ens kommer upp i garantipensionsnivån. Är det inte rimligt att också höja den skäliga levnadsstandarden för dem som har det allra sämst?

Anf. 124 ULF NILSSON (fp) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis sådana resonemang som man alltid får föra. Under det här året har vi – utan att jag drar för stora växlar på det – haft fallande priser, just på grund av lågkonjunkturen och den negativa tillväxten.

Jag har inte alls lagt fram något konkret förslag om grön skatteväxling – så att det inte blir något missförstånd. Vad jag ville tala om var principen, att använda skatter för att stimulera respektive motverka det man vill ha eller inte vill ha. Därför tycker jag att det är naturligt och bra att människor arbetar och att vi diskuterar skattesänkningar på arbete. Sedan kan man naturligtvis alltid ha olika uppfattningar om hur stora de skattesänkningarna ska vara. Men själva poängen är att man tror att låga skatter på arbete stimulerar arbete och höga skatter motverkar arbetstimmar.

När det gäller uppskjuten lön, som Gunvor G Ericson talade om, kan jag förstå att många som har betalat in pensionsavgifter tycker att det är det. Där har vi en pedagogisk uppgift att förklara att pensionerna betalas av dem som arbetar. Huvuddelen av pensionsavgifterna kommer från dem som arbetar. Ju fler människor som arbetar, ju fler timmar människor arbetar och ju längre upp i åren människor arbetar, desto mer pengar blir det till pensionerna.

Därför är det i verkligheten inte uppskjuten lön på det sättet. Pengarna ligger ju inte där, utan pengarna betalas in av dem som arbetar. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi vågar säga det. Samtidigt ska vi naturligtvis ha respekt för att pensionärer har rätt att förvänta sig en bra pension.

Anf. 125 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Det finns en barnvisa som handlar om en trollkarl i India land bak Himalayas rand som kunde trolla med siffror. Samma uppfattning kan man ibland bibringas i den svenska debatten om pensioner.

Jag har vid flera tillfällen försökt mig på en enkel subtraktion hämtad från olika påståenden i den allmänna debatten. Om ni skriver talet 5 500 000 000 och på nästa rad skriver minus 0, ska ni sedan få det till att bli 0. Jag har försökt kalkylera både manuellt och med miniräknare, men jag får ändå 5 500 000 000, alltså 5 500 miljoner.

Detta är exakt den summa som alliansregeringen har sänkt skatten för pensionärer med efter årsskiftet. Enkelt uttryckt förstärks pensionerna med 5,5 miljarder jämfört med tidigare nivå, med en skatteprofil som utgår från personer med låga pensioner. Det är alltså en historisk förbättring. Hur detta kan ha varit till nackdel för svenska pensionärer är för mig fullständigt obegripligt.

Prot. 2009/10:46
9 december

Socialförsäkrings-
området

Utgiftsområde 11

Ett par som jag känner mycket väl fick i år en inkomstförstärkning med ungefär 10 000 kronor om året. Det har de aldrig fått tidigare. De fick ungefär 500 kronor per person. Den som tjänar ungefär 15 000 har fått en förstärkning med 500–600 kronor – det beror lite grann på tabellverket. Dessutom har det blivit en skattereduktion, som kommer att öka nästa år. Det blir alltså fortfarande en nettovinst för dem.

Vi har dessutom räknat upp bostadstilläggen, vilket jag tror att Siw Wittgren-Ahl inte kom ihåg att nämna.

Skattegapet har också minskat, vilket går att läsa i finansplanen, upp till en summa av 250 000 om året. På en pensionsinkomst upp till 20 000–21 000 har skattegapet minskat, trots det fjärde jobbskatteavdraget. Det är inte lätt att hålla alla siffror i huvudet – jag vet det.

För oss kristdemokrater är detta glädjande, för vi har varit drivande i frågan under lång tid. Vi vill gå vidare på denna väg. Vi vill gå vidare med skattesänkningar med denna skatteprofil, och vi hoppas att få göra det under nästa mandatperiod.

Fru talman! Det svenska pensionssystemet är viktigt att slå vakt om, då det är stabilt både för pensionärer och för statsfinanser. Jag tror att man underskattar vilken påverkan det har på valutavärdet för oss. Oroliga pensionssystem i världen har också en påverkan på värdet på valutan. Jag tror att man glömmer bort det när man talar om att det är oväsentligt. Därför är det viktigt att det ligger vid sidan av statsbudgeten så att det inte kan vara föremål för politisk klåfingrighet.

Systemet måste, som alla system, vårdas och uppgraderas allteftersom utvecklingen framskrider och nya utmaningar uppstår. Det är också därför som vi nyligen har gjort en utvidgning av den så kallade balanseringen, där vi nu tillfört en treårig utjämning även vid minskade intäkter.

Jag tror att vi som står bakom pensionssystemet har en pedagogisk uppgift, och det är att förklara pensionssystemet, både att det finns en inkomstpensionsdel som är relaterad till inkomstutvecklingen i samhället, och där det är inbetalningar till pensionssystemet som avgör vilken pensionsutbetalning som kan göras, och att det dessutom finns ett statligt ansvar för garantipensionärer.

Det innebär att det avgörande för pensionsutvecklingen är hur arbetsfrekvensen i samhället ser ut. Därför är arbetslinjen grundläggande för dagens inkomstpensionärer. Tack vare satsningar på arbete och premiering av arbete har detta givit en större utveckling av inkomstpensionerna än det annars hade gjort. Att vi sedan har en historisk finanskris – det kommer inte alla ihåg, men det kan man inte göra mycket åt – påverkar också värdet på pensionerna. Vi ska dock komma ihåg att pensionsvärdet i fonderna bara har sjunkit med ungefär 5 procent, och det kommer snabbt att återhämta sig. Då kommer speciellt inkomstpensionärerna, som har fått en kraftig skattereduktion, att märka det mycket tydligare vid uppgången.

Den här kopplingen kommer ofta bort i den allmänna debatten, och det finns också för dålig kännedom hos medborgarna om hur det fungerar för att de ska kunna förstå hur systemet verkar, hur det slår och varför det är viktigt, oavsett regering, att premiera arbete. Det allmänna missförståndet är ofta att en nettovinst aldrig kan bli en nettoförlust, hur man än försöker träckla det. Jag är övertygad om att om vi hade återfört skatte-

medlen i stället för att genomföra dessa skatteförändringar skulle vi ha haft lägre pensioner, högre kostnadsläge och färre i arbete. Det är ingen betjänt av.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 126 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Jag hade inte tänkt delta i debatten men tycker ändå att jag måste göra det utifrån en del påståenden som kommit här från talarstolen.

Skattefrågan är mycket viktig. Jag tycker att det är synd av Mats G Nilsson framställer skattefrågan på det sätt han gör. Efter det 90-tal vi hade införde vi grundavdrag för att återställa köpkraften och pensionerna för pensionärerna.

Mats G Nilsson vet mycket väl att hans eget finansdepartement påstår att det grundavdrag som gjordes också har förändrat pensionernas bruttonivå med 1,8 procent. Det är egentligen samma sak som en skattesänkning.

Det är synd att man inte kan ställa sig bakom vårt förslag om man nu tycker att det är så viktigt att sänka skatten för pensionärerna. Efter de tre åren med en borgerlig regering kommer pensionerna från årsskiftet för första gången att sänkas med ungefär 3 procent. Det är verkligheten.

Vi tycker i det förslag vi har lagt fram att det hade varit på sin plats att göra en ordentlig justering av beskattningen för pensionärerna så att de får samma pengar kvar i plånboken i den situationen.

Jag blir nästan lite upprörd över Solveig Zanders sätt att ifrågasätta om vi är på väg ur den pensionsuppgörelse som finns. Vem var det som inledningsvis kröp ur pensionsuppgörelsen, Solveig Zander? Var det inte den alliansregering som du själv företräder som började med att ändra antagandeinkomsten för förtidspensionärerna? Det tog oss ett år att komma överens om hur det skulle se ut.

Samtidigt måste jag ställa frågan: Vad är det som gör att det inte är möjligt att löner och pensioner beskattas på samma sätt? Vi har ett gemensamt dokument från genomförandegruppen i pensionsuppgörelsen där det ingår att pensioner om möjligt ska beskattas på samma sätt. Jag måste ställa frågan igen som jag gjorde i förra veckan till de borgerliga ledamöterna: Vad är det som gör att det inte är möjligt?

För mig är det inte möjligt att med lånade pengar genomföra ytterligare ett jobbskatteavdrag som alliansen nu föreslår. Det är inte ansvarsfullt mot dem som ska ta över efter oss i framtiden att fortsätta att sänka skatter med lånade pengar. Det är som jag ser det inte möjligt.

Det är en prioriteringsfråga. Vi tycker att det är viktigare att köpkraften för pensionärerna finns där och är på en nivå så att de fortsättningsvis har en köpkraft. Att sänka skatten med lånade pengar med ambitionen att fortsättningsvis ha ett jobbskatteavdrag tycker vi är en felaktig prioritering i det läge vi befinner oss.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jasenko Omanovic, Göte Wahlström och Siw Wittgren-Ahl (alla s).

Prot. 2009/10:46
9 december

Socialförsäkrings-
området

Utgiftsområde 11

Anf. 127 MATS G NILSSON (m) replik:

Fru talman! Välkommen till skattesänkarklubben, Kurt! Det är lite charmigt, ungefär som när ett litet barn börjar gå, när man börjar med någonting nytt som man inte riktigt behärskar.

Du stod nu och sade: Vi socialdemokrater sänkte skatten genom justering av grundavdraget. Du var uppenbarligen inte här när Thomas Östros i talarstolen sade att det inte hade någonting med skattesänkning att göra.

Om du köper att den typen av grundavdragsförändring är som en skattesänkning delar du Anders Borgs uppfattning om att ni sänkte skatten för löntagarna med 40 miljarder kronor vid justeringen av grundavdraget. Din ekonomiske talesman menar därmed att du har direkt fel på den punkten.

Det är lite charmigt att den orimliga skattenivå som du kritiserar är lägre än den du har kämpat för i hela ditt politiska liv. Även det får gå på kontot för charmigt.

Jag har två konkreta frågor som du bör kunna svara på. Fråga nr 1: Under de tolv år som ni inte sänkte skatten, hade ni fel då? Fråga nr 2 gäller effekterna av jobbskatteavdraget. Har Finanspolitiska rådet, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, Konjunkturinstitutet – vi kan fortsätta en stund till, men framför allt bör vi lägga till LO-ekonomerna – fel?

Anf. 128 KURT KVARNSTRÖM (s) replik:

Fru talman! När det gäller skattenivåerna har jag hela tiden haft principen klar för mig att pensioner är uppskjuten lön. Därför har vi haft principen att pensioner och löner beskattas på samma sätt. Den principen har vi haft under alla år. Därför har skattenivåerna följts åt när det gäller både löner och pensioner.

Jag har inte sett någon skillnad i det. Det har varit en prioritering när vi har bestämt hur skatterna ska se ut. Det är inte så många år tillbaka i tiden som vi hade en rätt bred överenskommelse om en skattereform i det här huset. Jag ser det som fullt naturligt att det är på det sättet.

Jag vill ställa en motfråga som jag ställde tidigare och som jag inte fått svar på än. Vad är det som gör att det inte är möjligt att leva upp till den punkt i pensionsöverenskommelsen som vi har som säger att om möjligt ska löner och pensioner beskattas lika? Vad är det som gör att inte det är möjligt?

Anf. 129 MATS G NILSSON (m) replik:

Fru talman! Jag tror att principen som Kurt Kvarnström egentligen pläderar för här är att inte svara på någonting.

Återigen: I och med att du inte säger emot kan vi konstatera att du anser att Thomas Östros har fel, eller hur? Han säger att det inte har med skattesänkning att göra, och du nämner det som en skattesänkning. Du går tvärtemot din ekonomiske talesman. Det är intressant.

Vi sänker skatten för löntagarna i och med förvärvsavdraget, och du säger att det är någonting som ni inte ställer er bakom. Du ska ju rösta för ett budgetförslag som har riktade avdrag mot löntagarna. Varför är det riktigt när det inte är riktigt när vi andra gör det? Det är den frågan du måste ställa dig själv.

Det är svårt med skattepolitik. Det är kanske svårt för en socialdemokrat att börja plädera för sänkta skatter. Men återigen, seriöst sett, Kurt: I och med att du bara viftar bort det som helt oväsentligt vill jag repetera.

Är det så att Finanspolitiska rådet – men du kanske inte litat på det – Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering – ni brukar lita på det – Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, Konjunkturinstitutet och LO-ekonomerna – som ni åtminstone brukar lyssna på – menar att det svenska jobbskatteavdraget har sänkt arbetslösheten?

Är det så att de har totalt fel, Kurt Kvarnström? Avfärdar du dem lika mycket som du avfärdade Thomas Östros här precis, medan du har rätt? Är det så att de avdrag som du vill rikta till löntagarna är helt berättigade medan de som alliansen riktar till löntagarna är fel? Snälla Kurt Kvarnström, en fråga bör du åtminstone kunna svara på.

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 11

Anf. 130 KURT KVARNSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Den fråga jag har ställt sedan förra veckan och fortfarande ställer, Mats G Nilsson, väljer du att inte vara på. Det gäller den gemensamma överenskommelse vi har om pensioner, löner och beskattningen av dem. Den frågan undviker du hela tiden att svara på. Du har inte svarat på den vid något tillfälle nu och har tydligen inte heller för avsikt att göra det.

När det gäller skatter kan vi ha en olika syn på det. Det är några som påstår att jobbskatteavdrag har en effekt på sysselsättningen. Det återstår att se. Det är 100 000 färre som är i jobb i dag än tidigare. Det är en effekt. Det är därför väldigt svårt att utvärdera den delen i dagsläget.

Jag ställer frågan igen, och nu kan du tyvärr inte svara. Jag har prioriterat att sänka skatten för pensionärer före att göra ytterligare ett jobbskatteavdrag för dem som har ett jobb.

Det är den prioritering som vi gör i vår budget. Ni hade mycket väl kunnat ställa upp på vårt förslag. Vi sänker skatten mer för pensionärer i det här läget. Vi tycker att lön och pension ska beskattas lika. Det är vi bergfasta på. Där har vi ett fullt stöd av våra pensionärsorganisationer som också tycker det.

Du väljer att inte svara på den fråga som jag har ställt i förra veckan till dina kamrater här i riksdagen. Du väljer att inte heller nu svara på den. Jag har blivit ifrågasatt när det gäller vårt sätt att kliva ifrån pensionsöverenskommelsen. Det tycker jag att ni har gjort i två olika steg. De frågorna väljer du att inte svara på.

Anf. 131 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Jag blev positivt överraskad och glad när jag såg att Kurt Kvarnström hade begärt ordet. Eftersom jag ställde en fråga till Siw Wittgren-Ahl, som hade det första anförandet när det gäller pensionerna, förväntade jag mig att Kurt Kvarnström väldigt tydligt skulle vara på frågan om ni nu är tveksamma till att fortsätta att vara med i pensionsöverenskommelsen.

Jag tycker inte att jag fick något definitivt svar, så jag undrar igen: Ja eller nej? Jag tycker att det är angeläget att vi partier tillsammans fortsätter att vårda överenskommelsen.

Jag hör tydligt och klart hur Kurt Kvarnström hela tiden pratar om att det är viktigt att sänka skatten för pensionärer. Jag undrar naturligtvis var ni tar pengarna ifrån. Det är viktigt att förmedla till de svenska medborgarna varifrån pengarna kommer att tas. Det är oerhört angeläget att få höra detta. Skulle jag kunna få svar på de frågorna, Kurt Kvarnström?

Kurt Kvarnström säger också: Jag har alltid hävdat att pension är uppskjuten lön. Var i förarbeten eller i pensionsöverenskommelsen har man skrivit in den benämningen? Om jag förstår det hela rätt har man låtit bli att göra det av skälet att man inte på något sätt vill vilseleda och påstå att pensionen är en uppskjuten lön.

Anf. 132 KURT KVARNSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Vi står bakom pensionsöverenskommelsen. Det råder ingen tveksamhet om det. Jag är mer tveksam till det sätt som regeringen har hanterat pensionsöverenskommelsen på hittilldags. Vill man egentligen stå bakom den uppgörelse vi har? Det känns mer tveksamt.

När det gäller pengarna är det mycket enkelt, precis som jag sade. I stället för att man genomför ytterligare ett jobbskatteavdrag för lånade pengar tycker vi att det är väsentligt att köpkraften behålls för pensionärerna. Därför vill vi göra en större sänkning av skatten för dem. Det är en enkel prioritering.

Det står faktiskt i pensionsöverenskommelsen att löner och pensioner om möjligt ska beskattas lika. Det är det dokument som Genomförandegruppen har lämnat över till oss. Jag frågar mig varför alliansens fyra partier inte står bakom den uppgörelsen.

Anf. 133 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Jag är uppriktigt sagt glad för att Kurt Kvarnström sade att ni vill vara kvar i pensionsuppgörelsen och fortsätta att vårda pensionssystemen. Jag förstår att ni har det jobbigt i vänsterkartellen när ni från Socialdemokraterna är tämligen ensamma om att vilja ha det på det sätt som det är nu.

Jag frågade om detta med uppskjuten lön och varför ni hävdar det så kategoriskt, men jag fick inget svar på den frågan. Varför står inte just den benämningen på något ställe i pensionsöverenskommelsen? Skälet till det är att det är så tydligt och klart att pensionen inte ska förknippas med uppskjuten lön.

Om jag har läst era budgetförslag rätt vill ni ta bort skattereduktionen på hushållsnära tjänster. Det är ett sätt ni vill lösa detta på. Det om något kommer väl att drabba pensionärer som i dag har möjlighet att utnyttja dessa hushållsnära tjänster, Kurt Kvarnström? Är inte det att också lägga på högre kostnader på pensionärerna än vad som är behövligt? Om det är något som pensionärerna vill ha är det möjligheter att få service hemma. Det har de möjligheter att få tack vare de hushållsnära tjänsterna. Det är dessutom så med dessa tjänster att ju fler som jobbar, desto viktigare är det, vilket Kurt Kvarnström också tydligt säger. Om man tar bort skattereduktionen på hushållsnära tjänster missar vi oerhört stora summor till statskassan. Det kan väl ändå inte vara meningen, Kurt Kvarnström?

Anf. 134 KURT KVARNSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det är väl inte statskassan som missar några pengar? Jag tror att du sade fel i slutändan, Solveig Zander. Statskassan subventionerar de här tjänsterna, så det kostar för statskassan, eller hur? Det är väl så det ska vara.

Jag försöker säga det här igen, för du förstår egentligen inte vad jag säger. I pensionsuppgörelsen mellan partierna står det att löner och pensioner om möjligt ska beskattas lika. Det får du tolka på samma sätt som att det är uppskjuten lön. Lön och pension ska om möjligt beskattas lika; så står det i den punkten om jag ska vara tydlig och stryka under den. För min del är detta väldigt tydligt.

När det gäller prioriteringen prioriterar inte jag i första hand steg fyra i jobbskatteavdraget eftersom jag tycker att det är viktigare att pensionärerna får en justering när de nu tappar en inkomst. De borde ha en förstärkning, men i stället mister de en del av sin pension på grund av att pensionerna räknas ned med 3 procent nästa år. Det tycker jag att man borde ta på allvar.

Den skattesänkning som ni föreslår räcker inte till. Vi har en större skattesänkning som egentligen mer matchar det de nu tappar i pensionerna. Detta är en effekt av att sysselsättningen har gått ned under ett antal år. Det är en effekt av den politik som har drivits att pensionerna sjunker för första gången; det kan man aldrig komma ifrån.

Jag tycker att man ska vara rättvis mot pensionärerna. De är en viktig grupp och den konsumtion de har möjlighet att ha i vårt land är viktig för att vi ska ha ett bra välbefinnande. Det är viktigt att efterfrågan finns där.

Min prioritering framför jobbskatteavdraget är att ge pensionärerna mer pengar. Det vill jag göra i stället. Det är den prioritering vi har gjort. (Applåder)

Utgiftsområde 12

Utgiftsområde 12

Anf. 135 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Jag är barnbarn till en klipsk unge med läshuvud. Hennes drömmar beskars. Hennes familj var för fattig för att låta henne läsa vidare. Jag är barnbarn till en kvinna som när hon med sin tvååriga dotter blev lämnad av mannen och pappan i familjen tvingades flytta hem till sina föräldrar, för någon var ju tvungen att ta hand om flickan när hon själv jobbade och försörjde sig själv och sin dotter.

Jag är barnbarn till en kvinna som såg Sverige förändras och förbättras. Hon såg det i sin egen vardag och i andras. Hon fick en förbättrad bostadsstandard, varmt och kallt vatten indraget och större yta. Hon såg skolgången förbättras för sin dotter och för sin dotterdotter. Hon såg barnbidrag, barnomsorg och äldreomsorg utvecklas i ett välfärdsland.

Hon är en del av min drivkraft. Hon är en del av min oförtröttlighet och min önskan om ett Sverige som vi bygger på insikten om att vi blir starkare tillsammans – ett möjligheternas land.

Jag hade turen att få ha min mormor kvar så länge att jag förstod att sätta mig ned och lyssna och höra vad hon hade att berätta. Jag tror att hon i dag skulle ha varit stolt över barnbarnet sitt här i riksdagens talarstol. Men jag är också fullständigt övertygad om att hon skulle ha spänt ögonen hårt i högernsida, så där som bara en kvinna från hennes generat-

ion kan – en kvinna som har haft ett långt liv och många erfarenheter. Hon skulle ha spämt ögonen i högersidan i den här kammaren. Hon skulle ha bett er att förklara er, och hon skulle inte ha varit nådig.

Hon skulle ha bett er förklara hur ni passivt kan låta barns drömmar beskåras. Barnfattigdomen ökar i Sverige. År 2006 var den 8 procent och 2009 var den 12 procent. Om vi tittar på barn till ensamstående föräldrar var den 15 procent 2006 och 27 procent 2009. Ni sitter passivt vid sidan av och låter barnfattigdomen öka i Sverige.

Hon skulle ha bett er förklara er och försvara er när det gäller hur ni kan straffa föräldrar med sjuka barn genom att försämra deras ekonomi och beskåra deras trygghet. I dag vet inte föräldrar om de kommer att få några pengar när de är hemma och vårdar sina sjuka barn. Det är en direkt konsekvens av VAB-intyget.

Hon skulle ha bett er förklara och försvara hur ni kan konstatera i era egna texter, era egna ord, att ensamföräldrar har det tuffast i Sverige i dag och ändå välja att inte göra någonting, att passivt åse ett Sverige där klyftorna ökar. Hon skulle definitivt ha bett er förklara och försvara hur ni kan försätta kvinnor i en situation där de inte kan försörja sig själva och sina barn utan blir totalt beroende av mannens välvilja. Det är vad som händer med det vårdnadsbidrag ni har infört.

I år, fru talman, är det 100 000 människor som förlorar jobbet. Barnfattigdomen ökar och klyftorna vidgas. Vi har här i kammaren i dag debatterat hur hårt sjukförsäkringen slår mot enskilda människor. Bland de enskilda människorna finns föräldrar; kvinnor som har försörjningsansvar för sina barn. Ni har inte ens bemödat er om att ta reda på hur många dessa kvinnor är och hur många barnen är. Ni har valt en egen väg för Sverige och för Sveriges barn och familjer. Faktum är att ni hade pengarna och ni hade kunnat göra skillnad, men ni valde att använda 100 miljarder – en etta och elva nollor – våra gemensamma pengar till vår gemensamma välfärd för att lägga i privata fickor. 60 procent av skattesänkningarna har gått till de 10 procenten rikaste i landet.

Fru talman! Min mormor, som jag ständigt har på min axel, en av mina ledstjärnor i det engagemang jag lägger in i politiken, hade krävt svar. Jag ska ge henne mitt svar på en socialdemokratisk politik och delvis rödgrön politik ledd av en socialdemokrat. Jag ska ge mitt svar till dem som är engagerade i ett Sverige som gör det enkelt att vara barn och ha familj, som gör det lätt att kombinera ett yrkesliv med ett familjeliv, som ger en trygghet hos barn genom att de vet att båda föräldrarna kan försörja sig själva och sina barn.

Beskedet är att man kan lita på mig. Jag vet varifrån jag kommer, och jag vet vart jag ska. Vi ska tillbaka till ett välfärdsland, ett möjligheternas land, ett land med generell välfärd och compensation till dem som behöver mer, ett land där vi betalar skatt efter förmåga och får tillbaka utifrån behov, ett land som har råd att satsa på jobben och därmed råd att satsa på familjer och barn.

Vi socialdemokrater lägger fram ett antal konkreta förslag. Vi tänker höja taket i den tillfälliga föräldrapenningen och havandeskapspenningen. Vi tycker att det är viktigt att föräldrar ska känna trygghet i att kunna vara hemma med sina barn när de är sjuka. Vi är beredda att skapa en mer flexibel föräldraförsäkring. Vi tycker att man ska kunna ta ut föräldraförsäkringen ända fram till det att barnet är 16 år. Det handlar om att ge

mer vardagstid för föräldrar och barn utan att man för den skull helt behöver lämna arbetsmarknaden. Vi skulle vilja höja underhållsstödet med 125 kronor per månad och barn som ett sätt att stödja de ensamföräldrar som har det tuffast i Sverige i dag.

Vi är beredda att stimulera barnomsorg på kvällar, nätter och helger. Det är ett bra sätt att stödja jobben, att man faktiskt kan ta ett jobb och veta att barnet har det tryggt i barnomsorgen när man jobbar.

Vi är också beredda att höja tilläggsbidraget till studenter med barn med 50 procent. Det skulle innebära 246 kronor i månaden för ett barn och 400 kronor i månaden för två barn.

Tillsammans med de rödgröna är vi beredda att avskaffa VAB-intyget, avskaffa vårdnadsbidraget och införa en gemensam månad vid barnens födelse. Det skulle ge en möjlighet för båda föräldrarna att tidigt få tid med det lilla barnet. Jag är fullständigt övertygad om att om man tidigt tar ansvar för barnets dagliga omsorg lämnar man inte barnet, inte ens om kärleken tar slut mellan föräldrarna.

Vi är beredda att tillsammans föra en politik som minskar barnfattigdomen. Ett Sverige, ett välfärdsland, ett möjligheternas land, ska inte ha några fattiga barn. Det är att beskära barns drömmar och framtid.

Jag är mycket stolt och glad över att kunna lägga fram ett så kraftfullt alternativ till den borgerliga budgeten när det gäller den ekonomiska familjepolitiken. För mig handlar det om respekt, om alla människors lika värde. Min mormor sade till mig att jag har ett värde bara för att jag är jag. Hon sade att jag skulle sträcka på mig därför att ingen annan kommer att sträcka på sig åt mig. Hon hade en genuin känsla för rätt och plikt och för tilltro till varje individs inneboende kraft. Det är mitt uppdrag att föra fram den andan, ambitionen och inriktningen för Sverige. Sverige tjänar på rättvisa, och Sverige tjänar på en rödgrön s-ledd regering.

Med det här skulle vi kunna få en modern, ambitiös familjepolitik som sätter barn och familjer i centrum och som också ger fler och nya chanser.

Jag står naturligtvis bakom alla våra s-reservationer, men för tids vinande yrkar jag bifall till reservation 42 under punkt 39.
(Applåder)

Anf. 136 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Om jag säger talet 1 066 vill jag att några i alliansen ska reagera. Någon tänker kanske på det min pappa tänkte på, nämligen slaget vid Hastings, 1066. Det var det han svarade på alla frågor om årtal, jämt, oberoende av vad det gällde. När dog Karl XII? År 1066 – slaget vid Hastings. Nej, det var 1718 vid Fredrikstens fästning. Jag är väl medveten om det, men han brukade lite på skoj, lite på allvar, svara så på varje fråga om årtal som ställdes.

Men den siffran antyder också något annat. Det är nämligen så många kronor i inkomstskillnad som den här regeringen har åstadkommit mellan män och kvinnor. På de tre år som den här regeringen har fått råda har inkomstklyftan mellan män och kvinnor vuxit med 1 066 kronor per månad. Det är följden av en medveten politik. Den handlar om att man har förändrat arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och föräldraförsäkringen, som har att göra med det förändrade skattesystemet.

Jag tänker inte ta tid i den här debatten att diskutera alla dessa frågor. Det gör vi i de debatter där de frågorna hör hemma, men en av dem hör hemma här, nämligen föräldraförsäkringen. Den här regeringen har försämrat föräldraförsäkringen, som har inneburit ökade skillnader i inkomst mellan män och kvinnor.

Vi vet att man har sänkt både ersättningsnivån och högsta beloppet man kan få ut i föräldraförsäkringen. Det är dåligt för den som inte får lika mycket pengar som tidigare. Men det är också ur ett jämställdhetsperspektiv, ett feministiskt perspektiv, ett problem. Vi vet att det i dag finns kvinnor – förstås – som tar ut 100 procent av havandeskapspenningen. Det är inget konstigt. Det är rätt naturligt att det är så. Men de tar också ut 79 procent av föräldrapenningen och 64 procent av VAB-dagarna. Om de ersättningar sänks innebär det förstås att klyftan mellan män och kvinnor ökar. Inkomstskillnaderna blir större mellan män och kvinnor.

Den förra debatten kom av någon märklig anledning att handla om skatter fastän de var inte en del av det betänkandet. Det kanske inte har så stor betydelse för alliansen.

Skillnaderna är inte så viktiga. Får allihop det lite bättre är det ganska lugnt. Då ska man inte klaga på att inkomst- och maktskillnaderna växer. Men vi har en annan syn. Klyftan i sig är ett problem, därför att möjligheterna till egen försörjning är en av de två grundpelare som kvinnors möjlighet till ett värdigt liv består av. Därför är de försämringar av föräldraförsäkringen som regeringen har genomfört ett stort problem ur jämställdhetssynpunkt.

Det är mycket möjligt, fru talman, att man egentligen inte har uppfattningen att det är viktigt att främja jämställdhet mellan könen inom ramen för den politik vi nu diskuterar. Vi har föreslagit att man skulle ändra målet för det här politikområdet och i stället uttrycka det så här: Skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn ska minska, och jämställdhet mellan könen ska uppmuntras inom ramen för den generella politiken. Tillsammans med Miljöpartiet har vi lämnat in den reservationen. Varför då? Jo, därför att det är en viktig sak att göra skillnad mellan familjer med och utan barn.

Det är också viktigt med jämställdhet mellan könen, och det måste man sträva efter på samhällets alla områden. Gör man inte det, om man avstår från att använda politiska verktyg för att utjämna skillnaderna i inkomster och därmed i makt mellan män och kvinnor, då kommer de i stället att öka till följd av en medveten politik.

Låt oss ta föräldraförsäkringen som ett av de tydligaste exemplen. Föräldraförsäkringen är en stor förmån som många människor i det här landet har kämpat för att åstadkomma, som generationer före oss har kämpat för att få. Den ger en möjlighet att skapa en nära relation mellan barn och föräldrar. Men den är i dag en försäkring som tas ut ojämnt av män och kvinnor. Man kan tycka att det inte är något problem. Man kan till och med tycka att det är naturligt. Jag är medveten om att de tankegångarna finns i ett och annat parti inom alliansen. Det är klart att kvinnor på något vis genetiskt är mer lämpade att ta hand om barn. Men har man inte den uppfattningen, och jag har inte den uppfattningen, tycker man i stället att det är ett problem att vi ett ojämnt uttag av föräldraför-

säkringen. Då vill man göra något åt det, och då kan man välja några olika vägar.

Man kan steg för steg öka antalet pappamånader, som om resten då naturligt nog är mammamånader. Det är det vi hittills har hållit på med.

Man kan företräda en tredelning av föräldraförsäkringen. Det låter på något vis naturligt matematiskt sett: en tredjedel till mamman, en tredjedel till pappan och en tredjedel som man får bestämma själv över, i praktiken förstås en tredjedel som också den går till mamman, i vart fall i 99,9 procent av fallen.

Det man måste fråga sig med ett sådant förslag är varför två tredjedelar av tiden i praktiken ska vara den ena förälderns. Det blir ett problem på minst två olika sätt, ett är när det gäller fördelningen av hemarbetet, för vi vet att det är i barnets tidiga ålder som man först och främst etablerar relation men då man också tar åt sig och gör många av de arbetsuppgifter som hör hemmet till. Ojämlighet uppstår väldigt ofta, också i tidigare ganska jämställda förhållanden, när man får det första barnet.

Det blir också ett problem på arbetsmarknaden, därför att om man vet att kvinnor i större utsträckning kommer att vara hemma med barn är det inte lika lätt för dem att hitta karriärvägarna och inte lika lätt att få lönehöjningarna. De är ju inte sällan baserade på hur många år man har arbetat. Det finns alltför många exempel på att man fortfarande från arbetsgivarens sida låter frågan om huruvida en kvinna ska föda barn eller inte vara en del av urvalsprocessen för ett arbete, även om det är olagligt, och också en urvalsprocess när det gäller fortbildning, vidareutbildning och karriärvägar.

Därför har vi budgeterat, klart och tydligt, för en individualiserad, jämställd föräldraförsäkring. Det är en av de frågor som vi kommer att lyfta fram under den kommande valrörelsen. Vi är väl medvetna om att inte alla håller med oss. I opinionsundersökningar visar det sig att många inte håller med oss. Men det var också många som trodde att jorden var platt en gång tiden. Det visade sig att den inte var det. Och vi har en viss tilltro till våra egna argument för att övertyga människor om att det nog faktiskt är en bra idé, inte minst ur jämställdhetssynpunkt men också för barnens bästa, att ha en individualiserad, jämställd föräldraförsäkring. Det ställer frågan vilka andra försäkringar man ska kunna överföra till sin partner eller någon annan person. Knappast sjukförsäkringen, eller hur?

Fru talman! Vi har gemensamt, de rödgröna partierna, flera förslag i dagens betänkande. Det är värt att notera att vi gemensamt tar initiativ mot barnfattigdom och för att föräldrapenningförmåner ska kunna tas ut samtidigt, och vi avvisar gemensamt vårdnadsbidraget, det där bidraget som Gud glömde, höll jag på att säga, som man inte skulle leva på. Det som den här regeringen gick till val på påstod man ju var arbetslinjen. Alla ska arbeta – även de som inte kan, har vi kunnat konstatera under dagens debatter i övrigt – utom de som ska ha vårdnadsbidrag.

Vi vet redan nu att kvinnor med utländsk bakgrund är överrepresenterade bland dem som tar ut vårdnadsbidrag. Vad drar alliansen för konsekvenser av det? Vad drar man för konsekvenser av att man har infört ett system som håller kvinnor hemma, kvinnor som skulle ha stora fördelar av att komma ut i arbetslivet och få ta del av de sociala relationer som det innebär och den ekonomiska frigörelse som det skulle kunna vara att få en egen försörjning?

Prot. 2009/10:46
9 december

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 12

Vi har också ett gemensamt förslag om att avvisa den överbyråkratiserade modellen med VAB-intyg som är väldigt svårbegriplig. I vart fall är den svårbegriplig om man inte har utgångspunkten att folk försöker fuska lite till mans. Det är väl det som är grunden, skulle jag tro, till att det här förslaget har genomförts. Här sitter en regering som lite i allmänhet tycker att människor är bedragare och skojare som försöker fuska med lite av varje. Därför inför man ett system med VAB-intyg som är svårhanterligt och ganska orimligt överbyråkratiserat. Det grundläggande skälet är inte att man har bevisat eller belagt särskilt mycket fusk, utan det är tron att människor fuskar.

Det har snarare varit omvänt. Det har visat sig vara mycket sällsynt att människor över huvud taget fuskar med välfärdssystemen – sjukförsäkring, pension, a-kassa och så vidare – och definitivt också med de intyg som man nu har bett om, nämligen VAB-intygen.

Fru talman! Jag gör som tidigare talare och yrkar bifall till reservation 42, och jag står bakom alla våra reservationer i betänkandet.

Jag tror att vi ska vara medvetna om en sak: Vill vi ha en politik som inte ökar klyftorna mellan män och kvinnor och som inte skapar en ökad barnfattigdom som den vi ser i dag, då är det inte bara dags att byta regering, då måste vi faktiskt också byta politik.

Anf. 137 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Det börjar kännas vant att kliva upp här i talarstolen. Det blir nu den fjärde debatten på raken. Nu har vi kommit fram till att diskutera utgiftsområde 12, Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Jag vill börja med att ta upp att regeringen systematiskt har försämrat och försvagat skyddet i trygghetssystemen. En orsak till regeringens hårdare regler är att de vill motverka, som de påstår, ett utbrett fusk. Det finns dock ingen konsekvent politik i det här avseendet från regeringens sida. Fusk med trygghetssystemen ska motverkas med varje till buds stående medel. Fusk med skatter ser de mellan fingrarna med.

Nyligen diskuterades fusket i taxibranschen, och de seriösa åkarna krävde hårdare kontroller. Den ansvarige ministern meddelade i det fallet att den fria företagsamheten var viktigare än att komma åt fusket.

Regelförenklingar i företag är prioriterat, men regelförenklingar för småbarnsföräldrar är det inte tal om. För småbarnsföräldrar har regeringen infört VAB-intyget. Förut fyllde föräldrarna i och skickade in en blankett för att få ersättning för vård av sjukt barn. Nu ska personalen på förskolan skriva på ett papper att barnet inte varit där. På det viset ska fusket minska.

Drygt 200 000 så kallade VAB-dagar i månaden handläggs av Försäkringskassan. Det är en rejält ökad arbetsbelastning att kontrollera dessa blanketter på en myndighet som redan är hårt pressad. Lägg därtill det extra jobbet för förskolepersonalen och föräldrarna.

Det är rimligt att kräva av en regering att man har ett vettigt beslutsunderlag för sådana beslut om ökad byråkrati för myndigheter och enskilda.

Det har inte lett till någon större förändring, och VAB-intygen har inte lett till ett minskat fusk. De allra flesta människor försöker göra rätt för sig. Det är till och med så att fler och fler inte fyller i intygen och

därmed inte tar ut den ersättning de har rätt till eftersom de tycker att det är för krångligt.

Nåväl, det var VAB-intygen. Jag övergår nu till att diskutera hur många småbarnsföräldrar har det. Man upplever en enorm stress över att inte i den utsträckning man vill kunna vara tillsammans med sina barn under de viktiga småbarnsåren. Det finns en möjlighet till deltidsarbete när barnen är små. Vi vill förbättra den möjligheten och se till att kvinnor och män kan ha en fot på arbetsmarknaden samtidigt som de får större möjlighet att vara tillsammans med sina barn.

För att skapa möjlighet för fler att gå ned i arbetstid föreslår Miljöpartiet en ny del i föräldraförsäkringen. Vi kallar den barntid. Reformen ger fler människor möjlighet att minska sin arbetstid utan att förlora kontakten med arbetsmarknaden. Förslaget ger också alla de kvinnor som redan i dag arbetar deltid en ekonomisk ersättning. Det kommer att synas i plånboken såväl i dag som i den framtida pensionen.

Barntid blir en del av föräldraförsäkringen men med ett eget regelverk. Till skillnad från vårdnadsbidraget beskattas bidraget och är pensionsgrundande. Vi vill göra uttaget så flexibelt som möjligt så att det går att fördela barntidsuttaget under hela den tid man har rätt att gå ned i arbetstid, alltså fram till barnet fyller åtta år. Ersättningen blir individuell och kopplad till barnet. Varje förälder får rätt till två år barntid för varje barn.

Barntid kan inte överlåtas till den andra föräldern. Genom att det till skillnad från föräldraförsäkringen är en helt individuell ersättning ökar förutsättningarna för ett jämställt uttag.

Ensamstående föräldrar är en grupp som har fått det mycket tufft. Vi hörde tidigare Kalle Larsson och Matilda Ernkrans tala om barnfattigdom. Det är ett faktum att många barn har det tufft i dag på grund av att deras föräldrar har blivit arbetslösa eller varit sjuka under en längre tid. Det är tyvärr en verklighet för många barn. De ensamstående föräldrarna har ofta en ekonomisk situation som är svårare än andras. Det gäller särskilt för dem som arbetar i yrken där löneläget är lägre, vilket gäller många kvinnor.

För att förbättra deras situation vill Miljöpartiet höja det särskilda bidraget, som utgör en del av bostadsbidraget, med 300 kronor i månaden. Höjningen av det särskilda bidraget är ett träffsäkert sätt att förbättra situationen för alla föräldrar med låga inkomster men omfattar i praktiken särskilt de ensamstående med låga inkomster.

Vi vill också göra ett pilotprojekt där ensamstående ges rätt till hemstöd. Vi vill testa det i tre kommuner. En ensamförälder skulle vid sjukdom kunna få en tjänst motsvarande hemtjänsten för äldre. Vi tänker oss ett system med låg avgift och maxtaxa ifall föräldern eller barnet skulle vara sjukt och behöva hjälp länge. Vi har avsatt pengar till det i vårt förslag till budget, för att vi ser att det skulle kunna vara en möjlighet att hjälpa ensamstående föräldrar.

En annan viktig del som vi tar upp i vårt budgetalternativ är föräldraförsäkring för studenter. Studerande på högskola som får barn och inte har en tidigare upparbetad så kallad sjukpenninggrundande inkomst eller har förlorat den genom att inte ta studiemedel varje vecka, alltså lån via CSN, hamnar i dag på grundnivån i föräldraförsäkringen. Det innebär ett uttag på maximalt drygt 4 000 i månaden efter skatt.

Med tanke på att etableringsåldern på arbetsmarknaden har höjts, särskilt för högskolestuderande, dröjer det för många tills de är 30 år eller äldre innan de kan få ut en föräldrapenning värd namnet.

Miljöpartiet föreslår att de studerande på högskolan ska ha möjlighet att få ut en föräldrapenning baserad på en studie-SGI utifrån studiemedlet. Alla som studerar på högskolan eller motsvarande och har gjort minst ett år på heltid och klarat av minst 75 procent skulle ha möjlighet utifrån studierna att få en SGI som är 140 procent av studiemedlet. Det skulle ge en föräldrapenning på ca 7 700 kronor före skatt per månad i stället för dagens dryga 5 000. Med vårt förslag om jobbskatteavdrag för föräldrapenning blir ersättningen ca 7 200 efter skatt. Om den studerande dessutom jobbat extra under lov blir ersättningen högre.

Sammanfattningsvis vill Miljöpartiet införa barntid som en ny reform i föräldraförsäkringen. Vi vill underlätta för ensamstående föräldrar att göra det möjligt att överlåta delar av föräldrapenningen. Vi vill höja bostadsbidraget och införa ett pilotprojekt med syfte att utveckla former för stöd till ensamstående föräldrar. Vi ökar också studenters ekonomiska möjlighet att vara hemma med barn. Vi vill även skrota VAB-intygen och göra en regelförändring för småbarnsföräldrar.

Självklart står jag bakom samtliga reservationer, men för tids vinande yrkar jag bifall till enbart reservation 42 om att avskaffa VAB-intygen. Där är vi rödgröna helt eniga, och det är en av de åtgärder som vi snabbt kan vidta när vi får möjlighet nästa höst.

Anf. 138 LARS-ARNE STAXÄNG (m):

Herr talman! Den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till att förbättra förutsättningarna för en god ekonomisk levnadsstandard för barnfamiljerna. Inom vårt utgiftsområde 12, Ekonomisk trygghet för familjer och barn, är de finansiella skillnaderna i budgeten för 2010 små – även om det låter som något annat när man här hör oppositionen framföra sin åsikt. Däremot finns det, som vi har märkt, stora ideologiska skillnader som jag återkommer till.

Området innehåller som bekant allmänna barnbidrag, föräldraförsäkring, underhållsstöd, bidrag till internationella adoptioner, barnpensioner, efterlevandestöd för barn, vårdbidrag för funktionshindrade barn, pensionsrätt för barnår och bostadsbidrag. Alliansens budget för detta område är på nästan 70 miljarder kronor.

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att ha ett tydligt barnperspektiv när man formar politiken så att föräldrar oavsett livssituation kan ge en materiell och en social bas för sina barn. Detta kan synas vara en självklarhet för alla när vi i Sverige har skrivit på FN-deklarationer om barns rättigheter och när vi alla här säger att vi jobbar för barnets bästa. Men frågan är: Är det så i praktiken? Nej, jag menar att det är långt kvar till en situation där barnets bästa alltid går först.

Än i dag finns det partier som vet och kan bättre än alla Sveriges barnfamiljer, hur de än ser ut och i vilka konstellationer de än lever.

Vänsterkartellens partier vill bestämma – man är inte överens, men man vill bestämma – hur lång föräldraledigheten ska vara och hur den ska fördelas mellan föräldrarna och vårdnadshavarna.

På många stämmor och kongresser hos de politiska parterna nu för tiden kommer det upp förslag och motioner om att begränsa valfriheten för

vanliga föräldrar, och förslag om hur de ska göra för att få ihop det många gånger omöjliga pusslet att tillgodose barnets och arbetsgivarnas behov av närvaro och ett aktivt deltagande i yrkeslivet samtidigt som man ska vara en god förälder.

Tror ni att det blir så mycket lättare när vänsterkartellen i form av Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet nu ska begränsa människors valfrihet att fördela föräldraledigheten mellan sig? Vem tror ni kommer att hamna i kläm när det inte går att lösa det som ni i ert regelsystem bestämt? Vet ni fortfarande inte att mer än 87 procent av föräldrarna själva vill bestämma hur man ska fördela sin föräldraledighet? Är det ingen klocka som ringer någonstans?

Herr talman! Det finns också saker som Socialdemokraterna och de övriga rödgröna inte vill prata lika mycket om. Det är bland annat att det finns forskning på att det är mycket viktigt att små barn måste anknyta till sina föräldrar eller till sina närmaste människor de första åren för att bli trygga människor för resten av sitt liv. Några barn har mer behov än andra, och det kan ta flera år med en eller ett par personer för att kontakten ska bli bra. När denna anknytning inte har fungerat tillfredsställande har barnet ofta långt upp i vuxen ålder svårt att känna tillit och bekräftelse. Kanske kommer personen alltid att behålla en osäkerhet som ett dåligt självförtroende och ett sökande av bekräftelse innebär.

Många barn och ungdomar mår inte bra i dag. Den psykiska utsatt-
heten har ökat väsentligt. Detta gäller inte minst bland flickor och unga kvinnor. Det är i dag inte ovanligt att svälta sig, känna sig utanför, ensam och mobbad.

Det finns också många som har destruktiva tankar om sig själva. Det är allvarligt för samhället. Det är allvarligt för föräldrarna, men det är framför allt allvarligt för barnen och ungdomarna. Det är bland annat dessa sakskalet som ligger bakom de familjereformer som alliansen hittills har genomfört under mandatperioden.

Alla förslag som alliansen har lagt fram utgår från att det är den enskilda föräldern eller familjen som ska och får välja vad som är bäst för de inblandade, inte minst för barnen.

Det är stora skillnader. Alla som har eller har haft små barn vet vilka olika förutsättningar som kan finnas mellan barns behov av stöd och relation med sina föräldrar både i tid och i rum.

Det ena barnet är moget efter ett år och behöver stimulans av andra barn och pedagoger. Ett annat barn behöver kanske en tät relation och anknyta med sina föräldrar i flera år för att bli en hel och trygg människa.

Det är därför jag med glädje konstaterar att vi redan har infört flera reformer som ger en större valfrihet för Sveriges föräldrar.

Herr talman! Jag tänker framför allt på det senaste tillskottet av lagar som underlättar för alla ensamstående föräldrar. Det handlar om att från den 1 januari kan någon i en ensamstående förälders nätverk få ta ut en särskild föräldrapenning. Det kan vara en bekant, släkting eller granne, förutom den andre vårdnadshavaren om det finns någon. Detta är en efterlängtd reform som många har pratat om i många år men som nu är genomförd av alliansregeringen.

Herr talman! I debatten kommer det ibland fram att vänsterkartellen framför att nyfattigdomen ökat, så också i dag, och att det är fler barnfamiljer nu än tidigare som har ramlat in i en fattigdomsfälla och fått det

svårare att få sin ekonomi att gå ihop. Självklart är det så att om världen har gått in i den största lågkonjunkturen i mannaminne får det konsekvenser på alla områden, inte minst på detta.

Men sanningen är att andelen barn i utsatta familjer har minskat sedan mätningarna påbörjades. Andelen barn i familjer med hög inkomststandard har ökat och andelen barn i familjer med låg inkomststandard har minskat sedan 1993. Detta framkom när jag lät riksdagens utredningstjänst gå igenom siffror från 1990-talets början och framåt.

År 1996, under Perssons tid, var det 35 procent. Matilda Ernkrans talade tidigare så fint om sin mormor. Jag undrar vad den mormodern hade sagt om att vi faktiskt fick ned det till 13 procent 2007. Hon hade nog frågat hur det kom sig och varför siffran var så hög under 90-talet.

Riksdagens utredningstjänst har gått igenom detta. Det finns också en prognos över 2008 och 2009. Självklart är det en ökning på slutet. Även om man räknar in den ökningen är situationen betydligt bättre i dag än den var under 1990-talet.

Låt oss titta på tiden efter 2006. Det är fortfarande fler som arbetar nu än före valet, trots den djupa lågkonjunkturen. Detta är viktigt att poängtera. Alliansen har haft en politik med tydligt jobbfokus som har gjort att vanliga människor dels har fått ett jobb, dels har fått betydligt mer i plånboken. Efter nyår nästa år får de flesta människor mellan 1 500 och 2 000 kronor mer i månaden. Detta har gjort att många människor kan leva på sin egen lön och inte vara bidragsberoende. Det gäller inte minst ensamstående.

Skulle vänsterkartellen komma tillbaka nästa år vrids klockan tillbaka med fler människor som kommer att stå utanför arbetsmarknaden, med större fattigdom som följd. Detta gäller i högsta grad för våra barnfamiljer.

Herr talman! Alliansen har med många förslag för en gemensam familjepolitik gett Sveriges familjer en valfrihet att hitta den bästa omsorgen för just sin situation.

Hur ser det då ut på den rödgröna sidan? Är man överens i alla familjefrågor? Nej, det kan man definitivt inte säga. Man är överens så länge man pratar om att få bort alliansregeringen. Det har vi hört i dag. Men sedan är enigheten liten. Det är något bättre i år än förra året inom socialförsäkringsområdet då man bara var överens i 5 reservationer av 59. Nu är man åtminstone överens i 8 av 49. När det gäller familjepolitiken är man överens i 4 av 20 reservationer.

Jag vill också kommentera att det har inkommit många motioner om familjeavsnittet. Många är rena kända partimotioner som bort med valfriheten i föräldraförsäkringen, eller bort med vårdnadsbidraget och så vidare. Men det finns också motioner från alla partier som behandlar barnfamiljernas möjligheter och svårigheter. En motion behandlar barnbidragets genusneutralitet som det så fint heter. I dag är det ju så att om föräldrarna inte kan komma överens om fördelningen av barnbidraget går det till mamman oavsett ekonomisk situation. Denna frågeställning och flera andra kommer att beaktas i de utredningar som regeringen nu startat, och som kommer att bli färdig senast till december nästa år. Jag vill därför invänta utredningarna innan vi sätter ned foten i denna fråga, även om det ligger en hel del i de motionerna. Utgångspunkten bör hela tiden vara det som är bäst för barnet.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till riksdagsbeslut under utgiftsområde 12, och jag yrkar avslag på de motioner och reservationer som har inkommit under detta område.

Jag vill avsluta med att vara tydlig. Alliansregeringen kommer att fortsätta sitt arbete att steg för steg förbättra familjepolitiken så att den gynnar barnfamiljerna. Det är en viktig signal inför nästa år, eftersom den valfrihet som barnfamiljerna har fått av regeringen kan ändras totalt om vänsterkartellen skulle komma tillbaka efter valet. Det skulle verkligen vara ett nederlag för barnens situation här i Sverige.

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 12

Anf. 139 MATILDA ERNKRANS (s) replik:

Herr talman! Lars-Arne Staxäng är mycket nöjd med sakernas tillstånd, och jag är inte förvånad. Jag kan konstatera att våra åsikter om detta går isär. Men Lars-Arne Staxäng är nöjd med att 60 procent av skattesänkningarna har gått till de 10 procent som är rikast. Han är nöjd med att barnfattigdomen har ökat från 8 procent till 12 procent 2009 och att fattigdomen bland barn till ensamstående har ökat från 15 procent 2006 till 27 procent 2009. Han är nöjd med att 100 000 människor har förlorat jobbet det senaste året, och han är nöjd med det arbete som alliansen har gjort när det gäller ekonomisk familjepolitik.

Sedan är han naturligtvis missnöjd med att vi i den rödgröna oppositionen berättar om vad vi anser vara felaktigt och hur vi har tänkt oss att ta oss an framtiden. Han är i sin fulla rätt att vara missnöjd med det.

Det som jag tycker skulle ha varit lite intressant, och som jag hade förväntat mig av detta anförande från den moderata talespersonen när det gäller ekonomisk familjepolitik, var att få höra någonting om framtiden. Också de fyra borgerliga partierna i någon form av allians ska väl gå till val 2010, och ni har väl också ett ansvar att berätta hur ni har tänkt er att driva politiken vidare framåt i tiden? Vi fick inga som helst besked, och det tror jag faktiskt att Sveriges familjer och barn är lite intresserade av. Lars-Arne Staxäng, du är välkommen att använda din replik nu.

Anf. 140 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik:

Herr talman! Vi är mycket nöjda med att vi har lagt fram ett valfrihetsprogram. Det blir på ett sätt som ett smörgåsbord för Sveriges föräldrar. Bland alla möjligheter som vi har skapat får de försöka hitta just det som passar deras familj. Jag tror att det är oerhört viktigt, i stället för att man talar om för familjerna hur de ska lägga upp detta. Det kanske inte fungerar för dem, och då kan de i värsta fall inte utnyttja föräldraförsäkringen. Vem är det som blir drabbad? Jo, det blir det enskilda barnet som kanske inte får vara med sin far eller mor eller någon annan som är vårdnadshavare. Detta är jätte viktigt.

Matilda Ernkrans sade att alla skattesänkningar som har genomförts till stor del har gått till de rikaste. Så är det icke. Jag vill med en gång säga att det inte är så. Två tredjedelar av dessa skattesänkningar har gått just till låg- och medelinkomsttagare. Aldrig tidigare har låg- och medelinkomsttagare fått sådana skattesänkningar. Det är just därför som inte minst ensamstående föräldrar men även barnfamiljer i övrigt har fått bättre standard från 2006 och framåt, trots att lågkonjunkturen har kommit på slutet.

Ni säger många gånger att det är stor skillnad och att ni ska tillföra pengar exempelvis till föräldrastöd. Men det handlar om bara 100 miljoner av en försäkring som är värd 32 miljarder. Det är felräkningspengar. Ni försöker göra detta till en fråga som ni inte ger pengar till.

När det gäller framtiden sitter vi tillsammans med de andra borgerliga partierna i en grupp, och vi kommer att lägga fram detta under våren. Men ni är överens bara i 4 av 20 reservationer. Har ni något gemensamt program, Matilda Ernkrans?

Anf. 141 MATILDA ERNKRANS (s) replik:

Herr talman! De sista fyra sekunderna av ditt anförande, Lars-Arne Staxäng, ägnade du åt att försöka svara på min fråga som handlade om vad ni har tänkt er för framtiden. Svaret var att ni inte riktigt vet. Ni sitter och klurar och funderar på det lite grann. Sedan har du mage att kritisera det rödgröna alternativet för att vi inte ger tillräckligt tydliga besked. Vi ger besked om att vi är överens om att föräldraförsäkringen ska tas ut mer jämställt för att vi tycker att varje barn har rätt till tid med båda sina föräldrar. Vi vet att de allra flesta människor vill leva jämställt och vill ha mer jämställdhet i det här samhället. Vi är överens om att vi ska införa en gemensam månad vid barns födelse för att båda föräldrarna ska få tid med de små barnen.

Vi är överens om att vi ska ta bort vårdnadsbidraget och VAB-intygen. VAB-intygen vill vi ta bort för att det är ett överbyråkratiskt och krångligt sätt som bara försvårar för föräldrar och barn i dag i vårt Sverige och som dessutom inte ger någon trygghet. Föräldrar vet i dag inte om de faktiskt får pengar om de är hemma och vårdar sina sjuka barn. Det är oanständigt. Vi ska också ta bort vårdnadsbidraget för att vi nu kan se att det får just de effekter som vi befarade, nämligen att kvinnor som redan tidigare stod långt från arbetsmarknaden nu står ännu längre från arbetsmarknaden och är helt hänvisade till att vara beroende av mannens välvilja och kan inte lita på att de kan försörja sig själv och sina barn. Det är inte valfrihet, och det är inte anständigt för ett välfärdsland.

Jag känner mig oerhört trygg med att vi faktiskt redan nu kan ge alla dessa besked till Sveriges familjer och barn. Den borgerliga alliansen sitter och klurar och jobbar på detta. Och ni ska vara någon sorts regeringsföreträdare som människor ska känna tilltro till. Jag tror att ni har ett uppenbart problem där.

Anf. 142 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik:

Herr talman! Vi har vid flera tillfällen haft diskussioner om enbart VAB-intygen. Jag förstår egentligen inte varför det har blivit så känsligt att man ska behöva lämna ett intyg. Vi lämnar intyg i en massa andra sammanhang, även privat. Men detta är ett halvoffentligt intyg. Vi lämnar intyg när det gäller reseersättningar vid sjukvård. Vi gör det när det gäller bostadsbidrag. Ska ni ta bort även den typen av intyg? Vi gör det även om skattemyndigheterna vill ha intyg när det gäller skatteavdrag. Detta ser vi som helt naturligt. Men just när det gäller VAB-intygen är det så känsligt.

Departementet har faktiskt tittat lite grann på hur byråkratiskt detta har blivit. Visst finns det föräldrar som tycker att detta är jobbigt. Men de allra flesta förskolor har tyckt att detta är naturligt i det system som de

har. Det är faktiskt lättare i vissa avsnitt än med den kontroll som de tidigare hade av barnen.

Vi har hört detta om fattigdomen från flera talare. Ni kan få ta del av den utredning som riksdagens utredningstjänst har gjort om barnfattigdomen. Den har minskat kraftigt totalt sett sedan 90-talet. Jag kan redogöra för sammanfattningen. Man kan då se att andelen barn i ekonomiskt utsatta familjer har minskat kraftigt sedan mätningarna påbörjades på 90-talet. Andelen barn i familjer med hög inkomststandard har ökat. Och andelen barn med familjer med låg inkomststandard har minskat sedan 1993. Ändå har ni mage och gå ut och tala om att fattigdomen helt plötsligt har ökat enormt mycket. Man måste väl se på detta under en längre tid än ni gör?

Jag vet att ni är mot valfriheten inom till exempel vårdnadsbidraget. Till och med 70–80 procent av LO-familjerna tycker att det är en jättebra reform, och den ger en valfrihet för Sveriges föräldrar som vi i alliansregeringen vill ha.

Anf. 143 SOLVEIG ZANDER (c):

Herr talman! Detta handlar om familjepolitik. För mig och Centerpartiet är det viktigt att öka familjernas makt över sin livssituation. Vi vill göra det enklare för människor, för familjer, att kombinera familjeliv och arbetsliv.

Vi ger familjerna ett ökat självbestämmande, något som är oerhört viktigt, och förbättrar på det sättet barnens utsikter att få en bra barndom.

Genom föräldraförsäkringen får föräldrarna mer tid med barnen när barnen är som minst och som mest behöver det. Det gör att barnen får en tryggare start i livet, alltså under sin första levnadstid.

Det är mycket viktigt att vi fortsätter att underlätta för föräldrarna när det gäller att dela på föräldraledigheten. Det gynnar hela familjen eftersom det medger möjligheter till en stärkt relation med båda föräldrarna. För de föräldrar som delar på föräldraledigheten betyder det att båda föräldrarna har möjlighet att stärka sin ställning och att få en förankring på arbetsmarknaden samt att fortare återgå till arbetet.

Jag vill med emfas säga att en kvoterad föräldraledighet, en tredelad föräldraledighet av det slag som Socialdemokraterna föreslår vill föräldrarna inte ha. Undersökning efter undersökning visar att föräldrarna själva vill bestämma över hur föräldraledigheten ska tas ut. Men det vill Socialdemokraterna inte lyssna till, för de vill bestämma över hur föräldraledigheten ska tas ut.

Redan i dag har vi en kvoterad del. Det betyder att många dagar bränns inne – dagar som barnen inte får del av. Detta är väl ändå inte meningen med föräldraledigheten.

Jag tycker att Kalle Larsson tydligt gjorde klart för sina kamrater i Socialdemokraterna att man inte vill ha kvoterad föräldraledighet. För det ska Kalle Larsson ha all heder.

Jag vill leva i ett samhälle som bidrar till att barn och ungdomar känner sig trygga. Ett tryggt och barnvänligt samhälle är ett samhälle där barnen mår bra. Vi vet att barn och speciellt tonåringar i dag inte mår speciellt bra. Det betyder att de måste få en ökad trygghet och stärkta sociala band till sina föräldrar. Det får de om föräldrarollen stärks. Därför är det viktigt att barnperspektivet, att man utgår från barnens horisont,

genomsyrar hela den här processen och att samhällets insatser stärker föräldrarnas möjligheter och ger dem goda förutsättningar att vara bra föräldrar.

En bra familjepolitik utgår, som sagt, från familjens behov och från att man själv ska få bestämma vilken omsorg man ska forma och ge sina barn. Det gäller att inse att familjepolitiken måste vara både kreativ och självständig så att föräldrarna, oavsett familjesammansättning, har möjligheter att forma sin familjesituation.

Som vi här hört lever många barn i dag med ensamstående mammor eller pappor. I vissa fall har den ena föräldern vårdnaden. I andra fall kan det vara delad vårdnad. Oavsett familjesituation är barnet beroende av båda föräldrarna. Att en nära relation skapas till båda föräldrarna är oerhört viktigt.

Jag vill i det här sammanhanget framhålla att det är angeläget att också papporna får vara med, att de inte missgynnas. Vi vet ju att det vid vårdnadstvister oftast är mamman som ensam får vårdnaden. Att det förändras är någonting som jag och Centern i allra högsta grad vill fästa uppmärksamheten på.

I det här sammanhanget vill jag också tydliggöra att vi i Centern är väldigt mycket för detta med delat barnbidrag som utgångspunkt. Men vi avvaktar den utredning som Lars-Arne Staxäng sade kommer i slutet av nästa år. Då är det möjligt för oss som ett fortsatt regeringsdugligt parti och för oss i alliansen att i ett nytt betänkande föra fram frågan om delat barnbidrag.

Vi i Centerpartiet är mycket stolta över att vi nu genomfört barnomsorgspengen och över att vi har reformerat familjepolitiken, infört vårdnadsbidraget och gjort satsningar på det pedagogiska inslaget i förskolan. Vi är också glada över jämställdhetsbonusen. Det här är ett paket med fyra olika delar som är en viktig möjlighet för föräldrarna att på bästa sätt anpassa sig till sin vardag.

När vårdnadsbidraget genomfördes sade man från det socialdemokratiska partiet – om jag inte helt minns fel var det även i det avseendet Matilda Ernkrans som var den främsta talespersonen – att detta skulle ruinera den kommunala barnomsorgen eftersom alla föräldrar tydligen skulle ta ut vårdnadsbidraget. Det skulle betyda att man inte kunde ha kvar den kommunala barnomsorgen. Av detta blev intet! Men föräldrarna har fått möjligheten att välja.

Föräldrarollen är ett mycket stort ansvar och ett ansvar som i allra högsta grad har betydelse för samhället och för samhällets utveckling. En bra familjepolitik bidrar till att vi får valfrihet och till flexibilitet och rättvisa.

För att göra det här möjligt krävs det en politisk vilja att anpassa samhället utifrån barnens och familjens behov. Centern har den viljan.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 144 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (fp):

Herr talman! Jag tycker att dagens föräldrar är fantastiska. De lyckas rodde familjen utifrån alla måsten och alla krav som ställs både från samhället och från föräldrarna själva – detta samtidigt som de sköter sina

jobb, är engagerade i olika föreningar och ofta uppfostrar sina barn med kärlek och omsorg.

De flesta föräldrar lyckas få ihop denna ekvation även om den ibland kan kännas som helt omöjlig. Men för att klara detta och för att barnen ska tas hand om hand på ett bra sätt krävs det ansvarstagande föräldrar och ett samhälle som ger familjerna och därmed barnen ekonomisk trygghet.

Vi har en av de bästa föräldraförsäkringarna i världen, och den tycker jag att vi ska måna om. Min önskan är att vi skulle kunna dela föräldraförsäkringen mer jämnt mellan föräldrarna. Det är jag väl inte ensam om att tycka, men hur vi når det målet har vi olika åsikter om. Jag tror inte på tvång, och jag tror inte på att vi politiker ska sätta oss vid familjernas köksbord och vara med och bestämma hur föräldraledigheten ska se ut. Ja, ledighet och ledighet – vi som har varit föräldralediga vet att man inte är så ledig.

Alla familjer är olika, och alla har olika förutsättningar. Därför anser jag att det är viktigt att varje familj själv får besluta hur man ska dela upp denna ledighet. Men för att ge en morot och för att påskynda jämställdhetsarbetet är vi i Folkpartiet väldigt glada över att ha infört jämställdhetsbonusen. Det ger föräldrarna en liten ekonomisk belöning, vilket jag tror är en viktig morot för att man ska välja att dela ledigheten mer lika. Det är dock deras val, och det är inget tvång. Det tycker jag är jätteviktigt.

Jag vet också att det har varit lite trögt att komma i gång med bonusen. Men jag tror på idén, och jag tror att den kommer att sätta sig och ge resultat. Om vi skulle avsätta fler dagar till respektive förälder är jag säker på att många av dagarna skulle brinna inne. Och det är väl trots allt så att det är barnens dagar – inte föräldrarnas dagar.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 145 MATILDA ERNKRANS (s) replik:

Herr talman! Jag kan instämma i mycket av det som Emma Carlsson Löfdahl anförde. Vi har en fantastisk föräldraförsäkring, och vi har fantastiska föräldrar och barn i detta land. Alla föräldrar älskar sina ungar. Ibland räcker det inte hela vägen, och då behöver vi kunna ge ett stöd till de familjer, de föräldrar och barn, som behöver det. De allra flesta familjer fungerar dock alldeles utmärkt.

Anledningen till att jag begärde replik är att jag tycker mig behöva ett förtydligande ifrån Folkpartiet. För mig har nämligen Folkpartiet varit ett parti som har drivit jämställdhetsfrågorna. I mångt och mycket har Folkpartiet och Socialdemokraterna faktiskt varit överens när det handlar om kvinnors frigörelse och jämställdhetsfrågorna. Inte minst var det Bengt Westerberg som införde den första pappamånaden. Det vi kan se när det gäller föräldraförsäkringen är att papporna har ökat sitt uttag, och man kan direkt koppla det till både den första och den andra pappamånaden. Det är alltså ett instrument som gör skillnad när det gäller att få ett mer jämställt uttag i föräldraförsäkringen.

Vi har valt att inse att detta är en känslig fråga men ändå säga att vi med respekt för enskilda familjers planeringsförutsättningar steg för steg vill förändra föräldraförsäkringen i den riktningen att det blir ett mer jämställt uttag. Min fråga till Folkpartiet utifrån det du sade, att vi inte

Prot. 2009/10:46
9 december

Socialförsäkrings-
området

Utgiftsområde 12

ska bestämma och styra vid köksbordet och att det är familjernas val och inget tvång, är: Betyder det att Folkpartiet nu tänker driva att man ska ta bort pappamånaderna i föräldraförsäkringen?

Anf. 146 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (fp) replik:

Herr talman! Nej, det gör det absolut inte. Vi tycker att dessa så kallade pappamånader – de är faktiskt lika mycket mammamånader – är bra, och vi vill behålla dem. Men vi vill inte gå längre. Vi tror på att man ska göra det frivilligt. Jag tror inte att vi kommer att få någon bra föräldramedverkan i föräldraledigheten om vi tvingar fram den. Jag tror mer på frivillighet.

Anf. 147 MATILDA ERNKRANS (s) replik:

Herr talman! Det var i och för sig ett positivt tydliggörande att Folkpartiet och inte heller alliansen tänker ta bort de månader som är reserverade för respektive förälder. Samtidigt blir det oerhört svårt för mig och för många andra att se vart Folkpartiet är på väg någonstans. Folkpartiet var en stor del av rösträttsrörelsen för kvinnors lika rösträtt. Ni drev fram den kvinnliga rösträtten i Sverige. Ni satte inte bara upp fingret och sade: Nej, det är nog inte alla kvinnor som vill ha rösträtt, och många män säger att det där sköter de bra själva.

Ni drev på, för ni hade en idé om ett mer jämställt samhälle. Och det funkade ju ganska bra, men nu plötsligt säger ni: Nej, vi är nöjda med två reserverade månader. Sedan vill vi inte driva på, och vi har egentligen ingen riktning i vad vi vill med samhället. Vi sätter i stället upp fingret och känner att det nog är lite för många familjer som känner sig osäkra med detta, så vi vågar inte ta steget. Det får duga som det är nu. Vi har infört en jämställdhetsbonus som inte fungerar och inte har gjort att en enda pappa har tagit ut mer föräldrapenning, men det blir nog bra så småningom.

Var är Folkpartiets jämställdhetssjäl? Vart har den tagit vägen? För mig är det oerhört viktigt att också säga att en mer jämställd föräldraförsäkring har så många bottenar. Det handlar inte bara om att barn ska få trygghet av och närhet till båda sina föräldrar och om barnens rätt till båda sina föräldrar – barn mår faktiskt bra av att ha nära relationer till båda sina föräldrar. Det handlar också om hur det ser ut för kvinnor på arbetsmarknaden.

Anf. 148 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (fp) replik:

Herr talman! Vi var drivande för kvinnors rösträtt, och det är jag jättestolt över. Annars hade du och jag inte stått här i dag. Att dra en parallell mellan kvinnors rösträtt och föräldraförsäkringen tycker jag dock är ganska långsökt. Jag tror att vi lite grann blandar ihop äpplen och päron. Folkpartiet är fortfarande för ett jämställt samhälle, och det kämpar vi för. Men vi kan göra det på lite olika sätt, och vi tror mer på att ha morötter i stället för piskor. Behaviorismen är inte riktigt vår grej.

När det gäller vår bonus i föräldraförsäkringen har du rätt i att den inte har varit någon succé. Jag tror dock att vi kommer att komma till rätta med detta. Vi ska titta över regelverket och se hur det kan fungera bättre och hur det kan bli smidigare. Jag tror på detta och att det kommer att ge resultat.

Anf. 149 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Var är det Folkpartiet som införde pappa- och mamamånaderna? Var är det Folkpartiet som förstod att ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen är bra både för barnen och för föräldrarna? Jämställdhetsbonusen fungerar inte i praktiken. Det är en skatterabatt som betalas ut i efterhand, och det är få människor som kan redogöra för hur jämställdhetsbonusen fungerar i praktiken.

Menar Folkpartiet att de inte ser de strukturer i samhället som styr? Köksbordsbeslutet påverkar inte bara den enskilda familjen, utan det påverkar också attityden. När kvinnor och män söker jobb finns det olika förväntningar. Eftersom det är flest kvinnor som tar ut föräldraledigheten är det också så att arbetsgivare förväntar sig en viss risk att kvinnor kommer att vara borta från arbetet för föräldraledighet. Det kan vara ett av skälen till att det finns en strukturell diskriminering av kvinnor när det gäller lönerna. Därför är också föräldraförsäkringen väldigt betydelsefull i jämställdhetsfrågan.

Jag håller med om det som sades tidigare om att Folkpartiet historiskt sett har haft stor betydelse. Både Selma Lagerlöf och Elin Wägner gjorde betydande insatser. Ni bjuder in till ett seminarium för att fira Selma Lagerlöf, men det känns tyvärr som att de i dag är mer gröna än folkpartister. Socialliberalerna finns tydligen inte längre i ert parti, men jag undrar: Om ni fick chansen att själva bestämma, skulle ni då avskaffa vårdnadsbidraget?

Anf. 150 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (fp) replik:

Herr talman! Jag håller med dig, Gunvor G Ericson, om att det är jätteviktigt att barnen har båda sina föräldrar, men jag tycker också att det är jätteviktigt att föräldrarna själva får bestämma hur de ska ta hand om sina barn. Här måste vi kämpa för att de själva ska förstå vikten av att vara hemma med sina barn. Vi kan inte tvinga, för som jag sade i det tidigare replikskiftet: Det blir ingen bra föräldraledighet om man är tvingad till den. Däremot tycker jag fortfarande att de två så kallade pappamånader som infördes var ett bra initiativ, och dem vill jag att vi ska ha kvar.

Jag håller också med om att bonusen har varit och fortfarande är krånglig. Den är svår att förstå, men vi ska se över regelverket för bonusen så att det blir lättare och förståeligare.

När det gäller vårdnadsbidraget är det ingen hemlighet att det inte var det vi gick till val på, men jag kan också tycka att det i vissa lägen kan vara bra för de familjer som utifrån ett valfrihetsperspektiv vill välja detta.

Anf. 151 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Det är uppenbart att Folkpartiet inte längre är det Folkpartiet som fanns under Bengt Westerbergs tid. Folkpartiet är i dag ett helt annat parti. Det är helt klart. På er kongress diskuterade ni tredelad föräldraförsäkring. Jag beklagar att ni inte står upp för det förslaget, för jag tror att det faktiskt skulle betyda väldigt mycket för jämställdheten om man åtminstone kunde införa den tredelade föräldraförsäkringen.

Ni verkar inte komma ihåg att genom att utforma föräldraförsäkringen så att en månad reserverades för pappan och en månad för mamman

blev helt plötsligt det genomsnittliga uttaget 30 dagar. När sedan den andra månaden som reserverades för respektive förälder infördes blev det genomsnittliga uttaget 60 dagar. Det var ingen slump. Det hade betydligt större effekt än vad den jämställdhetsbonus som ni har infört medförde.

Jag uppfattade att Emma Carlsson Löfdahl sade att det ska vara en bra föräldraledighet. Men är det bra föräldraledighet såsom den fungerar nu? Det är inte bra utifrån jämställdhetssynpunkt. Det är inte bra utifrån barnens synpunkt om man inte kan få tillgång till båda sina föräldrar. Skilsmässostatistiken är tydlig. I de fall där pappan inte aktivt tagit del i uttaget av föräldraförsäkringen mister han oftast vårdnaden om det går så långt som till en vårdnadstvist. Jag tycker att det vore mycket smartare om fler föräldrar kunde göra ett jämställt uttag. Vi kan hjälpa till med det genom att det regelverk som finns styr åt det hållet. Delar inte Emma Carlsson Löfdahl den uppfattningen?

Anf. 152 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (fp) replik:

Herr talman! Jag tror också att det är jätteviktigt att papporna är hemma mer. Det är ju de som är hemma mindre i dag. Jag tror att det är viktigt med jämställdhet, men jag tror samtidigt att det här är någonting som måste få växa fram och mogna fram i familjerna. Vi kan inte tvinga dem. Valfriheten är också viktig.

Jag ser en risk att om vi tvingar fram att man delar på dagarna kommer barnen att förlora i slutändan. Man kommer inte att plocka ut alla dagarna, och barnen kommer att få gå till förskolan tidigare. Jag menar inte att det är något fel att gå till förskolan, men jag tror att det är viktigt att man får vara hemma den första tiden. Det är jättebra om man då kan vara det med båda föräldrarna, men finns inte den möjligheten i den enskilda familjen är det bättre att man får vara med en av sina föräldrar.

Anf. 153 EMMA HENRIKSSON (kd):

Herr talman! Jag har mitt ordinarie uppdrag i finansutskottet. Det gör att jag lätt hamnar i siffror. Jag tänkte börja med att dra lite siffror.

Den här delen av budgeten är 8,6 procent av de totala budgetmedlen. Det är en ganska betydande del som vi diskuterar i dag. Det blir 69,9 miljarder för 2010. Det är inte kaffepengar direkt. Utav de här pengarna går en tredjedel till barnbidrag, och ungefär hälften utgörs av föräldraförsäkringen. Det är ganska bra att ha de siffrorna med sig när man lyssnar på debatten.

Inledningsvis vill jag läsa ur betänkandet för att ge en bakgrund till våra utgångspunkter för den här fördelningen i den stora nationella budgeten.

”Familjen är den grundläggande gemenskapen i samhället. Vår trygghet och känsla av sammanhang grundläggs redan som barn, i den egna familjen. I familjens gemenskap kan ett djupt mänskligt behov tillgodoses – att bli sedd och inte vara utbytbar. I den lilla grupp som en familj utgör får familjemedlemmarna möjlighet att möta kärlek, omtanke och förståelse, men också att ställas inför krav och ta ansvar. En modern familjepolitik måste utgå från att familjer är olika och har olika önskemål och behov och är lika mycket värda.

Regeringens avsikt är att familjepolitiken ska öka familjernas valfrihet och stärka föräldrarnas makt över sin livssituation. Familjepolitiken

bör underlätta för föräldrar att kombinera yrkesliv med familjeliv, genom förbättrade möjligheter för båda föräldrarna att delta i arbetslivet och ta hand om barnen när de är små. Förutsättningarna för jämställdhet mellan kvinnor och män bör förbättras.

Det är centralt att familjepolitiken präglas av ett tydligt barnperspektiv. Principen om barnets rätt till trygga och utvecklande uppväxtförhållanden bör vara vägledande, liksom barnets rätt till delaktighet och inflytande över frågor som rör barnet i förhållande till barnets ålder och mognad. Barn och familjer är olika, har olika önskemål och behov. Regeringen vill möta detta genom att stödja föräldrarna i deras val. Föräldrarna är de som har huvudansvaret för barnets välbefinnande och ska utifrån familjens livssituation och barnets behov se till barnets bästa. Föräldrarna är också de som känner sina barn bäst. En modern familjepolitik utgår från dessa förutsättningar.

Målet för den ekonomiska familjepolitiken är att den ska bidra till förbättrade förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer. Målet betonar förutsättningarna snarare än utfallet, vilket innebär en viss acceptans för att utfallet inte alltid blir detsamma för alla familjer. Olika utfall kan bero på att förutsättningarna är olika, men det kan också bero på att familjerna har gjort olika prioriteringar och val som får ekonomiska konsekvenser.”

Det är viktigt att ha de utgångspunkterna med sig när man funderar på vilken familjepolitik vi i alliansens partier driver.

Matilda Ernkran's började sitt inlägg med att prata om sin mormor. Jag har den otroliga förmånen att ha både min mormor och min farmor kvar i livet. Jag vet att de hade helt andra förutsättningar när de växte upp och helt andra förutsättningar när de blev föräldrar.

Det är väldigt lätt att leva sig in i det engagemang som Matilda har när hon beskriver den hemska situation som vi tydligen har skapat för föräldrar i dag. Samtidigt blir det lite komiskt när man ser vad som är den faktiska skillnaden i politiken. Utav dessa 69,9 miljarder är det 410 miljoner som Socialdemokraterna vill göra någonting annat med än vad vi kristdemokrater och de andra allianspartierna vill göra.

Att vara fattig i dag är inte detsamma som att vara fattig när min mormor eller farmor växte upp. Om man då växte upp i en elvabarnsfamilj handlade inte skillnaden mellan att vara fattig eller rik om att man fick äta fläskfilé, oxfilé eller blodpudding till middag, utan då handlade skillnaden mellan att vara fattig eller rik om att man faktiskt fick äta sig mätt varje dag eller om att man inte ens visste om vad det innebar att vara riktigt mätt.

Vi pratar om fattigdom i Sverige i dag. Det är viktigt att vi ser till att alla familjer får goda förutsättningar för en rimlig ekonomisk levnadsstandard, men vi måste också komma ihåg att vi har gjort det betydligt lättare att vara fattig. De som har de sämsta ekonomiska förutsättningarna i dag har helt andra förutsättningar än vad tidigare generationer i vårt land har haft och för den delen än vad barn i andra länder fortfarande har i dag.

Socialdemokraterna yrkade bara bifall till en av sina egna reservationer. Jag hade nästan hoppats att ni skulle yrka bifall till reservation nr 37 där ni säger att ni menar att det är viktigt att fortsätta hävda barnbidragets värde. När man skriver sådana reservationer blir det bara löjligt.

*Socialförsäkrings-
området*

Utgiftsområde 12

Det finns ingenting i Socialdemokraternas motion eller i reservationen som säger någonting annat än det vi säger, och ändå reserverar man sig till förmån för att man ska göra det vi redan gör. Detta är bara ett exempel på det.

Samtidigt finns det betydande skillnader på det här området mellan alliansens partier och Socialdemokraterna och de andra partierna på vänsterkanten. En tydlig skillnad är det som vi redan har hört talas om, nämligen föräldrapenningen. Där säger de rödgröna partierna att de vill bestämma åt familjerna eftersom de gör det bättre. Eller som Kalle Larsson uttryckte det: Viss tilltro till våra egna argument har vi. Skillnaden är att vi har tilltro till familjerna och till att föräldrarna själva vet bäst när det gäller deras egen situation.

För bara några veckor sedan kunde vi också se vad resultatet blir när vi politiskt går in och försöker styra och ställa över människor. Resultatet av införande av den andra månaden som är reserverad för vardera föräldern har blivit att fler dagar fryser inne. Det har inte blivit fler dagar till pappan eller fler dagar till mamman, utan det har blivit fler dagar till staten. Det är inte så jag tycker att föräldraförsäkringen ska användas.

Vi kan se en annan tydlig skillnad när det gäller vårdnadsbidraget, men här finns det också en splittring mellan de rödgröna. Man är förvisso överens om att man inte vill ha vårdnadsbidraget, men Socialdemokraterna säger att de inte vill ha vårdnadsbidraget därför att barnen egentligen tillhör förskolan. Det är förskolans pengar man tar. Det kan vi se i argumentationen i motioner och reservationer.

Vänsterpartiet säger i stället att man inte vill ha vårdnadsbidraget för att man vill undvika diskriminering på arbetsmarknaden. Självklart ska vi undvika diskriminering på arbetsmarknaden, men det är väl framför allt på arbetsmarknaden vi ska komma åt det problemet!

Miljöpartiet skiljer ut sig lite, även om det lät lite annorlunda här i debatten alldeles nyss. De vill ge barn och föräldrar mer tid med varandra precis som vi i alliansens partier vill göra, men sedan har de en annan teknisk lösning.

Det viktigaste med det som har gjorts på det familjeekonomiska området är dels det som finns inom det här området, dels det som gäller alla inkomstagare i vårt land och framför allt alla familjer. Vi har sett till att det är lättare att tjäna egna pengar, att fler har möjlighet till egen försörjning och att de som har en egen försörjning, de som arbetar, faktiskt har fått mer kvar i plånboken. Det har gjort mest skillnad för landets barnfamiljer.

För dem med den mest utsatta ekonomin, de ensamstående, är så mycket som 27 procent av den månatliga inkomsten sådant som kommer från välfärden som den ekonomiska familjepolitiken skapar. Men även om 27 procent är väldigt mycket är det även för de här familjerna så att den största delen av inkomsten kommer från annat. Då är det viktigt att vi ser till att öka inkomsten i den änden.

Det är viktigt att vi ser till att försöka förbättra förutsättningarna för dem som är ensamstående eftersom de lever i en många gånger väldigt utsatt ekonomisk situation. Då är det också viktigt att vi ser till barnens situation. Det finns mycket som tyder på att hur vi har riggat våra system, hur vi har satt våra regler, påverkar hur konflikterna är mellan föräldrarna. Jag är väldigt glad att vi har kunnat tillsätta en utredning och hoppas

på att den ska komma fram med tydliga besked om vad vi gör som i dag skapar konflikter så att vi kan rätta till det och se till att vi minskar konflikterna i familjerna.

Jag är övertygad om att både min mormor och min farmor, och också för den delen mina barn, är stolta över att vi faktiskt har gjort det bättre för barnfamiljer i dag. Men jag är inte nöjd. Självklart vill vi väldigt mycket mer. Vi vill att vårdnadsbidraget ska kunna användas av många fler om de själva väljer det. Vi vill att det ska vara ännu bättre förutsättningar för dem som har den allra sämsta ekonomin. Därför hoppas jag att vi får förtroendet att fortsätta bedriva mer aktiv familjepolitik under nästa mandatperiod.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 154 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! I somras spelade svenska landslaget i fotboll, U21, framgångsrikt i Europamästerskapet som hölls här i Sverige. Just nu på andra sidan jordklotet, i Kina, spelar handbollstjejerna framgångsrikt och representerar Sverige. Snart är det dags för juniorerna i hockey att ge sig i väg till ett världsmästerskap, förhoppningsvis framgångsrikt också.

Att ta på sig landslagströjan och representera Sverige drömmer många barn runt om i landet om i dag – i Rosengård, Vellinge, Trollhättan, Gävle, Danderyd och Rinkeby. Det gör de i alla städer och byar runt om i landet. Men vad innebär det när barnfattigdomen ökar? Det påverkar inte bara vad man ska äta till middag, utan det första som får ta stryk är att man inte har råd att köpa skridskorna, innebandyklubban eller gympadojorna och att man inte har råd att betala avgiften. Det är den drömmen som många barn har i dag som krossas.

Varför? Föräldrarna betalar ju faktiskt mycket mer i skatt när de blir arbetslösa eller sjukskrivna. De är inte ur samhällsekonomiskt perspektiv sett produktiva.

I dag träffade jag en mamma som var jätteorolig. Hon orkar inte ens laga mat eller städa hemma, och hon har inte råd med Internet hemma för att hon snart utförsäkras från socialförsäkringen. Hennes barn drömmer inte om landslaget. Hennes barn får inte uppleva drömmen att vara med i det lokala fotbollslaget. Hennes framtid är krossad, och det märks hemma. Det märker barnet som inte har något att drömma om. Den största drömmen är kanske att få mamma frisk. Och frågan är om mamma blir frisk av att flyttas från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen. Frågan är om det är det bästa för hennes framtid.

Det är faktiskt så att många barn i dag lever i situationen att de inte längre får drömma de stora drömmarna utan i stället drömmer om att föräldrarna ska klara sig, att de ska klara ekonomin och kunna vara kvar i sitt hem. Det är det som är barnfattigdomen i Sverige i dag.

(Applåder)

Anf. 155 EMMA HENRIKSSON (kd) replik:

Herr talman! Vi har det väldigt bra i Sverige och även de som är fattiga i Sverige har det väldigt bra, men det är självklart betydligt jobbigare att inte ha pengar än att ha pengar. Det kan jag definitivt hålla med om.

När mina barn föddes levde de i fattigdom. Vi hade en enormt låg ekonomisk standard under de första åren av mina barns liv. Samtidigt var

vi då väldigt tacksamma över allt det skydd som finns i vårt land i dag – att vi faktiskt hade möjlighet att få en bra utbildning, både jag och barnens pappa, att vi hade en bra barnomsorg som de kunde få ta del av och att de har kunnat börja i bra skolor.

Men framför allt är vi tacksamma att vi har haft möjlighet till en egen försörjning och att vi också kan ge det vidare till våra egna barn. Det jag skulle vilja fråga om och är lite undrande över är hur Socialdemokraterna menar att skattehöjningar skulle förbättra ekonomiskt utsatta familjers situation där väldigt många är ensamstående föräldrar, många gånger mammor, som försöker försörja sig på ett heltidsjobb eller kanske ett deltidsjobb. Hur skulle det förbättra deras ekonomiska situation om ni får makten och genomför de enorma skatteökningar för vanliga inkomsttagare som ni har föreslagit?

Anf. 156 JASENKO OMANOVIC (s) replik:

Herr talman! Vi genomför inga enorma skattehöjningar för barnfamiljer. Vi säger ingenstans i våra förslag att vi ska göra det. Som Matilda sade i ett tidigare replikskifte går 60 procent av alliansens skattesänkningar till de rikaste 10 procenten av befolkningen. Där tar vi in mer.

Det är orättvist att den förälder som drabbas av arbetslöshet – man är inte arbetslös frivilligt, utan företagen varslar och man blir arbetslös – och har en halvtaskig a-kassa dessutom ska ha högre skatt på den. Det är ingen framtid för någon.

Anf. 157 EMMA HENRIKSSON (kd) replik:

Herr talman! Det låter alltid som att vi har höjt skatten. Varenda gång man lyssnar på Socialdemokraterna säger de att man får högre skatt om man tillhör den eller den gruppen. Faktum är att vi har sänkt skatten för några. Inte en enda person har fått höjd skatt, utan alla har fått sänkt skatt, alltså alla de som fått en förändring av sin skatt.

Ni pratar om de satsningar ni vill genomföra, Jasenko Omanovic, och om de stora skillnader som finns mellan er och vår politik, vilket vi hörde redovisas från talarstolen. Vår politik är fruktansvärd medan er politik skulle innebära en enorm förbättring. Det handlar om 125 kronor i månaden för den som får ta del av underhållstödet. Jag kan hålla med om att det vore bra om man kunde genomföra en sådan höjning. Jag hoppas att vi så småningom har de ekonomiska resurserna så att vi kan göra det. Det är dock fortfarande mindre än vad de flesta fått i skattesänkning av oss. De partier som ni tänkt samarbeta med tänker genomföra skattehöjningar som innebär mycket mer än det.

Jag undrar fortfarande: Hur förbättras situationen för barnfamiljer som lever i relativ fattigdom för att ni höjer skatten? Jag kan lägga till en fråga, nämligen: Hur förbättras situationen för de barn som har vuxit upp under fattiga förhållanden – deras chanser att få ett eget arbete, en egen försörjning – genom att ni kommer att göra det dyrare att anställa ungdomar?

Anf. 158 JASENKO OMANOVIC (s) replik:

Herr talman! Det är intressant att se att en förälder som är föräldraledig får betala högre skatt än när han eller hon jobbar. Det är intressant att se att den som jobbar och har en inkomst på 16 000 kronor får betala 900

kronor mer i skatt när personen i fråga blir arbetslös, alltså bara för att man blivit arbetslös förälder. Det är intressant att höra Emma Henriksson säga att alla har fått sänkt skatt. Faktum är att 60 procent av de skattesänkningar på drygt 80 miljarder som alliansen genomfört går till de rikaste 10 procenten av befolkningen.

Jag kan inte vara stolt över en sådan politik – definitivt inte. Under tiden får föräldrar som är sjuka eller arbetslösa betala mer i skatt och finansiera dessa skattesänkningar. Därmed släcker ni drömmar hos barn som drömmer om att ta på sig landslagströjan. De kan inte vara med ens i det lokala laget eftersom föräldrarna inte har råd med avgifterna. De måste betala skattesänkningar för dem som har det bäst.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 december.)

Prot. 2009/10:46
9 december

Socialförsäkrings-
området

Utgiftsområde 12

13 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades

Propositioner

2009/10:67 Stärkt ställning för patienten – vårdgaranti, fast vårdkontrakt och förnyad medicinsk bedömning

2009/10:70 Barnpornografibrottet

Framställning

2009/10:RB2 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden (IMF)

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner och framställning skulle förlängas till *fredagen den 22 januari 2010*.

Socialförsäkringsutskottets betänkanden

2009/10:SfU2 Utgiftsområde 8 Migration

2009/10:SfU8 Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet

Finansutskottets betänkande

2009/10:FiU16 Ändringar av stadgarna för Internationella valutafonden och Världsbanken

Konstitutionsutskottets betänkanden

2009/10:KU16 Oberoendet i den kommunala revisionen

2009/10:KU22 Nya domförhållningsregler för en effektivare Europadomstol

2009/10:KU33 Rättelse av ändring i riksdagsordningen

14 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 9 december

2009/10:163 Ackrediterat dopningslaboratorium

av *Lars Lilja* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2009/10:164 Kommunernas roll i arbetsmarknadspolitiken

av *Lars Lilja* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:165 Användning av dopningspreparat utanför idrotten

av *Lars Lilja* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:166 Förändringar i a-kassesystemet

av *Jasenko Omanovic* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 december.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 9 december

2009/10:305 Samhalls arbetsmiljöansvar

av *Torbjörn Björlund* (v)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:306 Vanvård av kor

av *Torbjörn Lövendahl* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2009/10:307 Nationell kampanj för användning av brandvarnare

av *Torbjörn Lövendahl* (s)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:308 Uppåkra Arkeologiska Center

av *Torbjörn Lövendahl* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2009/10:309 Massarresteringar av studenter i Iran

av *Amineh Kakabaveh* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:310 Åtgärder för att underlätta ID-kortsanskaffning

av *Ameer Sachet* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:311 Körkort för ID-kortslösa

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:312 Styrkande av identitet för att få ut mediciner

av *Ameer Sachet* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:313 Ersättning från a-kassan efter utskrivning från sjukförsäkringen

av *Ann-Christin Ahlberg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:314 Arbetsgivarintyg från företag som upphört

av *Ann-Christin Ahlberg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:315 Pension är uppskjuten lön

av *Sonia Karlsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:316 Strömsholms kanal

av *Carin Runeson* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:317 Sexualiserat våld mot kvinnor i Sydafrika

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:318 Den ekonomiska situationen för kommuner i glesbygd

av *Anneli Särnblad* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:319 Lån till skattesänkningar

av *Tommy Ternemar* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 december.

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 9 december

2009/10:236 Åtgärder mot fattigdomen i Europa

av *Ameer Sachet* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:248 Helcoms handlingsplan för Östersjön

av *Sinikka Bohlin* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2009/10:251 Miljövänligt byggande

av *Gunnar Sandberg* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

- 2009/10:254 Skyddet för försöksdjur**
av *Jan Emanuel Johansson* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)
- 2009/10:258 Begreppet arbetsbrist och användande av inhyrd personal**
av *Sven-Erik Österberg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2009/10:259 Uppföljningskonferens av kvinnokonventionen Cedaw**
av *Carina Hägg* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)
- 2009/10:260 Tillgång på datorer i grundskolan**
av *Désirée Liljevall* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)
- 2009/10:264 Parkeringstillstånd för personer med rörelsehinder**
av *Elina Linna* (v)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2009/10:267 Burma och den borgerliga regeringen**
av *Matilda Ernkrans* (s)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)
- 2009/10:268 Barnrättsakademien vid Örebro universitet**
av *Matilda Ernkrans* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)
- 2009/10:269 Kadmium i livsmedel**
av *Wiwi-Anne Johansson* (v)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)
- 2009/10:270 EU:s minskning av växthusgasutsläpp med 30 procent**
av *Per Bolund* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
- 2009/10:271 Banverket Produktions huvudkontor**
av *Peter Hultqvist* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2009/10:272 Möte med Europafackets ledning under Sveriges EU-ordförandeskap**
av *Torbjörn Lövendahl* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)
- 2009/10:273 Skillnader i vaccinationsgrad mellan befolkningsgrupper**
av *Luciano Astudillo* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)
- 2009/10:277 Arbetsmarknaden i Jämtlands län**
av *Gunnar Sandberg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2009/10:278 Beräkningssystem för bostadsbidrag**
av *Gunnar Sandberg* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)
- 2009/10:281 Arbetsmiljön på Samhall**
av *Ulf Holm* (mp)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

**2009/10:282 Blodgivning och diskriminering på grund av sexuell
läggning**

av *Ulf Holm* (mp)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:283 Cancersjuka och de nya sjukförsäkringsreglerna

av *Désirée Liljevall* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2009/10:284 Fysisk aktivitet i skolan

av *Désirée Liljevall* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2009/10:288 Hjärtsjuka och sjukförsäkringsregler

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

**2009/10:289 Tillgänglighet till Internet och mobiltelefon för dem som
är dömda till sluten rättspsykiatrisk vård**

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:290 Skydd för företagare vid telefonförsäljning

av *Krister Örnfjäder* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2009/10:292 Landsbygdsservice

av *Krister Örnfjäder* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:294 Initiativ till en elevdatalag

av *Louise Malmström* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2009/10:295 REDD-finansiering i Köpenhamn

av *Jan Emanuel Johansson* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2009/10:296 En fungerande havs- och vattenmyndighet

av *Jan Emanuel Johansson* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

**2009/10:297 Provkott av robot 15 före leverans av Visbykorvett till
Försvarsmakten**

av *Allan Widman* (fp)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:298 Ansvar för rehabiliteringskedjan

av *LiseLotte Olsson* (v)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 15 december.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 7 §
anf. 30,
av talmannen därefter till och med 9 § anf. 62 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 92 (delvis),
av talmannen därefter till och med 12 § anf. 111 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 137 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 3 december.....	1
AU1 Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.....	1
NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt.....	2
TU1 Utgiftsområde 22 Kommunikationer.....	4
KU5 Vissa integritetsfrågor.....	4
KU12 Riksdagsledamöternas pensionssystem.....	4
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	4
4 § Förnyad bordläggning	5
5 § Fortsatt svenskt deltagande i den internationella	
Kosovostyrkan (Kfor).....	5
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande	
2009/10:UFöU2.....	5
Anf. 1 BJÖRN VON SYDOW (s).....	5
(Beslut fattades under 11 §.).....	6
6 § Det nya punktskattedirektivet	7
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU18	7
(Beslut fattades under 11 §.).....	7
7 § Vissa punktskattefrågor med anledning av	
budgetpropositionen för 2010	7
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU21	7
Anf. 2 CHRISTIN HAGBERG (s).....	7
Anf. 3 MARIE ENGSTRÖM (v)	9
Anf. 4 HELENA LEANDER (mp).....	10
Anf. 5 LENA ASPLUND (m).....	13
Anf. 6 CHRISTIN HAGBERG (s) replik.....	15
Anf. 7 LENA ASPLUND (m) replik.....	16
Anf. 8 CHRISTIN HAGBERG (s) replik.....	16
Anf. 9 LENA ASPLUND (m) replik.....	17
Anf. 10 HELENA LEANDER (mp) replik	17
Anf. 11 LENA ASPLUND (m) replik.....	18
Anf. 12 HELENA LEANDER (mp) replik	18
Anf. 13 LENA ASPLUND (m) replik.....	19
Anf. 14 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	19
Anf. 15 LENA ASPLUND (m) replik.....	20
Anf. 16 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	20
Anf. 17 LENA ASPLUND (m) replik.....	21
Anf. 18 KARIN NILSSON (c).....	21
Anf. 19 HELENA LEANDER (mp) replik	23
Anf. 20 KARIN NILSSON (c) replik.....	24
Anf. 21 HELENA LEANDER (mp) replik	24
Anf. 22 KARIN NILSSON (c) replik.....	25
Anf. 23 CHRISTIN HAGBERG (s) replik.....	25
Anf. 24 KARIN NILSSON (c) replik.....	26
Anf. 25 CHRISTIN HAGBERG (s) replik.....	26

Anf. 26	KARIN NILSSON (c) replik	27
Anf. 27	LENNART SACRÉDEUS (kd)	27
Anf. 28	CHRISTIN HAGBERG (s) replik	30
Anf. 29	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	30
Anf. 30	CHRISTIN HAGBERG (s) replik	31
Anf. 31	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	31
Anf. 32	GUNNAR ANDRÉN (fp)	32
Anf. 33	CHRISTIN HAGBERG (s) replik	33
Anf. 34	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	33
Anf. 35	CHRISTIN HAGBERG (s) replik	34
Anf. 36	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	34
Anf. 37	HELENA LEANDER (mp) replik	35
Anf. 38	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	35
Anf. 39	HELENA LEANDER (mp) replik	36
Anf. 40	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	36
	(Beslut fattades under 11 §.)	37
8 §	Ändring i reglerna om beskattning av underskotts företag	37
	Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU25	37
Anf. 41	ANNICKA ENGBLOM (m)	37
	(Beslut fattades under 11 §.)	38
9 §	Kompletterande förändringar i sjukförsäkring, m.m. i samband med förstärkta insatser för återgång i arbete	38
	Socialförsäkringsutskottets betänkande 2009/10:SfU10	38
Anf. 42	VERONICA PALM (s)	38
Anf. 43	LISELOTTE OLSSON (v)	41
Anf. 44	GUNVOR G ERICSON (mp)	44
Anf. 45	GUNNAR AXÉN (m)	47
Anf. 46	TALMANNEN	48
Anf. 47	GUNNAR AXÉN (m)	48
Anf. 48	VERONICA PALM (s) replik	50
Anf. 49	GUNNAR AXÉN (m) replik	51
Anf. 50	VERONICA PALM (s) replik	51
Anf. 51	TALMANNEN	52
Anf. 52	GUNNAR AXÉN (m) replik	52
Anf. 53	LISELOTTE OLSSON (v) replik	53
Anf. 54	GUNNAR AXÉN (m) replik	53
Anf. 55	LISELOTTE OLSSON (v) replik	54
Anf. 56	GUNNAR AXÉN (m) replik	54
Anf. 57	GUNVOR G ERICSON (mp) replik	55
Anf. 58	GUNNAR AXÉN (m) replik	55
Anf. 59	GUNVOR G ERICSON (mp) replik	56
Anf. 60	GUNNAR AXÉN (m) replik	56
Anf. 61	SOLVEIG ZANDER (c)	57
Anf. 62	ULF NILSSON (fp)	59
Anf. 63	LARS GUSTAFSSON (kd)	61
Anf. 64	Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	63
Anf. 65	VERONICA PALM (s) replik	67

Anf. 66 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik.....	67
Anf. 67 VERONICA PALM (s) replik.....	68
Anf. 68 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik.....	69
Anf. 69 LISELOTTE OLSSON (v) replik	69
Anf. 70 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik.....	70
Anf. 71 LISELOTTE OLSSON (v) replik	71
Anf. 72 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik.....	71
Anf. 73 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	72
Anf. 74 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik.....	72
Anf. 75 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	73
Anf. 76 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik.....	73
Anf. 77 HELENA RIVIÈRE (m)	74
Anf. 78 JAN ERICSON (m).....	76
Anf. 79 FINN BENGTTSSON (m)	78
Anf. 80 RONNY OLANDER (s)	79
Anf. 81 FINN BENGTTSSON (m) replik	80
Anf. 82 RONNY OLANDER (s) replik	81
Anf. 83 FINN BENGTTSSON (m) replik	81
Anf. 84 RONNY OLANDER (s) replik	82
Anf. 85 SIW WITTGREN-AHL (s)	83
Anf. 86 GÖTE WAHLSTRÖM (s)	84
Anf. 87 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	85
Anf. 88 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	86
Anf. 89 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik	86
Anf. 90 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	87
Anf. 91 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik	88
(Beslut fattades under 11 §.).....	88
10 § Socialförsäkringsområdet	88
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2009/10:SfU1	88
<i>Utgiftsområde 10</i>	88
Anf. 92 RONNY OLANDER (s)	88
Anf. 93 LISELOTTE OLSSON (v).....	93
Anf. 94 GUNVOR G ERICSON (mp)	95
Anf. 95 GUNNAR AXÉN (m).....	98
Anf. 96 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	102
Anf. 97 GUNNAR AXÉN (m) replik.....	102
Anf. 98 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	103
Anf. 99 GUNNAR AXÉN (m) replik.....	103
Anf. 100 RONNY OLANDER (s) replik	103
Anf. 101 GUNNAR AXÉN (m) replik.....	104
Anf. 102 RONNY OLANDER (s) replik	104
Anf. 103 GUNNAR AXÉN (m) replik.....	105

(forts.12 §).....	105
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	105
UFöU2 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella Kosovostyrkan (Kfor)	105
SkU18 Det nya punktskattedirektivet.....	105
SkU21 Vissa punktskattefrågor med anledning av budgetpropositionen för 2010	106
SkU25 Ändring i reglerna om beskattning av underskotts företag	106
SfU10 Kompletterande förändringar i sjukförsäkringen, m.m. i samband med förstärkta insatser för återgång i arbete.....	106
12 § (forts. från 10 §) Socialförsäkringsområdet (forts. SfU1)	107
Anf. 104 SOLVEIG ZANDER (c).....	107
Anf. 105 ULF NILSSON (fp)	109
Anf. 106 RONNY OLANDER (s) replik.....	112
Anf. 107 ULF NILSSON (fp) replik.....	113
Anf. 108 RONNY OLANDER (s) replik.....	113
Anf. 109 ULF NILSSON (fp) replik.....	114
Anf. 110 LARS GUSTAFSSON (kd).....	115
Anf. 111 HELENA RIVIÈRE (m)	117
Anf. 112 MARIANNE WATZ (m).....	119
Anf. 113 SIW WITTGREN-AHL (s).....	121
Anf. 114 KURT KVARNSTRÖM (s).....	122
<i>Utgiftsområde 11</i>	<i>123</i>
Anf. 115 SIW WITTGREN-AHL (s).....	123
Anf. 116 KALLE LARSSON (v).....	126
Anf. 117 GUNVOR G ERICSON (mp).....	128
Anf. 118 MATS G NILSSON (m)	129
Anf. 119 SOLVEIG ZANDER (c).....	131
Anf. 120 ULF NILSSON (fp)	132
Anf. 121 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	134
Anf. 122 ULF NILSSON (fp) replik.....	135
Anf. 123 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	135
Anf. 124 ULF NILSSON (fp) replik.....	136
Anf. 125 LARS GUSTAFSSON (kd).....	136
Anf. 126 KURT KVARNSTRÖM (s).....	138
Anf. 127 MATS G NILSSON (m) replik.....	139
Anf. 128 KURT KVARNSTRÖM (s) replik	139
Anf. 129 MATS G NILSSON (m) replik.....	139
Anf. 130 KURT KVARNSTRÖM (s) replik	140
Anf. 131 SOLVEIG ZANDER (c) replik.....	140
Anf. 132 KURT KVARNSTRÖM (s) replik	141
Anf. 133 SOLVEIG ZANDER (c) replik.....	141
Anf. 134 KURT KVARNSTRÖM (s) replik	142
<i>Utgiftsområde 12</i>	<i>142</i>
Anf. 135 MATILDA ERNKRANS (s).....	142

Anf. 136 KALLE LARSSON (v).....	144
Anf. 137 GUNVOR G ERICSON (mp).....	147
Anf. 138 LARS-ARNE STAXÄNG (m).....	149
Anf. 139 MATILDA ERNKRANS (s) replik.....	152
Anf. 140 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik.....	152
Anf. 141 MATILDA ERNKRANS (s) replik.....	153
Anf. 142 LARS-ARNE STAXÄNG (m) replik.....	153
Anf. 143 SOLVEIG ZANDER (c).....	154
Anf. 144 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (fp).....	155
Anf. 145 MATILDA ERNKRANS (s) replik.....	156
Anf. 146 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (fp) replik.....	157
Anf. 147 MATILDA ERNKRANS (s) replik.....	157
Anf. 148 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (fp) replik.....	157
Anf. 149 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	158
Anf. 150 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (fp) replik.....	158
Anf. 151 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	158
Anf. 152 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (fp) replik.....	159
Anf. 153 EMMA HENRIKSSON (kd).....	159
Anf. 154 JASENKO OMANOVIC (s).....	162
Anf. 155 EMMA HENRIKSSON (kd) replik.....	162
Anf. 156 JASENKO OMANOVIC (s) replik.....	163
Anf. 157 EMMA HENRIKSSON (kd) replik.....	163
Anf. 158 JASENKO OMANOVIC (s) replik.....	163
(Beslut skulle fattas den 10 december.).....	164
13 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	164
14 § Anmälan om interpellationer.....	165
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	165
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	166
17 § Kammaren åtskildes kl. 20.13.....	169

Prot. 2009/10:46
9 december

Tryck: Elanders, Vällingby 2009